

Statenvoorstel 25/10 A

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 23 april 2010

Statencommissie : Niet van toepassing

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 4/5 februari 2010

's-Hertogenbosch

Datum

29 maart 2010

DIS-nummer

1666536

Griffie

Bijlage(n)

1

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

De notulen van de vergadering van Provinciale Staten d.d. 4/5 februari 2010 dienen te worden vastgesteld.

1. Inleiding

Artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007 bepaalt dat de notulen van de vergadering van Provinciale Staten worden vastgesteld door Provinciale Staten.

Overeenkomstig het bepaalde in voornoemd artikel liggen de ontwerpnotulen van de vergadering van Provinciale Staten van 4/5 februari 2010 ter inzage in de fractiekamers en in de bibliotheek.

2. Het voorstel

Wij stellen u voor te besluiten conform bijgevoegd ontwerp-besluit.

De griffier van Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Mevrouw drs. E.M.W.J. Wöltgens

Auteur: P.P.M. Stolwijk-van de Kolk toestel (073) 681 22 78

N.B. de notulen liggen vanaf 14 april 2010 ter inzage in de fractiekamers en in de bibliotheek en worden als losse bijlage op SIS gepresenteerd.

Ontwerp-besluit 25/10 B

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 23 april 2010

Statencommissie : Niet van toepassing

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 4/5 februari 2010

's-Hertogenbosch

Datum

29 maart 2010

DIS-nummer

1666536

Griffie

Bijlage(n)

1

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van de griffier d.d. 29 maart 2010;
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 4/5 februari 2010 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 23 april 2010

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de griffier

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op donderdag 4 en vrijdag 5 februari 2010**

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	7	
Agenda	9	
Presentielijst	11	
Opening van de vergadering op 4 februari 2010	11	
Sprekers:		
Voorzitter	11	
Heijmans	11	
Q-koorts	12,56	
Sprekers:		
Voorzitter	13,14,15,17,18,19,20,24,25,26,28,30,33,35, 36,38,56,57,58	
Van der Doelen	12,13,14,25,33,34,56,57	
Mw. Van Haaften-Harkema	33	
Heijmans	36	
Van Heugten	26,27,28,29,30,31,32,33,36,37,38	
Mw. Lestrade-Brouwer	13,16,19,20,21,22,23,25,29,31,32,35,56,57	
Martens	20,21,27,29,30,34,37,56,57	
Mw. Slegers	14,15,16,17,18,20,27,30,34,37,56,57	
Verhoeven	16,17,18,33,34,37,56,57	
Mw. Verstappen	13,14,15,17,18,19,21,23,25,28,29,30,31,32, 33,35,36,37,56,57	
Vreugdenhil	21,22,23,32,35,56,57	
Wagemakers	18,19,20,34,56,57	
M1 (mw. Lestrade-Brouwer e.a.; verworpen)	26,56	
M2 (mw. Verstappen; ingetrokken)	38,56	
M3 (mw. Verstappen; verworpen)	38,56	
M4 (mw. Verstappen; verworpen)	38,57	
M5 (mw. Verstappen; verworpen)	38,57	
M6 (mw. Verstappen; verworpen)	39,57	
M7 (mw. Verstappen; verworpen)	39,58	
Evaluatie jeugdzorgbeleid (onderzoek commissie Beleidsevaluatie)	39,58	09/10
Sprekers:		
Voorzitter	39,47,49,50,51,52,58,59	
Mw. Van Boxtel	41,42,43,47,48,49,51,58	
Mw. Van Breda	44,46,50,51,58	
Mw. Van Haaften-Harkema	48,49,50,52	
Ten Harmsen van der Beek	50,51	
Mw. Lestrade-Brouwer	47,58,59	
Mw. Moonen-Gerrits	39,42,44,50,51,58	

Van Schoonhoven	42,45,46,51,58
Mw. Verstappen	58,59
Voeten	43,44,49,51,58
Vreugdenhil	45,46,47,49,50,52,58,59
Van Zeeland	47,52
A1 (mw. Moonen-Gerrits; verworpen)	51,58

Schorsing van de vergadering

52

Presentielijst	53	
Heropening van de vergadering op 5 februari 2010	53	
Spreker:		
Voorzitter	53	
In memoriam oud-Statenlid J. Coenen	53	
Spreker:		
Voorzitter	53	
Vervolg opening van de vergadering	53	
Sprekers:		
Voorzitter	53,54	
Heijmans	54	
Vreugdenhil	54	
Indienen motie vreemd aan de orde van de dag M8	54	
Indienen motie vreemd aan de orde van de dag M9	54	
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuw lid en tijdelijk nieuw lid van Provinciale Staten	55	
Sprekers:		
Voorzitter	55	
Griffier	55	
Van der Burgt	55	
Erarslan	55	
Van de Ven	55	
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten d.d. 2 oktober 2009	55	04/10
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten d.d. 23 oktober 2009	55	05/10
Ingekomen Stukken	55	06/10
Q-koorts	56	
vervolg zie blz. 1		
Voorstellen	58	
Spreker:		
Voorzitter	58	
Conversie lening € 10 miljoen aan BOM	58	
Onderzoeksprogramma Commissie Beleidsevaluatie 2010-2011	58	11/10

Verordening Wegen Noord-Brabant 2010	58	70/09
Evaluatie jeugdzorgbeleid (onderzoek Commissie Beleidsvaluatie)	58	09/10
Vervolg zie blz. 1		
Wijzigingsverordening leges Noord-Brabant 2010	59	64/09
Sprekers:		
Voorzitter	59,60,61	
Dörr	59,60,61	
Heijmans	60,61	
Mw. Lestrade-Brouwer	60,61	
Mw. Van Nieuwenhuizen	60	
Van Schoonhoven	60,61	
Mw. Tsoutsanis-van der Koogh	60,61	
Verrijt	60,61	
Mw. Verstappen	60,61	
Vreugdenhil	60,61	
A2 (Dörr e.a.; aangenomen)	59,61	
Provinciale Milieuverordening 2010	61	46/09
Sprekers:		
Voorzitter	62,63,66,67,69,73,74,75,76,77,78	
Van der Burgt	64,65,75,78	
Heijmans	77	
Hoes	69,70,71,72,73,74,76	
Mw. Lestrade-Brouwer	63,68,73,74,78	
Martens	62,67,70,76,78	
Mw. Van Nieuwenhuizen	74,77	
Mw. Verschuuren	61,62,69,70,75,78	
Mw. Verstappen	68,78	
Vreugdenhil	66,67,72,73,74,76,78	
Mw. Wijnands	62,65,66,71,73,75,77,78	
Van Zeeland	62,63,64,65,69,71,72,75,78	
M10 (mw. Wijnands e.a.; ingetrokken)	67,77	
M11 (mw. Wijnands e.a.; ingetrokken)	75,77	
Rapport Zuidelijke Rekenkamer 'Grondbeleid provincie Noord-Brabant'	78	07/10
Sprekers:		
Voorzitter	81,82,86,87,90,91,97,98,99,101,102,103	
Mw. Geeraedts	80,82,83,84,87,88,89,94,95,100,101,102, 103	
Van Heugten	92,93,94,95,96,97,98,101	
Mw. Lestrade-Brouwer	80,90,91,97,101,103	
Martens	86	
Van Schoonhoven	79,86,100,101,102,103	

Mw. Verstappen	91,101,102,103
Vreugdenhil	81,83,84,86,87,88,89,90,93,94,95,96,100, 101,102,103
Wagemakers	85,86,88,89,96,100,101,102
Van Vught	78,81,90,98,99,101,102
Zeegers	78,79,80,81,82,84,85,93,97,99,101,102
A3 (Zeegers; verworpen)	82,101
A4 (Zeegers; verworpen)	82,102
M12 (Vreugdenhil e.a; verworpen)	90,102
M13 (Vreugdenhil e.a; verworpen)	91,102
M14 (Vreugdenhil e.a; verworpen)	91,103

**Rapport Zuidelijke Rekenkamer: 'Kwaliteit
natuurcompensatie provincie Noord-Brabant**

103,125

08/10

Sprekers:

Voorzitter	104,107,108,116,118,119,125,126
Mw. Aarts-van de Loo	103,116,125,126
Van Heugten	111,112,113,114,115,118,119
Hoes	116
Mw. Lestrade-Brouwer	110,111
Martens	107,113,115,117,119,125,126
Mw. Prins-Afman	105,117,125,126
Mw. Wijnands	105,113,117,125,126
Mw. Verstappen	109,111,112,114,115,116,118,125,126
Vreugdenhil	108,114,117,125,126
Zeegers	104,117,125,126
M15 (Martens e.a.; verworpen)	107,125
M16 (Martens e.a.; verworpen)	108,126
M17 (mw. Verstappen e.a.; aangenomen)	118,126
M18 (mw. Verstappen e.a.; verworpen)	118,126

Interpellatie

119

Sprekers:

Voorzitter	119,120,122,123,124,125
Heijmans	124
Van Heugten	123
Hoes	120,121,122,124
Mw. Prins-Afman	123
Mw. Kerkhof-Mos	123,124
Martens	123
Mw. Verstappen	121,124
Vreugdenhil	124
Mw. Wijnands	123
Van Zeeland	119,121,122,123

Motie vreemd aan de orde van de dag: M8**54,126**

Sprekers:

Voorzitter	126,129,130,135
Plv. voorzitter, Thuis	132,134,135
Arkes	127,130,131,132,135
Coonen	131,135
Mw. Geeraedts	129,132,135
Heijmans	126,127,128,129,130,131,132,133,134,135
Van Heugten	132,134
Van Lopik	131,134
Martens	130,135
Thuis	127,128
Mw. Verstappen	128,129,130,131,132,134,135
Vreugdenhil	131,135
M8 (mw. Verstappen e.a.; verworpen)	54,135

Motie vreemd aan de orde van de dag: M9**54,135**

Sprekers:

Voorzitter	135,136,137
Mw. Gounou	136,137
Göring	136,137
Van Lopik	136,137
Mw. Van Nieuwenhuizen	136,137
Martens	136,137
Van der Staak	136,137
Mw. Verstappen	137
Vreugdenhil	135,137
M9 (Vreugdenhil e.a.; aangenomen)	54,137

Vragenuurtje**137**

Spreker:

Voorzitter	137
------------	-----

Sluiting van de vergadering**137**

Spreker:

Voorzitter	137
------------	-----

Besluit nr. 25/10**138****25/10**

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Andreas-de Jong, mw. H.F.C.	SP	Bergen op Zoom
Arkes, J.G.	PvdA	Rosmalen
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Boxtel, mw. M.W.A. van	SP	Sint Oedenrode
Breda, mw. R.E.M. van	PvdA	Tilburg
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Coonen, drs. G.P.J.H.M.	CDA	's-Hertogenbosch
Doelen, W.M. van der	CDA	Maren-Kessel
Dörr, J.E.J.	CDA	Waalwijk
Erarslan, ing. S.	PvdA	Breda
Erciyas, M.	SP	Oss
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Göring, R.A.H.M.	CDA	Lieshout
Gounou, mw. E.	PvdA	Oss
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoogeveen, drs. J.H.	VVD	Eersel
Hosseini-Ghreani, mw. Z.	SP	Boxmeer
Kamphorst, mw. M.T.	SP	Eindhoven
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Kielenstijn, drs. H.J.	VVD	Eindhoven
Lamers, mw. drs. A.J.H.W.	CDA	Prinsenbeek
Lavrijssen, mw. A.A.P.M.	CDA	Hapert
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Martens, J.A.M.	GroenLinks	Biezenmortel
Moonen-Gerrits, mw. J.M.C.W.	CDA	Uden
Mulders, A.A.W.G.	CDA	Moergestel
Paulides-RuitenberĴ, mw. drs. ing. P.A.	CDA	Raamsdonkveer
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Punt, C. (<i>tijdelijk</i>)	Brabantse Partij	Klundert
Schoonhoven, E.F.H. van	GroenLinks	Ravenstein
Schouten, N.	SP	Oss
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg
Smolders, A.P.H.	CDA	Bergeijk
Staak, W.R. van der	SP	Boskant

Stalknecht, J.W.	PvdA	Bergen op Zoom
Thuis, drs. W.T.	CDA	Eindhoven
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Ven, mr. C.P.J.M. van de <i>(tijdelijk)</i>	CDA	Moergestel
Verhoeven, J.A.	VVD	Bergeijk
Verrijt, P.A.	PvdA	's-Hertogenbosch
Verschuuren, mw. mr. I.R.G.W.	CDA	Gemert
Verstappen, mw. dr. B.E.J.M.	PvdD	Hilvarenbeek
Voeten, drs. M.M.A.J.	VVD	Made
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU-SGP	Nieuwendijk
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Wolters, H.	CDA	Uden
Zeegers, S.J.	SP	Uden
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

Mw. drs. E.M.W.J. Wölgens, griffier

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP DONDERDAG 4 EN VRIJDAG 5 FEBRUARI 2010

Agenda

- I Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II Onderzoek geloofsbrieven, toetsing en beëdiging nieuw lid van Provinciale Staten
- III Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 2 en 23 oktober 2009
- IV Ingekomen stukken
- V Q-koorts
- VI Voorstellen

Voorstel op het gebied van Zorg, Welzijn en Cultuur

Nummer:

09/10 *Evaluatie jeugdzorgbeleid (onderzoek Commissie Beleidsevaluatie)*

Voorstellen op het gebied van Bestuur en Middelen

De nummers:

64/09 *Wijzigingsverordening leges Noord-Brabant 2010*

02/10 *Conversie lening € 10 miljoen aan BOM*

11/10 *Onderzoeksprogramma Commissie Beleidsevaluatie 2010-2011*

Voorstel op het gebied van Economie, Mobiliteit en Grote Stedenbeleid

Nummer:

70/09 *Verordening wegen Noord-Brabant 2010*

Voorstel op het gebied van Ruimte en Milieu

De nummers:

46/09 *Vaststelling Provinciale Milieuverordening 2010*

07/10 *Rapport Zuidelijke Rekenkamer 'Grondbeleid provincie Noord-Brabant'*

08/10 *Rapport Zuidelijke Rekenkamer 'Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant'*

VII Vragenuurtje

VIII Interpellatie van de SP inzake uitlatingen gedeputeerde Hoes m.b.t. milieubeleid & intensieve veehouderij

IX Sluiting

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP DONDERDAG 4 FEBRUARI 2010

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Griffier: mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens

Volgens de presentielijst zijn 39 leden aanwezig, te weten:

Mulders, Van Schoonhoven, mw. drs. Prins-Afman, mw. Van Boxtel, mw. dr. Verstappen, drs. Coonen, ing. Vreugdenhil, drs. Thuis, Martens, Ten Harmsen van der Beek, mw. Moonen-Gerrits, Verhoeven, Schouten, Dörr, Heijmans, mw. ing. Aarts-van de Loo, Zeegers, mw. Kerkhof-Mos, Van der Doelen, Van Vught, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Erciyas, mw. drs. Lamers, Arkes, ing. Van Lopik, mw. Lavrijssen, drs. Voeten, mw. Van Breda, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, Wagemakers, Van der Burgt, mw. mr. Geeraedts, drs. Hoogeveen, Göring, Van Zeeland, mw.drs. Slegers, mw. Lestrade-Brouwer, Van Vugt en mw. Kamphorst.

Afwezig is 11 leden: mw. Andreas-de Jong, mw. Arts, mw. Gounou, mw. Hosseini-Ghreani, drs. Kielenstijn, ir. Van den Oord, mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, Punt, Smolders, Van der Staak, Stalknecht, Verrijt, mw. mr. Verschuuren, mw. Wijnands en Wolters.

De voorzitter opent om 19.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan voor een moment van stilte.

De *voorzitter*: Ik dank u voor uw geduld. De autoriteit uit Den Haag is binnen de toegestane maximum snelheid uitgevoerd en ik ben hier toch nog op tijd gearriveerd.

De *voorzitter*: Bij de afwezigheid is ook de heer Wolters. Ik kan u melden dat hij een paar weken geleden een onfortuinlijk ongeval heeft gehad. Overigens is pas laat ontdekt dat bij daarbij enkele botbreuken heeft opgelopen. Ik heb hem intussen gesproken. Het gaat echt weer beter met hem. Hij laat u via mij van harte groeten. Ik stel voor dat wij hem vanaf deze plaats van harte beterschap wensen en dat morgen kracht bij zetten met een bloemetje.

Ik stel nu de agenda aan de orde. Ik merk op dat er vanavond twee onderwerpen geagendeerd staan: de Q-koorts en de Evaluatie van het jeugdzorgbeleid (het onderzoek van de commissie Beleidsevaluatie). De overige onderwerpen evenals de besluitvorming over de vandaag te behandelen onderwerpen staan morgen op de agenda. Mag ik u vragen om instemming met deze agenda voor vanavond?

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik kan uiteraard met uw voorstel instemmen maar zou willen opmerken dat de fracties van de SP en de PvdD morgen graag een motie vreemd aan de orde van de dag aan de agenda willen toevoegen.

De *voorzitter*: Ik dank de heer Heijmans. Bij dezen is dat aangekondigd voor morgenvroeg.

Q-Koorts

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Brabant is bijzonder getroffen door de Q-koorts. Wij kunnen het gerust een bovenregionale epidemie en een crisis met een zeer grote impact noemen. Dit geldt allereerst voor meer dan 2400 mensen en hun families die besmet en ziek zijn geworden; ongeveer 1700 daarvan wonen in Brabant. Verschillende mensen zijn helaas overleden.

Ook bedrijven zijn getroffen. Boeren en geitenhouders die dachten op een verantwoorde wijze hun beroep uit te oefenen, zitten nu in een onzekere en uitzichtloze situatie omdat zij dieren hebben waardoor anderen zo ziek zijn geworden. Dat gaat ons bijzonder aan het hart. Wij zijn dan ook begaan met al degenen die zo zwaar getroffen zijn.

Voorzitter. Ik kom dan bij de voorliggende notitie van GS. Wij hebben daarvoor grote waardering. Die waardering geldt ook het hele informatiepakket. Het is een verzameling van veel correspondentie. Het is een lijvig boekwerk geworden. Het is voor ons en anderen nuttig voor de besluitvorming.

Op 15 januari is een en ander voorbereid in de commissie RM en zijn er ook punten ter bespreking ingebracht. Bij de inhoudsopgave vinden wij daarvan het een en ander terug. Wij willen daarover het volgende zeggen.

De achtergronden en basiskennis over Q-koorts worden prima weergegeven. Bijna tastbaar in de stukken is de oprechte worsteling over de effectiviteit van de maatregelen. Wij delen onverkort het standpunt om via de ruimtelijke ordening en via de PMV (Provinciale Milieuverordening) nu preventief voorwaarden te stellen. Het is ook belangrijk om aan te geven dat overheden, instanties en organisaties zo helder mogelijk moeten communiceren en met elkaar moeten samenwerken. Er is grote behoefte aan een eenduidige aanpak. Te vaak lezen wij berichten dat men elkaar tegenspreekt en tegenwerkt.

De in de komende maanden geplande bijeenkomsten van de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid en Maatschappelijk Zorg samen

met de GGD (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst) en de provincie zijn heel waardevol om enerzijds informatie te geven en anderzijds vragen van verontruste inwoners te beantwoorden.

Op de eerste bijeenkomst gisteravond werd duidelijk hoe belangrijk deze avonden zijn. Veel mensen die Q-koorts hadden of gehad hebben deden daar hun verhaal. Zij hebben ook de tekortkomingen aangegeven. De opmerkingen waren heel divers: van diagnose tot behandelingen en over onvoldoende kennis over het ziekteverloop. Je voelde de worsteling van de deskundigen bij de beantwoording. Een kenniscentrum zoönose dat vooral goed werk doet door kennis te verzamelen, te toetsen, te vertalen en aan de regio ter beschikking te stellen, heel alert is om vragen uit de samenleving te inventariseren en tegelijkertijd een signaalfunctie vervult, is van groot belang. Complimenten voor de manier waarop de Provinciale Raad dat oppikt. Wij hopen dat het aantal ziektegevallen in 2010 niet verder zal toenemen en dat in 2011 het aantal patiënten afneemt.

Op bladzijde vier van de notitie wordt gevraagd waarom de overheid niet eerder heeft ingegrepen. Die vraag is heel veel gesteld. In de notitie vinden wij een weergave van feiten en genomen maatregelen over de periode 2005 tot nu. Er wordt ook gesproken over vaccineren. In Nederland is geen vaccin beschikbaar voor mensen. Dat kwam gisteravond ook naar voren. De meningen hierover liepen uiteen. Voor dieren is er wel een vaccin. Wij vinden dat het vaccinatiebeleid opnieuw op de agenda gezet moet worden. Ja, er is gevaccineerd; eerst vrijwillig en daarna verplicht. Wij beseffen heel goed dat er in Nederland een non-vaccinatiebeleid bestaat, maar willen ertoe oproepen om dit voor eens en altijd goed te regelen, met ruime mogelijkheden om te vaccineren en met voldoende vaccins. Wij weten dat het Europees beleid is, maar het is goed op het opnieuw te agenderen. Delen GS deze mening en zo ja, kunnen zij hun invloed uitoefenen om dit te bewerkstelligen?

Voorzitter. Wij willen deze boodschap heel nadrukkelijk meegeven aan de door de Tweede Kamer ingestelde evaluatiecommissie Q-koorts: de

commissie-Van Dijk, en haar vragen deze Europese component mee te nemen. Hiermee kunnen in de toekomst ruiming van dieren worden voorkomen. De Commissaris gaf al eerder aan dat wij in dezen eigenlijk heel weinig bevoegdheden hebben.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Zouden niet allereerst de ziektebeelden bij mensen voorkomen moeten worden? De heer Van der Doelen spreekt over het voorkomen van ruiming van dieren, maar de ziektebeelden bij mensen voorkomen lijkt mij toch de eerste prioriteit. Ik hoor hem daarover net iets minder.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Die opmerking is terecht als er een misverstand bestaat over onze opvatting. Ook wij zijn van mening dat ziektebeelden bij mensen voorkomen moeten worden. De volksgezondheid is leidend bij dit dossier en niet anders. Daarom vragen wij ook het non-vaccinatiebeleid opnieuw te agenderen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik wil dit eigenlijk doortrekken naar de zorg voor de gezondheid van mensen. Dit is immers nummer zoveel van een zoönose en de deskundigen hebben gezegd dat dit er een in de rij is en dat wij kunnen wachten op meer. Wat is dan de houding van het CDA?

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Onze houding is dat het te allen tijde voorkomen moet worden. U zult dat ook merken in de rest van mijn betoog. Volksgezondheid boven alles, mevrouw Lestrade, daarover geen enkel misverstand. De maatregelen die daarvoor genomen moeten worden, zullen wij steunen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Als de heer Van der Doelen zegt dat de volksgezondheid nummer één is, neem ik aan dat wij hem daaraan ieder moment kunnen houden.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Volksgezondheid is leidend in dit dossier!

Voorzitter. Welke rol kan de provincie vervullen?

Ik heb al opgemerkt dat strikt genomen de provincie hier eigenlijk geen rol heeft, maar het is een compliment waard dat die verantwoordelijkheid wél genomen is. Dat heeft de samenleving heel goed gedaan. Ik doel daarmee op het feit dat de huidige Commissaris die verantwoordelijkheid heeft genomen door te regisseren, te coördineren en heel nadrukkelijk te proberen om zaken en partijen bij elkaar te brengen. Dat geldt trouwens ook voor zijn voorganger. Dat is en wordt bijzonder gewaardeerd.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Is de heer Van der Doelen het met mij eens dat zij daarmee een beetje laat begonnen zijn? In de notitie van de Commissaris van de Koningin zijn de vragen die wij in maart 2008 gesteld hebben, niet opgenomen. Er wordt toch de indruk gewekt dat dit geweldige gedrag pas begonnen is in de zomer 2008.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Op 11 december 2009 hebben wij dat debat ook met elkaar gevoerd. Laten wij even terugkijken wie een en ander heeft aangestuurd en wie de leiding genomen heeft. Met name de voormalige gedeputeerde heeft bij herhaling bij het ministerie erop aangedrongen om de start van het gezondheidsonderzoek op de agenda te krijgen. Terugkijkend erken ik ruiterslijk mevrouw Verstappen dat het misschien beter geweest was om dat een paar maanden eerder te doen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Toen ik eind 2007 aan CDA-gedeputeerde Rüpp vroeg om risicolocaties in Brabant in kaart te brengen, wees hij dat verzoek van de hand met de opmerking: Waar moeten wij dan beginnen? Dan kunnen wij heel Brabant wel aanmerken.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Ik heb aangegeven dat het met de kennis van nu "beter geweest ware dat". Dat gebeurt bijna in elk dossier.

De voorzitter: Wilt u gaan afronden?

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Ik kijk even wat hierbij nog van belang is. Wij hebben

aangegeven dat de commissie-Van Dijk heel nadrukkelijk moet kunnen beschikken over alle informatie. Ik voeg daaraan heel specifiek toe dat de veterinaire aspecten en vooral de samenwerking tussen de veterinaire vertegenwoordiger en de vertegenwoordiger van volksgezondheid nog eens benadrukt moeten worden. Meldt alle signalen waaruit blijkt dat het tussen de betrokken partijen niet goed liep en dat het anders had gekund.

Dat is van groot belang voor een goede evaluatie. Wij hopen dat de evaluatiecommissie met een document komt waarmee in de toekomst iets gedaan kan worden en waaruit wij onze lessen kunnen trekken.

Wij onderschrijven de conclusie dat de provincie geen rol heeft bij de uitbraak van infectieziekten. Dat geldt ook voor de Commissaris en de leden van GS. Maar wat kan de provincie wel doen?

De *voorzitter*: Mijnheer Van der Doelen, ik moet u echt verzoeken u aan uw spreektijd te houden. Stelt u uw prioriteiten bij de afronding; u heeft nog één minuut.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Ik vraag het college om de werkgroep die wordt ingesteld het voorbereidende werk te laten doen en vooral te laten kijken naar alles wat in het kader van de ruimtelijke ordening, het milieuspoor, de bouwstop, de herstructurering etc. aan de orde is, zodat wij op een later moment daarover een discussie kunnen voeren. In het stuk wordt gemeld dat de Staten daarover geïnformeerd worden. Ik vind dat wat mager. Wij zouden ook kunnen beslissen om daarover met elkaar in commissieverband te spreken. Dat willen wij in ieder geval zo doen.

Ik sluit af met de opmerking dat de risico's voor de volksgezondheid zoveel mogelijk beperkt moeten worden. Wij realiseren ons dat eerdere grote uitbraken van dierziekten hebben geleid tot reconstructie van het landelijk gebied. Ook nu zullen extra maatregelen genomen moeten worden, mede met het oog op een duurzaam toekomstperspectief zowel voor de geiten- en schapenhouderijen als voor de totale intensieve veehouderij.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik dank het college van Gedeputeerde Staten voor de zeer overzichtelijke en duidelijk leesbare notitie over het Q-koortsdossier. Daarin wordt een aantal van onze vragen beantwoord.

De notitie drukt ons met de neus op heel veel ernstige feiten, voor zover wij dat overigens nog nodig hadden! Op die feiten zullen wij als collectief provinciebestuur heel snel maatregelen moeten nemen, meer maatregelen dan al genomen zijn en dan in de notitie wordt voorgesteld.

Een ernstig feit is bijvoorbeeld dat er op basis van de milieuvergunning nog twee keer zoveel geiten bij kunnen komen in Brabant. Dat staat in de notitie. Ik denk dat wij dit maar een beetje onder ons moeten houden want als dit buiten bekend is, schrikken mensen enorm. Ik ben niet voor vertrouwelijkheid maar vind dit behoorlijk heftige informatie. Als je het in getallen vertaalt, dringt pas door wat het betekent.

Een ander feit is dat bijna de helft van de geitenhouderijen zich bevinden op minder dan 500 meter van de bebouwde kom. Dat is niet alleen volgens heel veel deskundigen maar ook volgens ons zeer onwenselijk, niet alleen vanwege de risico's voor de volksgezondheid. Het is ook onwenselijk voor het maatschappelijke draagvlak. Wij praten daarover al jaren. De Raad voor het Landelijk Gebied (RLG) heeft al in 2003 – zeven jaar geleden!! – gewaarschuwd dat het maatschappelijk draagvlak aan het verdwijnen was door de uitbraak van besmettelijke dierziekten als de vogelgriep, de varkenspest en de gekke koeienziekte en toen was er nog niet eens sprake van Q-koorts. Kun je nagaan! De RLG heeft toen een waslijst aan adviezen opgesteld en GS waren zo vriendelijk om die waslijst weer te geven. Als je die waslijst bekijkt, zie je dat nagenoeg al die adviezen volstrekt in de wind geslagen zijn, niet alleen door de landelijke overheid maar tot het najaar 2009 ook door deze provinciale overheid. Zolang als ik in de Staten zit en dat is nu drie jaar, is de noodzaak van die maatregelen stelselmatig ontkend.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Mevrouw Slegers en ik zitten even lang in deze Staten. Heeft zij ooit gezien dat het CDA als leidend principe had

dat gezondheid prioriteit nr. 1 is?

Mevrouw *Slegers* (SP): Nee, dat heb ik niet gezien. Vraagt mevrouw Verstappen mij of het CDA het principe heeft gehanteerd dat de volksgezondheid leidend moet zijn?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij hebben net gehoord dat het CDA meermalen verklaard heeft dat de volksgezondheid daar altijd bovenaan de prioriteitenlijst heeft gestaan.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik kan alleen maar zeggen dat ik dat niet gezien heb. Ik kom nog op de rol van het CDA.

Gedeputeerde Staten en inderdaad ook de coalitie (met daarin een leidende positie voor het CDA) hebben tot het najaar 2009 stelselmatig ontkend dat de maatregelen die de RLG al zeven jaar geleden heeft voorgesteld nodig waren.

In de notitie staat heel eufemistisch dat de provincie steeds open gestaan heeft voor de signalen van gemeenten en waar mogelijk bemiddelend heeft opgetreden. Wat betekent dit: open staan voor signalen? En wat betekent: bemiddelend optreden? Is dat af en toe verschillende organen bij elkaar roepen voor overleg? Open staan voor signalen is dat luisteren en vervolgens niets doen? Ik hoor hierover graag meer.

Wij wagen het te betwijfelen of het provinciebestuur voor het najaar 2009 wel zo heeft opgestaan voor die signalen. Ik baseer die twijfel op het feit dat zowel wij als andere oppositiepartijen zoals de PvdD de afgelopen jaren verschillende keren die concrete signalen hebben gegeven. Dit is trouwens geen een-tweetje tussen mevrouw Verstappen en mij, ook al lijkt het zo. Wij hebben allerlei wetenschappelijke rapporten geciteerd en uit eigen ervaringen geput. Wij hebben opgeroepen tot het nemen van maatregelen. De noodzaak daartoe werd echter zowel door GS als door de coalitiepartijen afgewimpeld.

Het is niet altijd prettig om gelijk te krijgen, vooral niet als dat gelijk gepaard gaat met zoveel ellende voor mensen en dieren en zoveel economische schade. Dat is ook de reden waarom wij pleiten voor een onderzoek bijvoorbeeld door de Zuidelijke

Rekenkamer naar de rol van het provinciebestuur voor najaar 2009.

Voorzitter. Wij vinden het prima dat GS bij de minister van LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) aandringen op het overnemen van de adviezen van de RLG van 2003. Het is wel laat, maar er wordt in ieder geval op aangedrongen. De commissie-Wijffels heeft in 2001 al soortgelijke twijfels geuit als ik hier nu doe. Voortschrijdend inzicht is heel goed. Wat kan Brabant zelf eraan bijdragen dat die adviezen van de RLG worden overgenomen? Een van de adviezen betreft bijvoorbeeld meer onderzoek en snellere diagnoses. Wij hebben in Brabant twee gerenommeerde universiteiten. Wat zouden die hieraan bijvoorbeeld samen met de universiteit van Wageningen kunnen bijdragen? Zouden die misschien actief onderzoek kunnen doen naar de economische aspecten van de geitenhouderijen? Tot mijn verbazing zijn die nog niet eerder goed in kaart gebracht. Iedereen werkt een beetje met de natte vinger als het gaat om de vraag hoe het daarmee gesteld is en hoe het allemaal heeft kunnen gebeuren. Wat ons betreft zouden de UVT (Universiteit van Tilburg) en de TUE (Technische Universiteit Eindhoven) ook onderzoek kunnen doen naar de economisch en ecologisch vatbare alternatieven voor een niet grondgebonden intensieve geitenhouderij. Wij denken dat wij het debat niet alleen over de maatregelen inzake de Q-koorts moeten voeren, maar dat de hele intensieve veehouderij hierbij betrokken moet worden. Dat geldt ook voor het debat op 19 maart. Vandaar dat wij hier pleiten voor een gedegen onderzoek naar alternatieven voor de hele intensieve veeteelt.

De *voorzitter*: Mevrouw Slegers, wilt u zo langzamerhand gaan afronden?

Mevrouw *Slegers* (SP): Dat ga ik doen, voorzitter. Willen wij zowel de risico's voor de volksgezondheid van zoönoses indammen als het maatschappelijke draagvlak voor de veehouderij versterken in plaats van verzwakken, zullen wij gehoor moeten geven aan de roep van de burgers en gezamenlijk moeten zoeken naar andere manieren om veeteelt te bedrijven. Wat ons betreft liggen die op het

gebied van de grondgebonden veehouderij en bijvoorbeeld alleen in de landbouwontwikkelingsgebieden. Wij vinden dat dit zowel in de Structuurvisie als in de verordening moet worden vastgelegd. Wij pleiten niet voor de eerste keer voor een beter provinciaal toezicht op gemeentelijke toekenningen van bouw- en milieuvergunningen. De provincie kan ook een rol spelen in het bevorderen van het besef bij de hele medische stand en bij de werkgevers dat de gevolgen van Q-koorts ook op de lange termijn groot en ingrijpend kunnen zijn voor de patiënten. Ik vind het belangrijk dit op te merken.

In deze notitie lezen wij weinig over maatregelen ter bescherming van bijvoorbeeld recreanten op de vele campings in Brabant. Er staat een klein stukje over de gevolgen voor de recreatie en voor de toeristische industrie, maar wat moeten alle mensen uit Brabant en daarbuiten die recreëren binnen een straal van 200 meter of nog minder van een geitenhouderij?

Ik vroeg GS in een eerder stadium naar de mogelijkheden van het provinciebestuur in het kader van de Wet op de publieke gezondheid (WPG). In de notitie staat dat de provincie daarin geen rol of verantwoordelijkheid heeft. Dat had ik wel begrepen, maar ik pleit ervoor dat de provincie in ieder geval gemeenten wijst op de mogelijkheden die het lokale bestuur heeft in het kader van de WPG.

Over de rol van de beide ministeries zeg ik niet meer dan dat wij dat een gotspe vinden. Zij hebben de rol op zich genomen om de agrarische sector en de geitenhouderij te beschermen met als gevolg dat die nu wordt afgebroken.

Voorzitter. Omdat de Brabantse overheid als hoedster van het collectieve belang wat ons betreft tot najaar 2009 ernstig in gebreke gebleven is, voeren wij het pleidooi voor een onderzoek bijvoorbeeld door de Zuidelijke Rekenkamer. Wij pleiten er ook voor om serieus te zoeken naar alternatieven voor de intensieve veehouderij in algemeen. Branden blussen is geen optie meer, het adagium nu is: branden voorkomen!

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Wij danken GS voor de zeer duidelijke notitie die wij hebben

ontvangen. Ook wij zijn natuurlijk zeer begaan met de slachtoffers van de Q-koorts, met de mensen die een besmetting hebben opgelopen en ook met de getroffen geitenhouders. Ook wij vinden dat bij de te nemen maatregelen de volksgezondheid centraal moet staan. Zowel de Commissarissen van de Koningin als de gedeputeerden hebben tot nu toe goed en adequaat gehandeld. Zij hebben het voor elkaar gekregen dat de ministeries een onderzoek hebben toegezegd. Wij zijn minder tevreden over de ministeries en vinden dat zij traag op gang gekomen zijn en traag gereageerd hebben. Bovendien is het een kwalijke zaak dat de burgers laat geïnformeerd zijn. Wij vragen ons af of de ministeries op dezelfde manier gereageerd zouden hebben als de epidemie in de Randstad uitgebroken was. Bij de uitbraak van boktor in Boskoop zat het ministerie van LNV er bovenop.

Op pagina 11 van de notitie staat dat in 2007 eerst werd gedacht aan een eenmalige uitbraak.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Wat is de analyse van de heer Verhoeven van de traagheid van de ministeries?

De heer *Verhoeven* (VVD): Ik denk dat het met een aantal zaken te maken heeft. Die zou je met een parlementair onderzoek boven water kunnen krijgen, maar dat onderzoek komt er helaas niet. Ik sprak over de boktor. Daarvoor zijn vaste procedures. Als dat gesignaleerd wordt, is er meteen een draaiboek waarin staat hoe er gehandeld moet worden. Voor de Q-koorts was er helaas geen draaiboek.

Verder staat er op pagina 11 dat de ministeries het onderzoeksvoorstel van het Centraal Veterinair Instituut naast zich neer hebben gelegd en een persbericht van de GGD naar de bevolking afgewezen wordt. Die opmerkingen stemmen ons niet vrolijk. Wij zouden het fijn vinden als er een grondig onderzoek komt, liefst een parlementair onderzoek, maar dat is helaas afgewezen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik signaleer dat de heer Verhoeven de vraag van mevrouw Lestrade niet heeft beantwoord. Ik ben ook benieuwd naar zijn conclusie waarom LNV en VWS zo traag

gereageerd hebben. Wat is de mening van zijn fractie hierover?

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Ik denk dat zij het probleem onderschat hebben. Zij hebben de uiteindelijke effecten niet goed ingeschat.

Mevrouw *Slegers* (SP): Is dat onvermogen, waren zij Oost-Indisch doof, hebben zij alle onderzoeken genegeerd, was het domheid, of was het een bewuste keuze?

De heer *Verhoeven* (VVD): Ik denk niet dat het een bewuste keuze is. Het heeft misschien te maken met een grondhouding en met scherpheid. Men is niet scherp genoeg geweest.

Wij vinden dat er een goed onderzoek moet komen, niet alleen om de verantwoordelijkheden helder te krijgen, maar ook omdat de bevolking en de geitenhouders daar recht op hebben en vooral om daaruit lering te kunnen trekken voor de toekomst. Wij moeten hiervan leren. Bij een parlementair onderzoek kunnen mensen onder ede gehoord worden, dat kan nu niet. De commissie-Van Dijk heeft bijvoorbeeld geen toegang tot documenten van de ministerraad en moet haar conceptrapport eerst aan de ministerraad voorleggen.

Wij vinden het goed dat GS een werkgroep voorstellen die adviezen geeft over de wijze waarop met de crisis moet worden omgegaan en die zal bekijken hoe de sector na de crisis ruimtelijk, milieuhygiënisch en economisch perspectief geboden kan worden zonder onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid.

Het onderzoek van het Jeroen Boschziekenhuis naar de Q-koorts dreigt te verzanden omdat er geen geld is. Wij vragen het college om te kijken of er eventueel een provinciaal potje is of om zijn invloed aan te wenden bij het ministerie om dit onderzoek te kunnen laten doorgaan.

Het belangrijkste is natuurlijk dat er in Nederland weer een gezonde veestapel komt. Dat betekent in ieder geval dat alle geiten en schapen ingeënt moeten worden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij menen dat een reductie van de veestapel nodig is, gezien de

problemen die de enorme dierintensiviteit oproept.

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Op basis van de thans beschikbare informatie trekt mevrouw Verstappen nu al de conclusie dat de problemen ontstaan zijn omdat de bedrijven te groot zouden zijn. Er is echter nog heel veel onduidelijk. De bacterie zit ook bij koeien en bij melkschapen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De mest is op het land gereden. Die is nog volop actief ook al vallen op dit moment alle geiten dood in Brabant. De koeien eten het gras, honden en katten lopen over het gras. Het is logisch dat nu hele veestapels besmet raken.

De heer *Verhoeven* (VVD): Het beleid is erop gericht om de verspreiding van de bacteriën in het milieu tegen te gaan. Volgens mij weet op dit moment niemand precies hoe ernstig die verspreiding is en hoe de bacteriën de winter zijn doorgekomen. Het is evident dat de verspreiding over heel Nederland heeft plaatsgevonden.

Mevrouw *Slegers* (SP): Hoeveel ziektegevallen heeft de heer Verhoeven nog nodig en hoeveel onderzoek moet hij op uw bureau krijgen voordat hij het causaal verband zit tussen de zoönoses en manier waarop nu de intensieve veeteelt, bijvoorbeeld de geitenhouderij, georganiseerd is? Wanneer zegt hij dat het écht anders moet? Wij hebben nu voor de vierde keer een zoönose en enorm veel maatschappelijke onrust. Zeven jaar geleden zei de RLG al dat het niet nog een keer moest gebeuren want dan zou het hele draagvlak voor de veeteelt verdwijnen. De heer Verhoeven is zelf veehouder.

De *voorzitter*: Mijnheer Verhoeven, vervolgt u uw betoog anders gaat het te lang duren.

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Ik heb gezegd dat wij terug moeten naar een gezonde veestapel en daarbij aangegeven dat inenten een oplossing zou kunnen zijn. Er wordt hier ook de optie neergelegd om de veestapel te verkleinen. Ik wijs erop dat in Nederland bij particulieren en kleine bedrijven net zoveel geiten gehouden als op de professionele

bedrijven. Ook over de zoönoze komt elke dag nieuwe informatie beschikbaar. Wij moeten die informatie tot ons nemen en heel kritisch bekijken.

De *voorzitter*: Mijnheer Verhoeven, ik verzoek u uw betoog af te ronden. U heeft nog enkele minuten.

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Er moet ook onderzoek komen naar de mogelijkheden om stallen dicht te maken. De stallen moeten immers ook een goed binnenklimaat houden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Moet ik hieruit concluderen dat de heer Verhoeven voorstander is van nog meer dieren achter gesloten deuren?

De heer *Verhoeven* (VVD): Nee, dan heeft mevrouw Verstappen het verkeerd begrepen. Ik pleit voor onderzoek naar hoe bestaande stallen dicht gemaakt kunnen worden zonder de dieren geweld aan te doen. Zij moeten frisse lucht krijgen.

Zolang het fokverbod en het vervoersverbod van kracht blijven, zit de sector op slot. Deze verboden moeten gehandhaafd blijven totdat er meer duidelijkheid is.

Er zit nog veel ruimte in de milieuvergunningen. Het is goed dat de werkgroep ook dat onderzoekt.

De afgelopen jaren hebben wij uitbreidingen van dorpen en gemeenten gezien tot aan de geurcontour van geitenbedrijven. De dorpen zijn naar de bedrijven toegegroeid. Het is goed als de provincie met maatregelen komt die ertoe strekken dat dorpen mogen uitbreiden tot op een bepaalde afstand, desnoods 500 meter, van bestaande geitenhouderij en dat indien dorpen verder willen uitbreiden, de geitenhouderij verplaatst wordt.

Wij zijn bezorgd voor de Brabantse economie, voor de recreatieve sector en voor toeleveranciers en afnemers. De geitenhouderij heeft de afgelopen jaren zonder subsidie een prachtige afzetmarkt opgebouwd. Door het ruimen van de geiten dreigt die afzetmarkt verloren te gaan. Welke maatregelen kunnen hier genomen worden?

Er zijn nog veel vragen waarop wij nog geen antwoord hebben.

De *voorzitter*: U heeft geen tijd meer voor al die

vragen. Wilt u afronden?

De heer *Verhoeven* (VVD): Dat weet ik, voorzitter. Ik zal er maar een paar stellen en niet meer tijd nemen dan andere sprekers.

Waarom worden alleen bedrijven met meer dan 50 geiten geruimd? Waarom worden op kinderboerderijen geen geiten geruimd terwijl daar veel contactmomenten met mensen zijn? Waarom wordt een besmet melkschapenbedrijf wel geruimd en een vleesschapenbedrijf niet?

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik dank de heer Verhoeven voor zijn vraag over de vleesschapen, want die was ik vergeten te stellen.

Is de heer Verhoeven ook voor een onderzoek door de Zuidelijke Rekenkamer waarvoor ik heb gepleit?

De heer *Verhoeven* (VVD): Dat moet ik overleggen met mijn fractiegenoten. Wij hebben daarover nog niet gesproken.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! De Q-koorts is een ramp in Brabant en in andere delen van Nederland. Ook wij zijn natuurlijk van mening dat de volksgezondheid vooropstaat.

Het komt nu allemaal samen. De voorstellen van het burgerinitiatief "megastallen nee" zullen wij in dit verhaal ook meenemen. Er heeft een aantal debatavonden plaatsgevonden. Er is een deskundigendag geweest plus een debat. Een paar dagen geleden is nog een brief verschenen van de ZLTO (Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie). Nogal wat partijen zijn hiermee bezig en veel mensen maken zich met ons heel erg druk.

Wat valt daarbij op? Iedereen zegt in koor: neem geen beslissingen die je niet meer kunt terugdraaien. De ZLTO schrijft bijvoorbeeld dat zij begrip heeft voor de situatie en weet dat er iets moet gebeuren, maar vraagt ons te wachten met het nemen van besluiten. In de debatten en op straat gaat het over emotie, over weten, sommige mensen willen alles gaan meten en deskundigen willen een onderzoek. Het is dan ook belangrijk dat de Staten vanavond verstandig reageren en er niet bruut ingaan. Er is een relatie tussen het accepteren van wat er gebeurt, de manier waarop je daarmee

nu zou kunnen omgaan en waarop je daarmee op langere termijn zou moeten omgaan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij zijn zeer benieuwd naar het antwoord van de fractie van de PvdA op die vragen. Wij merken steeds dat zij geen enkele visie ontwikkelt op hoe de intensieve veehouderij of überhaupt de veehouderij in Brabant eruit zou kunnen zien.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik zou mevrouw Verstappen willen uitnodigen even te blijven zitten, misschien wordt zij dan vanzelf bediend.

Bij zijn inleiding van het deskundigendebat zei de Commissaris dat er veel gewogen moet worden. Dat vinden wij ook. Wij vragen ons af of de omvang van de veestapel van de geiten iets met deze ziekte te maken heeft. Wij zijn geen deskundigen, wij hebben geen onderzoek gedaan, maar dat moet haast wel. In Brabant is de omvang van de varkensstapel de laatste 25 jaar toegenomen, is de pluimveestapel ongeveer gelijk gebleven, is het aantal runderen afgenomen en is het aantal geiten van 0 naar 135.000 gegroeid. Dat is aanzienlijk.

Het is een goede notitie die wij van het college hebben ontvangen. De rol van de provincie bij de Q-koorts is zeer betrekkelijk, maar zij heeft een prima rol gespeeld in de richting van LNV en VWS maar ook in de richting van de zieken en de burgers. Er zijn veel zaken geregeld, mijn complimenten daarvoor.

In de notitie geeft het college op bladzijde 27 een aantal maatregelen die het wil nemen. Een aantal daarvan is al genomen. Ik denk dan met name aan de instelling van werkgroep waarin ook marktpartijen een rol spelen. Wellicht horen wij daarover straks meer.

Een belangrijke maatregel is het uitwerken van het ruimtelijk en het milieuspoor. Wij zijn van mening dat dit een belangrijk onderdeel is en moet worden meegenomen in de verdere besluitvorming.

Op bladzijde 26 stelt het college een aantal vraagstukken voor de langere termijn aan de orde. Daarmee moet je het wel eens zijn want anders is het einde van het debat in zicht.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! De heer Wagemakers geeft vaak heel goed inzicht in bepaalde zaken op dit gebied. Nu hoor ik echter alleen een herhaling van wat wij zelf in de notitie gelezen hebben. Ik zou zo graag zijn visie willen horen. Doen wij ze allemaal weg? Of houden wij ze allemaal hier? Gaan wij wel of geen grote stallen bouwen?

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Mevrouw Lestrade is wat ongeduldig. Ik zal haar vragen beantwoorden in de rest van mijn betoog.

De *voorzitter*: En ook binnen de aan u toegemeten tijd. U hebt nog een paar minuten.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Als er een grens van 500 meter aangehouden wordt, moeten er wellicht 65 bedrijven verplaatst worden; 25 bedrijven die minder dan 100 meter van een woonkern afzitten, moeten zeker verplaatst worden. Wij zijn erg benieuwd of het college daarvoor met een voorstel komt en wat de gevolgen van een en ander zijn.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Begrijp ik daaruit dat de heer Wagemakers een grens van 500 meter voldoende vindt? Vindt hij het heel moeilijk voor de betreffende bedrijven? Ik hoor graag zijn visie hierop.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Wij hebben de stukken gelezen en hiervan kennisgenomen. Wij zijn niet in staat om te beoordelen of het 500 meter, 400 meter of 300 meter moet zijn. Ik kan die vraag helaas niet beantwoorden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik neem aan dat de heer Wagemakers ook het advies van het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) gelezen heeft. Ik weet niet of hij nog weet wat het RIVM adviseert en hoe zich dat verhoudt tot die grens van 500 meter. Wat is dan zijn visie? Of heeft hij geen flauw idee van het advies van het RIVM?

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! In

Duitsland vindt men 500 meter een goede afstand. Wij stellen het college voor om de geitenhouderijen te betrekken bij de revitalisering van het buitengebied.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Mevrouw Verstappen mocht niet meer interrumperen, daarom neem ik het over. Het is helemaal niet bewezen dat 500 meter een goede afstand is. Het gebeurt toevallig zo in Duitsland. Dat betekent niet dat het goed is, want er is nog geen onderzoek naar gedaan. Er wordt een afstand van 2,5 tot 5 km aangeraden. De heer Wagemakers kan niet zeggen dat 500 meter de juiste afstand is.

De *voorzitter*: Mijnheer Wagemakers, vervolgt u uw betoog.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Wij verzoeken het college de problematiek van de geitenhouderijen alsmede die van de Q-koorts te betrekken bij de discussie en de voorbereiding van het debat over de megastallen op 19 maart aanstaande en bij de revitalisering van het buitengebied. Ook vragen wij het college om ons inzicht te geven in de gevolgen van een maximalisering van de geitenbedrijven met een omvang van 50 NGE (Nederlandse Grootte Eenheden). Dat zijn ongeveer 2000 geiten. Wij hebben uit de stukken begrepen dat dit de ondergrens voor de bedrijfszekerheid van een geitenhouderij.

Verder stellen wij voor om de te nemen maatregelen zo snel mogelijk op te nemen in de Structuurvisie en als zo ruimtelijke aspecten taken in de Verordening Ruimte.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Welke maatregelen moeten GS zo snel mogelijk nemen?

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik stel voor dat het college komt met een notitie over de te nemen maatregelen rondom die grens van 500 meter. Die maatregelen hebben beslist ruimtelijke gevolgen.

Naast de verplaatsingsregeling moet het college ook

de steunmaatregelen in beeld brengen die de provincie moet nemen als een geitenhouderij stilgelegd, beëindigd of verplaatst wordt. Wij kunnen immers niet volstaan met te zeggen: zo was het.

Mevrouw *Slegers* (SP): De heer Wagemakers vraagt GS om een notitie over de vraag hoe die grens van 500 meter geïmplementeerd kan worden. Betekent dit dat hij het niet nodig vindt om nader onderzoek te doen of die grens van 500 meter inderdaad wel klopt, of het niet 2 km moet zijn of welke bandbreedte dan ook?

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Wij zijn volop bezig met het ontwikkelen van een structuurvisie en met het maken van een verordening. Daarbij wordt ook bekeken welke onderdelen van de revitalisering van het buitengebied aan herijking toe zijn. Het zou dom zijn als wij er nu bepaalde onderdelen uithalen. Het is een ketting en dan moet er geen schakel worden uitgehaald.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De Q-koorts heeft hard toegeslagen in Brabant. Meer dan 1700 ziektegevallen en er zijn zelfs mensen overleden aan de Q-koorts. Bovendien is er een rijksoverheid waar verschillende ministeries op zijn zachtst gezegd langs elkaar heen werken en te laat maatregelen hebben genomen om desastreuze gevolgen te voorkomen; ook voor de geitenhouder die zijn bedrijf in rook ziet opgaan. Er zijn nu maatregelen getroffen die tienduizenden geiten het leven kosten. Dit was niet nodig geweest als de overheid eerder ingegrepen had. Kortom, het is een complete janboel! Terecht dat de Kamer een onderzoek heeft gelast naar de gang van zaken in dezen.

De provincie heeft hierin geen wettelijke taak, zo lezen wij in verschillende notities. De Q-koorts is een zaak van de landbouwsector en de verschillende verantwoordelijke ministeries. Gelukkig hebben deze Commissaris van de Koningin en zijn voorganger het op zich genomen om voor Brabant de communicatie te regisseren en te coördineren. Zij hebben er bij het Rijk enige malen

op aangedrongen om snel met maatregelen te komen. Ik denk dat de Commissaris van de Koningin daarvoor een complimentje verdient. Het is ook goed dat er op dit moment voorlichtings-bijeenkomsten gehouden worden.

Op landelijk niveau moet een ministerie de leiding nemen en dit moet duidelijk zijn. Wat ons betreft is dit het ministerie van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport). D66 zal hiervoor straks mede namens ons een motie indienen.

Het feit dat de provincie in dezen geen wettelijke taak heeft, betekent natuurlijk niet dat zij achterover kan leunen. Op het gebied van de ruimtelijke ordening en het milieu heeft zij wel degelijk mogelijkheden om preventieve maatregelen te treffen. Ik wijs op de gevolgen van de Q-koorts voor de volksgezondheid. Het moge duidelijk zijn dat dit niet weer mag gebeuren. Ook voor mijn fractie is de volksgezondheid leidend bij elk beleid.

De Q-koortsbacterie is overal in het milieu en bij alle diersoorten aanwezig. Door de verschillende uitbraken is deze bacterie ook niet meer weg te krijgen. Volgens ons heeft de grootschalige ontwikkeling van de geitenhouderijen gewerkt als een enorme vermenigvuldigingsfactor op de besmettingskans. Dit gevoegd bij de grote bevolkingsconcentratie in Nederland en in het bijzonder in Brabant, roept bij ons de vraag op of de bedrijfsmatige geitenhouderij nog wel toekomst heeft. Ik kom daarop later in mijn betoog terug.

Wij hebben al eerder gepleit voor toepassing van het voorzorgbeginsel in andere sectoren van de intensieve veehouderij, te weten de varkens- en de kippensector. Sinds gisteren moeten wij de geitenhouderij ook als intensieve veehouderij beschouwen. Dat geldt zowel in de wet- en regelgeving als in het reconstructiebeleid.

Wij hebben een lijstje gezien van 25 ziekten die op dieren kunnen overslaan, dus moeten wij ons afvragen of bedrijfsmatige veehouderij überhaupt mogelijk is in de nabijheid van bebouwde kommen.

Wij pleiten ervoor om bij de geitenhouderijen meteen het voorzorgsbeginsel in acht te nemen en alle grootschalige ontwikkelingen in deze sector tegen te gaan. Nogmaals de volksgezondheid gaat voor alles. In de notitie van het RIVM lees ik dat het een reëel risico is voor mensen die binnen

enkele kilometers van een groot melkgeitenbedrijf wonen grote klinische Q-koortsproblemen te krijgen. Dat is voor ons voldoende aanleiding om te stellen dat de bedrijfsmatige geitenhouderij in Brabant geen toekomst meer heeft. Ik hoor andere partijen over vaccinatie praten, maar het is duidelijk dat niemand de garantie kan geven dat vaccinatie van geiten op lange termijn voldoende bescherming biedt. Mocht dat wel het geval zijn, welke toekomst heeft de geitenhouderij dan? In dichte stallen met mest als continue besmettings-bron? Zo'n toekomst zien wij niet.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wat vindt de heer Martens van de voorgestelde maatregel om de mest drie maanden te bedekken en dan op het land uit te rijden?

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Mest wordt als een continue besmettingsbron gezien. Wij zien geen mogelijkheden om dit op een adequate manier op te lossen. Vandaar dat wij ermee willen stoppen. Dat biedt ook duidelijkheid aan de sector. Er wordt een werkgroep ingesteld waarin ook de marktpartijen vertegenwoordigd zijn. Ook worden verschillende onderzoeken van de GGD afgewacht. Dat kan echter nog wel twee of drie jaar duren. Moeten wij dan ervoor kiezen om de geitenhouderijen zo lang op slot te houden, of willen wij nu gaan werken aan een goede toekomst? Misschien is een andere manier van bedrijfsmatig dieren houden mogelijk, maar die toekomst ligt voor ons niet in een grootschalige geitenhouderijsector.

Wij roepen GS op, te voorkomen dat toch een dergelijke grootschalige geitenhouderij ontstaat en dit vast te leggen in beleid. Een verordening acht ik daarvoor een goed instrument. Wij vragen GS om samen met PS te gaan werken aan een toekomstbestendige agrarische sector die wel past bij de aard en de schaal van ons mooie Brabant.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik vind het lastig om het debat te voeren vanuit de Staten die in dezen een beperkte verantwoorde-lijkheid hebben terwijl er wel een afweging moet plaatsvinden tussen veterinaire maatregelen, gezondheidsmaatregelen en ruimtelijke maatrege-

len. Wij moeten het debat en de oplossingsrichtingen blijven zien vanuit die invalshoeken. In de Tweede Kamer kan dat debat veel breder gevoerd worden dan hier, omdat wij alleen de verantwoordelijkheid hebben voor ruimtelijke maatregelen.

Voorzitter. Ook in het huidige zwarte scenario wil ik het college complimenteren voor het feit dat het de afgelopen periode nadrukkelijk aanwezig geweest is en het voortouw heeft genomen om de Brabantse burgers te informeren en met name de gezondheidsrisico's voor het voetlicht te brengen.

Het is goed dat wij vandaag indringend met elkaar spreken over de Q-koorts; de uitbraak heeft grote delen van Brabant geraakt. De uitbraak raakt de gezondheid van mensen, leidt ertoe dat ondernemers hun levenswerk doodgespoten zien worden en heeft ook grote gevolgen voor toerisme en recreatie; wat ons betreft in die volgorde.

Wij moeten met elkaar vandaag ook het debat voeren over het verloop van de uitbraak en de maatregelen die de overheid genomen heeft. De verantwoordelijkheid voor dat onderzoek ligt in eerst aanleg in Den Haag. De Tweede Kamer heeft tot een onderzoek besloten en wij vinden het verstandiger om eerst de resultaten daarvan af te wachten alvorens op provinciaal niveau conclusies te trekken en eventueel vervolgonderzoek voor te stellen.

Het is ook verstandig om de bestrijding en het terugdringen van de Q-koorts niet onzorgvuldig te mengen met het ruimtelijke debat waar wij middenin zitten. De maatregelen die nu getroffen worden, moeten gericht worden op het indammen van de uitbraak en op een forse afname van het aantal besmette gevallen in het voorjaar. In dat kader hebben Provinciale Staten adequaat gehandeld door per direct een bouwstop af te kondigen voor geiten- en schapenhouderijen. Deze ingrijpende en rigoureuze maatregel is noodzakelijk omdat er onzekerheid bestaat over of en wanneer de te nemen maatregelen effect sorteren. PS hebben hierin ten volle hun verantwoordelijkheid genomen.

Voor ons staat vast dat op basis van volksgezondheidsrisico's in het toekomstig beleid eisen gesteld moeten worden aan zowel de locatie

als aan de concentratie van veebedrijven. De volksgezondheid zal vanaf nu een belangrijk uitgangspunt worden bij de ruimtelijke ordening. Ik denk dat de sector hierover geen andere mening heeft. Wij moeten ervoor waken nu een emotiebesluit te nemen. Wij steunen dan ook de aanpak van het college om het ruimtelijk milieuspoor nader uit te werken en wij verwachten dat het college de komende maanden zal benutten om de effecten van de reeds genomen maatregelen nadrukkelijk bij die uitwerking te betrekken.

Wij ondersteunen de aanpak die het college in zijn notitie voorstelt. Wij roepen het college ook op om oog te hebben voor de bedrijven: mooie familiebedrijven die niet verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor deze crisis, maar hiervan wel de dupe zijn geworden. Veel bedrijven worden hard getroffen in hun bedrijfsvoering en inkomens van gezinnen komen in gevaar.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Waar legt de heer Vreugdenhil de verantwoordelijkheid voor de ondernemer?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Het zou onverantwoordelijk zijn om te stellen dat de uitbraak van de Q-koorts de verantwoordelijkheid van de ondernemers is. Mevrouw Lestrade zou eens in gesprek moeten treden met de ondernemers. Dan hoort zij hoe die erin staan, hoe zij aangedrongen hebben op maatregelen om de volksgezondheidsrisico's te beperken en welke maatregelen zij zelf genomen hebben om de risico's te beperken. Dat moeten wij scherp voor ogen houden en niet eenzijdig de bal bij de bedrijven leggen. Dat doet geen recht aan de situatie.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Het is niet mijn bedoeling om boeren te bashen. Zo bedoel ik het niet, maar ik wil graag een definitie van het zelfregulerend vermogen van de sector. Ik had gehoopt dat de heer Vreugdenhil daarmee was gekomen. Ik vind het te kort door de bocht als hij alleen zegt dat zij er niets aan kunnen doen. Op een gegeven moment is men natuurlijk bekend met de ziekteverschijnselen. Wat is in die zin dan de verantwoordelijkheid van de sector?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik denk dat de sector echt zijn verantwoordelijkheid neemt. Wij zien ook dat mensen hun bedrijven sluiten als bekend wordt dat er een besmetting is, ook al heeft het bedrijf een publieke functie of prachtige nevenvoorzieningen. Zij nemen ook een financiële verantwoordelijkheid en leggen zich beperkingen op. Ik heb nauwelijks het tegendeel gezien in de gesprekken die ik gevoegd heb, maar mevrouw Lestrade misschien wel? Ik heb gesproken met heel verantwoordelijke ondernemers die nadrukkelijk letten op gezondheidsrisico's en daarin hun verantwoordelijkheid nemen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Er werd mij een vraag gesteld. Ik neem aan dat ik een antwoord mag geven.

Ik geef de ondernemer niet de schuld en weiger die suggestie van u te aanvaarden, maar mijn vraag is waar volgens de heer *Vreugdenhil* de verantwoordelijkheid van de ondernemer eindigt. Het gaat om miljoenenbedrijven. Waar ligt de verantwoordelijkheids grens?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Die vraag is niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Voor een heel aantal maatregelen is een ondernemer afhankelijk van het ministerie van LNV en van het ministerie van VWS en van maatregelen die elders genomen moeten worden. Het is zeker niet mijn bedoeling geweest om de suggestie te wekken dat mevrouw Lestrade de sector de schuld wil geven. Dat zou ook heel onterecht zijn.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik geef een concreet voorbeeld. Een besmet bedrijf ligt in een dorpskern of in de nabijheid van een camping. Wat vindt de heer *Vreugdenhil* dan de verantwoordelijkheid van de ondernemer?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ondernemers kunnen dan toch niet meer doen dan hun verantwoordelijkheid nemen en geen publiek meer toelaten?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik heb een bedrijf dat

besmet is en dat in een dorpskern of bij een camping ligt. Ik weet dat mijn burens of de campinggasten besmet kunnen raken. Het enige wat ik kan doen, is zeggen: kom niet aan mijn deur, want je mag niet binnen. Is dat de conclusie van de heer *Vreugdenhil*?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik rond mijn betoog af anders komen wij terecht in een karikatuur en dat wil ik absoluut niet. Ik heb net een oproep aan het college gedaan om ook te kijken hoe de ondernemers kunnen worden ondersteund. Wij horen graag van het college welke invulling het daaraan wil geven.

De aanpak van de crisis vereist uiterste zorgvuldigheid maar zeker ook daadkracht. Dan kom je voor duivelse dilemma's te staan. Ik ben blij dat wij binnen onze mogelijkheden de verantwoordelijkheid willen nemen om de verspreiding in te dammen. Wij hebben een volledige bouwstop afgekondigd. Niets doen is zeker geen optie waarvoor mijn fractie wil pleiten. De volksgezondheid staat voorop. Die is momenteel volop in het geding. Wij wensen alle verantwoordelijken alle wijsheid toe om de juiste maatregelen te treffen en de juiste weging te maken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Er is al heel veel gezegd. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant constateren dat bijna de helft van de bedrijven op minder dan 500 meter van de bebouwde kom ligt en dit vanwege infectiedruk ongewenst is. Die bedrijven zouden dus eigenlijk verplaatst moeten worden. De conclusie dat het vanwege infectiedruk ongewenst is, is zonder meer correct. Een afstand van 500 meter is inderdaad gevaarlijk, want dat is heel wat minder dan de minimale ondergrens van 2 km die het RIVM adviseert. Houden wij die minimale ondergrens als richtlijn aan, dan moet er nog wat meer gezegd worden. Waarom zeggen GS dan niet wat meer? Hoe komen zij bij die 500 meter? Als de minimale ondergrens van 2 km wordt aangehouden moeten alle geitenbedrijven in Brabant verplaatst worden, op vijf na. Waar moeten die verblijven dan naar toe verplaatst worden in Brabant? Als dan nog

rekening gehouden wordt met de afstand die het RIVM tussen de verschillende veebedrijven adviseert, namelijk 1 à 2 km, kan ik moeilijk zien waar die bedrijven naar toe kunnen. Misschien kunnen GS uitleggen wat dan de toekomst is voor deze tak van intensieve veehouderij? Als GS deze bedrijven gaan verplaatsen, krijgen de mensen die buiten de woonkernen wonen dan een uitkoopregeling? Mogen die naar elders verhuizen? Wat is de visie van GS op de intensieve veehouderij in Brabant? Het begint er steeds meer op te lijken dat de mensen beter naar een andere provincie kunnen trekken. Dan wordt het hier lekker leeg en kunnen al die bedrijven op voldoende afstand hun bacteriën gekoppeld aan het fijnstof uitstoten. Mensen uit Brabant weg!

De heer Wagemakers sprak over een grens van 500 meter die in Duitsland gehanteerd wordt. In Duitsland is de fijnstofconcentratie uit de veehouderij veel minder dan in Brabant. Dat is ook het probleem.

Wij zijn heel blij dat in de notitie een en ander heel gedetailleerd bij elkaar gezet is. Zo kan het dus ook! Weliswaar ontbreken de vragen die wij in februari en maart hebben gesteld alsmede de vragen die wij na de zomer 2009 hebben gesteld. Misschien klopt dit een beetje met mijn vermoeden dat telkens als wij vragen stellen er in de antwoorden een stukje minachting zit ten aanzien van de vragensteller. Is dat correct?

En klopt het dat het college zich pas vanaf de zomer 2008 actief begint te roeren en dat daarom onze vragen ontbreken die wij eerder dat jaar hebben gesteld? Het komt in ieder geval overeen met het antwoord van GS dat zij zich niet actief verdiept hebben in het Q-koortsdossier toen de uitbraak in Herpen plaatsvond. Wij vonden het zeer treurig dat wij dat moesten lezen als antwoord op onze vragen.

Voor de zomer hebben wij GS een aantal vragen gesteld, o.a. hoe GS de mensen wilde informeren die in de nabijheid van met Q-koorts besmette bedrijven woonden of recreëerden. Het antwoord kregen wij pas op 23 oktober, ver na de zomer. Op onze vraag waarom wij niet eerder antwoord gekregen hadden en met wie het college moest overleggen, kregen wij geen afdoende antwoord.

Wij geven het college de kans om ons dat antwoord nu wel te geven.

Wij vroegen ook of GS het mogelijk achten dat er een relatie is tussen de hoge fijnstofconcentratie in Brabant en de hoge Q-koortsbesmettingsgraad in Brabant? Het college antwoordde op 23 oktober: "Over een dergelijke relatie is zover wij kunnen nagaan, niets bekend." Dat is heel vreemd. Die vraag hebben wij natuurlijk niet voor niets gesteld. Wij wisten het wel en waarom het college niet? Die vraag legt ik u voor.

Enkele dagen later schrijft de directie middelen – dossier 44 – mogelijk is er sprake van een verband tussen de intensieve veehouderij, de fijnstofconcentratie in de lucht en Q-koortsbesmettingen bij de mens. Fijnstofconcentraties zijn namelijk relatief hoog in het hoogrisicogebied voor Q-koortsinfecties. Van de *coxiella burnetti* is bekend dat die bacterie zich hecht aan stofdeeltjes en zich door verwaaiing samen met de stofdeeltjes via de lucht kan verspreiden. Dus, wist het college dan toch iets meer dan blijkt uit de antwoorden op onze vragen? Klopt het dat de vragen die de Partij voor de Dieren het college voorlegt met enige minachting behandeld worden?

De woordvoerder van het CDA stelde dat voor zijn partij de volksgezondheid prioriteit nr. 1 heeft. Ik moet dan denken aan het feit dat ten tijde van varkenspest na de ruiming van de stallen de problemen van kinderen met astmatische aandoeningen verminderden. Er wordt gesteld: omdat er toen geen gedegen onderzoek is gedaan, heeft deze constatering niet geleid tot maatregelen. Mijn vraag aan het CDA is: Heeft u toen aan de bel getrokken en gezegd hier moet toch onderzoek naar gedaan worden? Hoe is dat toen gelopen? Bij het een voor een nalopen van de dossiers zien wij namelijk voortdurend dat er onderzoek gevraagd wordt: eind jaren negentig, 20 april 2006. Er wordt door LNV niet gereageerd op een onderzoeksvoorstel van de gezondheidspartijen. Op 23 juli 2007 wordt het niet nodig gevonden. Op 12 mei 2009 besluit men weer te wachten en zo gaat het maar door.

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen, wilt u komen tot een afronding?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik ben eigenlijk nog lang niet klaar, voorzitter.

De *voorzitter*: Maar wij hebben iets afgesproken over de tijd.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Wij willen graag de kosten van dit alles weten voor de maatschappij, de overheid, de economie, etc. Kunnen GS ons dit ons toezeggen voor bijvoorbeeld eind 2010.

Wij lazen dat het niet mogelijk is om de maatschappelijke kosten van verlies aan levensjaren door beperkingen of vroegtijdige sterfte te schatten en dat de uitkomsten daarvan vooral van belang zijn voor toekomstige beslissingen over het beleid met betrekking tot Q-koorts en veehouderij. Ik schrok daarvan. Er staat eigenlijk dat als de kosten meevallen, er niets gedaan hoeft te worden. Stel bijvoorbeeld dat de Q-koorts alleen asielzoekers treft, of 65-plussers, of 65-plussers met een handicap, dan hoeven wij er niets aan te doen, want dan gaat het ons misschien wel geld schelen!

Waarop baseert het college de afstand van 500 meter tot de woonkernen en waarom hanteert zij niet de 2 km van het RIVM? Hoe gaan GS om met grootschalige geitenbedrijven in het extensiveringsgebied? Zijn GS van plan beleid te formuleren op de fijnstofproblemen? Hoe denken zij te voorkomen dat in de toekomst wederom wildgroei plaatsvindt van andere diersoorten? Nu heeft zich immers in een extensiveringsgebied en in stedelijke kernen een intensieve veehouderij kunnen vestigen. Straks krijgen wij kamelen, kangoeroes of struisvogels. Hoe gaan zij dat aanpakken? Wat hebben GS gedaan om het ruimen van gezonde dieren te voorkomen. De desbetreffende motie is hier aangenomen. De minister heeft gezegd dat er niet gewacht kon worden met de ruiming omdat dit tijd kostte. Wat heeft het college daaraan gedaan? Er zijn immers bedrijven waar de geiten pas in april/mei werpen en daar had wel een tweede onderzoek kunnen plaatsvinden.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Te veel mensen en te veel dieren op een te klein oppervlak leidt tot allerlei dierziekten. De Q-koorts

is een van de vele die wij gehad hebben en een van de vele die zal komen als zij zo doorgaan. Het land was van de boeren, de burgers zijn erbij gekomen en dat geeft problemen. Voor mij is de hele problematiek gekoppeld aan de wijze van bestaan die hier van oudsher was. Boeren zitten nu in de klem van de banken. Als er iets gebasht moet worden, laten wij dan de banken bashen. Dat doen wij toch met zijn allen, dus dat kan er wel bij. De sector zit in een houtgreep. Er is geen sprake van een groot zelfregulerend vermogen en er zit geen innovatief vermogen in de toegevoegde waarde van de producten. Een kleine gesloten kern zou toegevoegde waarde kunnen krijgen met minder dieren maar wel met kwalitatieve producten en een gesloten kern. De Parmaham hoeft niet, wij maken gewoon een Brabantse ham, zoals de heer Hutten aangaf. Die vernieuwing had ik graag gezien in de sector. Het is natuurlijk een kwestie van heel lange adem.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Ik wil even inhaken op het begin van het betoog van mevrouw Lestrade. In de jaren vijftig en zestig was er in Brabant een kleinschalige veehouderij, maar was er wel mond- en klauwzeer en varkenspest. Toen kwamen die ziektes zelfs nog frequenter voor dan nu het geval is.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Dat is mij niet onbekend, vandaar dat ik aangaf dat er nog vele ziektes zullen volgen. Waar dieren en mensen bij elkaar zijn, zijn ziektes. Wij kunnen niet alles weghalen, hoe graag wij dat ook zouden willen. Ik denk wel dat je iets moet doen aan de risico's van te veel mensen en dieren bij elkaar zetten. Het probleem zit in de intensieve veehouderij. Daarop zou een grote visie ontwikkeld moeten worden, want de Q-koorts is maar een van de vele uitwassen. Wij moeten eigenlijk spreken over de intensieve veehouderij in totaliteit. Het probleem van de Q-koorts wordt nu getackeld, te laat, maar het gaat om veel meer.

De provincie heeft ons vanaf een bepaald moment veel informatie gegeven. Zij klopt zichzelf daarvoor terecht op de borst. Ik wil toch even een lans breken voor de Partij voor de Dieren die hier keer

op keer vroegtijdig problemen aan de orde heeft gesteld en die inderdaad niet op adequate wijze is behandeld. Ik heb daar met samengeknepen tenen naar gekeken. Ik vind dat wij daarin tekortgeschoten zijn. Ik wil niet zeggen dat alle partijen dat gedaan hebben, maar er werd toch wat vrolijk overheen gewalst. Zij hebben gelijk als zij aangeven dat zij de problematiek vroeg aan de orde hebben gesteld, vaak tot irritatie van anderen.

Er is reeds veel gezegd. Dat hoeft ik niet te herhalen. Ik noem nog enkele punten. De departementen van LNV en VWS hebben traag en niet adequaat gereageerd. Als mijn kinderen het zo zouden doen, zou ik zeggen: jullie maken er een zootje van! Als je ziet wat hier gebeurd is, begrijp ik niet goed dat men zegt dat de volksgezondheid op de voorgrond staat. Aan het einde van mijn betoog zal ik een motie indienen, want ik ben van mening dat de volksgezondheid leidend moet zijn op dit dossier. Ik ben blij dat ook de woordvoerder van het CDA dat heeft toegegeven. Ik hoop dat hij akkoord zal gaan met deze motie.

Er is nog veel onduidelijk over de veterinaire strategie. Het roept een beeld op van adhoc-beslissingen. Over de mest is nog niets duidelijk. Kunnen er andere technieken toegepast worden? Er wordt gesproken over het natsproeien van mest en dan weer weghalen en dan weer droogmaken. Het is vrij gecompliceerd, laat staan voor mensen die als buitenstaanders, maar wel betrokken, daarvan horen.

In de notitie wordt gesproken over het robuuster maken van de veehouderijsystemen. Ik ben benieuwd wat daarmee wordt bedoeld. Ik ben nogal van de definities en zou graag weten wat dit inhoudt.

Er wordt ook gesproken over maatregelen ten aanzien van de 500 meterzone en daaraan wordt de reconstructie gekoppeld. In de reconstructie gebeurt een en ander op basis van vrijwilligheid. Is dat hier ook aan de orde? Worden er in het kader van de volksgezondheid hardere maatregelen genomen? Passen die wel in de reconstructie of juist niet?

Er was ooit een Kamerlid Van Heugten die een conceptplan plattelandswoningen ontwikkeld had. Ik heb daarover destijds schriftelijke vragen gesteld.

Omdat de functies namelijk uit elkaar gehaald worden, worden meer burgers het buitengebied in gesleept. Ik zou onze gedeputeerde willen vragen hoe hij de problematiek die dat Kamerlid bij ons veroorzaakt heeft, gaat oplossen.

Voorzitter. Ik lees mijn motie voor.

"Provinciale Staten van Noord-Brant, in vergadering bijeen op 4 en 5 februari 2010;

overwegende dat:

- *de uitbraak van de Q-koortsepidemie zowel veterinaire als humane gezondheidsproblemen veroorzaakt;*
- *de gezondheidsproblemen bij mensen beduidend ernstiger gevolgen hebben dan die bij dieren;*

stellen vast dat:

- *desondanks het ministerie van LNV nog steeds de leiding heeft in het Q-koortsdossier terwijl het met name humane problematiek betreft;*

verzoeken:

- *haar voorzitter een brief op te stellen waarin er bij het ministerie van LNV ten sterkste op aangedrongen wordt om de leiding in dit dossier zo spoedig mogelijk over te dragen aan het ministerie van VWS;*
- *deze brief mede te laten ondertekenen door de burgemeesters van de Brabantse gemeenten, en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie is ingediend door de leden mw. Lestrade-Brouwer, Martens en mw. Verstappen. Zij maakt onderwerp uit van de beraadslagingen en krijgt nr. M1.

De *voorzitter*: Ik geef thans het woord aan gedeputeerde Van Heugten die de beantwoording ter hand zal nemen. Ik maak u erop attent dat het zijn eerste optreden in uw Staten is. Voor de leden van de Staten geldt dat er dan niet geïnterrupteerd wordt. Voor hem geldt dat niet, maar beschouwt u dit niet als een uitnodiging.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik dank de Statenleden voor hun inbreng en voor de gelegenheid om dit debat te voeren. De zaken waarover wij praten – de Q-koorts, de geitenhouderij, de mensen met Q-koorts – verdienen het dat daaraan vanuit de volksvertegenwoordiging serieus aandacht schenken.

Ik wil mijn beantwoording splitsen in een deel waarin teruggekeken wordt naar wat er is gebeurd en waar wij nu staan en een deel waarin wij vooruitkijken naar wat wij met het oog op de toekomst met elkaar kunnen en willen doen.

U heeft een omvangrijke ordner gekregen met documenten geordend in samenhang met de tijdslijn. GS zijn van mening dat wij hiermee ook de door de Tweede Kamer ingestelde commissie-Van Dijk van informatie kunnen voorzien. Ik wijs de Staten erop dat er door de Tweede Kamer bij motie inmiddels al vier onderzoeken zijn gevraagd dan wel door de minister zijn toegezegd in AO's. Bovendien is gisteren bij motie een themacommissie intensieve veehouderij ingesteld die zich ook zal bezighouden met veel vragen die ook in de betogen van de Statenleden aan de orde geweest zijn. Ik zeg dit met zoveel nadruk omdat ik van mening ben dat wij ons bij dit dossier moeten afvragen in hoeverre wij nog iets kunnen toevoegen dat voor deze onderzoeken van belang kan zijn, zonder dat wij dingen dubbel doen of op de verkeerde stoel gaan zitten. GS zijn geen ministers of een ministerie en PS geen Tweede Kamer. Ik denk dat veel van onze vragen beantwoord zullen worden door de onderzoeken die de Tweede Kamer heeft ingesteld. Uiteraard nemen wij daar kennis van en voor zover nodig de Staten daarover informeren.

De woordvoester van de fractie van de SP wees op het rapport van RLG dat in 2003 is verschenen. Zij riep het beeld op alsof er tussen 2003 en 2010 helemaal niets gebeurd is met de aanbevelingen uit dat rapport. Ik denk dat mevrouw Slegers daarmee geen recht doet aan de werkelijkheid. Ik wijs op de wet- en regelgeving die gemaakt is, zowel op Europees als op nationaal niveau. Ik wijs op de milieumaatregelen, de transportmaatregelen, en de maatregelen op het gebied van dierenwelzijn. Ik meen te kunnen stellen dat een aantal onderdelen uit die rapportage wel degelijk heeft geleid tot aandacht vanuit de diverse overheidsgeledingen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Alle maatregelen die sinds 2003 zijn genomen, hebben de uitbraak van de Q-koorts niet kunnen voorkomen. Is de gedeputeerde het ermee eens dat een toekomstige

uitbraak niet 100% voorkomen kan worden, welke maatregelen wij ook zullen treffen? Met andere woorden: er is weinig toekomst voor de geitenhouderij.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! De heer Martens gaf zelf al aan dat een 100% risicoloze maatschappij een utopie is; die bestaat niet en zal ook in de toekomst niet bestaan. Wij kunnen concluderen dat bij alle ziektes die er geweest zijn, aanvullende maatregelen zijn genomen, draaiboeken zijn opgesteld en nieuwe inzichten zijn ontstaan. Het lijkt alsof wij steeds voorbereid zijn op de oorlog die net geweest is en steeds weer met een nieuwe oorlog geconfronteerd worden. Ik heb niet de illusie dat wij met de kennis van nu en de maatregelen die zijn genomen, kunnen voorkomen dat er op enig moment uitbraken zijn van ziektes die wij nu niet kunnen voorzien. Dat geldt ook voor de gevolgen daarvan.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik ben het met de gedeputeerde eens dat er nooit genoeg maatregelen genomen kunnen worden om te voorkomen dat er ooit weer een uitbraak komt van welke dierziekte dan ook. Ik heb niet willen impliceren dat er helemaal niets gedaan is. Natuurlijk zijn er maatregelen genomen. In het lijstje van de RLG staat een early warning system en snelle diagnostiek. Vindt de gedeputeerde dat die maatregelen genomen zijn?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Bij een aantal veehouderijbedrijven zijn wel degelijk systemen ontwikkeld om snel mond- en klauwzeer, varkenspest of blauwtong te ontdekken. Het is echter een reactie op een eerdere uitbraak. Men ontwikkelt een early warning system of een monitoringsysteem op een ziekte of een uitbraak die zojuist geweest is. Ik denk dat er inderdaad wel dingen gebeurd zijn, maar de vraag is of er in de veehouderij voor alle denkbare ziektes adequate systemen bestaan om te monitoren of snel te waarschuwen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! De gedeputeerde heeft natuurlijk gelijk als hij zegt dat sommige

veehouderijen wel iets gedaan hebben met die signalen. Hier speelt het verschil tussen theorie en praktijk. Ik heb in mijn eerste termijn gezegd dat GS openstonden voor signalen, maar is er volgens de gedeputeerde vervolgens voldoende opgetreden en gehandeld in overeenstemming met die signalen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik heb met interesse het dossier gelezen en alle documenten bekeken, ik kan niet anders concluderen dan dat er steeds een reactie van GS en de Commissaris is geweest op de signalen die zijn ontvangen. Er zijn gesprekken geëntameerd, er is een platform gecreëerd, er zijn brieven uitgegaan, er zijn contacten gelegd, kortom, de zorgen die richting het provinciebestuur geuit werden, zijn naar mijn idee opgepakt. Er is naar gehandeld. Met de kennis van nu kunt u op dit moment beoordelen of er toen adequaat gehandeld is. Met de inzichten van toen ben ik van mening dat er gereageerd is en dat er ingesprongen is op de signalen die om een reactie vroegen. Ik kan niet beoordelen of iedereen in dat hele proces – de GGD's, de gemeenten, de burgemeesters, de Commissaris – op elk moment al het mogelijke gedaan hebben met de kennis van nu. Uit dit dossier blijkt dat wel degelijk sprake geweest is van een aaneenschakeling van handelingen van het college van GS.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Misschien moet de Zuidelijke Rekenkamer dat gaan beoordelen. Wij hebben in 2007 plenair vragen gesteld, alsmede in februari/maart 2008. Die vragen ontbreken in het dossier. Wat zegt de gedeputeerde van dat gat dat ertussen zit? Op onze vraag of GS zich bij de uitbraak in 2007 op enigerlei wijze actief geïnformeerd hebben over de Q-koorts, of zij informatie hebben ingewonnen of deskundigen hebben geraadpleegd, heeft de gedeputeerde geantwoord: "nee".

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Die vraag is heel lastig te beantwoorden. Die vraag kun je aan iedereen in Brabant stellen, aan alle GGD's of aan alle burgemeesters.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Die vraag kun je inderdaad aan iedereen stellen, maar wij hebben hem aan deze gedupeerde gesteld en die heeft geantwoord: Nee, wij hebben ons niet geïnformeerd.

De *voorzitter*: Mijnheer Van Heugten, vervolgt u uw betoog.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! In de rolverdeling die GS hebben op het gebied van gezondheidszorg en van de Q-koorts kan gesteld worden dat toen door het college adequaat gereageerd is. Het heeft gedaan wat het gedaan heeft. In de ogen van mevrouw Verstappen is dat niets. Ik heb niet gezien welke vragen er in 2007 gesteld zijn. Ik heb de dossiers van 2008 ook niet gezien. Als mevrouw Verstappen daar prijs op stelt, zullen wij die nog nazoeken en toevoegen aan de informatie die de Staten gekregen hebben.

Voorzitter. Ik probeer een bruggetje te maken naar de vraag waar wij nu staan en wat op dit moment onze voornemens en inzichten zijn.

Het college is voornemens om in het verlengde van het voorbereidingsbesluit van 11 december zich voor te bereiden op nadere voorstellen om te komen tot een vervolg van dat voorbereidingsbesluit. Er is een aantal mogelijkheden. Het voorbereidingsbesluit zou kunnen worden verlengd. Dat betekent wel dat wij bij alle lopende vragen voor milieu- en bouwvergunningen moeten beoordelen of die vergunningen alsnog verleend kunnen worden, dan wel dat zowel in de PMV als in de Verordening Ruimte nadere regels gesteld moeten worden. Wij hebben voorgesteld om snel met een werkgroep aan de gang te gaan. Die werkgroep moet proberen een aantal zaken op een rij te zetten, bijvoorbeeld met betrekking tot vaccinatie. Op de vraag van de heer Van der Doelen hoe wij tegen vaccinatie aankijken, kan ik melden dat gisteren in de Tweede Kamer met algemene stemmen een motie is aangenomen om voortaan alle schapen en geiten te vaccineren. Ik neem aan dat dit wordt geëffectueerd. Vanaf dat moment zullen alle schapen en geiten in Nederland gevaccineerd worden. Ook vanuit de Kamer moet de noodzakelijke actie richting Europa en een

Europees vaccinatiebeleid moeten worden ingezet. Het gaat hier om een generieke maatregel in de veterinaire sfeer.

Dan kom ik bij de maatregelen op bedrijfsniveau. De bacterie verspreidt zich via fijnstof dat in het milieu komt, dan door mensen kan worden ingeademd en kan leiden tot het ziektebeeld van de Q-koorts. De werkgroep onderzoekt welke maatregelen bij de bron de besmetting zoveel mogelijk terugdringen en voorkomen, o.a. mestbehandeling. Mest kan op verschillende manieren behandeld worden. Dat moet worden bekeken. Het gaat om de stof uit de stallen. Zijn open stallen nog wel mogelijk, of moeten het gesloten stallen worden? Moet het een gesloten stal zijn met een opening om de ventilatielucht uit te werpen? Maar die ventilatielucht moet op zijn minst gefilterd zijn, anders wordt het probleem vergroot in plaats van verkleind. Er moeten technische maatregelen onderzocht worden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De gedeputeerde weet toch ook dat luchtwassers geen fijnstof tegenhouden?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Er zijn meer filters dan alleen luchtwassers.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Waarom worden die op dit moment dan niet ingezet in de intensieve veehouderij?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Omdat er veel open stallen zijn. Er wordt ook veel biologisch geboerd en dan kunnen geen luchtfilters en luchtwassers geplaatst worden.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Gaat de werkgroep ook maatregelen onderzoeken op het gebied van dierenwelzijn, of zijn het vooral technische maatregelen? Ik pleit ervoor om ook te kijken welke gevolgen bepaalde maatregelen hebben voor het dierenwelzijn.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik denk dat de heer Martens bedoelt dat er bij een overgang van open naar gesloten stallen voldoende ventilatie moet zijn

om het dierenwelzijn in die stallen op een goed niveau te houden. Dat zegt men ook in de sector zelf. Met sluiten van de stallen ben je er niet. Er wordt wel voorkomen dat het stof in de omgeving terecht komt, maar er moet iets met ventilatie worden gedaan. Mechanische ventilatie blaast de lucht hoog uit. Er moet worden bekeken of daarvoor adequate filters beschikbaar zijn en welke andere technische oplossingen mogelijk zijn om te voorkomen dat de bacterie zich in het milieu begeeft.

Een heel belangrijke maatregel is het aflammeren. Dat is immers een van de belangrijkste bronnen waarbij bacteriën vrijkomen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik pleit ervoor dat aan die werkgroep iemand wordt toegevoegd die deskundig is op dierenwelzijnsgebied en dat die niet alleen bestaat uit technische mensen die verstand hebben van luchtfilters en dergelijke.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik vind dat geen enkel probleem. Het college heeft besloten om die werkgroep in het leven te roepen. Een aantal partijen zijn daarvoor uitgenodigd, o.a. de ZLTO, de GGD, onze eigen mensen en mensen van LNV. Ook mensen die betrokken zijn bij dierenwelzijn, kunnen wij daarbij uitnodigen.

Alles is erop gericht om te komen tot een set van maatregelen die leiden tot robuustere veehouderijen met een zodanige bedrijfsvoering dat aan alle aspecten van milieu, volksgezondheid en dierenwelzijn voldaan kan worden. Die maatregelen moeten wel medisch nuttig, technisch uitvoerbaar, juridisch haalbaar, houdbaar en financieel gedekt zijn. Die uitkomst verwachten wij uit de adviezen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Is dat de definitie van robuuste bedrijfsvoering? Heeft robuuste bedrijfsvoering alleen te maken met de wijze waarop het uitgevoerd wordt en niet met het aantal dieren of de hoeveelheid uitstoot? Bij het begrip robuust ga ik uit van een definitie met criteria waaraan je kunt toetsen. Als de Zuidelijke Rekenkamer weer langskomt, weet ik zeker dat wij dan te horen krijgen: PS, jullie hebben weer niet opgelet; jullie moeten zorgen voor goede definities

met criteria waaraan je kunt toetsen. Als het college iets voorstelt, moet dat voor ons toetsbaar zijn.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Daaraan moeten wij dan werken. Ik heb op dit moment geen set criteria van het begrip robuust. Ik heb gesproken over robuustere bedrijven. Zo staat het ook in de tekst. Deze maatregelen helpen in ieder geval een verbetering in de bedrijfsvoering tot stand te brengen en de risico's te verminderen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! De gedeputeerde spreekt over het robuust maken van bedrijven en noemt daarbij een aantal criteria: o.a. medisch nuttig, financieel gedekt en technisch haalbaar. Welke van die criteria is volgens hem leidend?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb geen prioriteitsvolgorde aangegeven. Ik wil wel een samenhang aangeven. Er kunnen zeer goede technische maatregelen worden bedacht, maar als deze medisch gezien geen enkel effect hebben op het risico van een Q-koortsuitbraak, moeten wij ons afvragen of het goede maatregelen zijn. Bepaalde maatregelen kunnen medisch nuttig zijn maar juridisch niet haalbaar. Dan moet je naar andere opties kijken. Uit de set maatregelen en de samenhang van een en ander moet blijken welke opties leiden tot de beste adviezen met betrekking tot wat wij kunnen besluiten.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat de werkgroep die dit gaat doen, gewaarschuwd is dat aan een aantal punten aandacht moet worden besteed. Ik vraag de gedeputeerde om zijn betoog te vervolgen. Ik doe dat ook in uw belang om nog aan het tweede agendapunt toe te komen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik hoor eigenlijk geen nieuwe visie of heroriëntering op de veehouderij. Wij krijgen voortdurend meer van hetzelfde op ons dak. Verdere vertechnologisering is het antwoord van GS op deze crisis!

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Mevrouw Verstappen legt mij een antwoord in de mond op een vraag die zij niet gesteld heeft. Ik heb

gesproken over maatregelen die op korte termijn nodig, haalbaar of nuttig zijn om het risico van Q-koortsbesmetting te voorkomen c.q. te verminderen en niet over een visie op de veehouderij in het algemeen.

Het derde spoor is het spoor van de ruimtelijke ordening. Wij hebben in onze brief een aantal denkrichtingen aangegeven. In de eerste plaats het onderbrengen van de geitenhouderijen in de sector van de intensieve veehouderij. De Staten hebben in de definitie gezien dat dit op dit moment niet altijd vanzelfsprekend is, maar gelet op de feitelijke situatie denken wij dat het noodzakelijk is om geitenhouderijen van deze omvang te beschouwen als intensieve veehouderij en mee te nemen in het daarvoor geldende beleid. Een andere denkrichting betreft het uit voorzorg geen nieuwe vestigingen toestaan in de extensiveringsgebieden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik denk dat deze interruptie belangrijk is, voorzitter, omdat ik vrees dat ik geen antwoord op mijn vraag krijg. Worden in de herdefiniëring van de intensieve veehouderij ook andere diersoorten opgenomen? Wij zagen nu deze dieren erdoor slippen. Straks is dit mooi afgebakend en komen de kangoeroes, etc.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Het antwoord op de vraag van mevrouw Verstappen is "nee". Wij zien op dit moment geen aanleiding om kangoeroes, hamsters, konijnen etc. te betrekken in een discussie over de intensieve veehouderij.

De heer *Martens* (GroenLinks): Mag ik de suggestie doen om wel de paardenhouderij mee te nemen? Ik wijs op de grootschaligheid van deze sector.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat is wel een punt van aandacht, gelet op het grote belang van de paardenhouderij. Ik weet dat men zich vanuit de paardenhouderij zelf beraad op de vraag of die sector adequaat toegerust is met het oog op wat er de laatste jaren in andere sectoren gebeurd is.

Ik loop nog even de andere denkrichtingen na. Nogmaals, wij menen dat het wellicht goed is om uit voorzorg geen nieuwe vestigingen of uitbreidingen toe te staan in de extensiveringszones. Dat

sluit aan bij wat er in aantal Duitse Länder gebeurd is. Daar is de grens getrokken op 500 meter. Onze extensiveringsgrenzen rondom de bebouwing variëren van ongeveer 300 meter tot 800 meter. Wij willen een extensiveringszone met een minimum van 500 meter aanhouden en aangeven dat het toestaan van nieuwvestiging of uitbreiding van geitenhouderijen voorlopig uit voorzorgsprincipe geen verstandige keuze zou zijn. Dat laat onverlet dat niet op korte termijn gerealiseerd kan worden dat alle geitenhouderijen weggaan uit die zone. Ik zou dat overigens ook niet adequaat vinden. Ik vind het wél adequaat dat wij op het moment dat het fokverbod en het transportverbod opgeheven zijn, in samenspraak met LNV bij elke geitenhouderij of die nu 200 meter of op 2200 meter afstand zit, kijken of die veilig genoeg is en er voldoende preventief gehandeld wordt om te voorkomen dat er nog uitbraken plaatsvinden. Op termijn zijn er mogelijkheden tot verplaatsing maar vooralsnog staan wij daar geen nieuwe vestiging of uitbreiding toe.

Op de vraag of wij grenzen gaan stellen aan de omvang van de bedrijven, is het antwoord "ja". Die grenzen liggen op dit moment op bouwblokniveau. Voor verplaatsingen hebben wij nu nog geen beleidsvoornemens anders dan het bestaande beleid in de reconstructie en bij de intensieve veehouderij. Er is gevraagd waarop wij de grens van 500 meter baseren. Die grens hebben wij gezien in maatregelen die in een aantal Bundesländer getroffen zijn. Het is niet bewezen of die grens veilig of onveilig is. Het is een indicatieve grens. Er zit weliswaar onderzoek onder, maar dat onderzoek heeft ook zijn marges en onzekerheden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Zijn de fijnstofconcentraties ook meegewogen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik heb gezegd dat wij ervan uitgaan dat de verspreiding van fijnstof altijd eerst op bedrijfsniveau moet worden aangepakt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik bedoel tussen Duitsland en Nederland.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Er is geen onderzoek gedaan naar achtergrondconcentraties van fijnstof. Wij hebben alleen gekeken naar wat uit de Duitse onderzoeken naar voren komt ten aanzien van de onderbouwing van grenzen. Nogmaals, het zijn geen wetenschappelijk harde grenzen, het zijn indicatieve grenzen. Dat geldt ook voor de grenzen die het RIVM noemt. De 1, 2 en 5 km zijn geen harde wetenschappelijke getallen; zij zijn indicatief.

Wij wachten het gezondheidsonderzoek af. Er is gevraagd of GS een nieuw onderzoek willen entameren. Er wordt een onderzoek gedaan. De resultaten daarvan komen op zijn vroegst volgend jaar. Dat heeft ook te maken met de lange periode van onderzoek, zoals is aangegeven in de deskundigenbijeenkomst.

Ik was eigenlijk verbaasd over de vraag van mevrouw Lestrade, waar de verantwoordelijkheids grens van de ondernemer ligt. Ik had verwacht dat zij daar zelf een visie op had. Helaas heeft zij die niet gegeven. Ik denk dat GS die definitie ook niet kunnen geven. Volksgezondheid en ruimtelijke ordening hebben al heel lang met elkaar te maken, dat is niet nieuw. Ik wijs op risicocontouren rondom bedrijven en bedrijventerreinen, op verkeerssituaties, de luchtkwaliteit rondom verkeer, etc. Er is een nationaal programma luchtkwaliteit. Ook moet de fijnstofproblematiek van de veehouderij worden bekeken. Er is een extra dimensie aan toegevoegd, namelijk dat fijnstof een drager is van zoönose. Dat moet worden bekeken in het kader van de bedrijfsmaatregelen die wellicht nodig zijn.

Er is gevraagd of de plattelandswoning nog invloed heeft op de gevolgen van de Q-koorts. Mijn inschatting is dat dit niet het geval is. Een plattelandswoning is immers niet anders dan een bedrijfswoning die bewoond wordt door dezelfde mensen, maar zij zijn niet meer in dienst van het bedrijf. Feitelijk verandert er niets aan de situatie. Er is ook geen sprake van een toename van mensen naar platteland; het is een juridische titel waardoor iemand kan blijven wonen waar hij al woonde.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik zal in tweede termijn terugkomen op mijn opmerking

over het ondernemend vermogen. De heer Van Heugten kan blijkbaar niet goed luisteren. Hij heeft ook deze vraag niet goed gehoord. Ik heb niet gevraagd of de plattelandswoning iets toevoegt aan de Q-koorts. Ik heb gezegd dat hij als Kamerlid daarmee burgers in het buitengebied heeft kunnen laten slepen. En dat willen wij nu net niet, althans niet op die manier. Burgers in het buitengebied die bij boeren in de buurt wonen, veroorzaken altijd problemen. Zij klagen over mest, over stank, over dit, over dat, over zus of zo, of over ziektes, dat is nog erger. Ik vroeg of de gedeputeerde niet vindt dat hij toen hartstikke stom geweest is.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb aan de vragen die mevrouw Lestrade destijds stelde over de plattelandswoning gemerkt dat zij het rapport niet gelezen had maar slechts het krantenartikel. Uit de notitie over de plattelandswoning blijkt dat er geen enkele nieuwe woning gebouwd wordt in het platteland en dat geen enkele onbewoonde woning daardoor bewoond gaat worden. Het is een status quo. Het is puur een juridische titel om die woning te kunnen blijven bewonen. Het is dus geen lokken van burgers naar het landelijk gebied.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Het ging om een splitsing van functies. Ik heb daarover schriftelijke vragen gesteld. Ik weet niet of de heer Van Heugten die vragen gezien heeft.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ja.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Nogmaals, het gaat om het splitsen van functies en dan krijg je wel degelijk een andere bewoning in het buitengebied.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Het is juist contrair. Met die constructie kan de boer die daar zat met zijn kleine familiebedrijf en die zijn bedrijf verkoopt aan zijn buurman vanwege opschaling, daar blijven wonen. De situatie verandert dus niet, alleen de juridische status van de bedrijfsvoering verandert. Als mevrouw Lestrade dit slecht vindt, is zij impliciet voor het verdwijnen van boeren uit het buitengebied en zou de opschaling in haar ogen een

goede zaak zijn. Ik kan mij dat niet voorstellen met het oog op haar eerdere bijdragen.

De motie die mevrouw Lestrade heeft ingediend, is precies dezelfde motie als in de Tweede Kamer is ingediend. Daar is zij afgewezen. Wij zien geen toegevoegde waarde om dit opnieuw in de Tweede Kamer aan de orde te stellen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De gedeputeerde gaat afronden en daarom herinner ik hem aan mijn vraag of hij mogelijkheden ziet om ondernemers – met name de boeren – te steunen. Hij heeft een aantal maatregelen aangegeven die gericht zijn op de toekomst. Ziet hij ook mogelijkheden om de ondernemers c.q. de gezinnen te steunen in hun inkomen of anderszins?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Dat is een uitermate moeilijke zaak. Dat geldt ook voor de vraag of GS een onderzoek kunnen doen naar alle maatschappelijke kosten die in Brabant door de Q-koorts veroorzaakt zijn. Wij moeten realistisch zijn. Wij kunnen dat niet. Wij kunnen hooguit op basis van een aantal parameters schattingen doen. Ik weet niet of dat veel toevoegt aan de vraag of de maatregelen goed genoeg zijn om in de toekomst de Q-koorts te bestrijden.

De heer *Vreugdenhil* vraagt specifiek naar de geitenhouderijen zelf. Zij zijn onderhevig aan het ruimingsregime van LNV met daarbij een vergoedingsregime. Ook bij de varkenspest is in deze Staten gevraagd of de provincie additionele financiële ondersteuning aan de sector moest verlenen. Toen is op goede argumenten aangegeven dat de provincie die taak niet kan vervullen. Het is ook lastig in verband met de vraag of er sprake is van staatssteun aan individuele bedrijven. Ik denk dat het lastig wordt om een goede maatregel te bedenken en precies uit te vinden op welke titel een regeling kan worden opgezet. GS zijn op dit moment niet voornemens een dergelijke regeling uit te werken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! De gedeputeerde kan geen gedetailleerd antwoord geven op mijn vraag naar de gevolgen voor de

Brabantse economie. In de notitie worden al enkele schattingen gedaan. Daar zijn wij tevreden mee en vragen de gedeputeerde om ons eind 2010 daarvan een mooi overzicht te geven. Wij zullen hem niet afrekenen op het feit of de cijfers tot na de komma kloppen. Is hij bereid om dat te doen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Zoals wij nu bereid geweest zijn om de gegevens op dit aggregatieniveau te verstrekken, kunnen wij dat op een later moment nogmaals doen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik heb nog een vraag die niet beantwoord is. Wat heeft het college gedaan om ruimingen van gezonde dieren te voorkomen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Mevrouw Verstappen, wij hebben uw motie onder de aandacht van de Tweede Kamer gebracht. De door u ingediende motie is in een iets andere vorm maar met dezelfde inhoud ingediend in de Tweede Kamer en daar afgewezen. Daarmee is voor ons de invulling van uw motie aan de orde geweest en afgehandeld.

De heer *Verhoeven* (CDA): De gedeputeerde is bezig met de afronding van zijn betoog. Ik ga ervan uit dat er geen tweede termijn komt. Ik vraag hem daarom of hij nog even wil schenken aan mijn vraag over het onderzoek van het Jeroen Boschziekenhuis.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik zou mijn collega mevrouw Van Haaften willen vragen om daarop even in te gaan.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Er is inderdaad een concrete vraag blijven liggen over gezondheidsonderzoek, bijvoorbeeld door het Jeroen Boschziekenhuis. Ook gisteren op de informatieavond voor patiënten bleek steeds hoe groot de onduidelijkheid is. Ik vind de vraag naar onderzoek dan ook heel logisch. Die kwam gisteren ook aan de orde. In Nederland is het zo geregeld dat de financiering verloopt via een landelijke organisatie. Die verdeelt niet alleen het

geld maar toetst ook het onderzoeksvorstel. Het gaat om de inhoud en de opbouw van het onderzoek. Daaraan wordt het geld gekoppeld. Het lijkt mij niet verstandig om zo'n lijn bij de provincie op te zetten. Dan zou de provincie een wetenschappelijk onderzoeksvorstel moeten gaan toetsen. Het lijkt mij niet goed dat de provincie daarin treedt en op die manier middelen gaat inzetten. Mede naar aanleiding van de opmerkingen die gisteren en ook bij andere gelegenheden gemaakt zijn, wil ik wel onder de aandacht van de minister brengen dat de procedures bij de toekenning van de financiën zo lang duren en hem vragen of hij onderzoeken in het kader van de Q-koorts voorrang kan geven.

Wij willen ook ervoor zorgen dat de onderzoeken die er zijn, geanalyseerd worden en toepasbaar worden gemaakt voor de Brabantse situatie. Er moet informatie worden uitgewisseld. Dat is precies wat men wil doen in het kennisnetwerk zoönose. Dat heeft de PRVMZ (Provinciale Raad voor Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg) met veel partners samen opgezet. Daarbij wordt ook de vraag betrokken over eventueel andere zoönose. Nu concentreert men zich natuurlijk op de Q-koorts, maar ook andere zoönose kunnen onder de loep genomen worden. De toegevoegde waarde is dat de PRVMZ samenwerkt met de patiëntenverenigingen. Daardoor wordt niet alleen gekeken naar wetenschappelijk onderzoek maar ook naar de ervaringen die helaas hier in Brabant zijn opgedaan. Op die manier krijgt het wetenschappelijk onderzoek een extra plus. Wij willen dit graag doorgeleiden naar de ministeries en andere landelijke organisaties. Dat is onze lijn bij gezondheidsonderzoeken.

De *voorzitter*: Ik kijk even rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Die zal kort moeten zijn om ook nog ruimte te hebben voor het volgende agendapunt. Ik kan mij voorstellen dat wij na de tweede termijn even kort schorsen.

Ik zie dat een paar leden gebruik wil maken van de tweede termijn en een aantal leden dat net gesproken heeft, niet.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Ik dank

de gedeputeerden voor hun beantwoording. De werkgroep moet snel aan de slag gaan. Wij roepen het college op de vinger aan de pols te houden zoals dat de laatste tijd gebeurd is.

Ik kom bij de motie op stuk nr. M1. Volksgezondheid staat bovenaan; daarover geen enkel misverstand, mevrouw Lestrade. Als de bedoeling van de motie is om op adequate wijze de inspanningen te verleggen naar de volksgezondheid en naar de patiëntenzorg, zijn wij uw bondgenoot. In de motie wordt echter aan de CdK gevraagd om nogmaals pressie uit te oefenen in de richting van de Tweede Kamer. Zoals de gedeputeerde heeft aangegeven is een motie van dezelfde strekking ook in de Tweede Kamer ingediend. Wij willen niet treden in de verantwoordelijkheden van de Tweede Kamer en vinden het ook nogal wat om op deze manier de gemeenten daarbij te betrekken. Wij zullen de motie dan ook niet steunen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik werd even getriggerd door de opmerking van de heer Van der Doelen. Hij zei: de vinger aan de pols houden zoals de laatste tijd gebeurd is. Bedoelt hij daarmee dat het daarvoor niet gebeurde?

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Mevrouw Slegers mag mij van alles in de mond leggen. Het college heeft op zeer adequate wijze gecoördineerd en geregisseerd. Wij roepen het college nadrukkelijk op om daarmee door te gaan. De beantwoording van de gedeputeerde was duidelijk.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! De heer Van der Doelen zei: de volksgezondheid is leidend op dit dossier. Allereerst een compliment voor het voortschrijdend inzicht van het CDA na 13 jaar en vier epidemieën. Ik heb ook een vraag. Is het CDA bereid om nu alle maatregelen te nemen die nodig zijn om de volksgezondheid te beschermen, ook als dat een radicale koerswijziging van het provinciale reconstructiebeleid inhoudt? Ik heb begrepen dat op het besloten GS-feestje in Leuven de GGD heeft gemeld dat er hoe dan ook een nieuwe dierziekte-epidemie komt. Het is dus niet de vraag of maar wanneer. Vandaar mijn vraag aan de heer Van der Doelen hoe ver hij daarin gaat.

De gedeputeerde zei dat de grenzen aan de veehouderij liggen op het bouwblokniveau. Verschillende partijen in PS maar ook wetenschappelijke onderzoekers en instituten pleiten alleen voor grenzen op het niveau van aantallen dieren. Begrijp ik het goed dat de gedeputeerde na de vernietiging van ongeveer een complete tak van de agrarische sector, nog steeds niet toe is aan een fundamentele koerswijziging waarover ik zojuist sprak? Wat heeft de gedeputeerde nodig om wel tot het besef te komen dat een wezenlijke koerswijziging nodig is, niet alleen voor de waarborging van de volksgezondheid maar ook voor iets wat de gedeputeerde in zijn vorige leven als Kamerlid na aan het hart lag, namelijk de bestaanszekerheid van de agrarische ondernemers? Tot slot nog een punt waarop mevrouw Verstappen mij zeer terecht wees. Ik pleitte in mijn eerste termijn voor een onderzoek door de Zuidelijke Rekenkamer. Ik was daarbij glad vergeten dat de Partij voor de Dieren dit in een eerder stadium van het Q-koortsdebat al heeft gedaan. Ik verwijs naar een eerder aangenomen motie van de PvdD.

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Wij zullen de motie van D66 in de fractie bespreken.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor de toezegging dat de geitenhouderij naar de intensieve veehouderij gaat. Dat heeft ook tot gevolg dat er iets gedaan moet worden in het kader van het milieu en de ruimtelijke ordening. Op 19 maart vindt het debat plaats over het burgerinitiatief Megastallen-nee. Op 26 februari komt dit punt aan de orde in de commissie RM. Is het college in staat om vóór die datum de hieruit voortvloeiende maatregelen in beeld te brengen?

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Het antwoord namens GS was vooral gericht op het beperken van de verspreiding van de Q-koortsbacterie. Het ging vooral om "end of pipe"-oplossingen. Onze inbreng in eerste termijn was juist gericht op het feit dat gekeken moet worden hoe de Q-koortsbacterie voorkomen kan worden. Het is duidelijk dat de grootschalige geitenhouderij

de belangrijkste bron is van de huidige uitbraak van de Q-koorts. Wij menen dan ook dat het instellen van een werkgroep plus het onderzoek dat zij moet doen, een verkeerde werkwijze is. Wij roepen GS op te voorkomen dat meer Q-koortsbacteriën kunnen ontstaan. Vaccinatie is kennelijk het toverwoord, maar weten wij 100% zeker dat er geen uitbraak plaatsvindt ook al zijn de schapen en geiten gevaccineerd? Als vaccinatie op welke manier dan ook omzeild wordt, ligt er een grote tijdbom in Brabant waarvoor ik in ieder geval niet de verantwoordelijkheid wil dragen.

Mijn laatste vraag is een technische vraag. Volgens mij zei de gedeputeerde dat de geitensector bij de intensieve veehouderij zou moeten gaan horen. Voordat de huidige maatregel afloopt, is het wel belangrijk dat de Staten het voornemen uitspreken om dit in de verordening op te nemen en daarmee dus expliciet aangeven dat de geitenhouderij tot de intensieve veehouderij behoort. Dat betekent dat in extensiveringsgebieden geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn. Ik zou daar erg voor willen pleiten.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Zoals ik al in eerste termijn heb aangegeven, ook voor ons staat de volksgezondheid voorop. Dat neemt niet weg dat het ministerie van LNV dan toch de lead kan nemen. Ik denk dat de fractie van de ChristenUnie in de Tweede Kamer in dezen een zeer verstandige afweging heeft gemaakt. Wij zullen de motie niet steunen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Het is ons wel duidelijk dat de hele discussie over de intensieve veehouderij muur- en muurvast zit. Wij horen helemaal niets nieuws. Hetzelfde verhaal wordt al jaren verteld. De intensieve veehouderij blijft de voorrang houden boven de volksgezondheid. Er wordt een verdere technologisering onderzocht. Ik zie geen heil in de weg die wordt ingeslagen. Het is een oude weg en Veerman, Wijffels en anderen hebben al gezegd dat het een doodlopende weg is. Er zijn inderdaad ook mensen doodgegaan. Wij vragen ons af hoeveel meer nog.

Wij komen met een aantal moties. Hoewel de gedeputeerde gezegd heeft dat hij daarvan geen voorstander is, vinden wij het toch verstandig om

GS aan te zetten tot het formuleren van een definitie van intensieve veehouderij die het niet meer mogelijk maakt dat wij bijvoorbeeld over een aantal jaren weer verrast worden door een andere intensieve veehouderij die zich gevestigd blijkt te hebben in intensiveringsgebieden en op plekken waar wij juist een afwaartse beweging willen.

De vorige keer heb ik een motie aangehouden. Ik neem aan dat de griffie die nog heeft.

Als de aantallen dieren in Brabant niet teruggebracht worden, moeten GS mensen de gelegenheid geven om uit Brabant te vertrekken. Dat is blijkbaar de keuze die GS hier maken. Wij zijn voor een uitkoopregeling van omwonenden van geiten- en melkschapenbedrijven. Ook daarvoor dienen wij een motie in.

Wij hebben ook een motie waarin het college gevraagd wordt om de door het RIVM geadviseerde afstand in acht te nemen en zorg te dragen voor verplaatsing van melkgeiten- en melkschapenbedrijven naar minimaal 2 km afstand van woonkernen. Mensen die in het buitengebied wonen, kunnen dan naar een mooie andere provincie verhuizen.

De volgende motie betreft de overgang naar een kleinschalige grondgebonden geitenhouderij. Zoals wij allemaal weten, kan Q-koorts overal uitbreken, maar is nu met name uitgebroken in de intensieve veehouderij. Wij weten allemaal dat dit niet toevallig is, dat het te maken heeft met dierenwelzijn, met zwakke dieren, het vaker voorkomen van abortussen, enz.

De *voorzitter*: Mag ik u verzoeken mij de moties te overhandigen. Ik zal die dadelijk voorlezen, maar geef nu eerst het woord aan mevrouw Lestrade.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik doe mijn tweede termijn ook staande achter het kathedraal. Blijkbaar heb ik dat nodig voor mijn gevecht met de gedeputeerde. Dat was met de vorige gedeputeerde ook zo. Het belooft hetzelfde te worden; helemaal leuk.

Ik ga even in op wat de gedeputeerde zei over de motie. Ik wist dat er een motie was in de Tweede Kamer, maar niet dat ik mijn motie letterlijk hetzelfde geformuleerd had. Dat vind ik wel

grappig. De reactie van de gedeputeerde doet een beetje onrecht aan onze positie als middenbestuur en ook aan het feit dat wij vragen de burgemeesters erbij te halen omdat zij in dezen een verantwoordelijkheid hebben. Zij zitten in de WPG, zij hebben een verantwoordelijkheid tegenover de burgers. De gedeputeerde spreekt over technische maatregelen. Die kan LNV hopelijk wel nemen. Maar als het gaat om rigoureuze, goed doordachte maatregelen op het terrein van de volksgezondheid, vinden wij de heer Klink toch iets beter geschikt. Hij is ook van het CDA, dus wat dat betreft hoeft de gedeputeerde daarover niet moeilijk te doen.

De gedeputeerde vroeg mij hoe ik de verantwoordelijkheden zie. Ik ben daarop al ingegaan maar zal dat even herhalen. Ik heb gesproken over het zelfregulerend vermogen van de sector. Dat is een verantwoordelijkheid van de sector maar ook van de individuele veehouders. Dat zou best ontwikkeld mogen worden. Ik heb het gehad over het innovatief vermogen. Daar moet input geleverd worden. Dat is ook een verantwoordelijkheid van de individuele veehouder en de sector. Verder heb ik gesproken over de toegevoegde waarde. Ik maak even een vergelijking met value added logistics. Daarmee wordt waarde toegevoegd aan het product. Volgens mij kan dat in de veehouderij ook. Dan hoeft die meer zo intensief te zijn.

Er ligt een grote schuldvraag bij de banken. Ik realiseer mij heel goed dat boeren in de klem van banken zitten. Het valt hun beslist niet allemaal aan te rekenen. Desalniettemin verwacht je van ondernemers een ondernemende houding. Die kan er ook op andere vlakken zijn. Men zou kunnen nadenken over de toekomst van de intensieve veehouderij waarbij een omslag gemaakt wordt van kwantiteit naar kwaliteit. Op langere termijn kan Brabant geen intensieve veehouderij meer hebben. Er moet iets gedaan worden. Ik hoop dat de sector daarvoor zelf ook allerlei spannende plannen bedenkt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! U moet het mij vergeven want ik ben ontzettend verkouden en wazig vandaag, maar ik wil nog een motie indienen.

De *voorzitter*: Ik stel voor die dadelijk in ontvangst te nemen. Er ligt hier een hele set moties. Wij hebben afgesproken die pas morgen in stemming te brengen. Het is misschien handig dat ik ervoor zorg dat de Staten die moties dadelijk krijgen, inclusief de door mevrouw Verstappen aangehouden motie die hier inderdaad al netjes klaarlag om verspreid te worden.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Mevrouw Slegers sprak over vier uitbraken van zoönose. Ik wijs erop dat dit een vergissing is. Dit is de eerste zoönose-uitbraak. De andere waren dierziektes.

Wij hebben in de reconstructie besloten de afwaartse beweging in gang te zetten, zowel vanaf kwetsbare natuur als vanaf bebouwing. Ik proef uit de woorden van mevrouw Slegers dat die afwaartse beweging niet gestopt moet worden. Wat dat betreft staan wij hetzelfde beleid voor.

Op haar vraag of wij wel of niet grenzen stellen aan aantallen dieren, wil ik twee dingen zeggen. Ook in een klein bouwblok kunnen heel veel dieren zitten. Dat is niet alleen één op één hetzelfde. Wij kunnen veel beter kijken of de bedrijfsvoering van de intensieve veehouderij adequaat, toekomstgericht, duurzaam en robuust is. De vraag welk bouwblok daarbij hoort, staat los van het aantal dieren dat op een locatie gehouden wordt. Ook in Leuven is gezegd: zeker gelet op de uitbraak van Q-koorts en andere problemen rondom de volksgezondheid, ware het goed als het Nederlandse systeem van dierrechten voorlopig niet opgeheven wordt. Wellicht is een compartimentering in welke vorm dan ook wenselijk om ervoor te zorgen dat aangesloten kan worden bij het beleid in het kader van de ruimtelijke ordening dat deze provincie voert ten aanzien van de dierrechten.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Nu de gedeputeerde weer het woord Leuven in zijn mond neemt, merk ik op dat ik het bijzonder vreemd vind dat er een werkbezoek gebracht wordt aan België en dat ik constant hoor dat in Leuven dit besproken en dit afgesproken is. Een werkbezoek breng je om te leren van een situatie aldaar. Voor mij wordt op deze manier bewezen hoe dramatisch slecht het

geweest is om onder het mom van een werkbezoek ergens in het buitenland iets te gaan bespreken met een klein deel van deze Staten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Wij zien dat anders. Dat hebben wij ook aangegeven in de uitnodiging. Tijdens het werkbezoek hebben wij gesproken met de daar aanwezige bedrijven en ondernemers en met de in ons gezelschap aanwezige ondernemers. Als mevrouw Lestrade erbij had kunnen zijn, had zij gezien dat de visie van de ondernemers in Brabant wijst op een omslag van kwantiteit naar kwaliteit.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter. Het is mooi dat met ondernemers gesproken wordt, maar het is heel jammer dat er niet met de burgers wordt gesproken. Waarom heeft u toen geen burgers uitgenodigd, bijvoorbeeld vertegenwoordigers van het burgerinitiatief Megastallen-nee? Dan waren wij ook meegegaan.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Door de Statenleden als volksvertegenwoordigers uit te nodigen, hebben wij ook de burgers uitgenodigd. Jammer dat een aantal leden zich kennelijk niet als volksvertegenwoordiger ziet en niet vindt dat zij mee kunnen gaan. Dat is hun opvatting daarover. Ik vind het bijzonder moeilijk om een keuze te maken tussen de opinie dat bepaalde burgers wel meegenomen moeten worden en de opinie dat burgers die misschien zeggen: Megastallen-ja, niet. Die discussie willen wij niet voeren. De Staten zijn volksvertegenwoordigers en zij waren uitgenodigd.

Mevrouw *Slegers* (SP): Volgens mij hebben GS niet de volksvertegenwoordigers uitgenodigd maar de coalitie. Niet meer dan twee mensen van de oppositie mochten mee. Ik vind dat een beperkte opvatting van volksvertegenwoordiging. Maar dat terzijde want ik wilde iets anders vragen.

Ik proef dat er inderdaad een groot verschil zit tussen inzicht en opvatting over de vraag of er een plafond gesteld moet worden aan de grootte van veehouderijen en of je dat doet op het niveau van bouwblokken of dieren aantallen. Het zij zo. Daarmee komen wij vanavond niet verder. Is de

gedeputeerde dan in ieder geval bereid om alle onderzoeken die lopen en de onderzoeken die wij vragen even af te wachten, voordat zowel het college als wij tot een definitieve conclusie komen over welke maatregelen noodzakelijk zijn om dit soort dierziekten te voorkomen?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Die vraag sluit aan bij de vraag van de woordvoerders van de fracties van het CDA en de PvdA, namelijk of GS samen met de Staten in de commissie willen praten over de visie van GS ten aanzien van de vraag welke maatregelen er na het voorbereidingsbesluit genomen moeten worden en of GS in de aanloop naar het debat over het burgerinitiatief hun opvatting voor zover die op dat moment bekend is, met de Staten wil delen. Wij zeggen toe dat wij de Staten een stuk zullen aanreiken met de mening van GS over de megastallen en over de stand van zaken met betrekking tot de Q-koortsmaatregelen voor zover die kunnen worden teruggekoppeld.

De opmerkingen van de heer Martens sluiten aan bij wat ik in eerste termijn heb aangegeven over het gaan naar een ander schaalniveau en over het stellen van andere grenzen.

Ik heb al gezegd dat het bij een bepaalde omvang zeker aan de orde is dat geitenhouderijen worden ondergebracht in de intensieve veehouderij. Vanuit de ZLTO is aangegeven dat men begrip ervoor heeft dat de definitie op die manier gehanteerd gaat worden. Dat heeft ook consequenties voor de geitenhouderijen.

De heer *Verhoeven* (VVD): De gedeputeerde refereert regelmatig aan de ZLTO. In Brabant zijn echter ook nog andere vakbonden en organisaties voor de behartiging van de boerenbelangen. Worden die ook erbij betrokken?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Dit is een goede opmerking. Wij zullen ook andere bonden betrekken in ons proces.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik heb ervoor gepleit om nog vóór de huidige bouwstop afloopt, het voorbereidingsbesluit te nemen dat wij de geiten-

houderij in de intensieve veehouderij willen onderbrengen. Dan is dat duidelijk.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wij kunnen maar één voorbereidingsbesluit nemen. Dat moet worden opgevolgd. Wij zullen dat op een goede manier samen met u voorbereiden en zorgen voor een goede besluitvorming.

Ik kom dan bij de motie van D66 op stuk nr. M1. Het lijkt mij een goede zaak dat het middenbestuur deze rol niet op zich neemt. Het lijkt mij veel adequater als de burgemeesters in VNG-verband reageren dan via de provincie. Het middenbestuur moet zich onderscheidelijk positioneren.

De *voorzitter*: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord in tweede termijn. Ik heb hier nog een aantal moties van mevrouw Verstappen. Door het lid mw. Verstappen wordt de volgende motie ingediend.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 4 februari 2010;

constaterende dat:

- *er in 2007 al bewijs was voor het grote gevaar voor de volksgezondheid van de Q-koortsuitbraak;*
- *de provinciale overheid geen maatregelen heeft genomen;*

overwegende dat:

- *de provinciale overheid ook verantwoordelijkheid heeft naar burgers en ondernemers;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *een onderzoek in te stellen naar de opstelling van GS inzake de Q-koorts epidemie over de periode 2007 tot heden,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie is eerder ingediend onder nr. M8 en aangehouden. Zij maakt onderwerp uit van de beraadslaging en krijgt nu nr. M2.

Door het lid mw. Verstappen worden de volgende moties ingediend.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010;

constaterende dat:

- *het RIVM op basis van epidemiologische bevindingen de aanbeveling doet om melkgeiten- en melkschapenbedrijven*

op 2-5 kilometer afstand van woonkernen te situeren;

- *er in het buitengebied burgerwoningen op minder dan 2 kilometer afstand staan of (bij verplaatsing) komen te staan van melkgeiten- en melkschapenbedrijven;*

overwegende dat:

- *deze burgers een keus geboden moet worden om naar een omgeving te verhuizen waar geen melkgeiten- en melkschapenbedrijven in een straal van 2 kilometer voorkomen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *een uitkoopregeling in het leven te roepen voor omwonenden die binnen een straal van 2 kilometer van bestaande of in te plaatsen melkgeiten- of melkschapenbedrijven wonen of bij verplaatsing komen te wonen,*

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010:

constaterende dat:

- *het grootste gedeelte van de huidige melkgeitenbedrijven intensieve, grootschalige en niet-grondgebonden bedrijven betreft;*
- *met name de intensieve melkgeitenbedrijven getroffen zijn door Q-koorts;*

overwegende dat:

- *kleinschalige biologische en biologisch-dynamische bedrijven een belangrijke rol spelen in de duurzame ontwikkeling van het buitengebied;*
- *de markt beweegt in de richting van transparante productie en duurzaamheid;*
- *consumenten in toenemende mate vragen om lokaal geproduceerde producten, waarbij voldaan is aan hoge dierenwelzijnseisen, afkomstig van bedrijven die passen in de sociale en landschappelijke structuur;*
- *op dergelijke kleinschalige bedrijven minder kans op dierziekten is;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *een ondersteunend beleid te formuleren voor de omschakeling van intensieve melkgeitenbedrijven naar kleinschalige, grondgebonden bedrijven, mogelijk gekoppeld aan het verplaatsen van bedrijven vanuit woonkernen,*

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010;

constaterende dat:

- GS een aanbeveling doen voor een afstand van 500 meter tussen melkgeiten- en melkschappenbedrijven en woonkernen;
- het RIVM op basis van epidemiologische bevindingen de aanbeveling doet om melkgeiten- en melkschappenbedrijven op 2-5 kilometer afstand van woonkernen te situeren;

overwegende dat:

- een afstand van 2-5 kilometer volgens het RIVM een positief en preventief effect sorteert;
- deze afstand tussen veehouderijbedrijven en woonkernen tevens het overdragen van andere dierziekten beperkt;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- zorg te dragen voor verplaatsing van melkgeiten- en melkschappenbedrijven naar minimaal 2 kilometer afstand van woonkernen,

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010;

constaterende dat:

- een groot deel van de melkgeitenbedrijven onder de intensieve veehouderij gecategoriseerd kan worden;
- het overzicht ontbreekt op vestiging c.q. uitbreiding van melkgeitenbedrijven omdat het bouw- en milieuvergunningenbeleid een gemeentelijke bevoegdheid is;

overwegende dat:

- ook andere niet-grondgebonden dierhouderijen kunnen doorgroeien naar grootschalige intensieve dierhouderij;
- dergelijke bedrijven sluipenderwijs gevaar voor de volksgezondheid op kunnen leveren;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- de omschrijving voor intensieve veehouderij uit te breiden voor andere diersoorten;
- het vestigen en uitbreiden van grootschalige en niet-grondgebonden dierhouderijen in de nabijheid van woonkernen en in extensiveringsgebieden te monitoren,

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010;

constaterende dat:

- in 2005 al ernstige signalen circuleerden over Q-koorts uitbraken bij geitenbedrijven en er in 2005 al melding werd gemaakt van een potentieel volksgezondheidsprobleem;
- in 2007 de Q-koortsepidemie uitbreekt (zie p. 11 Notitie Q-koorts 27.1.2010);

- in 2007 huisartsen en GGD naar aanleiding van de uitbraak waarschuwen voor een serieus volksgezondheidsprobleem;

overwegende dat:

- uit stukken blijkt dat zowel GS als de toenmalige CdK pas in de zomer van 2008 voor het eerst bestuurlijk optraden met betrekking tot Q-koorts;
- wij een actievere opstelling verwachten in dossiers als deze;

spreken uit

- dat wij onze treurnis uitspreken over het bestuurlijke optreden van het college van Gedeputeerde Staten inzake de Q-koorts;
- dat wij het college van Gedeputeerde Staten oproepen om in het toekomstig handelen en bij beleidsformulering zorgvuldiger om te gaan met de belangen van de inwoners van Brabant,

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze moties maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. M3, M4, M5, M6 en M7.

De vergadering wordt van 22.05 uur tot 22.15 uur geschorst.

Nummer 09/10

Evaluatie jeugdzorgbeleid (onderzoek commissie Beleidsevaluatie)

De voorzitter: Dames en heren. Thans is aan de orde de evaluatie jeugdzorgbeleid. Namens de commissie zit achter de tafel uw lid de heer Van Zeeland en namens het college van Gedeputeerde Staten mevrouw Van Haften.

Ik geef het woord aan mevrouw Moonen van het CDA. U begrijpt dat ik het uur van de dag aangrijp om u allemaal te verzoeken kort en krachtig het woord te voeren.

Mevrouw Moonen-Gerrits (CDA): Voorzitter! Het voorliggende voorstel is gebaseerd op het rapport van het onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van de commissie Beleidsevaluatie. Het rapport is getiteld: "Effectiviteit van het beleid in keten Jeugdzorg 2005-2008 provincie Noord-Brabant". Bij de behandeling in de commissie was verwarring

over de vraag of het onderzoek betrekking heeft op de kernverantwoordelijkheid of op de ketenverantwoordelijkheid van de provincie. Uit de onderzoeksafbakening is gebleken dat het gaat om de ketenverantwoordelijkheid. Ik zal dit even toelichten.

De kernverantwoordelijkheid in de jeugdzorg en gaat over het jeugdzorgaanbod waarvoor de provincie volledig verantwoordelijk is en de ketenverantwoordelijkheid heeft betrekking op de aansluiting tussen lokale voorzieningen en het provinciale zorgaanbod. Het is belangrijk dit onderscheid te maken, omdat dit van invloed is op de manier waarop de conclusies en aanbevelingen worden beoordeeld.

Wij waarderen het werk dat is verricht en zijn blij dat de onderzoekers positief zijn over de resultaten van de bestuurlijke samenwerking en de organisatie van de zorg. Wat de ketenverantwoordelijkheid betreft ging het daar tenslotte om in het beleidskader 2005-2008. Het is merkwaardig dat geconcludeerd wordt dat het ontbreekt aan doelen gericht op maatschappelijke effecten van de inhoudelijke opgave. De constatering is juist, maar de conclusie dat de middelen daarop hadden moeten ingezet, is volgens ons niet juist. De vraag is of binnen de ketenverantwoordelijkheid deze doelen wel gesteld hadden moeten worden. Volgens ons moeten deze juist gekoppeld zijn aan het zorgaanbod en dus aan de kernverantwoordelijkheid.

Wij zijn het dan ook eens met de reactie van het college hierop. Het onderzoek was wat ons betreft voltooid na de constatering en de conclusie dat de in het beleidskader 2005-2008 genoemde resultaten met betrekking tot de ketenverantwoordelijkheid gehaald zijn en de middelen efficiënt ingezet zijn.

De conclusie over de inhoudelijke opgave onderschrijven wij niet. In onze optiek wordt in de aanbevelingen geen onderscheid gemaakt tussen kern- en ketenverantwoordelijkheid. Wij hebben de aanbevelingen bekeken vanuit beide invalshoeken en zijn zo tot ons standpunt over het voorstel en het besluit gekomen.

Wij onderschrijven de conclusies en de aanbeveling slechts op onderdelen. Dit vinden wij te weinig om

het voorstel te steunen en in te stemmen met het besluit. Wij lichten dit toe aan de hand van voorbeelden uit de aanbevelingen. In aanbeveling een staat dat beleidsinstrumenten en activiteiten één op één gekoppeld moeten worden aan resultaatgerichte doelen die aangrijpen op de probleemsituatie. Vanuit de kernverantwoordelijkheid gaat het hier om jeugdzorg. Daarvoor zijn de doelen benoemd en vastgelegd in het huidige beleidskader en in de subsidieverordening. Vanuit de ketenverantwoordelijkheid bezien betekent dit dat subsidies voor schoolmaatschappelijk werk, opvang van zwerfjongeren en opvoedingsondersteuning structureel zouden kunnen worden. Wat zou dit financieel betekenen? Wij hebben al eerder bepaald dat wij dergelijke acties tijdelijk financieren ter ondersteuning van de gemeenten. Vanuit de kernverantwoordelijkheid zijn wij akkoord met deze aanbeveling maar niet vanuit de ketenverantwoordelijkheid.

Aanbeveling twee worden GS gevraagd verschillende ambitieniveaus en uitvoerbare alternatieven aan te geven, voorzien van een prijskaartje. Vanuit de kernverantwoordelijkheid bezien gaat het hier over zorg die wordt aangeboden. Daarover hebben wij eerder afgesproken dat duur en omvang van de zorg niet vooraf bepaald wordt maar afgestemd wordt op de vraag en de behoefte. Vanuit de ketenverantwoordelijkheid veronderstellen wij dat dit betrekking heeft op de voorzieningen die bij de gemeenten thuishoren. Zo ver willen wij niet gaan. Vanuit de kernverantwoordelijkheid zijn wij akkoord, maar vanuit de ketenverantwoordelijkheid niet.

Aanbeveling 3 bestaat uit verschillende onderdelen. Ik noem er slechts één. Onder 3.1 staat o.a.: "Bepaal op basis van inhoud de rol van de provincie; tot hoever gaat onze sturing van de provincie, wat betekent dit voor onze ambitie? Bepaal op basis van inhoudelijk inzicht wat gemeenten oppakken en welke rol zij en met name grote gemeenten moeten hebben". Vanuit de kernverantwoordelijkheid bezien betekent dit dat gemeenten een rol krijgen waar dit nu de verantwoordelijkheid van de provincie is. Vanuit de ketenverantwoordelijkheid bezien zou het kunnen

betekenen dat de provincie zich óf helemaal terugtrekt óf juist alles naar zich toetrekt. Zowel vanuit de kern als vanuit de keten zijn wij hiermee niet akkoord.

De formulering van de aanbevelingen laat veel ruimte voor de invulling van een en ander. Het is moeilijk om duidelijk te krijgen wat precies eronder verstaan moet worden. De diversiteit van rollen, verantwoordelijkheden en dergelijke binnen het hele domein van jeugd en jeugdzorg schept verwarring. Dit leidt soms tot een discussie over een stelselwijziging. Die is echter nu niet aan de orde. Wij zijn ervan overtuigd dat wij met het huidige beleid op de goede weg zijn. Ook de uitwerking van het door het CDA bij de begrotingsbehandeling 2009 ingediende en breed gesteunde amendement, zou moeten bijdragen aan het deel dat wij in de conclusie en aanbevelingen wel kunnen onderschrijven, zoals het benoemen van prestatie-indicatoren.

Over het bereiken van maatschappelijke effecten kan veel gezegd worden. De effecten zijn vaak pas over een veel langere periode zichtbaar en dikwijls moeilijk aantoonbaar, zeker als het erom gaat dat jongeren en hun ouders een perspectief krijgen op een zelfstandig en zo zelfredzaam mogelijk leven.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter! Mijn fractie is blij met het onderzoek naar de effectiviteit van het beleid in de keten van de jeugdzorg. Let wel, wij zijn niet erg blij met de uitkomsten, maar zijn daarover op de een of andere manier ook niet zo verbaasd. Het zal u ook niet verbazen dat wij 180° tegenover de mening van het CDA staan.

Het onderzoek geeft binnen de gestelde onderzoeksopdracht veel duidelijkheid. Het is altijd goed om zwart op wit te zien waaraan het schort en dat is de inhoud, een cruciaal punt. De onderzoekers zeggen het in alle toonaarden: inhoudelijke beleidslijnen direct gericht op het tegengaan van de problematiek van de jongeren en hun ouders ontbreken; de inhoudelijke opgave als verbindend element in een meerjaren strategie van de provincie ontbreekt, etc.

Dat zet ons wel aan het denken. Het gaat hier over €20 mln. en daar zijn de ambtenarenuren niet eens bijgeteld. Het lijkt of al deze euro's niet

daadwerkelijk hebben bijgedragen aan deze problematiek. De inzet van de provinciale middelen heeft wel meerwaarde gehad voor de bestuurlijke samenwerking, aldus de onderzoekers. Wat kopen kinderen en ouders die in de knel zitten daarvoor?

Een belangrijke conclusie van het rapport is dat wij wel fijn bestuurlijk samenwerken maar eigenlijk nog steeds niet weten waarover het gaat. Wat hebben de kinderen en hun ouders nodig? Op welke termijn? Hoe kunnen wij het zo regelen dat zij er daadwerkelijk iets mee kunnen? In elke uiting van de provincie over jeugd lezen wij dat elk kind recht heeft op geluk. Maar daarover gaan wij niet. Geluk is iets persoonlijks waarvoor iemand zelf toegerust moet zijn. In onze visie heeft elk kind wel recht op een leven met perspectief. Een kind moet kind kunnen zijn en de obstakels die zijn ontwikkeling tot een gezonde en verantwoordelijke volwassene in de weg staan, moeten worden opgeruimd. En ja, als het even kan, mag het ook gelukkig worden.

Als een kind of jongere daarbij om een of andere reden hulp nodig heeft, moet er hulp geboden worden die zoden aan de dijk zet en met een snelheid die voorkomt dat de hulpvraag steeds zwaarder wordt en daardoor duurder. Dat krijg je niet voor elkaar door los van de realiteit met elkaar te blijven overleggen over processen, bevoegdheden en ander bestuurlijk geneuzel, mag ik wel zeggen.

Kijkend naar de lijst van geïnterviewden verbaast ons wederom de uitkomst van het onderzoek niet. Juist die beroepsgroepen die heel direct met problemen van kinderen en jongeren te maken hebben, ontbreken: het schoolmaatschappelijk werk, de GGD, de GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg), de politie, de huisartsen, speciaal onderwijs, etc.

Wij ondersteunen de aanbevelingen maar vinden dat zij lang niet ver genoeg gaan. Het is weer meer van hetzelfde. Wij willen nu vooral informatie verzamelen over de inhoudelijke problemen, alsof de oplossingen vanzelf komen als wij maar weten wat eraan scheelt. Ook het gevoel van urgentie ontbreekt, terwijl vanuit Den Haag weer eens een campagne gestart is om mensen ertoe te brengen kindermishandeling te melden. Dat brengt altijd een vergroting van het aantal meldingen en dus van het benodigde personeel met zich. De zak met geld

die erbij hoort, blijft zoals gewoonlijk steken bij de JSF's (Joint Strike Fighters) of bij de bonussen van de bankdirecteuren.

De politie heeft weer een eigen campagne tegen huiselijk geweld en zo blijven wij lekker langs elkaar heen werken. Een moeder van een moeilijke tiener belde mij van de week met het verhaal dat politie en jeugdzorg om en om bij haar aan de deur komen om haar te vertellen dat zij niets kunnen doen totdat haar kind echt over de schreef gaat. Dan kunnen zij dat kind oppakken en opsluiten. Dat, dames en heren, is maar al te vaak de praktijk! Hoezo informatie verzamelen? De informatie is er. Er zijn veel beroepsgroepen die een heel goed beeld hebben van wat er nodig is en wat er fout gaat, vooral in de samenwerking tussen allerlei instanties die hun eigen belangen voorop lijken te stellen. Daardoor kan een moeder met vier kinderen zomaar op straat komen te staan. Dat maakt dat die kinderen, in de leeftijd van zes tot twaalf jaar, noodgedwongen ondergebracht worden bij een ouder met losse handjes. Geen van de overheden of instanties die per jaar €5 mln. opmaken aan bestuurlijk overleg, voelt zich verantwoordelijk voor deze concrete situatie, omdat die wel wat afwijkt van de situatie waarover zij afzonderlijk denken te gaan.

Luister ook eens naar de kinderen en jongeren zelf of naar hun ouders of verzorgers. Die kom ik noch in het onderzoek noch in de aanbevelingen tegen. Daarin gaat het alleen over het horen van de beroepskrachten. Het woord "professional" is er langzamerhand ingeslopen, maar dat suggereert iets dat wat mij betreft niet juist is.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Voorzitter! Mevrouw Van Boxtel schetst een aantal probleemsituaties. Waarin moet volgens haar de oplossing gezocht worden? Biedt het voorliggende besluit de oplossing die zij voor ogen heeft?

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter! Nee, de aanbevelingen gaan niet ver genoeg om dit op te lossen. Ik zou willen dat opgehouden wordt met het afbakenen van de eigen terreinen en het naar elkaar wijzen. Het gaat om zeer concrete problemen die echte Brabantse mensen betreft en

waarvan de kinderen en ouders echt niet gelukkiger worden. Met overheden en instanties die naar elkaar wijzen worden die problemen echt niet opgelost. Wij vinden het een verkeerde aanpak.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Moet de provincie dat oplossen of hoort dit bij het domein van de gemeenten?

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter! Daar gaan wij weer met onze domeinen. Dat is precies wat er gebeurt als een moeder met kinderen op straat komt te staan. De gemeente kijkt naar de jeugdzorg, de jeugdzorg kijkt naar het maatschappelijk werk, etc. Zij kijken allemaal naar elkaar en niemand doet iets! Daarover maak ik mij grote zorgen en ik denk niet dat wij dat met deze aanbevelingen kunnen oplossen. Die gaan wat ons betreft namelijk niet ver genoeg.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil mevrouw Van Boxtel even terughalen naar het onderzoeksobject van de commissie Beleidsevaluatie. Het onderzoek is gedaan rondom de keten jeugdzorg over de periode 2005-2008 en doen daar aanbevelingen voor. Mevrouw Van Boxtel haalt er een heel verhaal bij en gaat ook in de richting van een stelselwijziging. Ik denk dat dit jammer is. De aanbevelingen van de commissie BM zijn gedaan in het teken van het onderzoeksobject.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter! Het gaat er mij om dat concrete kinderen en concrete ouders en concrete hulpverleners geholpen worden op een manier die zoden aan de dijk zet en die bewerkstelligt dat kinderen op een goede manier met een goed perspectief door het leven kunnen. Daar gaat het mij om.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Mevrouw Van Boxtel noemde het bedrag van €20 mln. Dat is de kwantificering van waar wij het over hebben. In de periode 2005-2008 gaat het om €5 mln. per jaar. Dat is echter een klein segment van het hele verhaal rondom de jeugdzorg. Het is randvoorwaardelijk dat de provincie kijkt of de actoren in het veld het goed doen en of de provincie het goed

doet, of zij de regiefunctie voldoende oppakt. Dat is onderzocht. Daarop heeft de commissie Beleidsevaluatie zich een oordeel gevormd en aanbevelingen geformuleerd. Er is nog veel meer te kwantificeren en veel meer geld nodig als het gaat om de daadwerkelijke aanpak die mevrouw Van Boxtel voorstelt.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter! Ik vind dat het bedrag van €5 mln. dat hiervoor gebruikt wordt, op een veel zinvoller manier ingezet kan worden. In de afronding van betoog ga ik daar verder op in.

Het bedrag van €5 mln. dat jaarlijks wordt uitgegeven, moet gaan naar kleinschalige initiatieven van betrokken mensen die weten wat er in hun omgeving speelt en die op een creatieve manier oplossingen bedenken; oplossingen die meestal niet serieus genomen worden omdat zij zo weinig kosten.

En de rol van de provincie? Wij hebben al eerder voorgesteld om een projectenfonds te maken waaruit die kleinschalige initiatieven met een overhead van nul gesubsidieerd kunnen worden. Met alle bezuinigingen die op ons afkomen, lijkt ons dat de enige zinvolle manier om die €5 mln. te besteden.

En de bestuurlijke samenwerking dan? Wat ons betreft, is het niet meer dan normaal dat overheden en instanties die met elkaar de verantwoordelijkheid dragen – of het nu preventief of curatief is – op een fatsoenlijke manier met elkaar samenwerken. Dat moet onderdeel zijn van hun normale werkopdracht, niet iets wat extra gesubsidieerd moet worden.

De heer *Voeten* (VVD): Voorzitter! Er ligt een gedegen rapport over de effectiviteit van het beleid in de keten jeugdzorg in de periode 2005-2008. Er is gesproken met veel professionals in de sector en ook methodisch is er op het onderzoek niets aan te merken.

Wij hebben dan ook geen reden om niet in te stemmen met de conclusies. Wij zijn redelijk tevreden met de eerste conclusie dat autonome middelen van de provincie een meerwaarde gehad hebben in het creëren van voorwaarden voor

bestuurlijk/strategische samenwerking. De provincie heeft haar taak als regisseur goed opgepakt. Wel wordt gesteld dat de samenwerking vooral tot stand kwam tussen gemeenten en provincie maar dat de doorwerking naar professionals in de zorgvoorzieningen onvoldoende was.

Met de tweede conclusie dat het beleid onvoldoende tot zichtbare maatschappelijke effecten heeft geleid, zijn wij minder gelukkig. Het rapport schrijft dat dit vooral het gevolg is van het ontbreken van doelen gericht op het bereiken van maatschappelijke effecten. Een belangrijke oorzaak is volgens de onderzoekers de onduidelijkheid over hoe de aansluiting van de preventieve voorzieningen op het provinciale aanbod georganiseerd is en welke knelpunten zich daarbij voordoen. De doelstellingen zijn niet of in ieder geval niet genoeg vanuit de problemen gedefinieerd.

Voorzitter. Voor ons is dit al met al een wat mager resultaat, zeker als wij kijken naar het bedrag dat in de periode 2005-2008 aan het autonome jeugdzorgbeleid verspijkerd is: €5 mln. per jaar ofwel €20 mln. in de evaluatieperiode. Dat is een fors bedrag. GS bagatelliseren dat bedrag echter door te stellen dat het om slechts 2,9% gaat van het bedrag dat voor de jeugdzorg wordt uitgegeven. Meer resultaten mag je dan ook niet verwachten, lijkt de impliciete boodschap. Dit stoort ons. Onze ambitie ligt namelijk hoger. Goede structuren zijn nodig, maar het accent moet vooral liggen op het terugdringen van de jeugdzorgproblematiek. Dat moet centraal staan.

In het rapport wordt ook geconstateerd dat de provinciale doelen over de periode 2005-2008 beperkt evalueerbaar en onvoldoende resultaatgericht geformuleerd zijn. Op grond van deze constatering komen de onderzoekers met logische adviezen die wij graag ondersteunen. Het eerste advies is: formuleer als PS evalueerbare en resultaatgerichte doelen die aangrijpen op de probleemsituatie, gericht op het bereiken van maatschappelijke effecten voor jeugd en ouders.

De tweede aanbeveling is dat aan GS gevraagd moet worden om een goede voorbereiding van de besluitvorming. Het zal u niet vreemd in de oren klinken dat wij het daarmee eens zijn.

Het beleidskader 2009-2012 loopt nog bijna drie

jaar. Daarom vragen wij het college om de resultaatgerichte doelen uit dit beleidskader nog eens te toetsen op de aanbevelingen voor zover deze betrekking hebben op de provinciale taken; dus niet op de gemeentelijke taken. De resultaatgerichte doelen zijn niet allemaal smart geformuleerd. Het voorbeeld uit het beleidskader dat op pagina 4 wordt aangehaald, is daarvan een bewijs. Als prestatie-indicator wordt genoemd dat het aantal jeugdigen dat voor het eerst een beroep doet op provinciale jeugdzorg op termijn daalt. Hoeveel moet de daling bedragen en wat betekent hier "op termijn"? Dat zou smart ingevuld moeten zijn.

Ik zal het gezien de tijd kort houden. Wij zien de implementatie van de aanbevelingen met belangstelling tegemoet.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Voorzitter! De heer Voeten is niet ingegaan op aanbeveling 3. Hij zegt te kunnen instemmen met de aanbevelingen. Welke consequenties heeft dat voor aanbeveling 3 waarin verschillende thema's zijn uitgewerkt? Met het oog op het feit dat een en ander is geplaatst in het kader van de ketenverantwoordelijkheid, vraag ik hem wat wij met die aanbevelingen moeten doen.

De heer *Voeten* (VVD): Voorzitter! Voor zover deze betrekking hebben op provinciale zaken zullen zij moeten worden uitgewerkt. Ik vind inderdaad dat het beleid geformuleerd moet worden vanuit de problematiek. Er moet inzichtelijk gemaakt worden wat de problemen zijn en hoe die moeten worden uitgewerkt.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Brengt de heer Voeten een restrictie aan en zegt hij dat de aanbevelingen prima zijn maar dan wel binnen de kaders waarvoor de provincie verantwoordelijk is?

De heer *Voeten* (VVD): Uiteraard.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Voorzitter! Omwille van de tijd ga ik meteen naar het ontwerpbesluit. Wij worden gevraagd om de conclusies en de aanbevelingen van het onderzoek te

onderschrijven. Wij doen dat van harte. De belangrijkste boodschap die de commissie Beleidsevaluatie heeft meegegeven is dat de provincie de inzet moet kantelen naar een meer inhoudelijke opgave. Dat steunen wij graag. Wij denken dat dit erg nodig is en al eerder had moeten gebeuren.

Het volgende is dat het college van GS een plan van aanpak zouden moeten opstellen. Ook daarin kunnen wij ons goed vinden. Wij zijn immers nog bezig met het beleidskaderjeugd, met een verbeteragenda jeugd en met de ontwikkeling van centra voor jeugd en gezin. Dat zal dus erg zinvol zijn en wij danken de commissie en de adviseurs dan ook voor het werk dat zij verricht hebben.

De reactie van het college was nogal formeel en een beetje defensief.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Voorzitter! Ik wil aan mevrouw Van Breda dezelfde vraag stellen als ik aan de heer Voeten heb gesteld over aanbeveling 3. Op welke manier moet die worden uitgewerkt? Moet er sprake zijn van een ruime interpretatie of moet het binnen de keten gebeuren zoals hier wordt bedoeld?

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Voorzitter! Nogmaals, wij onderschrijven van harte de conclusies en aanbevelingen zoals die in het rapport staan. De provincie heeft zowel kerntaken als ketentaken. Wij hebben niet de behoefte om op de stoel van de gemeenten te gaan zitten. Dat doen wij nu niet en dat gaan wij ook niet doen.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Ik begrijp dat mevrouw Van Breda ook vindt dat het in het licht van de ketenverantwoordelijkheid moet worden uitgewerkt.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Gewoon zoals het in het rapport staat beschreven, voorzitter.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Voorzitter! Ik heb in mijn betoog proberen uit te leggen dat hier een ruime interpretatie mogelijk is.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Als mevrouw Moonen

het te ruim vindt, had zij met een amendement kunnen komen om een en ander aan te scherpen. Wij hebben daaraan vooralsnog geen behoefte.

Voorzitter. Wij hebben in de reactie van GS nog niet de bereidheid geproefd om de inzet te kantelen naar een meer inhoudelijke opgave. Wij vragen het college om hier een beetje mee te bewegen. In rapport staan ook veel goede dingen. Het college heeft veel goede dingen verricht. Ik zou dan ook tegen het college willen zeggen: zie die aanbevelingen van de commissie Beleidsevaluatie als een uitdaging en een extra kans om de maatschappelijke effecten die wij allemaal beogen, nog sneller te realiseren.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Aangezien ik een pm-post heb opgevoerd en omwille van de tijd wil ik mij volledig aansluiten bij de woorden van mevrouw Van Breda van de fractie van de Partij van de Arbeid. Het antwoord op de vraag die het CDA ons stelt, is het antwoord eensluidend met dat van mevrouw Van Breda. Ik vind dat de commissie Beleidsevaluatie uitstekend werk heeft gedaan en goede aanbevelingen heeft gegeven en dat wij in de vorm van een plan van aanpak verder kunnen gaan naar de volgende Statenperiode, inderdaad bezien in het licht van de komende discussie over de kerntaken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ook wij danken de commissie Beleidsevaluatie voor haar werk, maar wij zijn het niet eens met de aanbevelingen. Ik kan mevrouw Moonen dus een loopje besparen.

Het onderzoek strekt zich beperkt uit naar de besteding van de autonome middelen en gaat inderdaad alleen over de ketenverantwoordelijkheid. De conclusie is ook heel helder. Er wordt te weinig gestuurd op de inhoud van de problematiek en te veel op processen en regie. Dat laatste is uiteraard wel nodig maar mag nooit een sluitstuk zijn. Het moet gaan om de kern. Wij nemen de aanbevelingen dan ook niet onverkort over, want wij moeten niet nog dichter op de problematiek van de gemeenten kruipen. Wij pleiten ervoor om de uitkomst te zien als een bouwsteen voor een koerswijziging.

Het middenbestuur staat wat ons betreft te ver af van de dagelijkse problematiek en die informatie moet de provincie niet op deze wijze willen ophalen, zelfs als dat afgedwongen wordt door subsidies. Gebruik dan ook het momentum van de kerntakendiscussie en de discussie die nu gevoerd wordt over de positie van de provincie. Je moet het veld de ruimte bieden om een stelselwijziging uit te rollen. Het momentum ontstaat nu, anders hadden wij die opmerking niet gemaakt. Gebruik dit momentum om deze taak aan de gemeenten over te dragen. Dan kan de provincie nog steeds de regie voeren om samenwerking en bundeling van kennis te bewerkstelligen, maar worden gemeenten integraal verantwoordelijk voor de keten.

Wat ons betreft kan het rapport gebruikt worden als een wegwijzer naar een andere richting van de jeugdzorg. Als wij aanbeveling 3 zouden overnemen, gaat de provincie nog meer meten, nog meer monitoren, nog meer gemeenten uitvragen en voor dat laatste kunnen gemeenten zelfs subsidie krijgen. Dat laatste is voor ons een bewijs dat gemeenten het meer zelf moeten regelen en ook kunnen regelen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! De heer Vreugdenhil zegt dat gemeenten zelf de verantwoordelijkheid kunnen nemen en die regiefunctie kunnen vervullen. Ik vraag mij dat oprecht af. Men heeft met heel veel bovenregionaal en regionaal actieve zorgaanbieders te doen en met heel veel andere zaken. De kracht van het middenbestuur is nu juist om in die keten die rol te spelen. Ik denk niet dat die neergelegd kan worden bij de gemeenten. Hoe ziet de heer Vreugdenhil dat?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De heer Van Schoonhoven spreekt over twee dingen: de regiefunctie en de ketenfunctie. De provincie kan de ketenfunctie wel oppakken, maar wij moeten ons afvragen of dat op een effectieve manier gebeurt. Ik vond het verhaal van mevrouw Van Boxtel bijna aangrijpend. Zij gaf een aantal knelpunten aan. Het kan wat mij betreft niet zo zijn dat verder wordt gegaan op de ingezette lijn, terwijl de conclusie is dat de provincie eigenlijk te ver van

die problematiek af staat. Ik kan mij als Statenlid niet verantwoordelijk voelen voor jongeren in Odiliapeel of ergens anders. Ik weet niet precies wat daar leeft. Juist als het op lokaal niveau georganiseerd wordt, meen ik dat je de daar ketenverantwoordelijkheid kunt leggen en dat de provincie nog wel de regiefunctie kan houden. Dat hoeft elkaar niet te bijten.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Ligt de kracht van de provincie nu juist niet in het feit dat zij die problematiek van Odiliapeel in kaart brengt en in het kader van de oplossingsrichting die problematiek kan transporteren naar een willekeurige gemeente in West-Brabant? Het is juist de kracht van de provincie om de expertise die op allerlei plekken in onze provincie en misschien ook daarbuiten wordt opgedaan, aan te kunnen bieden aan lokale overheden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De heer Van Schoonhoven raakt precies het punt. De oplossingsrichting, de methodieken, de dingen die worden ontwikkeld, innovaties, etc. kan de provincie prima exporteren, maar moet zij zo dicht op de gemeenten gaan zitten en de gemeenten belasten met de problematiek zoals die in Odiliapeel gevoeld wordt? Dat is volgens mij niet nodig. Laten wij ons richten op de regiefunctie en het uitrollen van de methodiek en dergelijke en een en ander beschikbaar maken voor alle Brabantse jongeren. Daar ligt de kerntaak van de provincie. Dit rapport laat zien dat de provincie met heel veel dingen bezig is en afwijkt van de kerntaak. Nu komt het momentum om te kijken waar de meerwaarde van de provincie ligt. Volgens mij is in de regierol en niet bij de ketenverantwoordelijkheid.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Voorzitter! De heer Vreugdenhil zei dat hij zich niet verantwoordelijk voelde voor de jeugd.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik voel mij wel verantwoordelijk, maar ik kan mij nauwelijks verantwoordelijk voelen omdat ik niet precies weet wat er in Odiliapeel gebeurt. In die zin voel ik een beperking in de verantwoordelijkheid die ik graag

op mij zou willen nemen. Ik kan niet heel Brabant overzien.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Voorzitter! De heer Vreugdenhil kan die verantwoordelijkheid niet meer voelen, maar kon dat volgens mij voorheen wel. Hij heeft namelijk eens een motie aangekondigd voor bemiddeling bij echtscheidingen. Heeft hij zijn strategie gewijzigd? Ziet hij af van dat streven?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Die ontwikkeling wordt nu juist bij de jeugdzorgaanbieders doorvertaald en kan ook gebruikt worden in de centra voor jeugd en gezin. Hierin kan de provincie wel een rol spelen in het kader van haar regierol. Het beschikbaar stellen en het inbedden in de keten kunnen de gemeenten prima zelf doen. De centra voor jeugd en gezin zijn daarvan een prima voorbeeld. Ik denk dat de provincie op dat onderdeel een rol kan spelen, maar zij moet niet in de keten gaan zitten en zeggen: die jongere wel en die jongere niet, dat gezin wel en dat gezin niet. Dat moeten wij aan de gemeenten overlaten.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Voorzitter! Op dit moment heeft de provincie volgens de Wet op de jeugdzorg een verantwoordelijkheid in die ketenbenadering. Zolang die wet nog bestaat, wenst de heer Vreugdenhil er dan toch vanaf te zien?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Nee, ik wil het momentum gebruiken. In Den Haag zal die discussie over de stelselwijziging gevoerd moeten worden. Minister Rouvoet komt binnenkort met een aantal lijnen daarvoor. Er moet nu een aantal lijnen bij elkaar komen en bekeken worden wie het sterkst is op welk veld. Ik vind de lijn van de commissie-Lodders heel mooi. Die commissie zegt dat je niet met drie bestuurslagen op een onderwerp moet gaan zitten; dat kunnen maximaal twee bestuurslagen zijn. Laten wij vanuit die invalshoek eens kijken naar ketenbenadering en de regierol. Dan komen wij uit op een heel mooi voorstel waarmee wij de gedeputeerde op pad kunnen sturen om dit het komende jaar uit te

werken. Dat zou een mooie aanbeveling zijn.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter! De heer Vreugdenhil spreekt over taken en regie die niet tot de kerntaken zouden behoren. Hoe kan hij verschil maken tussen jongeren die curatieve zorg nodig hebben – wat wel degelijk een wettelijke taak van de provincie is en dat geldt ook voor de ketenregie – en jongeren die andere zorg nodig hebben? Die jongeren die curatieve zorg nodig hebben, wonen ook in een gemeente waarvan hij niets weet maar de provincie moet toch iets doen voor die jongeren?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik heb het als voorbeeld gebruikt. Natuurlijk weet ik wel wat er in gemeenten leeft, maar niet exact genoeg om in de keten mijn verantwoordelijkheid te nemen en tot goede besluitvorming te komen. In het algemeen weet ik best wat er leeft. Daarvan moet geen karikatuur gemaakt worden. Mevrouw Van Boxtel gaat nu eigenlijk een heel technische hoek van de stelsel discussie in. Ik zou die discussie heel graag aangaan, maar denk dat dit rapport daarvoor niet het geschikte instrument is. Ik wil hierover in de toekomst graag met elkaar praten. Wij hebben daarbij afgesproken dat wij zullen nadenken over een eventuele stelselwijziging en de vraag welke rol de provincie daarin kan spelen. Dat is in ieder geval winst van dit debat.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter! Wat mij betreft niet bij de stelselwijziging.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Mijn inbreng kan kort zijn. Wij volgen de redenering van GroenLinks en PvdA met betrekking tot aanbeveling 3. Ik zie daar niet zo heel veel problemen. Ik vind niet dat de provincie op de stoel van de gemeenten gaat zitten. Ik heb het nog even nagelezen want het was een tijdje geleden dat ik het stuk voor het laatst gezien heb. Ik zie echt niet het probleem dat de provincie allerlei dingen doet die des gemeentes zouden zijn.

De heer Voeten sprak over het bedrag van €5 mln. per jaar. Ik weet nog dat ik die bedragen nooit terug kon vinden in de jaarverslagen en de begrotingen. Achteraf bleek dat het voor een deel

in K2 zat of in andere dingen. Het was niet te vinden. Ik was verbaasd toen ik dit las. Ik wist dat het autonome middelen waren, maar niet dat wij zoveel uitgaven aan dit onderdeel. Het zat op de bestuurlijk-strategische samenwerking omdat gemeenten toen nog zoveel ondersteuning nodig hadden. Ik begrijp de lijn maar herinner mij niet dat het zodanig geformuleerd is. Misschien wordt dat ook bedoeld met de betreffende opmerking in het onderzoek.

Ik vind eigenlijk dat u er redelijk goed uitkomt, want wij krijgen altijd op onze kop dat wij de kaders niet juist stellen.

De *voorzitter*: Ik stel voor om als eerste het woord te verlenen aan de heer Van Zeeland en daarna aan mevrouw Van Haaften.

De heer *Van Zeeland* (SP). Voorzitter. Ik dank de leden voor de tamelijk breed uitgesproken waardering. Gelukkig, want ik maakte mij na de eerste spreker een beetje zorgen.

Ik wil met name ingaan op de opmerkingen die over het rapport zijn gemaakt. Ik begin met de opmerkingen van mevrouw Moonen van het CDA. Zij maakt een onderscheid tussen kern en keten en dat komt mij een beetje kunstmatig over. De ketentaken zoals die in dit onderzoek bestudeerd zijn, moeten gezien worden in het licht van de kerntaken. Uiteindelijk staat het doel centraal, namelijk hoe helpen wij de jongeren het best. Ook bij de ketentaken moet dat doel voor ogen worden gehouden. Daar gaat het volgens mij om. Ik vind het jammer dat mevrouw Moonen daarop zo de nadruk legt.

Mevrouw Van Boxtel heeft een opmerking gemaakt over de beschikbaarheid van informatie. Ik ben als lid van de commissie al bij een aantal beleidsevaluaties betrokken geweest. Vaak is de informatie er wel maar niet ontsloten. Dat komt ook hier weer terug. Wil je de informatie kunnen gebruiken, dan zul je moeten weten welke informatie er is en waar die te vinden is. Dat is belangrijk. Er moet niet opnieuw gezocht worden, maar geïnventariseerd en ontsloten.

De woordvoerder van de VVD zei dat de probleemsituatie het uitgangspunt is. Dat sluit aan

bij de opmerking die ik gemaakt heb naar aanleiding van de opmerkingen van mevrouw Moonen van het CDA.

Ik wil het hierbij laten, voorzitter.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Het college heeft gereageerd op het voorliggende rapport. Wij vinden het een plezierig leesbaar rapport van de commissie Beleidsevaluatie en denken dat wij daarmee inhoudelijk ook iets kunnen doen.

Ik vind het jammer dat de Staten onze brief hebben opgepakt als defensief. Wij wilden vooral toelichten dat het rapport gaat over een periode die inhoudelijk al ver achter ons ligt. Er gebeurt heel veel op dit onderdeel. Onze reactie en de manier waarop wij tegen het rapport aankijken, heeft echt betrekking op onze rol in de keten en niet zozeer in de kern. Dat komt omdat het rapport heel expliciet daarover gaat. Ik ben het met mevrouw Moonen eens dat het in de aanbevelingen niet nadrukkelijk wordt herhaald, maar wij zijn ervan uitgegaan dat het betrekking had op de keten en dat het ook zo bedoeld is.

Het is misschien even goed om de startsituatie te schetsen toen jeugdzorg een kerntaak voor de provincie werd en de provincie de regierol kreeg over de keten en over de aansluiting. Op dat moment was er in veel gemeenten geen wethouder die verantwoordelijk was voor jeugdbeleid. Bij de gemeenten was nauwelijks jeugdbeleid ontwikkeld. Ik bedoel dat niet verwijtend, dat was de feitelijke situatie. Het klopt dat de probleemanalyse eenzijdig was, want het belangrijkste van de probleemanalyse was nu juist dat gemeenten onvoldoende zicht hadden op de inhoudelijke opgaven, terwijl de provincie van hen een concrete inzet verwachtte, gericht op de mensen. Daarop is de samenwerking van de provincie met de gemeenten gericht. Het is echt een tweezijdige relatie. Ik heb in de bijlage van de reactie van GS de ontwikkelingsstappen van de afgelopen jaren nog eens toegevoegd om te laten zien hoe daaraan steeds gewerkt is. Uit het stappenplan en uit de tweede conclusie blijkt dat er gewerkt is conform het vastgestelde beleid. Dat betekent dus eigenlijk dat wij gedaan hebben wat beloofd en afgesproken was en naar mijn idee ook

nog in een sneltreinvaart. Wij hebben in een paar jaar tijd de ad-hoc samenwerking met gemeenten omgezet in een structurele samenwerking en wij staan op het punt om dit om te zetten in prestatieafspraken met de gemeenten in regionaal verband.

De concrete doelen en resultaten van die vervolgstappen zijn in het beleidskader dat nu aan de orde is, veel duidelijker en smarter geformuleerd dan in het eerste beleidskader waarop het onderzoek zich richt. Ook daarin hebben wij gezamenlijk goede stappen kunnen zetten. Wij zien dat bijvoorbeeld in ons beleid op het gebied van centra voor jeugd en gezin. Als het nu ergens over inhoud gaat, over dichtbij de mensen en over directe acties, is het wel in die centra voor jeugd en gezin. Zij staan in de kinderschoenen en ik weet dat er nog een hoop verbeterd moet worden, maar ik was desalniettemin plaatsvervangend trots toen wij vanmiddag in Woensdrecht het 25ste centrum voor jeugd en gezin in Brabant openden. Ik vond het wel aardig om dat hier te vertellen.

De eerste en de tweede aanbeveling zijn naar mijn idee vooral gericht op PS en ik denk dat PS en wij samen stappen maken in het sturen met kaders en het verbeteren van de prestatieafspraken.

Aanbeveling drie is nader uitgewerkt. Een groot aantal van die aanbevelingen klopt met de manier waarop wij met het beleidskader verder zijn gegaan. Wij hebben nooit super veel energie gestopt in de domeindiscussie en mede daardoor zijn de verhoudingen goed en kunnen wij ook inhoudelijke afspraken maken. Over de ontwikkeling van de samenwerking onderling heb ik al het een en ander beschreven.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Voorzitter. Als ik het rapport van Partners-Pröpper mag geloven, is de afgelopen jaren €20 mln. geïnvesteerd om de samenwerking met gemeenten en de bestuurlijke samenwerking tot stand te brengen, terwijl de gedeputeerde zegt dat daarin nooit al te veel energie gestopt is

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Ik heb gezegd: in de domeindiscussie. Provincie en gemeenten zijn niet rollebollend over straat gegaan

en gezegd: mijn, mijn, mijn en bemoei je er niet mee. Wij hebben steeds samen opgetrokken. Dat is het resultaat van de inspanningen die in deze onderzoeksperiode verricht zijn.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Mijn probleem is eerder dat het niet mijn, mijn, mijn is, maar dat er zo naar elkaar gewezen wordt en dat het jouw, jouw, jouw is als het fout gaat.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat is niet mijn ervaring en dat blijkt ook uit aanbeveling 3.2. over concreet samenwerken met gemeenten als het gaat om uitwisseling van inhoudelijke zaken over jeugd in die gemeenten. Wij zien dat inmiddels 47 gemeenten meedoen aan jeugdbalans. Dat is speciaal ontwikkeld om die inhoudelijke informatie door de gemeenten onderling te laten uitwisselen. Het vormt tevens de basis voor de regionale afspraken die wij gaan maken. Ik ben van mening dat er enorme winst geboekt is voor die kinderen en die gezinnen.

Mevrouw *Van Boxtel* (SP): Dat wordt mij niet duidelijk uit de mensen die ik spreek. Ik heb twee voorbeelden gegeven die zeer onlangs hebben plaatsgevonden: schrijnende gevallen te over, elke week!

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Ik weet helaas ook vervelende en schrijnende voorbeelden. Ik denk niet dat wij die kunnen voorkomen, maar ik ben ervan overtuigd dat wij op de goede weg zijn om in de samenwerking dingen tot stand te brengen die positief uitpakken voor mensen met opvoedingsvragen en opvoedingsproblemen. Die opvoedingsvragen horen bij de gemeente thuis en de opvoedingsproblemen zijn een zaak van de provinciale specialistische jeugdzorg.

Ik kom dan bij het ontwerpbesluit. De samenvatting van mevrouw Van Breda was heel aardig: een kanteling naar de inhoudelijke opgave. Daarmee zijn wij natuurlijk bezig in de kern. Ik heb hier vaker verteld over de beweging en de omslag die wij daar willen maken. Die kanteling c.q. omslag zit voluit in ons beleidskader. Als het gaat

over de vraag hoe wij de aanbevelingen uit dit rapport kunnen laten landen in de zaken waarmee wij nu bezig zijn, kan ik mij voorstellen dat de Staten aangeven dat zij nog wachten op de uitwerking van het amendement dat zo goed als Statenbreed is ingediend over de versterking van de gemeentelijke lijn. De uitwerking van dat amendement is bijna klaar. Ik wil daarin het afsprakenkader tussen Rijk en provincies verwerken.

De heer *Voeten* (VVD): Voorzitter! Heb ik iets gemist, want dat amendement heb ik niet gezien?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat amendement is eind 2008 ingediend.

De heer *Voeten* (VVD): Dat is voor mijn tijd geweest.

De voorzitter: Het is ook al laat. Gaat u door, mevrouw Van Haaften.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb natuurlijk tussentijds aan de commissie gerapporteerd waarom daarin enige vertraging is opgetreden. Zoals gezegd komt de uitwerking bijna naar u toe. Ik zou dat willen koppelen aan de bespreking van de huidige stand van zaken bij dit onderwerp om de aanbeveling handen en voeten te geven. Als ik het ontwerpbesluit op die manier mag lezen, pak ik die handschoen graag op.

De voorzitter: Als u het handen en voeten geeft, is de heer Voeten ongetwijfeld tevreden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De gedeputeerde volgt dan toch de kanteling die mevrouw Van Breda aangaf, terwijl zij een heel betoog heeft gehouden over het versterken van de rol van de gemeenten. Wij krijgen wethouders voor jeugd en gezin, er is een ministerie voor Jeugd en Gezin, er komen centra voor jeugd en gezin. De lijn tussen Den Haag en de gemeenten wordt goed vormgegeven. Is het juist als wij die gemeenten versterkt hebben nog noodzakelijk om die kanteling

te maken? Ik denk dat dit de verkeerde lijn is en dat juist meer gekeken moet worden naar de regierol.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): In het belang van de betreffende kinderen en gezinnen maar ook in het belang van het verminderen van de vraag naar specialistische jeugdzorg, is het nodig dat in de regio's in de verschillende lijnen afspraken gemaakt worden om die hulp aan de voorkant vroegtijdig te regelen, zodat er in de tweede lijn, in de jeugdzorg, beter zorg verleend kan worden, toegespitst op de specialismen. Daarin zit de crux van de samenwerking met de gemeenten. Wij hebben die vanaf nul moeten opbouwen. Wij zijn daarmee in een periode van drie à vier jaar heel ver gekomen. Wij kunnen nu bijna de volgende stap zetten, namelijk afspraken maken in de regio die concreet ertoe leiden dat de toevoer naar de jeugdzorg zal verminderen.

Mevrouw *Van Breda* (PvdA): Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Vreugdenhil. Het valt mij op dat hij een voorschot neemt op de kerntakendiscussie. Kan hij alvast aangeven op welke dossiers hij dat nog meer gaat doen?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ja, maar ik denk dat dit niet gewaardeerd wordt op dit tijdstip. Ik wil wel graag reageren op het betoog van de gedeputeerde. Met de kanteling die zij nu voorstelt, kan ik een heel eind meegaan. Zij zegt namelijk dat de provincie meer op afstand van de gemeenten gaat zitten. Volgens mij is dat een andere kanteling dan die mevrouw Van Breda bedoelt. Daarin moeten wij wel scherp blijven in verband met de uitwerking van het amendement.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Mevrouw Van Breda sprak over een kanteling naar de inhoud en die hebben wij daarmee te pakken, ook op lokaal niveau. Als de gemeenten daarmee een steuntje in de rug kunnen krijgen, is dat precies het goede zetje. Dat is ook niets nieuws, dit hele verhaal staat in ons beleidskader dat op dit moment vigerend is, misschien in iets andere termen want ook hier is sprake van voortschrijdend inzicht.

De *voorzitter*: Ik inventariseer de behoefte aan een tweede termijn. Wat mij betreft kan die sur place, tenzij iemand de behoefte heeft om vanaf het kathedertje te spreken, dat mag ook.

Mevrouw *Moonen-Gerrits* (CDA): Voorzitter! Het zojuist gevoerde debat was een mooi voorzetje voor wat ik in tweede termijn wil aangeven. Ik hoor verschillende woordvoerders zeggen dat er een goede omschrijving van doelen moet zijn. Wij zijn ook uit op een goede afbakening en voor ons is het besluit nog steeds te ruim. Het amendement dat in 2008 is aangenomen, gaat ook over de ketentaak. Daarvoor zijn ook middelen beschikbaar gesteld. Het onderhavige besluit kan heel ruim worden opgevat. Als wij dat doen, moeten wij ook de consequentie trekken dat daarbij middelen moeten. De doeluitkering in het kader van de kerntaken is niet altijd voldoende om die taak helemaal uit te voeren. In de keten zijn de daarvoor beschikbare middelen ook niet ruim. Met het amendement van 2008 hebben wij middelen toegevoegd en wij willen dat die middelen ook gebruikt worden om lering te trekken uit de bevindingen van dit rapport en de aanbeveling mee te nemen. Als het besluit echter blijft zoals het voorligt, zou dat veel ruimer geïnterpreteerd kunnen worden. Dat betekent dat opnieuw autonome middelen toegevoegd moeten worden. Als wij dit koppelen aan het amendement van 2008, zou dat voor ons een juiste afbakening zijn van wat er bedoeld wordt. Wij dienen een amendement in om het besluit te wijzigen. Wij dienen een amendement in om het bij het voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

1. De op het rapport "Effectiviteit van het beleid in keten Jeugdzorg 2005-2008 provincie Noord-Brabant" gebaseerde conclusies en aanbevelingen voor kennisgeving aan te nemen.
2. De conclusies en aanbevelingen te betrekken bij de uitwerking van het amendement: intensivering lokaal hulpaanbod jeugd van 7 november 2008.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Ik wil graag van de gedeputeerde horen of dit überhaupt mogelijk is. Volgens mij heb ik haar zojuist horen zeggen dat de uitwerking van het

amendement al ver onderweg is. Het amendement dat nu wordt ingediend, kan dus niet meer betrokken worden bij de uitwerking van dat amendement.

Mevrouw Moonen-Gerrits (CDA): Voorzitter! Er kan natuurlijk gekeken worden of de aanbevelingen en conclusies van dit rapport al verwerkt zijn in de uitwerking van dat amendement. Als het onvoldoende is, kunnen wij reageren naar aanleiding van het stuk dat nog komt.

De heer Ten Harmsen van der Beek (VVD): Voorzitter! Ik stelde mijn vraag aan de gedeputeerde en niet aan mevrouw Moonen.

De voorzitter: Het antwoord is intussen duidelijk. Het is mogelijk. Omdat de notitie nog niet af is, kan dit amendement betrokken worden bij de opstelling van die notitie.

Door mw. Moonen-Gerrits wordt het volgende amendement voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 4 en 5 februari 2010, beraadslagend over Evaluatie Jeugdzorgbeleid (Statenvoorstel 09/10A); overwegende dat:

- *het Statenvoorstel gebaseerd is op het onderzoeksrapport "effectiviteit van het beleid in keten Jeugdzorg 2005-2008 provincie Noord-Brabant;*
- *het rapport betrekking heeft op de periode 2005-2008;*
- *het onderzoek gericht is op de geformuleerde doelen, de beoogde effecten, de uitvoeringsprestaties van de provincie en de wijze waarop de regierol door de provincie vorm wordt gegeven binnen het ketenbeleid jeugdzorg;*

vaststellende dat:

- *de conclusies en aanbevelingen verder gaan dan waar het onderzoek op gericht was;*
- *van de aanbevelingen onduidelijk is of zij bedoeld zijn betrekking te hebben op de kernverantwoordelijkheid of op de ketenverantwoordelijkheid van de provincie binnen de jeugdzorg;*

besluiten het bij het voorstel behorend ontwerp besluit te wijzigingen in:

1. *De op het rapport "Effectiviteit van het beleid in keten Jeugdzorg 2005-2008 provincie Noord-Brabant" gebaseerde conclusies en aanbevelingen voor kennisgeving*

aan te nemen;

2. *De conclusies en aanbevelingen te betrekken bij de uitwerking van het amendement: intensivering lokaal hulpaanbod jeugd. (7 november 2008)."*

De voorzitter: Dit amendement maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. A1.

Mevrouw Van Boxtel (SP): Voorzitter! Ik vind de formulering van het amendement van het CDA veel te vrijblijvend. Ik meen dat er dan weer veel energie en geld besteed is aan een onderzoek waarvan het college de aanbevelingen die wij al niet zo sterk vinden, gewoon naast zich neer kan leggen. Ik ben het daarmee niet eens.

De voorzitter: Stemverklaringen kunnen eventueel morgen ook nog gegeven worden. Wil de heer Voeten nog iets inbrengen in tweede termijn

De heer Voeten (VVD): Voorzitter! Ik heb aan het eind van mijn betoog gesproken over het implementeren van de aanbevelingen c.q. een herijking van het beleid. Er zijn besluiten genomen in een periode dat er behoorlijk meer geld was dan volgend jaar waarschijnlijk het geval is. Het is daarom goed om een en ander scherp te formuleren en te kijken hoe het geld wordt ingezet. Ik vraag het college nogmaals om dit in ieder geval mee te nemen.

Wij komen morgen terug op het amendement.

Mevrouw Van Breda (PvdA): Voorzitter! De opmerking over de kanteling naar de inhoud is niet van mijzelf, die staat gewoon in het rapport.

Ik meen uit de diverse inbrengen te mogen concluderen dat een meerderheid van de Staten zal instemmen met het ontwerpbesluit. Ik zou het inderdaad ook heel prettig vinden als de uitwerking van het amendement bij het plan van aanpak betrokken wordt. Ik stel voor om morgen over het amendement te stemmen.

De voorzitter: Dat was in ieder geval de bedoeling, mevrouw Van Breda.

De heer Van Schoonhoven (GroenLinks): Voorzitter!

Ik ben zeer tevreden met de beantwoording van de gedeputeerde en van de heer Van Zeeland namens de commissie Beleidsevaluatie.

Wij hebben helemaal geen behoefte aan het amendement van het CDA. Wij kunnen leven met de beantwoording. Ik heb mij in eerste termijn aangesloten bij de beantwoording van mevrouw Van Breda van de PvdA. Het lijkt mij heel goed als wij zo verder gaan.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik kan het amendement niet uitleggen aan de gemeenten. Laten wij een helder en scherp besluit nemen waarmee wij het wel of niet eens kunnen zien, maar geen compromis kiezen dat kant noch wal raakt. Ik zou de fractie van het CDA willen oproepen of nog eens goed na te denken over een amendement dat scherp en recht doet aan het antwoord van de gedeputeerde. Dan kunnen wij morgen tot een helder en scherp besluit komen en kunnen wij de gemeenten uitleggen hoe wij onze provinciale rol zullen invullen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Ik heb het amendement niet voor mij liggen. Gezien de steun die zich aftekent voor dit voorstel, vraag ik mij af of het amendement op dit moment feitelijk iets toevoegt en of het niet beter is om het op een later moment te betrekken bij het plan van aanpak.

Mevrouw Moonen stelde in haar tweede termijn dat het besluit ruimer geïnterpreteerd kan worden en dat dit bijna automatisch impliceert dat er meer middelen moeten worden uitgetrokken. Ik denk dat dit niet gelezen kan worden uit het besluit. Het is een beetje lastig om als voorzitter van de commissie beleidsevaluatie aanvaarding van het amendement te ontraden, maar gezien het feit dat wij achter het voorliggende voorstel staan, lijkt het mij niet handig om het amendement te steunen.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb de tekst van het amendement nog niet gezien. Ik geloof dat ik strekking ervan wel begrijp. Volgens mij zaten wij vanavond al op die lijn. Ik weet niet of dit zal leiden tot de conclusie dat het amendement overbodig, of tot de conclusie dat het amendement net het puntje op de i is.

Daarvoor moet ik de tekst eerst bekijken. Ik zal daarover morgenochtend helderheid geven. Naar mijn gevoel waren wij het heel ver met elkaar eens.

De *voorzitter*: Ik stel voor om dit morgenochtend eventueel te wisselen bij de stemverklaringen bij het amendement.

Ik schors de vergadering tot morgenochtend 09.30 uur en wens u allen een goede nacht.

De voorzitter schorst te 23.20 uur de vergadering.

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 5 FEBRUARI 2010

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Griffier: mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens

Volgens de presentielijst zijn 50 leden aanwezig, te weten:

mw. Hosseini-Ghreani, Schouten, mw. Van Boxtel, Van der Burgt, Van der Staak, ing. Vreugdenhil, Zeegers, drs. Voeten, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Verrijt, Wagemakers, mw. drs. Prins-Afman, drs. Kielenstijn, mw. dr. Verstappen, Ten Harmsen van der Beek, drs. Coonen, mw. Kerkhof-Mos, Arkes, Van Zeeland, Verhoeven, mw. Arts, drs. Thuis, Van Schoonhoven, mw. drs. ing. Paulides-Ruitenbergh, mw. Lavrijssen, Heijmans, Martens, mw. Andreas-de Jong, mw. Wijnands, Göring, mw. Kamphorst, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, mw. Lestrade-Brouwer, Van Vught, mw. ing. Aarts-van de Loo, mw. mr. Geeraedts, Van der Doelen, Smolders, ing. Van Lopik, mr. Van de Ven, mw. mr. Verschuuren, mw. Moonen-Gerrits, mw. Gounou, Erarslan, Erciyas, mw. Van Breda, Dörr, mw.drs. Slegers, mw. drs. Lamers en Mulders.

Afwezig is 5 leden: drs. Hoogeveen, Punt, Stalknecht, Van Vugt en Wolters.

De voorzitter heropent om 9.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan.

De *voorzitter*: Op 21 januari jongstleden is onverwacht op 68-jarige leeftijd overleden de heer Jan Coenen. Hij was van april 1995 tot april 1999 lid van uw Staten voor de VVD. In die bestuursperiode was hij lid van de toenmalige commissie Milieu en de commissie Verkeer, Waterstaat en Volkshuisvesting. Tevens was Jan gedurende vier decennia zeer actief als raadslid in de gemeente Uden, waar hij ook nog enige tijd het wethouderschap heeft vervuld.

Wij wensen vanaf deze plaats zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen sterkte met het verwerken van het verlies van hun dierbare. Laten wij bij het gebruikelijke moment van stilte bij de aanvang van onze vergadering Jan Coenen gedenken. Ik verzoek u allen te gaan staan.

De vergadering neemt een minuut stilte in acht.

De *voorzitter*: Dames en heren, ik heet u allen van harte welkom, in het bijzonder de gasten die vandaag op de publieke tribune in ons midden zijn. Naast onze vaste bezoekers, hoewel ik meen die vandaag voor een deel niet te zien, zijn er gasten op uitnodiging van mevrouw Moonen en mevrouw Geeraedts en diverse mensen die zich via de website hebben opgegeven. Van harte welkom op onze tribune.

Speciaal welkom wil ik verder heten mevrouw Petra Paulides, die na haar tijdelijk ontslag en de geboorte van Ruben weer in ons midden is. Wij hebben Ruben vlak voor de kerst al op de publieke tribune gezien.

Ik merk op dat een verzoek tot interpellatie is ingediend door de Socialistische Partij. Willen Provinciale Staten verlof tot het houden van die interpellatie verlenen? Die kan dan aan het einde

van de vergadering worden gehouden. Naar mij blijkt bestaat er geen bezwaar tegen het verzoek van de Socialistische Partij.

Wij beginnen dadelijk met de besluitvorming over de twee voorstellen die gisteravond zijn behandeld. Daarna komen de andere voorstellen.

Ik heb gisteravond begrepen dat de SP overwoog een motie vreemd aan de orde van de dag in te dienen. Ik geef daartoe nu de gelegenheid.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De Partij voor de Dieren en de SP willen graag een motie vreemd aan de orde van de dag indienen, naar aanleiding van de brief die zij de gedeputeerde de heer Van Heugten hebben geschreven over het aanvaarden van een nevenfunctie als lid van de raad van toezicht van het Elkerliek Ziekenhuis.

De *voorzitter*: Door de leden Heijmans en mw. Verstappen wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010,

overwegende dat:

- *gedeputeerden en CdK's een inkomen genieten dat in ruime mate volstaat om te voorzien in de kosten van het levensonderhoud en dat niet noodzaakt tot bijverdiensten;*
- *betaalde nevenfuncties van personen in het openbaar bestuur schadelijk zijn voor het aanzien van het openbaar bestuur en de politiek in het algemeen;*
- *van gedeputeerden verwacht mag worden dat zij zich optimaal inzetten voor hun functie en dus naast hun vrije tijd en rusttijden er geen ruimte is voor het uitoefenen van betaalde nevenfuncties;*
- *Provinciale Staten van Noord-Brabant bij de benoeming van een nieuwe CdK zich duidelijk hebben uitgesproken tegen betaalde nevenfuncties;*
- *personen in het openbaar bestuur een voorbeeldfunctie hebben;*

verzoeken gedeputeerde van Heugten:

- *af te zien van de betaalde nevenfunctie als lid van de Raad van Toezicht van het Elkerliek Ziekenhuis te Helmond,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging en nummer. M8. Wij zullen deze

motie op het moment dat in de agenda daarvoor voorzien is aan de orde stellen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Mijn fractie wil samen met andere fracties een motie vreemd aan de orde van de dag indienen.

De *voorzitter*: Door de leden Vreugdenhil, Göring, Van der Staak, mw. Tsoutsanis-van der Koogh, mw. Gounou, Van Schoonhoven, mw. Lestrade-Brouwer en mw. Verstappen wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010,

kennis genomen hebbende van het rapport 'Sporboekje A27', aangaande de resultaten van het onderzoek naar de financierbaarheid en haalbaarheid van de aanleg van een spoorverbinding Breda-Utrecht;

constaterende dat:

- *de spoorverbinding Breda-Utrecht absoluut potentie heeft;*
- *gelijktijdige aanleg met verbreding van de A27 vanaf 2013 niet haalbaar/financierbaar is;*
- *aanleg van het spoor pas ná 2020 aan de orde is;*

spreken uit:

- *dat vanaf nu in het kader van de verbreding A27 geen belemmeringen mogen ontstaan voor de toekomstige realisatie van het spoor;*
- *dat daarom de provincie Noord-Brabant mee wil denken om het "niet onmogelijk maken van de spoorlijn" middels onderzoek te definiëren in samenwerking met de betrokken 5 gemeenten;*
- *als provincie het initiatief te nemen tot oprichting van een regionaal overlegorgaan onder voorzitterschap van de gedeputeerde verkeer en vervoer;*
- *als provincie de toekomstige spoorlijn te verankeren in de provinciale structuurvisie en op te nemen in de Gebiedsagenda Brabant;*

dragen het college op:

- *deze motie onder de aandacht van de betrokken Brabantse gemeenten en de provinciebesturen van Utrecht en Zuid-Holland te brengen,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderdeel uit van

de beraadslaging en krijgt nummer M9. Zij komt aan de orde na motie M8.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten

De *voorzitter*: Op 11 december van het vorig jaar hebben wij afscheid genomen van Paul Boel. Zeer recent heb ik een aanvraag voor tijdelijk ontslag van uw collega Erik van den Oord ingewilligd. Dat betekent dat wij vandaag twee leden gaan beëdigen, de heer Erarslan voor de PvdA en de heer Van de Ven, wederom op tijdelijke basis, voor het CDA.

Een commissie uit uw Staten, bestaande uit de heren Van Zeeland, Van der Burgt en Van Schoonhoven, heeft van beide heren de geloofsbrieven onderzocht. Ik geef graag het woord aan de heer Van der Burgt, die namens de commissie verslag zal uitbrengen van het onderzoek.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! De door u genoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heren Erarslan en Van de Veen onderzocht en in orde bevonden. De heren Erarslan en Van de Ven voldoen aan de voorwaarden voor het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervullen volgens eigen opgave geen met het lidmaatschap van Provinciale Staten onverenigbare openbare betrekkingen. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging, te besluiten tot toelating van de heren Erarslan en Van de Ven.

De *voorzitter*: Ik dank de commissie voor haar onderzoek. Ik neem aan dat de Staten het voorstel van de commissie overnemen en tot toelating besluiten. Ik stel vast dat dit het geval is. Ik vraag de griffier de heren Erarslan en Van de Ven naar voren te roepen.

In handen van de voorzitter legt de heer Erarslan de verklaring en belofte en legt de heer Van de Ven de eed af.

De *griffier*: Ik zweer/verklaar en beloof dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer/verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer/beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.

De heer *Erarslan* (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De heer *Van de Ven* (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De *voorzitter*: Mag ik u beiden feliciteren en veel plezier en succes toewensen met het belangrijke werk dat u als volksvertegenwoordiger ga doen? In u feliciteer ik ook uw familieleden en vrienden. Ik heb begrepen dat een deel daarvan op de publieke tribune aanwezig is. Van harte welkom! Fijn dat u er bent op dit belangrijke moment.

Ik heb bloemen voor beide nieuwe leden.

Ik geef gelegenheid om beide nieuwe collega's te feliciteren.

Nummer 04/10

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2009

Nummer 05/10

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 23 oktober 2009

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 06/10

Ingekomen stukken

Er wordt besloten conform de voorstellen van de griffier.

De *voorzitter*: Wij gaan thans over tot stemming over de gisteravond ingediende moties en amendementen.

Q-koorts

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Wij trekken motie M2, de motie nalatigheid provinciale overheid, van gisteravond in. Daarvoor in de plaats is onze motie M7, de motie van treurnis, gekomen, die al is ingediend.

De *voorzitter*: Aangezien motie M2 is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

In stemming komt motie M1.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.
Voorzitter. Met dezelfde motivatie als gisteravond.

Mevrouw *Slegers* (SP): Vóór.

De heer *Verhoeven* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Vóór.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Vóór.

De *voorzitter*: De Brabantse partij is afwezig; de heer Punt is ziek.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M3.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Vóór.

De heer *Verhoeven* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Vóór.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

Voorzitter. Ik vind dat deze motie, evenals enkele andere moties, pas later aan de orde zouden moeten komen. Er zou een apart debat over moeten plaatsvinden.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M4.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.

Voorzitter. Ook deze motie vinden wij voorbarig. Er is een werkgroep ingesteld, die haar werk nog moet doen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Vóór.

De heer *Verhoeven* (VVD): Tegen.

Voorzitter. Veel van wat in de motie staat moet nog in de werkgroep aan de orde komen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen de motie omdat zij voorbarig is. De werkgroep zal er nog een uitspraak over doen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

Wij zien graag alle intensieve bedrijven veranderen in kleinschalige, grondgebonden bedrijven. Wij zijn daarom vóór.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.
Voorzitter. Onze motivatie is al eerder gegeven.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M5.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.
Voorzitter. Ook hier is onze motivatie de opdracht aan de werkgroep. De motie is voorbarig.

Mevrouw *Slegers* (SP): Vóór.

De heer *Verhoeven* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.
Voorzitter. Ik denk dat de motie ironisch bedoeld is. Verplaatsing van de intensieve veehouderij lukt nu ook al niet. Wij zijn wel voor de motie, maar zij moet passen in de totale reconstructie.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.
Voorzitter. Ik heb mijn stemverklaring al eerder gegeven.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M6.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.
Voorzitter. Wat in de motie wordt verzocht wordt al gedaan. De motie is overbodig.

Mevrouw *Slegers* (SP): Vóór.

De heer *Verhoeven* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Vóór.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Vóór.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Vóór.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, ChristenUnie-SGP, de PvdD en D66 voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M7.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Tegen.
Voorzitter. Wij stemmen tegen, al hebben wij zelf serieus overwogen om een motie van afkeuring in te dienen, omdat dit toch wat steviger is dan een motie van treurnis.

De heer *Verhoeven* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Tegen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.
Voorzitter. Als in de motie een juiste tijdsaanwijzing had gestaan, waren wij ervoor geweest. Op een bepaald moment is het college van GS wel degelijk actief opgetreden. Nu kunnen wij niet instemmen met de motie.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het aanwezige lid van de fractie de PvdD voor deze motie heeft gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Voorstellen

De *voorzitter*: Mij was aanvankelijk gezegd dat geen spreektijd was aangevraagd voor het voorstel inzake de leges, 64/09, maar inmiddels heb ik gehoord dat de heer Dörr daar toch het woord over wil voeren. Wij doen nu eerst de voorstellen af waarvoor geen spreektijd is aangevraagd.

Nummer 02/10

Conversie lening € 10 miljoen aan BOM

Dit voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Nummer 11/10

Onderzoeksprogramma Commissie Beleidsbeoordeling 2010-2011

Dit voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Nummer 70/09

Verordening wegen Noord-Brabant 2010

Dit voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Nummer 09/10

Evaluatie jeugdzorgbeleid (onderzoek Commissie Beleidsbeoordeling)

De *voorzitter*: Ik breng eerst het gisteravond ingediende amendement 1 van mevrouw Moonen in stemming.

Mevrouw Moonen-Gerrits (CDA): Vóór.

Mevrouw Van Bortel (SP): Tegen.

De heer Voeten (VVD): Tegen.

Voorzitter. Wij vinden dat de Commissie Beleidsbeoordeling een grondig rapport, met goede aanbevelingen heeft voorgelegd. Die alleen maar voor kennisgeving aannemen vinden wij te mager.

Mevrouw Van Breda (PvdA): Tegen.

De heer Van Schoonhoven (GroenLinks): Tegen.

De heer Vreugdenhil (ChristenUnie-SGP): Vóór.

Mevrouw Verstappen (PvdD): Tegen.

Mevrouw Lestrade-Brouwer (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de ChristenUnie-SGP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 09/10.

Mevrouw Moonen-Gerrits (CDA): Tegen.

Mevrouw Van Bortel (SP): Voor.

Voorzitter. Wij onderschrijven in grote lijnen de conclusies. Zoals gezegd gaan de aanbevelingen niet ver genoeg. Wij gaan echter akkoord. Wij schorten ons oordeel verder op tot het plan van aanpak ons heeft bereikt. Wij verwachten dat dit op korte termijn het geval is.

De heer Voeten (VVD): Vóór.

Mevrouw Van Breda (PvdA): Vóór.

De heer Van Schoonhoven (GroenLinks): Vóór.

De heer Vreugdenhil (ChristenUnie-SGP): Tegen.
Voorzitter. Wij kunnen niet instemmen met aanbeveling 3.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Vóór.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Vóór.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de ChristenUnie-SGP tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Nummer 64/09

Wijzigingsverordening leges Noord-Brabant 2010

De heer *Dörr* (CDA): Voorzitter! Ik ben mij er heel goed van bewust dat er zowel gisteren als vandaag veel belangrijker zaken op de agenda stonden en staan dan de legesverordening. Sexy is het onderwerp ook al niet. Ik ben echter van mening dat de provincie zijn klanten – dat zijn in dit verband de bedrijven – zo correct mogelijk moet behandelen, zeker als wij een rekening sturen voor onze activiteiten.

Laat ik voorop stellen dat het CDA veel waardering heeft voor dit voorstel. Wij hebben mogen ervaren dat men ambtelijk veel serieuze aandacht heeft gegeven aan de ontwikkeling van de verordening; onze waardering daarvoor! Alle nieuwe dingen kennen echter aanloopproblemen. In de behandeling in de commissie heb ik er een paar genoemd: onduidelijkheid over de juistheid van de cijfers die bij verschillende gemeenten zijn opgevraagd, onzekerheid over de aannames die zijn gedaan voor de berekening van de tarieven en bovendien bleek een merkwaardig en aan niemand te verkopen gat te bestaan bij het betreden van de tweede tranche. Als de bouwkosten rond de €20.000 met een euro worden verhoogd, stijgt het legestartief ineens met €592. Dat kan natuurlijk passen in de terecht gebruikte uitgangspunten. Dat kun je tegenover de klanten echter nooit verklaren. Wij zijn het overigens eens met het niet toepassen van de kruissubsidie, in gemeenteland gemeengoed. Wij vinden ook dat de provincie de oproep van de Tweede Kamer om transparante en maximaal kostendeckende tarieven te berekenen moet volgen. Dus vragen wij van het college zo

snel als mogelijk is een evaluatie, zodat wij wellicht foute aannames waarvan wij nu uitgaan, zonder dat goed te kunnen overzien, zo snel mogelijk kunnen herstellen. Wij hebben dan ook een amendement, mede ondertekend door de VVD, de SP, GroenLinks, D66, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en de PvdD. Ik heb er vertrouwen in dat dit amendement het straks wel haalt. In dat amendement passen wij een basisbedrag aan, evenals het bijbehorende percentage, om de rare sprong in de kosten te elimineren. Zeker zo wezenlijk is dat wij ook vragen, te bevorderen dat de gemeenten bij de aanbesteding van het werk dat zij voor ons gaan doen verplicht worden om transparante, gespecificeerde en goed controleerbare rekeningen in te dienen. Er blijken grote, onverklaarbare verschillen te bestaan tussen gemeentelijke legesverordeningen. Onze voorkeur ging uit naar verplicht tijdschrijven. Wij hebben het daar al over gehad. Ik heb begrepen dat het erg lastig is om dat af te dwingen. De gedeputeerde heeft daar echter wel een probleem. Dus zeg ik: Tom Poes, verzin een list. Dan komt het mogelijk allemaal goed. Concluderend vinden wij dit een prima voorstel, dat nog beter wordt na aanneming van ons amendement.

De *voorzitter*: Door de leden *Dörr*, mw. *Tsoutsanis-van der Koogh*, *Heijmans*, *Verrijt*, *Van Schoonhoven*, *Vreugdenhil*, mw. *Lestrade-Brouwer* en mw. *Verstappen* wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 februari 2010; behandelend het statenvoorstel 64/09 inzake Wijzigingsverordening leges Noord Brabant 2010; overwegende dat:

- er bij de bepaling van de hoogte van de leges voor het aanvragen van een vergunning voor een bouwwerk bij een gering overschrijden van de bouwkosten op de grens van €20.000 een abrupte verhoging van de legeskosten optreedt van €592;*
- leges transparant moeten zijn opgebouwd;*
- artikel 225 van de Provinciewet bepaalt dat de tarieven in een legesverordening zodanig worden vastgesteld, dat*

de geraamde baten niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake;

- *in een groot aantal gevallen het inhoudelijke werk voor de vergunningverlening uitgevoerd zal gaan worden door de gemeenten;*

constaterende dat:

- *deze genoemde verhoging moeilijk te verklaren valt in de richting van de aanvrager;*

besluiten:

- *artikel 13.2 tweede gedachtestreefje betreffende de omgevingsvergunning als volgt te wijzigen:*

Het basisbedrag van €3246 wordt vervangen door €2654; en het opslagpercentage van 1,973% wordt vervangen door 3,946%; zodat het artikel zal luiden:

"Indien de bouwkosten meer bedragen dan €20.000 doch niet meer dan €50.000; € 2654,-; verhoogd met 3,946% van de bouwkosten minus €20.000;"

De *voorzitter*: Dit amendement maakt onderwerp van de beraadslaging uit en krijgt nummer A2.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): De heer Dörr en ik hebben hier gelukkig al even overleg gehad. Anders zou het wel heel erg lastig zijn om ineens op de cijfers te moeten reageren. Ik heb begrepen dat ik plotseling probleemeigenaar ben geworden van een aan niemand te verkopen gat. Daar wil ik heel snel van af.

De heer Dörr heeft terecht opgemerkt dat onze ambtenaren heel goed werk hebben verricht en heel zorgvuldig hebben geprobeerd de aangepaste verordening op een goede manier in elkaar te zetten. De heer Dörr heeft ook heel goed werk verricht, zo moet ik er meteen aan toevoegen. Hij heeft een goed voorstel gedaan om de overgangen net iets soepeler te laten verlopen. Ik kan dan ook mededelen dat wij er geen enkel bezwaar tegen hebben om deze aanpassing over te nemen.

De heer Dörr had het in de commissie over het verplicht opleggen aan gemeenten van tijdschrijven. Die mogelijkheid hebben wij niet. Hij doet wel terecht een oproep aan ons om iedere rekening die wij krijgen en moeten voldoen transparant en duidelijk inzichtelijk te maken. Zoals wij allemaal weten is de inwerkingtreding van de Wabo pas voorzien per 1 januari 2011. Er

zijn alweer geluiden dat het nog langer kan duren. De gemeenten hebben alle tijd om hun rekening transparant en inzichtelijk te maken. De heer Dörr geeft terecht aan dat er heel veel verschillen zijn tussen gemeenten. Zij hebben genoeg tijd, dus wij nemen graag de aanbeveling aan om met de gemeenten in gesprek te gaan over ons verlangen om transparante en inzichtelijk opgebouwde rekeningen aan ons te presenteren. Er mag van mij over het amendement gestemd worden, maar wij kunnen het ook gewoon overnemen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Het is terecht dat dit van de gemeenten gevraagd wordt. Mogen gemeenten ook van provincies vragen dat zij diezelfde transparantie en eensgezindheid betrachten bij het sturen van rekeningen naar de gemeenten?

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Uiteraard zullen wij onze rekeningen zo transparant en inzichtelijk mogelijk maken. Wij houden de ureninzet bij. Ook de kosten van publicaties, etc. moeten meegenomen worden.

Ik neem aan dat andere provincies dat ook doen. Ik zal collega Essed vragen of hij dit in het IPO nog een keer bij zijn collega's van financiën aan de orde wil stellen.

In stemming komt amendement A2.

De heer *Dörr* (CDA): Voor.

De heer *Heijmans* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voor.

De heer *Verrijt* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het amendement met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt het gewijzigde Statenvoorstel 64/09

De heer *Dörr* (CDA): Voor.

De heer *Heijmans* (SP): Voor.

Mevrouw *Tsoutsanis-van der Koogh* (VVD): Voor.

De heer *Verrijt* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het gewijzigde Statenvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

Nr. 46/09

Provinciale Milieuverordening 2010

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Er zit lekker tempo in de vergadering. Dat spreekt mij wel aan.

Een paar weken geleden, om precies te zijn op 15 januari, hadden wij twee sprekers in de commissie Ruimte en Milieu: de heer Van Nuland van Brabant Water en de heer Van Koolwijk wiens bedrijf in de 25-jaarszone van het waterwingebied Macharen ligt. Er was verschil van mening over de begrenzing van de beschermingszone. De commissie heeft goed naar deze sprekers geluisterd en de reacties opgepakt. Meteen na de behandeling van dit agendapunt zijn de twee heren bij elkaar gaan zitten en kwamen na afloop van de vergadering met de oplossing. Nu zit er bij de verordening een nieuw kaartje met een beschermingszone waarover overeenstemming bereikt is. Zo eenvoudig kan het soms zijn. Je moet

het moment pakken en serieus met inspraak omgaan.

Nog voordat de IPO-modelverordening is vastgesteld, heeft Brabant het model al gebruikt voor de nieuwe provinciale milieuverordening. Er zijn zoveel wijzigingen dat er een nieuwe verordening moest worden gemaakt. Wij hebben altijd gepleit voor de regeling die daaruit resulteert: doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften.

In 2007 is door de Staten een initiatiefvoorstel ingediend met een hardheidsclausule van die strekking. In de milieuverordening wordt hierop ingespeeld met een vrijwel totale omschakeling van middel- naar doelvoorschriften. Ik geef een willekeurig voorbeeld: niet voorschrijven met welke tandenborstel iemand zijn tanden moet poetsen, maar aangeven dat de tanden schoon moeten zijn of iemand nu flost of poetst, dat mag hij zelf weten. Zo is dat ook met middel- en doelvoorschriften. Het doel moet duidelijk zijn maar hoe iemand dat bereikt, is zijn eigen verantwoordelijkheid.

Bedrijven hebben hun bezwaren over de oude middelvoorschriften aangegeven. Daaraan is nu tegemoetgekomen en dat verdient alle lof. De gedeputeerde heeft aangegeven dat de vergunningsruimte voor Brabant Water blijft. Wij hebben dat gevraagd bij het Waterplan. Wij steunen het verzoek van Brabant Water voor extra pompruimte in Nuland. Daar moet diepere bronnering mogelijk zijn.

Het is ook goed nieuws dat het industrieterrein Elzenburg bij Oss geheel buiten het grondwaterbeschermingsgebied komt te liggen. Dat voorkomt veel problemen voor bedrijven die eerder binnen de zone vielen. Wij verwachten overigens wel dat de bedrijven in Elzenburg in het kader van parkmanagement blijven meedoen met het project schoon water.

De nieuwe milieuverordening zal niet de laatste versie zijn. Zij moet namelijk ingepast worden in de nieuwe Wabo als deze kracht van wet krijgt. Op dat moment willen wij een rapportage van GS over de handhaving van deze verordening.

Bij het formuleren van de artikelen van de milieuverordening is gelet op de handhaafbaarheid

van de regels. Er heeft consultatie plaatsgevonden en de daar gemaakte opmerkingen zijn ook verwerkt.

Wij willen graag de vinger aan de pols houden bij de handhaving en dienen daarom samen met de PvdA en de SP een motie van die strekking in. Annegien Wijnands van de fractie van de PvdA zal de motie toelichten.

De voorliggende milieuverordening spreekt mijn fractie zeker aan. Er is meer ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en er zijn veel minder onnodige verboden. Gemeente en provincie moeten wel anders gaan werken. Hierover zal nog actief worden gecommuniceerd, zo staat in de stukken. De gedeputeerde heeft onze vraag om een communicatieplan opgepakt. Dit is belangrijk, want dan weten de gebruikers wat er voor hen verandert. Voor deze nieuwe milieuverordening is het opstellen van gebiedsdossiers niet nodig. De milieudoelen zijn helder, ook zonder gebiedsdossiers. Feitelijk hoeven die alleen opgesteld te worden voor de kwetsbare winningen. Dat moet samen met gemeenten en waterschappen gebeuren. Het is prima dat de planning van een en ander is opgenomen in de Memorie van Antwoord. Wij gaan ervan uit dat de gebiedsdossiers over drie jaar klaar zijn.

De nieuwe verordening is transparanter en gelukkig zijn er minder procedures en regels.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Mevrouw Verschuuren zegt dat de gebiedsdossiers over drie jaar klaar moeten zijn. In de stukken staat echter: eind 2014. Dat is ruim vier jaar. Vindt zij het niet rijkelijk laat als die dossiers pas over vier jaar worden vastgesteld en pas daarna in de milieuverordening worden opgenomen?

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Het zou een acuut probleem zijn als er nu niets was. De huidige regels zijn voldoende om ervoor te zorgen dat er geen verontreiniging in de kwetsbare gebieden komt. Het is een strakke planning en de provincie is ook afhankelijk van andere partijen. De planning is om met de kwetsbare winningen te beginnen en de minder kwetsbare winningen komen later aan bod. De termijn is inderdaad vier jaar. Wij gaan ervan

uit dat een en ander in goede samenwerking tot stand komt.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Mevrouw Verschuuren zegt dat er sprake is van een strakke planning. Ik heb contact gehad met enkele partijen die zouden moeten meewerken aan de gebiedsdossiers en die zeggen dat het sneller kan.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Dat klopt. De heer Van Nuland van Brabant Water heeft tijdens de commissievergadering een koppeling gelegd tussen de milieuverordening en de gebiedsdossiers. Alles kan sneller als er ambtenaren vrijgemaakt worden en een en ander als kernactiviteit wordt aangemerkt. Wij zullen daarover volgende week vrijdag spreken. Er moet echter meer gedaan worden dan alleen dit. Ik ga ervan uit dat het een realistische planning is. Als blijkt dat het sneller kan, gaan wij daarin graag mee. Wij wachten de reactie van de gedeputeerde af.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Ik begrijp dat het geen prioriteit heeft voor het CDA om een en ander sneller te doen.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor het CDA hebben de milieudoelen prioriteit. De milieudoelen en de voorgestelde maatregelen zijn goed. Wij moeten de discussie niet vertroebelen. De gebiedsdossiers zijn niet gekoppeld aan de milieuverordening.

De *voorzitter*: Wilt u afronden, mevrouw Verschuuren?

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Ja, voorzitter. De nieuwe verordening is transparanter. Er zijn gelukkig minder procedures en regels, minder administratieve rompslomp en toch een goede en op onderdelen zelfs betere milieubescherming. Dat is immers het eerste doel. Wij zijn dan ook voor vaststelling van deze verordening.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Ik heb van de tandarts altijd geleerd flossen en poetsen, dan zijn de tanden pas echt schoon.

Bij behandeling van de PMV in de commissie is de gedeputeerde ons veel antwoorden schuldig gebleven over de kern van deze wijziging en over de vreemde eend in de bijt: de drinkwatervoorziening in Macharen.

Wij begrijpen dat de industrie, de gemeente en de agrariërs in Oss blij zijn met de snelle actie van de gedeputeerde. Toen wij met hen over hun grieven spraken, hadden wij ook wel enig begrip voor hen. Nadat wij ons echter meer in de materie hadden verdiept, kwam ook kritiek naar boven. Er is laat gereageerd. Pas toen de betaaldag naderde werd men wakker. Men heeft niet of nauwelijks gereageerd op eerdere inspraakrondes. Toen het compromis in de commissie RM behandeld werd, was de overeenkomst zo goed als afgerond en wel zo goed dat wij de volgende dag in de krant moesten lezen dat Brabant Water met een miljoenenclaim dreigde als niet vóór de Statenvergadering een definitieve overeenkomst rond zou zijn met Brabant Water over voldoende drinkwaterwinning elders. Die overeenkomst kwam er: Brabant Water mag diepe boringen doen naar drinkwater, maar die overeenkomst gaat in tegen onze principes.

Deze gang van zaken komt bij ons heel veel vreemd over. Een beschermingszone wordt aangepast aan de industrie in plaats dat de industrie zich aanpast aan de beveiliging van het drinkwater. Die afspraak was al getekend.

In de Memorie van Antwoord gaat de gedeputeerde in op de historische bodemverontreiniging in de buurt van Macharen. Eerst wordt gesteld dat beide vervuilingen zich buiten de sfeer van de drinkwateronttrekking bevinden en door monitoring en dankzij de vermindering van de winning op hun plaats blijven en vervolgens wordt enkele regels verder gemeld dat het onbekend is om welke verontreiniging het exact gaat, want de herkomst is onbekend, en of die een bedreiging vormt voor de winning. Op zo'n manier is de Memorie van Antwoord niet echt productief en roept nog meer vragen op.

Waar zijn wij toch mee bezig? Begrijp ik goed dat wij niet zeker weten of de historische vervuilingen gevaarlijk zijn maar ondertussen wel doorgaan met winnen? Is de veroorzaker bekend? Zijn er kosten

te verhalen of zijn de zaken verjaard? Wie was hiervoor verantwoordelijk?

Vertrouwen is goed maar controle is beter. Hoewel vermindering van regeldruk een goed streven is, is doorslaan ook een kunst. De snelheid waarmee nu delen van de PMV worden aangepakt, is opvallend, te meer omdat in het kader van de invoering van de Wabo de noodzaak daartoe nog niet bestaat. GS stellen in de Memorie van Antwoord dat de provinciale omgevingscommissie niet bevoegd is om bij de volgende wijzigingen te adviseren omdat die slechts technisch van aard zijn. Waarom wachten wij niet en doen alles in een keer goed en zorgvuldig?

Ik wil vast verzoek nummer 4 toevoegen aan het rijtje "gewenste wijzigingen voor de toekomst". Wij vinden dat gezondheidsaspecten zouden moeten meewegen bij het toetsen van provinciale milieuvergunningen. Wat ons betreft geldt dit zowel voor de intensieve veehouderij als voor de industrie. Wij krijgen te vaak te horen dat vergunningen met een onvermijdelijkheid moeten worden toegekend. Dat is zeer onbevredigend voor ons en trouwens ook voor burgers. Ik vraag GS ons toe te zeggen dat zij op korte termijn met een verkennende notitie komen waarin de juridische mogelijkheden worden uiteengezet om gezondheidsaspecten te kunnen meewegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Hoe combineert de heer Van Zeeland de doelgerichtheid van de PMV met het opnemen van gezondheidsdoelen? Het lijkt mij technisch ontzettend moeilijk.

De heer *Van Zeeland* (SP): Ik heb daarop geen antwoord en vraag daarom om een notitie over de mogelijkheden. Wij zien geregeld dat industrieën nieuwe vergunningen aanvragen terwijl burgers gezondheidsklachten hebben en dat dit niet effectief kan worden aangepakt. Ik wil graag weten of er instrumenten zijn of gemaakt kunnen worden. Als het nodig is, moet dat gebeuren, ook al is het in strijd met de doelvoorschriften.

De *voorzitter*: Mijnheer Van Zeeland, wilt u afronden?

De heer *Van Zeeland* (SP): Ik zal mijn best doen, voorzitter.

In de Memorie van Antwoord wordt helder uiteengezet waartoe de gebiedsdossiers dienen. Diverse sprekers hebben aangegeven dat de dossiers randvoorwaardelijk gemaakt moeten worden in de PMV. GS zijn het daarmee eens, maar de wijziging ligt nu voor terwijl de laatste gebiedsdossiers uiterlijk in 2014 gereed zijn. Ik kan mij niet voorstellen dat de Provinciale Omgevingscommissie en Brabant Water dit niet weten en toch pleiten voor de koppeling. Handhaving van regels wordt hierdoor ondermijnd. Ik heb deze zwakke schakel al vaker genoemd.

Een andere zwakke schakel is het feit dat gemeenten meer beleidsvrijheid en verantwoordelijkheden krijgen om de doelvoorschriften binnen de PMV in te vullen. De verduidelijking die de gedeputeerde in de Memorie van Antwoord geeft over grootschalige toepassing van grond en baggerslib heeft ons niet gerustgesteld. Wij hebben hier een meningsverschil.

Wij moeten ervan kunnen uitgaan dat de inhoud van de Memorie van Antwoord ook feitelijk klopt. Het is erg jammer dat de reacties van GS ons aanvankelijk op het verkeerde been gezet hebben. Ik doel op de risico's zoals die door de Vereniging Industriewater zijn verwoord met betrekking tot de bescherming van grondwater voortkomend uit de voorschriften in de NRB (Nederlandse Richtlijnen Bodembescherming). De Vereniging Industriewater legt dit niet voor niets zo neer. Zij is niet op haar achterhoofd gevallen. Nu pas maken GS onomwonden duidelijk dat er geen sprake kan zijn van een overgangsbeleid waarin het beschermingsbeleid gaten vertoont. Zij gaan echter niet in op de opmerkingen van de Vereniging over de handhaving. Ik heb daarop al eerder gewezen. De woordvoerder van de PvdA zal hierover mede namens de SP een motie indienen.

Het hangt mede van de antwoorden af of wij het voorstel zullen steunen. Wij zijn kritisch.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! De PMV ligt voor ons. Wij zijn daar zeer tevreden mee. Het doel staat centraal en niet meer de middelen om dat te bereiken. Wij zijn altijd een groot

voorzitter geweest van doelvoorschriften in plaats van middelenvoorschriften. Doelvoorschriften geven het doel aan dat moet worden bereikt en laten het aan de vergunningaanvrager over om te bepalen met welke middelen hij dat doel wil bereiken. De huidige PMV met haar middelenvoorschriften was zo rigide dat dit in de vorige Statenperiode heeft geleid tot een initiatiefvoorstel van VVD, CDA en PvdA om die PMV aan te passen. Met een hardheidsclausule werden aanvragen van een milieuvergunning gefaciliteerd om ook andere middelen dan de limitatief in de PMV opgesomde middelen in te zetten om het gestelde doel te bereiken. Die aanpassing was een gekunstelde constructie en is met zeer grote moeite door de Staten aanvaard. Wij zijn dan ook zeer verheugd dat de door de indieners van het initiatiefvoorstel beoogde systematiek thans in de PMV wordt toegepast.

Het grote voordeel van het aan de aanvrager overlaten met welke middelen hij het gestelde doel wil bereiken, is dat dit mogelijkheden biedt voor maatwerk en innovatieve ontwikkelingen. Door gebruik te maken van doelvoorschriften wordt tevens de regeldruk verminderd: rechtstreekse verbodsbepalingen, algemene regels voor toegestane activiteiten en meldingen in plaats van ontheffingen dragen bij tot vermindering van administratieve lasten. Beide dragen wij hoog in het vaandel. Regels moeten voldoende handhaafbaar zijn en het is noodzakelijk om dit vooraf te toetsen. Dit is gebeurd in IPO-verband. Naar wij hebben begrepen is de PMV ook in dit huis handhaafbaarproof bevonden. Daarnaast is een evaluatieartikel toegevoegd dat ziet op de kwaliteit en uitvoering van de regels alsmede op de kwaliteit van het toezicht en handhaving bij de provincie en gemeenten. Dit biedt volgens ons voldoende waarborgen om deze PMV te kunnen vaststellen.

Naar aanleiding van de vele vragen in de commissie en de uitgebreide Memorie van Antwoord, waarvoor onze dank, wil ik nog op een aantal vragen ingaan. Zorg voor de kwaliteit van het grondwater in het algemeen maar zeker voor de drinkwatervoorziening is een provinciale taak. Dat is niet voor niets vastgelegd in het provinciaal

waterplan. Het is ook de bedoeling om het vast te leggen in de Nota Ruimte. Voor de kwetsbare winningen worden gebiedsdossiers opgesteld waarin per winning de bedreigingen in beeld gebracht kunnen worden. Wij hebben kennis genomen van de planning en de uitvoering van de gebiedsdossiers zoals die zijn afgesproken met Brabant Water. Wij kunnen daarmee volmondig instemmen.

Wij zijn bijzonder tevreden met het aangepaste voorstel voor het grondwaterbeschermingsgebied bij de winning Macharen. Wij zijn zeer te spreken over het resultaat dat GS hebben bereikt. Gedeputeerde Onno Hoes heeft voor alle partijen – Brabant Water, consumenten, ondernemers in Elzenburg en landbouwers – een prima oplossing gevonden. Terecht wordt met deze nieuwe PMV meer beleidsvrijheid en verantwoordelijkheid bij de gemeenten gelegd.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Wij zijn indertijd gaan praten met de Osse industriële kring. Er lag een overeenkomst tussen de gemeenten Oss, de bedrijven in Oss, Brabant Water en de provincie om geld te investeren voor maatregelen om vervuiling in het grondwatergebied tegen te gaan. Die overeenkomst was getekend. In een zeer laat stadium is deze overeenkomst plotseling boven water gekomen en wordt nu als een overwinning afgeschilderd. Ik ben blij als mensen tevreden zijn; daar gaat het niet om. De gang van zaken vind ik niet bevredigend. Om dat nu als een grote overwinning van de gedeputeerde te duiden, vind ik helemaal niet gepast.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! Ik heb gelezen dat door een vermindering van de winning de vervuiling gemakkelijker ingekapseld kan worden en gemakkelijker te beheersen is. De partijen hebben wel degelijk naar een oplossing gezocht. Zij hebben allemaal hun handtekening onder de overeenkomst gezet. Dat vinden wij een opsteker.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Ik heb in de commissie expliciet naar de vervuilingen gevraagd,

want die werden nergens genoemd. Het is heel fijn dat de vervuilingen makkelijker inkapselbaar zijn en minder goed doordringen. Dat komt er mooi bij maar is geen hoofdargument geweest om de overeenkomst aan de kant te schuiven en het op een heel andere manier te gaan doen. Ik vind dit geen goed argument.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! Ik denk dat de gedeputeerde daarop terugkomt in zijn antwoord. Ik rond mijn betoog af.

Ik herhaal dat er met deze nieuwe PMV terecht meer beleidsvrijheid en verantwoordelijkheid bij de gemeenten gelegd wordt. Wij hebben gevraagd om goede communicatie tussen alle relevante partijen. Het communicatieplan is helder weergegeven in de Memorie van Antwoord en dat geeft ons vertrouwen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Allereerst wil ik de gedeputeerde hartelijk danken voor de toezending van de Memorie van Antwoord. Hierin stonden nog veel relevante zaken met betrekking tot de verordening. Het is wel jammer dat een deel al niet in de commissie beantwoord kon worden, want dan hadden wij daar erover kunnen discussiëren. Ik doe dat nu in mijn bijdrage.

Wij bespreken vandaag de nieuwe provinciale milieuverordening die heel anders van opzet is dan de oude verordening. De regelgeving is aangepast, categorale verboden zijn omgezet in risicogerichte regels en middelvoorschriften zijn omgezet in doelvoorschriften.

Wij vinden dit een prima insteek. De duidelijkheid en de beleidsruimte zullen toenemen, maar in de Memorie van Antwoord staat ook dat PS met de nieuwe verordening meer beleidsvrijheid en verantwoordelijkheid bij de gemeenten leggen. Met het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over natuurcompensatie in ons achterhoofd vraagt dit wel onze aandacht. Uit het rapport dat later op de dag nog aan de orde komt, blijkt dat de handhaving te wensen overlaat. Wie garandeert ons dat dit ook niet gaat gebeuren bij deze verordening? Het kan toch niet zo zijn dat wij over een aantal jaren een rapport van de Rekenkamer krijgen waarin staat dat de regels van de

verordening wel in orde zijn maar de handhaving niet. Het is een duivels dilemma voor de provincie: gemeenten op de vingers kijken en boeman spelen, wat veel tijd en geld kost en tot ergernis kan leiden, óf de gemeenten eigen beleidsruimte geven en als partners samenwerken, waarbij dan afgewacht moet worden in hoeverre gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen.

In deze nieuwe verordening wordt duidelijk voor de tweede optie gekozen. Wij kunnen ons daarin vinden. De provincie draagt wel de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de regels. In hoeverre biedt deze verordening voldoende handvaten voor een adequaat ontheffingen- en vergunningenbeleid?

Voorzitter. Gezien het feit dat wij hier te maken hebben met een nieuw soort verordening en gezien het feit dat de provincie vooralsnog niet hoog scoort op handhaving, dienen wij samen met het CDA en de SP een motie in, waarin GS worden opgedragen om tegelijk met de invoering van de verordening onderzoek te laten uitvoeren naar de handhaafbaarheid en hierover te rapporteren gelijktijdig met de aanpassing van de PMV aan de Wabo.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Mevrouw Wijnands wil de PMV nu laten ingaan en daarna pas onderzoeken of zij wel handhaafbaar is. De omgekeerde volgorde zou toch veel logischer zijn als u er op dit moment vraagtekens bij plaatst?

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Wij vinden dat de verordening zodanig veel voordelen biedt, dat zij gewoon kan worden ingevoerd. Wij willen echter binnen een jaar na de invoering – een halfjaar zou ook kunnen – een rapportage krijgen waarin wij zien of het werkt. GS heeft in de Memorie van Antwoord een evaluatie van de resultaten binnen twee à drie jaar aangeboden. Wij willen echter een evaluatie van wat in de verordening zelf staat. Ik begrijp waarom de heer Vreugdenhil vraagt of wij misschien niet beter kunnen wachten. Wij vinden de argumenten daarvoor niet zwaar genoeg. Als het meteen gebeurt en er reacties komen, kunnen wij altijd nog ingrijpen als dat nodig is. Is dat

voldoende?

De *voorzitter*: Blijkbaar.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! De PvdA gaat graag dieper in op de gebiedsdossiers. De Provinciale Omgevingscommissie heeft aandacht gevraagd voor het ontbreken hiervan in de verordening. In een gebiedsdossier worden alle locaties, specifieke bedreigingen en noodzakelijke maatregelen voor kwetsbare winningen in beeld gebracht, oftewel de dossiers helpen bij het borgen van de kwaliteit van ons drinkwater. In de Memorie van Antwoord geven GS aan dat zij eind 2014 alle dossiers klaar hebben en dat de conclusies uiterlijk in 2015, dus over vijf jaar, bekend zijn. De PvdA vindt dit te weinig ambitieus, zeker omdat Brabant Water aangeeft dat het binnen twee à drie jaar klaar kan zijn. Graag krijgen wij van de gedeputeerde de toezegging dat de dossiers en de conclusies per 1 maart 2013 gereed zijn. Anders overwegen wij om in tweede termijn een motie hierover in te dienen. Het laatste punt waarop de PvdA wil ingaan is de plek die bestrijdingsmiddelen en nitraat in de verordening krijgen. In de verordening staat:

"Uit evaluatie blijkt dat op bepaalde punten het beschermingsbeleid"... "nog niet voldoende resultaat heeft.""Primair is dit een zaak voor het rijk".

Dit ontheft de provincie niet van het nemen van extra maatregelen. In de Memorie van Antwoord staat verder dat na 2013 duidelijk wordt hoe effectief het landelijke mestbeleid is en hoe succesvol het beleid Schoon water voor Brabant zal zijn. Dan zal duidelijk worden of aanvullende regelgeving nodig is. De PvdA vindt "na 2013" te vaag. Wij willen graag eerder op de hoogte gehouden worden van landelijk relevante wetgeving en onderzoek.

Daarnaast heb ik met veel interesse de managementsamenvatting van het project Schoon water in Brabant gelezen. Ook daarvan krijgt de PvdA graag een jaarlijkse update. Zo wordt vanuit het project voorgesteld een stok achter de deur in het stedelijk spoor te implementeren in de verordening. Vooralsnog is dat niet gebeurd,

omdat ervan wordt uitgegaan dat stroop beter werkt dan azijn. Het lijkt ons van belang dat de Staten op de hoogte gehouden worden van de resultaten die met stroop bereikt worden.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Wijnands, mw. Verschuuren en Van Zeeland wordt de volgende motie voorgesteld:

"De Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010, gelezen hebbende de Provinciale Milieuverordening 2010; overwegende dat:

- *de Provinciale Milieuverordening volgens een nieuw model is opgesteld, waarbij o.a. gewerkt wordt met risicogerichte regels en doelvoorschriften;*
- *uit recente rapporten van de Zuidelijke Rekenkamer blijkt dat de provincie goed is in beleid maken, maar dat er meer aandacht nodig is voor de uitvoering en handhaving; spreken uit:*

- *dat Provinciale Staten voor het uitvoeren van hun controlerende taak, behoefte heeft aan periodieke rapportages over handhaving van vastgestelde regels dragen het college van Gedeputeerde Staten op:*

- *periodiek te rapporteren over de handhaving van de Provinciale Milieu Verordening;*
- *een eerste rapportage aan PS te overleggen gelijktijdig met de aanpassing van de Provinciale Milieu Verordening aan de Wabo,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nummer M10.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik beperk mijn inbreng tot twee punten, namelijk de beschermingszone bij Macharen en de gebiedsdossiers. Er is een nieuwe overeenkomst afgesloten, om de beschermingszone rond Macharen te verkleinen. Wij hebben daar toch wel enkele vraagtekens bij. Beschermingszones zijn er niet zo maar gekomen. Zij zijn bedoeld om de grondwaterwinning te beschermen. Als door bepaalde factoren zo'n beschermingszone kleiner kan worden gemaakt, zeker als er vooraf al een overeenkomst lag, roept dat bij ons de vraag op of de bescherming van het grondwater wel zeker is

gesteld. Voordat wij kunnen instemmen met de nieuwe overeenkomst willen wij graag de garantie hebben van GS dat de grondwaterwinning, ook in Macharen, veilig is gesteld.

In de commissie Ruimte en Milieu hebben wij gepleit voor het vaststellen van een harde datum waarop de gebiedsdossiers er moeten zijn. In de Memorie van Antwoord komt GS hierop terug. De datum eind 2014 wordt daar genoemd. In de interruptie bij het CDA heb ik al gezegd dat dit wat ons betreft gewoon te laat is. Wij praten over voor de waterwinning kwetsbare gebieden. Dan moet toch duidelijk zijn welke bedreigingen er zijn en welke preventieve maatregelen moeten worden genomen. Waarom duurt het zo lang? Zijn er geen mogelijkheden om die tijd te bekorten? De fractie van GroenLinks is er voorstander van dat binnen nu en drie jaar alle gebiedsdossiers klaar zijn en de gevolgen voor de milieuverordening duidelijk zijn. Dan kan meteen daarna de milieuverordening al dan niet worden aangepast. Eigenlijk had het andersom moeten gebeuren. De gebiedsdossiers hadden al klaar moeten zijn. Als GS kunnen toezeggen dat zij binnen drie jaar gerealiseerd zijn, kunnen wij daarmee instemmen. Anders komen wij samen met andere fracties in tweede termijn met een motie.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Mijn fractie is voorstander van algemene regels en doelvoorschriften. Volgens mij was het de eerste keer dat ik het woord mocht voeren toen het initiatiefvoorstel, waarop dit voorstel een vervolg is, aan de orde was, in 2007. Wij hebben toen een motie ingediend waarin wij hebben gepleit voor extra ondersteuning van de gemeenten door de provincie met expertise. Ik weet niet meer of de toezegging die daarop volgde van gedeputeerde Hoes was of van een andere gedeputeerde. De expertise zou in ieder geval twee jaar geboden worden. Er zou een monitoring op plaatsvinden. Ik ben nu benieuwd of, ook gelet op de handhaving van de doelvoorschriften die nu gelden, er al zicht op is. Kan het college de Staten erover informeren?

Gaan wij op deze manier werken, wat onze voorkeur heeft, dan is het ongelooflijk belangrijk

dat wij de monitoring en de handhaving goed op orde hebben. Ik denk dat de invoering van het activiteitenbesluit ons ontzettend veel kennis heeft opgeleverd. Wat betekent het voor de gemeenten om het activiteitenbesluit daadwerkelijk uit te voeren? Wat betekent dat voor de handhavers en toezichthouders die met de poten in de klei met de uitvoering belast zijn? Juist bij het activiteitenbesluit heeft het ministerie van VROM (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) een belangrijke bijdrage geleverd om de expertise bij de gemeenten op te bouwen. Ik mocht daar zelf bij betrokken zijn. Daarom zal ik geen motie indienen. Wel wil ik GS oproepen om hun rol op te pakken en samen de servicepunten te handhaven. Wij hebben er daarvan drie in Brabant. Misschien zijn wij een van de laatste provincies met servicepunten. Die moeten worden benut om kennisoverdracht en expertise in te brengen, zodat aanvullend op het activiteitenbesluit de doelvoorschriften die wij vandaag vaststellen landen bij de gemeenten en concreet worden ingebed in de gemeentelijke organisaties, waar het werk zal moeten worden gedaan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij kunnen niet instemmen met de Provinciale Milieu Verordening zoals die nu voorligt. Wij hebben enkele andere rapporten gezien, waaronder het rapport over natuurcompensatie, dat straks nog aan de orde komt. Nadat dit programma een aantal jaren liep, kregen wij te horen dat er niet voldoende geld was voor monitoring en handhaving. Wij willen echt voorkomen dat dit opnieuw gebeurt. Daarom denk ik dat er eerst een onderzoek naar de handhaafbaarheid moet komen. In principe steun ik de motie daarover. Wij denken dat dit eerst moet gebeuren. De volgorde die nu wordt aangehouden vinden wij niet logisch. Wij moeten eerst weten of er voldoende geld en mogelijkheden zijn voor het PMV.

Wij kunnen ook principieel niet instemmen met het voorstel omdat de gebiedsdossiers niet op orde zijn. Waaraan moet men voldoen? Welke bedreigingen zijn er? Wat moeten wij voorafgaand doen? Ik wil hierover heel specifiek de gedeputeerde voor ecologie horen. Onze natuur in

Brabant staat, zoals wij weten, al enorm onder druk. Het vierjaarlijks rapport heeft laten zien dat de biodiversiteit nog verder achteruit is gegaan. Ook het onderhavige dossier heeft hier invloed op. Het beschermingsbeleid op het punt van het mestbeleid is niet voldoende. Dat weten wij allemaal. De problemen die in het milieu worden veroorzaakt door nitraat en dergelijke kosten de belastingbetaler enorm veel geld. Daarom pleiten wij voortdurend voor een overgang naar een biologische landbouw. Wij steunen het verzoek van de PvdA om meer inzicht te krijgen in het werk van de werkgroep die hiermee bezig is. Wat is de stand van zaken?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! D66 is ook voor een wijze van besturen waarbij doelen in plaats van middelen worden geformuleerd. Dat is het handigste. Daarbij wordt uitgegaan van een nieuwe bestuursstructuur, waarin onderling horizontaal verantwoording wordt afgelegd. Dat is een mentale gesteldheid van besturen die nog moet groeien. Die moet niet alleen bij gemeenten groeien, maar ook bij provincies. Zolang die mentale gesteldheid nog niet op orde is, zijn monitoring en handhaving enorm belangrijk. Daar zetten wij graag heel hard op in.

Ik dank het college voor de lange Memorie van Antwoord, maar in principe duidt zo'n lange Memorie van Antwoord natuurlijk aan dat het college in het voorafgaande traject zijn werk niet goed heeft gedaan. Het had al die dingen eerder moeten vertellen. Ik heb altijd mijn twijfels als wij lange memories van antwoord krijgen.

Ook wij willen graag dat de gebiedsdossiers eerder klaar zijn. Ik heb even wat gegoogled naar definities etc. Het RIVM heeft in 2008 aangegeven dat het handig zou zijn documenten over beschermingszones te combineren met gebiedsdossiers. Nu is dat veel te technisch voor dit geval, dus dat hoeft niet. De definitie en de criteria voor gebiedsdossiers zijn echter nog niet duidelijk vermeld. Het college hoeft die nu niet op te lepelen, maar ik wil graag dat wij goed weten waaraan het gebiedsdossier moet voldoen, zodat wij goed kunnen zien of het een fatsoenlijk gebiedsdossier is. Ik hecht altijd aan definities van

alles waarmee wij ons bezighouden.

Er is een managementsamenvatting toegevoegd aan de Memorie van Antwoord. Aangezien het college ook meewerkt aan het project Schoon water voor Brabant ga ik ervan uit dat het de aanbevelingen die daarin zijn geformuleerd onverkort overneemt. Dat betekent dat u het stedelijk spoor, waar de PvdA al op duidde, onverkort overneemt.

Ik wacht de antwoorden op de vragen over Macharen die door andere partijen zijn gesteld even af.

De *voorzitter*: Om uw verwachtingen te managen: ik stel voor dat wij na de eerste termijn van gedeputeerde Hoes even schorsen voor een kop koffie of een glas water, naar keuze.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Ik zou water nemen, voorzitter, al was het maar omdat wij ook aandeelhouder van Brabant Water zijn. Hoe meer water er geconsumeerd wordt, hoe beter wij al die medewerkers kunnen betalen die nog harder moeten gaan werken om alle rapporten hier te krijgen.

Ik dank de Staten in het algemeen voor de positieve geluiden van een groot aantal fracties. Er zijn nogal wat vragen gesteld. Ik loop het rijtje af, want dat gaat het snelst en ieder kan dan zijn eigen lijstjes afwerken.

Over het algemeen hoor ik brede instemming met het principe van de PMV. Ik ben blij met die steun. Ik ben ook blij dat er geen vraagtekens worden gesteld bij nu invoeren of later invoeren. Ik ben blij dat de Memorie van Antwoord wat dat betreft overtuigend is geweest. Ik zeg heel duidelijk niet "unaniem", maar "over het algemeen".

De heer *Van Zeeland* (SP): Ik ben blij dat u dit even aanstipt. Ik vertegenwoordig toch twaalf zetels hier.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Dat begrijp ik. Ik zei ook niet "unaniem", maar ik tel altijd een beetje. Ik moet ook nog het een en ander beantwoorden om de steun vast te houden.

De basis voor het voorstel is gelegd met de motie

die in 2007 door de Staten is aangenomen. Qua intentie zitten wij daarmee al voor een groot deel op dezelfde lijn. De opmerking die mevrouw Lestrade maakte over de lengte van de Memorie van Antwoord deed mij wel even de wenkbrauwen fronsen. Ik ben het echter eigenlijk wel met haar eens. Ik moet eerlijk zeggen dat mijn medewerkers en ik wat verrast waren door de zeer gedetailleerde behandeling in de commissie. Misschien onderschat zij wat dat veel dieper is ingegaan op een aantal thema's dan wij ze in het stuk hadden opgenomen. Dat verklaart waarom de Memorie van Antwoord wat uitgebreider is. Blijkbaar zijn daardoor echter een hoop vragen ook opgelost.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Nu u begint over de Memorie van Antwoord: ik heb daar een vraag over. Op pag. 5/9 onder punt 5. schrijft het college:

"Dit betekent een feitelijke verdieping van grondwaterwinning en is in tegenspraak met het provinciaal waterbeleid".

De heer *Hoes* (GS,VVD): Daar wilde ik eigenlijk net over beginnen.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Volgens mij is dat niet zo.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Ik wilde mijn antwoord beginnen met uw fractie, met Nuland, Elzenburg en de hele kwestie rond Macharen. De heer Van Zeeland heeft helemaal gelijk wat betreft de overeenkomst met vier partijen. Ik heb het beleid dat Provinciale Staten destijds principieel hebben gekozen, met een groot beschermingsgebied, daar volmondig en krachtig verdedigd. Wij zijn tot een overeenkomst gekomen volgens welke de vier partijen ieder een miljoen euro ter beschikking zouden stellen. Eigenlijk ging dat al heel ver, want waarom zouden wij dat überhaupt doen? Er was een democratisch genomen besluit van de Staten over het beschermingsgebied. Je kunt zeggen dat als dat beleid is gekozen iedereen het maar gewoon heeft uit te voeren. Eigenlijk hoefden wij niet eens een miljoen euro apart te leggen. Niemand hoefde iets te doen. Het beschermingsgebied zou kunnen

worden gehonoreerd door het bedrijfsleven, door daarin voldoende investeringen te doen. Door middel van een mutual gain approach, die wij vaak gebruiken, hebben wij geprobeerd de partijen bij elkaar te krijgen. Er moest een probleem worden opgelost, omdat het bedrijfsleven niet van zins was op bedrijfsniveau voldoende maatregelen te nemen. Om een lang verhaal kort te maken: we hebben allemaal een miljoen euro toegezegd, behalve het bedrijfsleven. Dat bleef maar doorgaan. Wij hebben toen gekeken in hoeverre wij dat bij het bedrijfsleven konden afdwingen. De Osse Industriële Kring is regelmatig hier geweest, maar ook verschillende wethouders uit Oss zijn hier geweest, om met ons te bespreken of het echt niet anders kon. Uiteindelijk zijn wij overstag gegaan. Dat is de oplossing die vandaag voorligt. Wij gaan er daarbij van uit dat de omvang van het beschermingsgebied kleiner kan worden, omdat er helemaal geen vervuiling verwacht hoeft te worden als het beschermingsgebied blijft en het gebied van de grondwateronttrekking kleiner wordt gemaakt.

Het ging allemaal om een gebruiksruimte die Brabant Water wel heeft, maar die niet benut was. Het curieuze van de hele zaak was dat Brabant Water drie miljoen kubieke meter niet gebruikte. Dat gedeelte blokkeerde wel veel bedrijven. Iedereen werd erdoor op kosten gejaagd. Met de komst van de nieuwe gedeputeerde van EZ hebben wij nog eens uitgebreid met elkaar gesproken. Wij hebben vastgesteld dat wij met een heel theoretisch verhaal bezig waren. Moesten wij niet gewoon terugdraaien wat wij destijds gedaan hebben, zonder dat daarmee de risico's worden vergroot? Laat vooral helder zijn dat er geen enkel risico voor de kwaliteit van de drinkwatervoorziening wordt genomen, zeker niet nu elders drie miljoen kubieke meter is toegezegd aan Brabant Water. Misschien zijn de Staten daar verrast over. Ten tijde van de commissievergadering was er al een brief van het college bekend, ook bij Brabant Water, waarin het college toezegde dat het voor een alternatieve locatie zou zorgen. Eigenlijk was alles al geregeld, maar de specifieke locatie zelf was nog niet geregeld. Dan kom ik op het punt dat mevrouw Verschuuren ook

aangaf. Wij wilden eigenlijk heel graag van de diepe grondwaterwinning in Nuland af. Brabant Water wilde daar ook graag vanaf, want die winning voldoet niet aan de uitgangspunten van het provinciaal waterplan. Wij zijn daar overstag gegaan. Dat ligt voor in het voorstel. Wij doen ergens water bij de wijn om tot een zo snel mogelijke oplossing te komen. Dat was het uitdrukkelijke verzoek van de statencommissie. Wij kunnen dus aan het verzoek van de Staten en van Brabant Water voldoen, maar dan moeten wij ook eerlijk tegen elkaar zeggen dat wij aan een van onze principes nu wat minder aandacht besteden.

De heer *Martens* (GroenLinks): Wordt er wel gekeken of het type grondwaterwinning bij Nuland alsnog kan worden opgeheven door misschien ergens anders in Brabant nog ruimte te creëren?

De heer *Hoes* (GS,VVD): Nee, dat was ons voorstel, maar de meerderheid van de commissie wilde dat niet. Die wilde dat het in Nuland geregeld zou worden, omdat zij nog voor vandaag de oplossing wilde hebben.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik kan begrijpen dat het bij Macharen nu zo geregeld wordt, maar er zijn nog meer waterwingebieden in Brabant waar misschien nog uitbreiding mogelijk is, om de diepe grondwaterwinning bij Nuland op te heffen. In Nuland wil u dat eigenlijk ook niet, zegt u.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Daar krijgen wij vandaag geen helderheid over, maar wij zouden natuurlijk in principe ervan uit kunnen gaan dat wij nu daar winnen, maar dat wij de komende tijd kijken of het elders kan. Ik wil graag uitspreken dat wij dat nog kunnen proberen. Wij moeten echter vandaag een keuze maken.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Er zou strijd zijn met de principes van de provincie en met het provinciaal waterplan. Volgens ons is dat niet zo. Wij hebben het waterplan er op nageslagen. Daar staat in dat verdiepte winning afweegbaar is als er sprake is van een bijzondere situatie, c.q. de uitgangspunten in par. 11.2. Dergelijke bijzondere

gevallen worden individueel beoordeeld. Naar onze mening is er geen strijd, maar is het afweegbaar.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Mevrouw Verschuuren heeft absoluut gelijk dat het op die manier kan, maar ik heb er zelf moeite mee als mensen vergunningen willen vasthouden die niet gebruikt worden. Niet in de interpellatie, maar later dit jaar zullen wij er nog met elkaar over spreken. Het barst in Brabant van de vergunningen, of het nu over geur of geluid gaat, waarbij heel veel potentiële ruimte niet wordt gebruikt. Dat geldt ook bij Brabant Water. Heel veel andere dingen worden daardoor geblokkeerd. Ik heb daar principieel moeite mee, vanuit onze rol van publieke partij. Ik heb er dan ook moeite mee als de drie miljoen kubieke meter niet nodig zijn. Wij denken dat het kan op deze manier. Daarom voeren wij het ook zo uit.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Ik ben getriggerd door iets dat de gedeputeerde twee minuten geleden zei. Hij zei dat de commissie wilde dat het nu geregeld werd en dat daarom voor de diepe winning moest worden gekozen. Als hij meer tijd had gehad, was hij misschien tot een andere oplossing gekomen. Zo heb ik het geïnterpreteerd. Wat mij daarbij triggert is dat wij volgens mij in de commissie hebben gezegd dat hij het al had moeten regelen. Wij hebben hem gevraagd het nog te regelen voordat het in de Staten zou komen. Persoonlijk denk ik dat de commissie vooral heeft gevraagd waarom de gedeputeerde zo laat is met het regelen. De issue was volgens mij dat er nog plekken in Brabant waren waar nog naar gekeken moest worden. Dat was niet dat de commissie de diepe winning wilde.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Ik denk dat de commissie er niet over had hoeven spreken, omdat wij al hadden toegezegd, eigenlijk conform de opmerking van de heer Martens, dat er voor een oplossing zou worden gezorgd; punt! Dat zeggen wij nu ook toe. Wij gaan na waar het kan. Brabant Water heeft echter laten weten dat het precies wilde weten waar het kon winnen. Dat heeft de

commissie overgenomen. Dat wordt op de voorgestelde manier opgelost.

De heer *Van Zeeland* (SP): Aan de ene kant zegt de gedeputeerde dat hij geen vergunningen wil die niet worden gebruikt. Drie miljoen kubieke meter wordt in Macharen niet gebruikt. Dat moet echter wel worden gecompenseerd in Nuland. Kan hij ingaan op die tegenstelling?

Verder wijs ik er nog even op dat staande de vergadering een aantal agrariërs naar voren kwam wier zaak nog helemaal niet geregeld was. Na een opmerking van mijn zijde, met steun van het CDA, is dat even ondershands geregeld. Ik vind de hele voorstelling van zaken niet zo netjes.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Dat laatste was heel bijzonder. Ik kende het bezwaar van de boeren eerlijk gezegd niet. Het was bijzonder dat dit nu ineens bij Brabant Water geregeld werd, want het is onze competentie om zoiets te regelen. Uiteindelijk zijn wij echter met allerlei berekeningen zover gekomen dat het voor iedereen afdoende is opgelost.

Ik ga terug naar de drie miljoen kuub voor Brabant Water. Volgens de vergunning heeft Brabant Water recht op een bepaalde hoeveelheid. Als wij dat niet meer toekennen, kan Brabant Water met een schadeclaim bij ons komen. Dat waren de dreigende woorden van de heer Van Nuland. Om kort te gaan, voor de oplossing die wij nu hebben gekozen is veel draagvlak. Ik ga nog graag in gesprek met Brabant Water om te kijken of er in Brabant nog andere mogelijkheden zijn. Het is zoals de CDA-fractie aangeeft. De oplossing die nu voorligt is mogelijk, maar ik heb een beetje mijn vraagtekens of het zo was bedoeld. Wij gaan op dit moment echter voor een goed uit te voeren en te verdedigen optie.

De heer *Van Zeeland* (SP): Ik zou het fijn vinden als u de oude vervuiling nu meteen meenam. Die is toch een beetje gelinkt aan de drinkwatervoorziening in Macharen. Naar mijn mening bevat de Memorie van Antwoord een tegenstelling.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Ik heb de tegenstelling in de Memorie van Antwoord eigenlijk niet zo ervaren. Daarin staat juist heel duidelijk dat wij nog met een onderzoek bezig zijn wie waarvoor verantwoordelijk is en daarop aangesproken kan worden. Lopende dat onderzoek moeten wij monitoren dat het probleem zich in ieder geval niet verplaatst, zo heb ik gezegd. Brabant Water houdt het ook goed in de gaten. De drinkwaterkwaliteit komt absoluut niet in gevaar. Wij onderzoeken waar de vervuiling vandaag komt, wat de samenstelling is en wie er eventueel nog op aangesproken kan worden. Dat staat in de Memorie van Antwoord.

De heer *Van Zeeland* (SP): Ik heb het ook gelezen. Het is echter heel vervelend om een Memorie van Antwoord te krijgen die weer veel vragen oproept. Als het college daar zelf aanleiding toe geeft, door te stellen dat er vermoedelijk verontreinigingen in het grondwater aanwezig zijn, maar dat nog niet bekend is om welke verontreinigingen het exact gaat, wat de herkomst ervan is en of ze een bedreiging zijn voor de winning, zeg ik: bij twijfel niet inhalen. Ik wil eerst weten hoe het zit.

De heer *Hoes* (GS,VVD): De heer Van Zeeland kan dat willen, maar wij weten het niet. Wij monitoren de zaak om te kijken of er geen gevaar ontstaat. Het onderzoek is gewoon nodig. Ik weet niet wat de heer Van Zeeland wil.

De heer *Van Zeeland* (SP): Zeg om te beginnen niet dat er geen gevaar is, als u het nog niet weet.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Waar drinkwater wordt opgepompt is er geen gevaar voor de kwaliteit. Daar gaat het om. Dat is de garantie die wij geven. Er is een heel algemene opmerking gemaakt dat de handhaving in Brabant te wensen overlaat. Ik hoorde een van mijn collega's achter mij tandenknarsen. "Ho, ho, wat gebeurt hier?" Het is evident dat een aantal zaken terecht in de publiciteit komt. In de motie, die door drie partijen, met een behoorlijke meerderheid, is ingediend, wordt gesteld dat PS voor het uitvoeren van zijn controlerende taak behoefte heeft aan een

periodieke rapportage over de handhaving van vastgestelde regels. Ik beschouw dat als een algemene opmerking. Dat lijkt mij op zichzelf ook heel helder, gezien de controlerende rol van de Staten jegens het college. Er kan natuurlijk periodiek worden gerapporteerd over de handhaving van de PMV. Dat kost veel capaciteit, maar daar kunnen wij nog overheen stappen. De vraag is echter of het relevant is. Zijn er signalen dat de handhaafbaarheid van de PMV in het geding is? Die signalen hebben wij niet. Uit de contacten die wij vooraf hebben gehad bleek dat dit voornemen goed is uit te voeren en dat het algemene beeld positief is. Uit het verleden zijn ook geen bijzondere gevallen bekend. Wat ons betreft ontbreekt de noodzaak van periodieke rapportering. Als de Staten de motie aannemen voeren wij haar uit. De noodzaak daartoe ontbreekt ons inziens echter.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Over de provinciale vergunningen gaan wij zelf. Daar kunnen wij een besluit over nemen. Ik zou echter graag een uitspraak horen over de lastendruk voor de gemeenten die hieruit voortkomt. Wij hebben een eigen taak van toezicht op de gemeenten. Daartoe leveren de gemeenten periodiek cijfers aan. Als ik de motie lees, gaan wij de gemeenten nog meer belasten. Zij moeten nog meer cijfers in nog meer verschillende formats aanleveren. Vindt de gedeputeerde dat gewenst?

De heer *Hoes* (GS,VVD): Het lastige is dat wij dingen loslaten en dan moeten vertrouwen op de partijen die de taken van ons over krijgen. Ook met de WRO (Wet Ruimtelijke Ordening) lopen wij daar tegenaan. Als wij dingen loslaten is het mijns inziens terecht dat wij, zeker in de overgangsperiode, de vinger aan de pols willen houden, door zoveel mogelijk kennis mee te leveren met de verantwoordelijkheid die andere partijen krijgen en daarna door te zorgen dat zij hun verantwoordelijkheid zelf op zich nemen. Ik ben het eens met de heer Vreugdenhil dat wij moeten uitkijken dat wij bij het overdragen niet zoveel rapportages vragen dat wij het beter zelf kunnen blijven doen, omdat het anders niet op te

brengen is.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dat is over het algemeen zo met rapportages. Ik wil graag heel duidelijk van de gedeputeerde horen dat wij niet meer extra rapportages van gemeenten over toezicht en handhaving vragen dan wij nu al vragen vanuit onze toezichthoudende taak. Wij mogen de gemeenten daar niet verder mee belasten. Zo concreet zou ik het eigenlijk willen horen. Als wij de motie zo aannemen, komen wij in een spel met de gemeenten terecht waar wij beter niet in kunnen komen.

De heer *Hoes* (GS,VVD): Mevrouw Van Nieuwenhuizen wil dadelijk nog specifiek op de handhaving ingaan als dat mag.

De *voorzitter*: Ik heb daar geen enkel bezwaar tegen. Ik zag dat mevrouw Wijnands zich al eerder voor een interruptie meldde, mevrouw Lestrade. Zij gaat dus voor. Dames gaan voor in dit geval.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Hier ga ik maar niet op in.

Ik hoorde de heer Hoes zeggen dat GS de motie overbodig vinden, omdat zij menen dat de handhaafbaarheid van de verordening voldoet. Ik vind het eigenlijk niet meer dan logisch dat hij dat zegt. Het zou wat zijn als hij hier zei dat er een verordening is gemaakt, dat hij de handhaafbaarheid niet vertrouwt, maar dat hij het toch maar doet. Het gaat er meer om dat Provinciale Staten in dit specifieke geval hun controlerende rol serieus willen oppakken. Daarom willen wij het dossier goed volgen. Er is sprake van een heel nieuwe systematiek. De Staten hebben zorgen op het gebied van de handhaving. De gedeputeerde geeft aan dat het in orde is. Ik neem wel aan dat hij een aantal zaken heeft laten uitzoeken waarvan wij niets weten. Dat zou in de rapportage meegenomen kunnen worden. Wat heeft hij tot nu toe gedaan om de handhaafbaarheid vast te leggen? Dat soort dingen willen wij zien. Ik begrijp zijn reactie, maar een aantal partijen in de Staten heeft toch een andere insteek.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik heb begrepen dat ik inmiddels tot de herenstatus ben gepromoveerd of gedegradeerd mag ik wel zeggen!

Ik heb een opmerking zowel aan het adres van de heer Vreugdenhil als van de gedeputeerde. Ik snap niet waarom er zoveel toestanden gemaakt worden over de handhaving en de monitoring. Als gemeenten een nieuwe taak krijgen, monitoren zij die zelf ook. In mijn beleving is het een kwestie van erop letten dat de rapportages aangeleverd worden. Het is een kwestie van goed management om in de gaten te houden wat er gebeurt en dat aan de provincie te vertellen. Dat bedoel ik met horizontale verantwoording.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dat is waar, maar ik snap de zorg van de heer Vreugdenhil dat er een nieuw format komt, dat iedereen zich op nieuwe formulieren moet richten, en dat er nieuwe software ontwikkeld moet worden. Kortom, een vraag leidt tot een brei aan extra activiteiten in financiële en personele zin. Ik denk dat de mening van het college duidelijk is.

Er is een aantal opmerkingen gemaakt over de gebiedsdossiers. Ik heb het idee dat wij een en ander duidelijk hebben uitgelegd in de Memorie van Antwoord. Het gaat nu om de datum. Ik kan natuurlijk conform het verzoek in de motie een harde toezegging doen om op 1 maart 2013 alles afgerond te hebben. Als ik dat niet nakom, krijg ik terecht van de Staten op mijn donder. Wij hebben aangegeven dat 2013 voor ons haalbaar is. Als de Staten ons vastpinnen op 1 maart 2013, is dat een feit en moeten wij ons daarop richten en samen met onze partners in het buitengebied er een tandje bijzetten. Alles kan, maar er moeten afwegingen gemaakt worden in het kader van alle taken die hier moeten gebeuren. Alles is belangrijk. Wij denken dat de termijnen voldoende afgedekt zijn in de Memorie van Antwoord. Nogmaals, wij ontraden aanvaarding van de motie maar als zij wordt aangenomen, zullen wij haar netjes uitvoeren.

Mevrouw Wijnands vroeg naar de jaarlijkse update van schoon water. Het is geen problemen om de Staten de verslagen toe te sturen als wij die

hebben ontvangen. Het is een zeer interessant project. Het lijkt mij goed om de commissie uit te nodigen om bij een van de deelprojecten te gaan kijken. Het is zeer leerzaam om te zien hoe actief de agrarische sector bezig is om de waterkwaliteit in Brabant een extra impuls te geven. De adviezen van de stuurgroep worden inderdaad zoveel mogelijk geïmplementeerd en als dat niet gebeurt, wordt daarvoor de motivering gegeven. Dat kan allemaal worden meegenomen in de rapportage aan de Staten.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Wij spraken specifiek over het stedelijk spoor. Kan de gedeputeerde aangeven of dat een op een wordt overgenomen?

De heer *Hoes* (GS;VVD): Ik kan mij de suggestie van de stuurgroep goed voorstellen. De vraag is of wij in het stedelijk gebied voldoende verantwoordelijkheid hebben om het zelf op te pakken. Ik stel voor dat ik een korte notitie maak over wat wij met de verschillende aanbevelingen uit het rapport hebben gedaan.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Voorzitter! In de discussie is het een en ander gezegd over de handhaving. Ik spits mijn antwoord toe op de motie over de handhaving van de PMV. In de motie wordt het college opgedragen om periodiek te rapporteren over de handhaving van de nieuwe PMV. Dat kunnen wij in ieder geval toezeggen. Dat willen wij zelf ook. Wij hebben immers te maken met een nieuwe systematiek. Bij het huidige milieubeleid zijn mij geen knelpunten in de handhaving bekend. In de overwegingen wordt een beetje de suggestie gewekt dat de stelling van de Zuidelijke Rekenkamer ook zou gelden voor de PMV. Er zijn mij echter geen knelpunten bekend. Nogmaals, het is ook voor ons van belang om bij de nieuwe verordening de handhaafbaarheid stevig onder de loep te leggen om te kijken of wat er nu goed gaat, goed blijft gaan. De heer *Vreugdenhil* heeft gelijk als hij zegt dat er sprake is van een complexe situatie. Het activiteitenbesluit en de doelvoorschriften zijn voor de gemeenten ook ingewikkeld. Wij mogen ons

inderdaad gelukkig prijzen met de servicepunten handhaving. Ik ben het met de heer *Vreugdenhil* eens dat die heel goed inzetbaar zijn voor de kennisoverdracht en dat gemeenten heel veel steun aan elkaar kunnen hebben.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor de toezegging. Het ministerie van VROM heeft hier ook zijn verantwoordelijkheid gepakt om de uitvoering van het activiteitenbesluit onder de aandacht te brengen en daarvoor zaken op te zetten. Nu wij deze stap maken, wil ik graag van de provincie horen dat zij datzelfde willen doen en daarmee de expertiseontwikkeling en de kwaliteit van handhaving van het toezicht verbeteren.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Wij hebben met zijn allen de missie om de kwaliteit van toezicht en handhaving op een hoger plan te krijgen. Wij trekken daarin samen op met de VROM-inspectie omdat de VROM-inspectie die taken gaat loslaten en deze tot de verantwoordelijkheid van de provincie gaan behoren. Wij zullen er samen met alle bevoegde gezagen – de gemeenten, de waterschappen, de AID (Algemene Inspectiedienst) en de politie – alles aan doen om gezamenlijk tot het beste resultaat te komen. Daarvoor hebben wij handhavingsarrangementen gesloten en daarvan zal deze kennisvermeerdering een belangrijk onderdeel zijn.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Het is een algemeen antwoord. Is de gedeputeerde bereid om met de SEP (Sociaal Economisch Platform) aan tafel te gaan zitten om een en ander tot een succes te maken?

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Ja, dat gaan wij gewoon doen.

De vergadering wordt van 11.15 uur tot 11.30 uur geschorst.

De voorzitter: Ik geef in tweede termijn het woord aan mevrouw Verschuuren.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voorzitter! Het moet uiteraard op een effectieve manier gebeuren. Gedeputeerde Van Nieuwenhuizen kan zich in ieder geval vinden in het eerste deel van de motie. Wij zijn niet van de dikke rapporten. Een en ander kan gecombineerd worden met management-rapportages. Sommigen hebben gesproken over weer extra lijstjes en extra werk. Ik weet dat gemeenten voor hun bedrijfsvoering dit soort dingen al bijhouden.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! Ik wil nog graag een reactie van de gedeputeerde op mijn vraag om een verkennende notitie waarin de juridische mogelijkheden worden beschreven ten aanzien van de gezondheidscriteria die wij in de milieuverordening kunnen plaatsen.

Ik ben niet tevreden met de beantwoording en met de hele gang van zaken. De draai die gemaakt is bij de beschermingszone Macharen stuit mij tegen de borst. De opmerking van de woordvoerder van het CDA dat dit volgens de PMV wel kan, is alleen maar gestoeld op het feit dat het een uitzondering is, maar wat hier gebeurt is wel tegen de principes van onze PMV. Daarom ben ik er niet blij mee.

Niet alles wat in deze PMV staat, is fout maar wij stemmen wel tegen. Ik heb daarvoor al redenen aangegeven: o.a. de haast waarmee een en ander gebeurt, het nog niet klaar zijn van de gebiedsplannen. Verder vraag ik mij af of de gemeenten die beleidsvrijheid wel helemaal aankunnen. In het verleden hebben wij verschillende malen aangegeven dat vaak teveel van de gemeenten gevraagd wordt. Wij hebben er niet alle vertrouwen in.

Wij zijn het ook niet eens met de omgekeerde bewijslast bij het grondverzet en baggerslib. Dat alles maakt dat wij tegen deze wijziging zullen stemmen.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voorzitter! Wij zijn content dat de gedeputeerde de motie positief beoordeelt maar wij zullen er niet voor stemmen. Wij zijn het namelijk niet eens met de overweging dat "uit recente rapporten van de Zuidelijke Rekenkamer blijkt dat de provincie goed is in beleid maken, maar dat er meer aandacht is voor

de uitvoering en handhaving". Hiermee geven wij onszelf een brevet van onvermogen. Er liggen twee rapporten waaruit blijkt dat er iets misgegaan is, maar er gaat ook heel veel goed in dit huis. Ik ben daarmee erg content en dank de mensen die hard werken om een en ander goed te laten verlopen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Ik dank beide gedeputeerden voor het feit dat zij de moeite hebben genomen om de motie handhaving te bespreken. Ik twijfel nog een beetje of ik de motie zal intrekken. De gedeputeerden hebben aangegeven dat zij de motie positief bejegenen. Ik wil graag van gedeputeerde Van Nieuwenhuizen weten of het inderdaad zo is dat de eerste rapportage tegelijk met de invoering van de Wabo aan PS overlegd wordt. Als dat zo is, is de motie overbodig.

Ik heb in eerste termijn aangegeven dat wij overwogen om in tweede termijn een motie in te dienen over de gebiedsdossiers. Wij willen dat inderdaad doen.

In de Memorie van Antwoord wordt aangegeven dat de dossiers over de winningen in de kwetsbare gebieden in 2013 al klaar zijn, maar er komt pas eind 2014 begin 2015 een rapportage. Wij vinden dat daar te veel tijd tussen zit en dat het sneller kan. Vandaar dat wij de motie indienen.

Wij danken de gedeputeerde voor zijn toezegging in verband met de rapportages over schoon water. Wij hebben ook gevraagd om de Staten op de hoogte te houden van landelijke regelgeving en relevante onderzoeken. Ook hier willen wij graag een toezegging.

De *voorzitter*: Door de leden mw. Wijnands en Martens wordt de volgende motie voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010,

gelezen hebbende de Provinciale Milieuverordening 2010, overwegende dat:

- *de gebiedsdossiers per winning bedreigingen in beeld brengen;*
- *de gebiedsdossiers aanleiding kunnen geven om veelvuldig terugkerende problemen en maatregelen te verankeren in generiek beleid voor Brabant;*

sprekend uit dat:

- *gezien het belang van de gebiedsdossiers voor het borgen van de kwaliteit van ons drinkwater, de dossiers zo snel mogelijk beschikbaar dienen te zijn;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- *de gebiedsdossiers en de relevante conclusies voor de Provinciale Milieuverordening gereed te hebben voor 1 maart 2013, en gaan over tot de orde van de dag."*

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging en krijgt nr. M11.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde dat de diepe onttrekking bij Nuland misschien toch niet hoeft plaats te vinden en dat wordt gekeken of het elders in Brabant kan.

Wij hebben samen met de fractie van de PvdA de motie over de gebiedsonttrekking ingediend. Wij hopen dat GS zullen doen wat in de motie wordt gevraagd en dat de motie niet in stemming gebracht hoeft te worden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wij voeren hier een hybride discussie. In 2007 hebben wij duidelijk besloten om doelvoorschriften te maken en die bij de gemeenten neer te leggen: vertrouwen in de gemeenten. Dat vertrouwen wil ik vasthouden. Ik vind het juist de taak van de provincie om de gemeente te versterken op die punten waar wij taken overdragen aan de gemeenten. Daarom ben ik in eerste termijn zo nadrukkelijk ingegaan op de kennisoverdracht aan gemeenten om hen in staat te stellen zelfstandig hun taak goed te kunnen uitvoeren. Ik proef toch een beetje dat verschillende fracties willen dat de provincie een vinger in de pap houdt alhoewel de taken overgedragen zijn. Zij verwijzen dan naar de Zuidelijke Rekenkamer. Ik verwijs naar het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over natuurcompensatie dat wij straks gaan bespreken. In dit rapport wordt nadrukkelijk uitgegaan van een "nee, tenzij"-principe. De provincie geeft toestemming vanuit een "nee,tenzij"-principe. Het is zeer terecht dat de Zuidelijke Rekenkamer de

provincie een aantal taken oplegt met betrekking tot het nakomen van afspraken. Met deze verordening maken wij echter de gemeenten verantwoordelijk voor het nakomen van de doelbepalingen. Daarom moeten wij de gemeenten dat vertrouwen geven. Het zou de provincie sieren als zij de gemeenten zou versterken om deze taak goed uit te voeren. Ik ben blij met de toezegging van gedeputeerde Van Nieuwenhuizen dat zij zich daarvoor hard zal maken. Wij zullen het college blijven volgen de komende periode. Wij moeten uitstralen dat wij vertrouwen hebben in de gemeenten.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik had de opmerkingen van de heer Van Zeeland over de gezondheidsaspecten wel opgeschreven. Ik dacht echter dat hij daarover een motie wilde indienen en dit punt nog aan de orde zou komen bij de bespreking van die motie. Excuses dat ik er in eerste termijn niet op ben ingegaan. Ik zeg graag een verkennende notitie toe, maar kan nu nog niet zeggen op welke termijn een en ander afgerond wordt. Wij gaan snel ermee aan de slag. Het college wil het milieubeleid actualiseren.

De heer Van Zeeland heeft wel een punt met zijn opmerking over Macharen en de afweegbaarheid. In het Provinciaal Waterplan wordt inderdaad nadrukkelijk aangegeven op grond waarvan dit kan worden toegepast. Daar zit dit thema inderdaad niet bij. Hier maken wij gebruik van de hardheidsclausule. Het gaat inderdaad een stapje verder. Wij moeten ook uitkijken te veel gelegenheidsargumenten te zoeken. Alles afwegende wil het college hier deze lijn volgen.

Tegen de heer Martens zou ik willen zeggen dat wij nu ervoor kiezen om het naar Nuland te verplaatsen, maar dat wij ondertussen met Brabant Water bekijken of het wellicht nog ergens anders kan. Ik zal de Staten daarover later rapporteren.

Ik heb niet gezegd dat wij motie nr. 10 overnemen maar dat wij haar zullen uitvoeren als zij wordt aangenomen. Dat is een wezenlijk verschil. Als wij de motie overnemen, nemen wij ook de overwegingen over. De heer Van der Burgt heeft zeer terecht opgemerkt dat wij wat daar staat niet voor onze verantwoording willen nemen. Wij

hebben geen probleem met de opdracht dat wij de Staten periodiek rapporteren over de handhaving van de Provinciale Milieuverordening en dat wij PS een eerste rapportage overleggen gelijktijdig met de aanpassing van de PMV aan de Wabo. Dat zeggen wij toe. Dat deel nemen wij over, de overwegingen nemen wij niet over.

In de motie op stuk nr. 11 wordt het college verzocht de gebiedsdossiers en de relevante conclusies voor de PMV gereed te hebben voor 1 maart 2013. Als de Staten dit willen, zullen wij dat doen. Het betekent wel dat zowel de provincie als de waterschappen als het bedrijfsleven hiervoor extra capaciteit moeten inzetten. Ik begrijp dat die datum voor een aantal partijen erg belangrijk is. Ik stel voor om als peildatum december 2012 nemen. Dan moeten wij de Staten gemotiveerd informeren als wij 1 maart 2013 niet halen. Wij sturen op 1 maart 2013, maar als blijkt dat dit niet mogelijk is, zullen wij de Staten daarover uiterlijk eind 2012 rapporteren. Op die manier wordt de gewenste scherpte aangebracht en kunnen de conclusies van de gebiedsdossiers tijdig in de PMV worden opgenomen.

Het is geen probleem om de Staten op de hoogte te houden van de landelijke ontwikkelingen. Ik wil wel een beetje voorzichtig zijn want wij gaan de Staten niet op de hoogte stellen van alle landelijke ontwikkelingen die met water, met bescherming en met de PMV te maken hebben, maar het is geen probleem om de Staten op de hoogte te houden van de specifieke zaken die hier worden genoemd. De opmerkingen van de heer Vreugdenhil zijn mij uit het hart gegrepen. Het gaat over het vertrouwen dat wij heel principieel aan de gemeenten geven. Wij zullen heel zorgvuldig moeten zijn in onze relatie met de gemeenten. Wij moeten de gemeenten niet wantrouwen en hun daarom extra informatie vragen. Wij willen informatie om hen te helpen. Het gaat om kennisoverdracht en monitoren om samen te leren hoe wij het beter kunnen doen. Dat is absoluut de intentie van deze PMV.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Voorzitter! In de motie op stuk nr. 10 wordt het college heel specifiek gevraagd om een eerste

rapportage aan GS te overleggen gelijktijdig met de aanpassing van de PMV aan de Wabo. Het lastige is dat wij niet precies weten wanneer dat gaat plaatsvinden. Ik denk dat mevrouw Wijnands het niet erg vindt als wij in dezen een beetje ongehoorzaam zijn omdat wij waarschijnlijk eerder met die rapportage komen. Ik neem aan dat zij dat niet erg vindt. Wij zijn van plan om dit een plaats te geven in de normale planning- en controlecyclus.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Die koppeling is gemakshalve gelegd, omdat dan de PMV opnieuw aan de orde komt. Als het eerder kan, graag.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Dat dacht ik al. Ik denk niet dat het een bezwaar is als de rapportage eerder komt.

De *voorzitter*: Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van de tweede termijn. Ik stel voor over te gaan tot stemming.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Mag ik een minuut schorsing om even te overleggen met mijn collega's over de moties.

De vergadering wordt een minuut geschorst.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Wij trekken de moties op stuk nrs. M10 en M11 in, omdat wij denken dat zij voldoende zijn overgenomen.

De *voorzitter*: Aangezien de moties op stuk nrs. M10 en M11 zijn ingetrokken, maken zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Het klinkt misschien een beetje als haarkloverij en zeker voor iemand als ik is het klieven van haren vervelend en lastig.

De *voorzitter*: Wij hebben begrip, mijnheer Heijmans!

De heer *Heijmans* (SP): Volgens mij kan het college bij een motie het advies geven: ontraden of geen

bezwaar. Als het college spreekt over overnemen en de Staten trekken vervolgens die motie is, is er in feite geen motie ingediend en is er niets voor het college om over te nemen. Je komt juridisch in de problemen. Ik vind dat wij daarin erg zuiver moeten zijn en moeten afspreken dat er bij het college twee smaken zijn ten aanzien van moties: ontraden of geen bezwaar. Vervolgens is het aan de Staten om de uitspraak te doen. Als het college zegt dat zij de moties overneemt en wij trekken die dan in, doen wij eigenlijk niets.

De *voorzitter*: Ik maak u erop attent dat het college niet gezegd heeft dat de motie werd overgenomen. Dat misverstand moet uit de wereld; dat was niet de dictie.

In stemming komt Statenvoorstel 46/09.

Mevrouw *Verschuuren* (CDA): Voor.

De heer *Van Zeeland* (SP): Tegen.

De heer *Van der Burgt* (VVD): Voor.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en de PvdD tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Nummer 07/10

Rapport Zuidelijke Rekenkamer 'Grondbeleid provincie Noord-Brabant'

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! Het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over het grond-

beleid heeft toch wel het een en ander aan het licht gebracht. Zo werden de procedures slecht nageleefd en was het een beetje een ratjetoe. Het CDA is overigens wel van mening dat het hebben van een grondbedrijf grote voordelen kan hebben als het beleid goed wordt uitgevoerd en gemanaged. Diverse provinciale doelen kunnen daardoor beter en vaak ook sneller gerealiseerd worden.

De marktaankopen hebben gemiddeld marktconform plaatsgevonden. Ik doel daarmee ook op de Heijmans-deal. Sterker nog, wij denken dat wanneer de markt wat aantrekt de aangekochte gronden heel goed ingebracht kunnen worden in diverse projecten, zonder dat dit ons geld kost. Misschien levert het wel geld op.

Voor de commissie Ruimte en Milieu, de commissie Bestuur en Middelen en de Staten is het moeilijk een goed oordeel te vellen. De transactie met Heijmans is buitengewoon complex. Wij delen de mening van GS dat hiervoor geen extern advies meer nodig is, omdat reeds bij de totstandkoming van een en ander een aantal externe gegevens zijn bekomen.

De heer *Zeegers* (SP): Ik ben het ermee eens dat het voor commissies en PS moeilijk is om de zaken te beoordelen. Vervolgens zegt u echter dat ze maar niet aan anderen moeten worden voorgelegd om advies. Dat vind ik een merkwaardige tegenstelling. Bent u het ook eens met het voorstel van GS om ze maar niet ter toetsing op overheidssteun voor te leggen aan de Europese Commissie? U hebt toch gezegd dat het zo moeilijk is om zelf tot een oordeel te komen?

De heer *Van Vught* (CDA): Ik denk dat u mijn laatste zin net hebt gemist. In de toelichting die de Staten hebben gekregen staat dat diverse externe partijen betrokken zijn geweest bij de transacties, als taxateur, als onderhandelaar en in allerlei andere vormen. Dat geeft ons voldoende houvast om ervan uit te gaan dat GS ze op de juiste manier heeft afgehandeld. Wij delen dan ook de mening dat GS de aankopen niet hoeft te melden bij de Europese Gemeenschap. Volgens ons is er geen sprake van staatssteun.

Het CDA is blij dat GS de aanbevelingen zo voortvarend aanpakt. Wij hadden eigenlijk ook niet anders verwacht. Anders hadden wij alles opnieuw ingestoken. De aanpak wordt genoemd in de reactie van GS op het rapport. Wij zijn het daarmee eens.

De commissies BM en RM hebben in de laatste vergaderingen uitgebreid inbreng kunnen leveren en aanbevelingen kunnen doen over de conceptnotitie over het beheerstatuut. Dat moet een definitieve nota worden. Die wachten wij af. Wij gaan ervan uit dat de aanbevelingen van onder andere het CDA daarin worden meegenomen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Dit onderwerp is een aantal malen aan de orde geweest in de Staten en de commissie RM. Het zal niet de laatste keer zijn dat wij hier spreken over het ontwikkelbedrijf en over de manier waarop grond wordt aangekocht. Vandaag staat de rapportage van de rekenkamer centraal. In de volgende cyclus komt als het goed is het beheerstatuut. Dat statuut moet voorkomen dat er nog eens fouten gemaakt worden zoals de rekenkamer signaleerde. Juist daarvoor is een goede analyse van het verleden een absolute voorwaarde, om te komen tot een goede, zorgvuldige handelwijze in de toekomst. Goed en zorgvuldig zijn twee kanten van dezelfde zaak. Was het goed om de gronden van Heijmans te kopen? Zo ja, is dat dan zorgvuldig gebeurd? Dat zijn twee van de vier hoofdelementen in ons verhaal. De andere twee zijn de controlerende rol van Provinciale Staten, de volksvertegenwoordigers en ten slotte het vertrouwen.

Wij hebben over dit onderwerp maar liefst elf verschillende stukken gekregen, die na elkaar de brievenbus of de mailbox in rolden. Ik heb ze opgesomd in de commissie. Dat zal ik hier niet herhalen. Over een van die stukken moet ik het toch even hebben. Dat was het eerste rapport van Ecorys. Wij hadden in december een commissievergadering in deze zaal. Wij spraken heel uitgebreid over de rapportage. Al die tijd lag dat rapport op de ene plek in de vergaderzaal, terwijl wij op een andere plek zaten te praten. Later bleek dat het rapport gehakt maakt van de gevolgde

werkwijze. Wij kregen het na afloop van de discussie. Wij hebben daar schriftelijke vragen over gesteld. Wij zijn er nog op teruggekomen in de commissie. Wij vonden de antwoorden zeer teleurstellend. Zelfs als je van nature niet wantrouwend bent, zou je het met zo'n handelwijze wel worden. Gedeputeerde Hoes verdedigde deze handelwijze, maar de nieuwe gedeputeerde, Van Heugten, was gelukkig zo sportief om te zeggen dat het zo niet had moeten en dat het zo ook niet meer zal plaatsvinden. Daar waren wij in ieder geval heel blij mee. Ik hoef dus geen pillen voor paranoia of zoiets te halen.

Dat is eigenlijk maar een kleinigheid vergeleken bij de vraag of het goed was de gronden van Heijmans te kopen voor bijna €10 mln. Waarom deden GS dat? Naar onze overtuiging was dat echt om het bedrijf te helpen. Heijmans vroeg om geholpen te worden, want het bedrijf zat moeilijk. Het zat krap bij kas en wilde het geld dat in de grond was gestoken hebben. Het is echt onze overtuiging dat het was om het bedrijf te helpen en niet om het provinciaal grondbeleid uit te voeren. Dat een deel van de koop achteraf een goede koop blijkt te zijn, en een deel ook niet, doet er eigenlijk niets toe. Uit het gegeven dat niet overal de residuele waardebeoordeling kon worden toegepast blijkt, dat een deel van de aankoop echt niet zo gunstig is. Onze conclusie is dat GS de grond kocht om Heijmans de winter door te helpen, om een groot Brabants bedrijf te steunen. Of die gronden min of meer passen in het provinciaal beleid is zeer de vraag, als bijvoorbeeld de gemeente Den Bosch niet geïnteresseerd is in aankoop van twee van die gronden. De motivatie van het college was: Heijmans helpen. Dat had het, of het nu voor minder of voor meer dan €10 mln. was, altijd moeten voorleggen aan Provinciale Staten. Het is een politiek besluit geweest.

Het tweede element is de zorgvuldigheid bij de manier van taxeren en kopen, om de beoordeling inzake staatssteun en om delegatie aan het college.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): De heer Zeegers zegt dat het zijn overtuiging is dat GS Heijmans hebben willen helpen. Voor mijn totale beoordeling wil ik weten of hij daar bewijzen voor

heeft. Overtuiging is een subjectief begrip. Ik wil het graag objectiveren. Acht de heer Zeegers dit werkelijk bewezen?

De heer *Zeegers* (SP): Ik heb het woord "overtuiging" gebruikt en niet het woord "bewijs". Ik wil daar nog wel even op ingaan. Ik heb geen hard bewijs, geen stukken, tapes of video-opnamen waarmee ik juridisch kan bewijzen waar het om gaat. Ik ben er wel van overtuigd. Een vorige keer heb ik er ook al over gesproken. Stel dat een gloeilampenfabriek in nood zou zitten. Zou de provincie dan honderd miljoen gloeilampen kopen, zodat wij hier nog 150 jaar vooruit kunnen? Dat zouden wij niet doen. Het is een complex geval. Met grond doet de provincie wel iets. Het gaat om een groot Brabants bedrijf. Er is nagedacht over crisismaatregelen. Dat is door elkaar gaan lopen. Het motief is naar onze overtuiging wel degelijk het helpen van Heijmans.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Wat is de definitie van de heer Zeegers van een win-win-situatie?

De heer *Zeegers* (SP): Dat er sprake is van wederzijds voordeel.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Vindt hij, gegeven de opdracht die wij een aantal jaren geleden al hebben opgesteld, dat de provincie een ondernemende provincie moet zijn, dat de provincie moet proberen win-win-situaties te creëren?

De heer *Zeegers* (SP): Ja, in algemene zin ben ik dat wel met mevrouw Lestrade eens. Maar ik vind niet dat hier sprake is van een win-win-situatie. Aan de kant van het bedrijf is er sprake van een minder-verlies-situatie. Aan onze kant is er sprake van onzorgvuldigheid. Dat noem ik ook geen win-situatie. De rekenkamer heeft niet voor niets aangetoond dat het allemaal onzorgvuldig is gegaan.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Achteraf is gebleken dat de gronden €12 mln. waard waren, maar wij

hebben ze voor €9 mln. gekocht.

De heer *Zeegers* (SP): Ik heb al gezegd en ik wil nog wel herhalen dat het er bij de vraag of je zo iets moet doen en of het zorgvuldig gebeurt er eigenlijk niet toe doet of het een miskoop was of niet. De tweede taxatie mag dan wel opgeleverd hebben dat het totaal aan gronden meer waard is dan waarvoor wij het hebben gekocht, hoewel dat voor twee complexen zeer twijfelachtig is. Dat wilde ik zojuist ook zeggen. Niet voor niets heeft Ecorys ervoor gekozen af te wijken van de residuele waardebepaling. Dat is een teken aan de wand, want bij de andere complexen kon daar wel gebruik van worden gemaakt. Ik weet wel dat er ook complexen bij zijn, bijvoorbeeld in Tilburg, die financieel wel aantrekkelijk zijn. Daar gaat het mij niet om. Wij hebben een afspraak over een provinciaal ontwikkelbedrijf, met een bepaald doel. Daar twijfel ik aan. De grond is niet voor dat doel gekocht. Dat is bovendien onzorgvuldig gebeurd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): In welk opzicht is het doel dat wij hiermee bereikt hebben strijdig met de doelstellingen van het ontwikkelbedrijf?

De heer *Zeegers* (SP): Laten wij de complexen in Den Bosch als voorbeeld nemen. Het is maar zeer de vraag of daar zulke concrete ruimtelijke doelstellingen zijn dat die binnen nu en een aantal jaren gerealiseerd zullen zijn. Sterker nog, dat is helemaal niet aan de orde. Het is allemaal afweegbaar.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Kunt u zich ook voorstellen dat je als je actief bent op de grondmarkt je ook wel eens een deal kunt sluiten? In Tilburg, Etten-Leur en Zevenbergen gebeurde dat heel duidelijk voor Ruimte voor Ruimte. Misschien moet je iets anders daarbij accepteren. Dan ben je zakelijk bezig. U analyseert nu alle onderdeeljes, maar niet de hele transactie.

De heer *Zeegers* (SP): Als reactie daarop blijf ik zeggen dat de volgorde niet deugt. Als de provincie strategisch grond wil aankopen, gaat zij zelf op

zoek. In dit geval is de aanleiding gewoon geweest dat Heijmans heeft gevraagd of de provincie kon helpen door grond te kopen, om zijn kasproblemen op te lossen.

De *voorzitter*: Mevrouw Geeraedts, u hebt al twee keer geïnterrupteerd. Dat is genoeg.

De heer *Van Vught* (CDA): De heer Zeegers zegt dat de provincie er zelf op uit moet als zij strategisch grond nodig heeft. Dat betekent dan dat zij maar moet gaan kijken wie de grond in de aanbidding heeft. Als je een beetje weet hoe de grondmarkt in elkaar zit, weet je echter ook dat in het algemeen – ik praat niet alleen over Heijmans – het veel gemakkelijker is grond te kopen van mensen die grond en onroerend goed willen verkopen dan dat je in het wilde weg een stuk grond of een pand probeert te kopen. Dan gaat het heel veel geld kosten, ook hier in huis.

De heer *Zeegers* (SP): Nu maakt u een karikatuur van mijn kritiek. Dat is niet de bedoeling. De ChristenUnie-SGP heeft in de commissie al een paar keer naar voren gebracht dat voor strategische grondaankopen voor ruimtelijke doelstellingen in de eerste plaats de gemeenten in beeld zijn. Als de gemeente het niet kan, zijn wij secundair. Dat vind ik een belangrijk uitgangspunt. Daarom werd er zo op gehamerd dat bij dit soort deals ook de gemeente goed moet worden geïnformeerd. Anders lopen wij die gemeente voor de voeten.

Een volgend punt is dat je Seedorf niet alle penalty's moet laten nemen, want dan gaat het mis. Ik snap dat je de kans moet pakken als die zich voordoet. Deze kans ontstond echter niet doordat iemand stopte met zijn bedrijf of iets dergelijks. Dit was een nadrukkelijk verzoek van een bedrijf. Toen had er een lampje bij GS moeten gaan branden, want dit is een politiek gevoelige kwestie. Dat blijkt ook wel, want anders zou ik hier niet zo staan te oreren.

De heer *Van Vught* (CDA): Er wordt ook heel veel agrarische grond aangekocht. Vaak bieden mensen hun boerderij of hun grond aan omdat zij

stoppen met boeren, omdat zij een bepaalde leeftijd hebben bereikt of iets dergelijks. Dat is toch precies hetzelfde? Hun doel is om de grond te verkopen en de overheid maakt gebruik van die situatie. Daar is helemaal niets mis mee.

De heer *Zeegers* (SP): Zowel de rekenkamer als Ecorys wijzen op grote onzorgvuldigheid. Wij zijn dat met z'eens.

Het college heeft in de notitie van 21 december een plan van aanpak gemaakt dat er in onze ogen helder en goed uitziet wat betreft de maatregelen op korte termijn. Wij hebben daar uitgebreid over gesproken in de commissie. Ik was blij met de toezegging van de portefeuillehouder dat de aanvulling inzake de audits wordt overgenomen. De maatregelen op korte termijn zien er goed uit. Het is een buitengewoon goed leesbaar stuk. Het is de moeite waard om dat hier te vermelden.

Op lange termijn is er meer nodig. Ik heb al gezegd dat wij het conceptstatuut onvoldoende vinden. Wij komen daar zeker in het vervolg nog op terug. Ik hoop wel dat onze schoten voor de boeg tot resultaat zullen leiden.

In de vorige Statenvergadering heb ik een motie ingediend om onze afkeuring over de gang van zaken uit te spreken. Gelet op de commissievergadering en de gedachtewisseling hier heb ik niet de illusie dat zo'n motie het vandaag wel zou halen. Ik meen op het juiste moment geprobeerd te hebben om te pieken. Wij spreken nogmaals onze afkeuring uit over zowel de onjuistheid van de aankoop als over de onzorgvuldigheid.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mag ik dan de vraag stellen wat de definitie van pieken van de heer Zeegers is?

De heer *Zeegers* (SP): Ik heb dat zelf niet verzonnen. Als je op de Olympische Spelen de 500 meter wilt winnen, moet je pieken. Dan moet je niet 400 meter voor het einde al verkrampen. Dan win je niet.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dan een vervolgvraag die mij ook bezighoudt. Is het wel handig om zo'n thema in drievoud in de Staten te

behandelen, in twee commissies – soms nog meer keren – en in de Staten? Gaat daarmee het moment waar wij het echt over moeten hebben niet voorbij?

De heer *Zeegers* (SP): Voor ons had het ook te maken met actualiteit en urgentie. Wij hadden de vorige keer al voldoende informatie. Ik maak mij geen illusies. Ik wil de motie best nog een keer indienen. Ik heb haar nog wel ergens liggen. Maar ik weet precies hoe het afloopt. Ik ben geen papegaai.

De *voorzitter*: Mijnheer Zeegers, kom tot een afronding.

De heer *Zeegers* (SP): Ik heb nog twee amendementen. Als gevolg van de onzorgvuldigheid heeft het college ons, de volksvertegenwoordigers, tekort gedaan. Het vertrouwen heeft een deuk gekregen, ook door de manier waarop het college ons af en toe heeft geïnformeerd of juist niet. Ik heb vier hoofdelementen kort behandeld. Op twee punten dien ik een amendement in.

De rekenkamer heeft in totaal zes aanbevelingen gedaan, vier voor GS en twee voor PS. Het lijkt alsof in het ontwerpbesluit dat nu voorligt Provinciale Staten niets doen met de twee aanbevelingen voor PS zelf. Mijn eerste amendement heeft tot doel die aanbevelingen expliciet op te nemen in de besluitvorming van vandaag.

Het tweede amendement heeft te maken met de analyse van het college dat een nadere toets op staatssteun door Europa niet nodig is. De SP is dat niet met GS eens. Wij vinden dat die toets moet plaatsvinden, zeker in het geval van de Heijmans-deal. In het verleden heb ik overigens al ervaren dat het eigen gelijk van bestuurders over hun eigen handelen door Europa toch werd achterhaald. Ik noem graag de U-bochtconstructie. Dat gebeurde ondanks bezweringen vooraf dat er niks aan de hand was. Dat gevoel kreeg ik net weer toen ik naar de interruptiemicrofoon liep. Om het geheel goed af te ronden is de toets gewoon nodig. Het resultaat van die toets is altijd goed, al is het maar voor de gemoedrust van het college. Wij gunnen

het college zelfs de kans om dan tegen de SP te kunnen zeggen: zie je wel, niets aan de hand. Als het college de toets niet wil of niet aandurft, blijft er toch een zweem hangen dat er iets te verbergen viel.

De *voorzitter*: Door de heer Zeegers worden de volgende amendementen voorgesteld:

*Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 februari 2010,
gelezen het voorstel van GS,
besluiten*

aan de besluiten toe te voegen:

- *Aan GS op te dragen voor 1 maart 2011 te komen met een evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het ontwikkelbedrijf;*
- *Aan GS op te dragen voor 1 april een voorstel te maken voor een beheersstatuut voor het ontwikkelbedrijf/grondbedrijf met daarin in ieder geval vervat heldere regels over het vóóraf raadplegen van PS over politiek gevoelige grondaankopen."*

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 februari 2010,
Gelezen het voorstel van GS,
besluiten*

aan de besluiten toe te voegen:

- *De grondaankopen van Caldic en Heijmans aan te melden bij de Europese Commissie ter toetsing op staatssteun."*

De *voorzitter*: Deze amendementen maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. A3 en A4.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! De VVD gaat toch echt niet zover te stellen dat de provincie als haar grond aangeboden wordt, zij die niet zou mogen kopen. Laat ik daar maar eens mee beginnen. Overigens zijn wij zeer verheugd dat wij het rapport van de rekenkamer nu in alle rust kunnen bespreken, na de commotie over de Heijmans-gronden, waarvan inmiddels, na een externe taxatie, is komen vast te staan dat die zeker niet boven de marktwaarde zijn gekocht. Wij kunnen nu dus concluderen dat er geen sprake is

geweest van staatssteun.

De VVD is een groot voorstander van een ontwikkelbedrijf, want een ontwikkelbedrijf biedt de mogelijkheid om provinciale doelen zelf te realiseren. De fractie van de VVD deelt niet de conclusie van de rekenkamer dat de provincie geen visie heeft ontwikkeld op actief grondbeleid. Dat staat met zoveel woorden in het rapport, maar wij zijn van mening dat dit geen juiste conclusie is. Die conclusie kan alleen al niet worden getrokken omdat het onderzoek van de rekenkamer veel te beperkt is geweest. Het onderzoek van de rekenkamer heeft alleen maar betrekking op de meer strategische aankopen. De provincie doet echter ook aankopen voor het landelijk gebied. Inmiddels is bijvoorbeeld buiten de EHS (Ecologische Hoofstructuur) al 3000 ha. grond aangekocht om verplaatsing naar buiten de EHS mogelijk te maken en voor de aanleg van provinciale wegen. Ook dat behoort tot het actieve grondbeleid.

Voor zover het nu gaat over strategische grondposities laat de analyse – overigens een heel heldere analyse – van de verschillende beleidsnota's vanaf 2002 zien dat er sprake is geweest van het zoeken naar de juiste weg. Dat zoeken heeft geresulteerd in ...

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mevrouw Geeraedts meent dat de doelstellingen van het grondbedrijf helder zijn. Is zij het dan met ons eens dat die doelstellingen niet helder zijn vastgelegd? Dat is een conclusie van de Zuidelijke Rekenkamer. Zij zijn niet vastgelegd in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) en voldoen daarmee niet aan de eisen van transparantie en informatievoorziening aan de Staten. Daarmee zouden wij helder controle kunnen uitoefenen op die doelstellingen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het formuleren van die doelstellingen is een groeiproces geweest, gelet op alle nota's. Wij zijn van mening dat in de laatste nota over het ontwikkelingsbedrijf de doelstellingen juist worden geformuleerd. Ik kan wel met de heer *Vreugdenhil* meegaan als hij zegt dat het in de loop der jaren niet zo duidelijk was. Wij

vinden dat in de laatste nota, die naar ik meen op 6 maart 2009 is besproken, de doelstellingen, de rollen, de sturingsinstrumenten voor PS en de spelregels voor de grondverwerving heel duidelijk geformuleerd.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Daarmee zegt mevrouw Geeraedts dus eigenlijk dat de paar elementen van grondaankopen die daar zijn vermeld voor haar de doelstellingen zijn. Tot alle aankopen daarbuiten, die nog niet in doelstellingen zijn vastgelegd, kan GS nog niet overgaan.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat zeg ik niet. Ik adviseer de heer *Vreugdenhil* om even naar de pagina's 20 t/m 24 van het rapport te kijken. Daar is de doelstelling zo geformuleerd dat het ontwikkelbedrijf de aankopen voor het landelijk gebied enz. en die voor de strategische grondposities kan doen. Ik deel het standpunt van de heer *Vreugdenhil* dan ook niet.

De rekenkamer heeft de vraag opgeworpen wat de doeltreffendheid en doelmatigheid van het ontwikkelbedrijf is. Ik snap dat die vraag is opgeworpen. Kijk je naar het feitelijk resultaat van het actieve grondbeleid voor zover het de strategische grondposities betreft, dan was dat tot 2008 beperkt. In 2009 zijn daar heel duidelijk veranderingen in gekomen.

De rekenkamer heeft maar drie aankopen onderzocht, namelijk Jannezand, KVL Oisterwijk en de inmiddels beruchte Heijmans-gronden. Maar er zijn nog meer strategische aankopen geweest, bijvoorbeeld Maintenance valley, Caldic, zojuist al genoemd, in verband met het Logistiek park Moerdijk en de aankoop van het MOB-complex in Tilburg, voor één euro, om zeker te stellen dat de eventuele opbrengsten uit de herontwikkeling van dat terrein ten goede komen aan de sloop en sanering van alle andere MOB-complexen in de EHS. Daar heeft de rekenkamer niet naar gekeken. Ik kan mij voorstellen dat men een beperking aanbrengt, maar het is de vraag of de Rekenkamer dan kan zeggen dat op basis van de drie onderzoeken de doelmatigheid en de doeltreffendheid ter discussie moeten worden

gesteld.

Wij delen ook niet de conclusie van de Rekenkamer dat de strategische grondaankopen niet zozeer het resultaat zijn van weloverwogen beleidskeuzes en het afwegen van alternatieven, maar veeleer van ad-hoc beslissingen en vragen van externe personen.

Wij zijn wel erg geschrokken van de procedures. Dat punt is al even aan de orde gekomen.

De heer *Zeegers* (SP): Begrijp ik goed dat mevrouw Geeraedts niet de conclusie van de Rekenkamer deelt dat er sprake zou zijn van ad-hoc aankopen?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik deel niet de conclusie dat wij alleen maar aankopen doen op het moment dat er een derde komt en zegt: "Ik heb hier een leuk stukje grond", om in uw filosofie met betrekking tot de zaak Heijmans te spreken, mijnheer Zeegers.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik draai het even om. Zou de provincie gronden van Heijmans gekocht hebben als Heijmans hier niet was gekomen?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Het lijkt mij dat je geen gronden kunt kopen als je niet weet dat die te koop zijn. Misschien is het belangrijk om op te merken dat bij Tilburg en Etten-Leur sprake was van een overeenkomst tussen de gemeente en de provincie dat op het moment dat er gronden te koop zouden komen, de provincie die ook zou kopen ten behoeve van de Ruimte voor Ruimte-regeling. Het gaat toch niet zover dat de provincie advertenties moet zetten in de zin van: "Misschien hebt u nog ergens grond te koop." Dat is wat anders.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Is mevrouw Geeraedts het wel met de conclusie van de Rekenkamer eens dat de grondaankopen hebben plaatsgevonden zonder afweging van alternatieven en is daarmee dan niet de doelmatigheid van het grondbedrijf in het geding?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik begrijp uw vraag niet

helemaal, mijnheer Vreugdenhil. Misschien wilt u haar even herhalen?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mevrouw Geeraedts gaf aan dat zij de eerste conclusie niet kan onderschrijven, maar over de opmerking dat GS bij de grondaankopen geen weging hebben gemaakt van alternatieven bleef zij een beetje vaag. Volgens mij kan zij dat wel onderstrepen. Dat heeft toch alles te maken met de doelmatigheid van het provinciale grondaankopenbeleid?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik heb gezegd dat wij niet de conclusie van de Rekenkamer onderschrijven dat de strategische grondaankopen niet zozeer het resultaat zijn van weloverwogen beleidskeuzes en het weging van alternatieven, maar veeleer ad-hoc beslissingen naar aanleiding van vragen van externe partijen. Wij onderschrijven die conclusie niet gezien de grondposities die al zijn ingenomen.

Voorzitter. Wij zijn wel geschrokken van de procedures en met name dat men er in dit huis kennelijk niet van op de hoogte is dat het verrichten van taxaties door taxateurs die in dienst zijn van de provincie strijdig is met de Europese regelgeving voor de staatssteun. Wij vinden dit heel zorgelijk. Waarschijnlijk hebben wij het zelf ook niet goed gezien omdat in de regels niet gesproken wordt over interne of externe taxateurs. Dat is nu een probleem geweest bij de Heijmans-deal. Wij vinden eigenlijk dat men in dit huis wel behoort te weten dat grondaankopen getaxeerd moeten worden door externe taxateurs. Als dat niet het geval geweest is, hebben wij zorgen over de wijze waarop die transacties plaatsvinden. Naar aanleiding van deze problematiek zijn na 6 maart 2009 62 aankopen onderzocht. GS zeggen dat 55 voldoen aan de criteria. Wij kunnen dat niet controleren, wij nemen dat maar aan. Bij de overige transacties doet zich het probleem voor dat de grondaankopen niet getaxeerd zijn door externe taxateurs. Als die andere 55 transacties ook getaxeerd zijn door een of twee interne taxateurs, voldoen die dus ook niet aan de criteria van staatssteun. Hoe zit het met de transacties die

vóór 6 maart 2009 plaatsgevonden hebben? Ik wil graag een reactie van GS.

Wij hebben het zeer gewaardeerd dat het college direct na het verschijnen van het rapport van de Rekenkamer aan de slag is gegaan en een plan van aanpak heeft opgesteld. Uitgangspunt daarbij zijn de aanbevelingen van de Rekenkamer; zowel die aan GS als aan PS. Inmiddels is er ook al een concept-beheersstatuut opgesteld. Wij moeten daarmee natuurlijk nog in de weer, maar het is een goede aanzet.

Voorzitter. De fractie van de VVD kan zich vinden in de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer en zal dan ook instemmen met het voorliggende besluit. Ik moet nog wel een kanttekening maken bij het amendement, maar dat hebben wij nog niet gezien.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Mijn fractie is ook geschrokken. Wij danken de Zuidelijke Rekenkamer voor het feit dat zij zo'n schrikkeffect in de Staten mogelijk gemaakt hebben. Wij zijn het met de heer Zeegers eens dat wij de afgelopen weken wel heel veel verschillende documenten hebben gekregen. Het begon met een beetje paniekerige commissievergadering over de Heijmands-deal. Toen kregen wij de notitie en daarna werd het rapport van Ecorys eraan toegevoegd. Ik ben het met mevrouw Geeraedts eens dat het goed is om dit hier te bespreken. Als je een grondbedrijf bezit, is er altijd sprake van een risico. Je kunt namelijk niet risicoloos kopen maar je kunt wel strategisch kopen. Een provincie is als geen andere op de hoogte van haar eigen beleidsplannen, zoals die met betrekking tot de A2. Ik kom daarop later terug.

In de procedure zijn dusdanig opmerkelijke fouten gemaakt dat je bijna niet kunt zeggen dat dit met opzet gebeurd is. Als je niet laat taxeren, loop je het risico dat het als staatssteun aangemerkt wordt. Ik herinner aan het feit dat bij het natuurbeheer van agrarische bedrijven zelfs het aanleggen van een inritje van een paar vierkante meter beschouwd werd als staatssteun. Wij moeten daar meer dan zorgvuldig mee omgaan. In de commissie is dat uitgebreid besproken. Wij zijn van mening dat vanaf nu per transactie een

dubbele taxatie moet plaatsvinden waarvan er een door externe taxateurs wordt uitgevoerd.

De Rekenkamer schrijft ook over de relatie GS/PS. Het is niet mogelijk om elke deal vooraf bekend te maken, want als je dat doet, gaat de prijs omhoog. Het is echter wel mogelijk om over bijzondere deals vooraf met de Staten te spreken. Dit kan niet precies in regels gevangen worden.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik ben blij met de opmerking van de heer Wagemakers dat het in bijzondere situaties mogelijk is om vooraf met de Staten te spreken. Hij zegt ook dat het niet mogelijk is om dit in regels te vatten. Dat kan ik volgen, maar als er geen regels zijn, moeten GS wel een goede politieke antenne hebben en weten wanneer zij de Staten erbij moeten halen. Is de heer Wagemakers dat met mij eens?

De heer *Wagemakers* (PvdA): De provincie overweegt een strategische aankoop als zij weet dat zij met die grond iets kan doen in de toekomst. Zij is natuurlijk verplicht om daarover met de desbetreffende gemeente te overleggen. Een gemeente kan niet altijd zelf aankopen.

Zelfs al zijn er honderd regels, je loopt altijd een risico. Dat is niet te voorkomen. De markt is zo. Ik kom zo nog te spreken over de Heijmands-deal en de rol van het Rijk. De gedeputeerde heeft in de commissie gezegd dat de provincie niet weet dat het Rijk grond aankoopt. Als de provincie grond aankoopt, is het toch gebruikelijk dat zij daarover met de desbetreffende gemeente overlegt? Kan de gedeputeerde dit nogmaals bevestigen?

Het gaat niet alleen om de procedure maar ook om de inhoud. Er is uitgebreid gesproken over de Heijmands-deal. Het gaat om gronden die interessant zijn voor projectontwikkelaars. Moet je die grond kopen? Als een bedrijf die grond aanbiedt voor zoals achteraf gebleken is een redelijke prijs, moet een gemeente die grond kunnen kopen. Kan of doet de gemeente dat niet, dan is het een goede deal voor de provincie. Ik geef het voorbeeld van het knooppunt Vught in de A2. Dat is een bijzonder knooppunt in het kader van de uitwerking van het streekplan. Die grond kun je altijd kwijt. De gronden bij Tilburg/Berkel-

Enschot zijn niet gekocht door de gemeente omdat die op dat moment er niet aan toe was. Het zou best kunnen dat er toen wat onrust was in de gemeente Tilburg. Tilburg heeft een goede deal met deze grond want uit het streekplan blijkt dat daar meteen gebouwd kan worden.

De heer *Vreugdenhil* (CrhistenUnie-SGP): Voorzitter! Ik dank de heer Wagemakers voor deze uiteenzetting. Gaat het niet om de vraag of de provincie een actief grondbedrijf is of een facilitair grondbedrijf voor de gemeenten? Volgens mij is dat precies het punt van de heer Wagemakers. De PvdA zal moeten kiezen tussen een actief provinciaal grondbedrijf dat opereert op de wijze zoals wij gezien hebben en een facilitair grondbedrijf. Ik hoor daarover graag de mening van de heer Wagemakers.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Het is beide, het kan nooit óf óf zijn. Als een gemeente de grond niet koopt, moet de provincie die kopen want anders krijgt de gemeenten later problemen bij het ontwikkelen van de plannen. Of de provincie die grond later doorverkoopt aan een gemeente of aan een ontwikkelaar kun je nu nog niet zeggen. De provincie faciliteert enerzijds een gemeente en zorgt er anderzijds voor dat plannen kunnen worden uitgewerkt.

Voorzitter. Vorige keer is in de commissievergadering gesproken over Caldic. Hier heeft de provincie een bijdrage geleverd die het mogelijk maakt om Caldic te verplaatsen. Als Caldic in Zevenbergen blijft, kan daar vanwege de hindercirkel van dat bedrijf geen enkele woning, een verpleeghuis of iets anders gebouwd worden. Er hebben taxaties plaatsgevonden en er kan niet gesproken worden over staatssteun. De provincie vervult hier een goede rol.

Ik kom tot een bijzondere constatering die ik GS van harte wil meegeven. Wij hebben gehoord en begrepen dat het geld voor de aankoop van de EHS en de ecologische verbindingzone op is. Hoe kan dat? Hebben wij alleen een grondbedrijf voor strategische aankopen in verband met uitwerking van streekplannen? Er wordt ook grond aangekocht voor wegen. Is het niet beter en

handiger om wellicht via het beheerstatuut een combinatie te maken van doelen en niet uit te gaan van een aankoopdoel maar van aankoop? Als bijvoorbeeld grond wordt aangekocht voor de aanleg van een autoweg en door de inspraak gaat de aanleg niet door, kan er altijd nog natuur van gemaakt worden.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De heer Wagemakers doet de suggestie om te ontschotten en het geld op een grote hoop te gooien. Ik zou er niet voor zijn als het omgekeerd zou gaan werken en bijvoorbeeld als er geld tekort is voor asfalt er een greep gedaan wordt in de pot van de EHS. Dat bedoelt de heer Wagemakers toch niet?

De heer *Wagemakers* (PvdA): Nee, wij constateren dat er geen geld is voor aankopen in het kader van de EHS en de ecologische verbindingzone, maar dat er wel geld is om andere aankopen te doen. Dan zou er toch in bredere zin strategisch aangekocht moeten worden? Als het geld vooraf benoemd wordt voor een bepaalde aankoop, krijg je potjes.

De *voorzitter*: Het woord is nu aan de heer Van Schoonhoven.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Zoals door vorige sprekers is opgemerkt, het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer is in etappes besproken in de verschillende commissies: op 10 december de casus Heijmans; op 15 januari in de commissie BM en op 21 januari in de commissie Ruimte en Milieu. De conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer waren niet mals. De Zuidelijke Rekenkamer heeft op zeer indringende wijze de vinger gelegd op de matige bedrijfsvoering van het ontwikkelbedrijf. Begin maart 2009 hebben wij samen met GS spelregels opgesteld om strategische grondverwervingen te kunnen verrichten. Wij menen dat de te volgen procedure goed afgesproken is, maar wij moeten concluderen dat GS zich niet aan de spelregels gehouden hebben. GS onderkennen dit als zij in hun reactie op het rapport stellen dat dit terechte opmerkingen zijn van de Zuidelijke Rekenkamer

en willen dit graag zien als een belangrijke factor in het leerproces.

Wij vinden dat een beetje eufemistisch gesteld. Wij zijn binnen het actieve grondbedrijf niet met een leerproces bezig. Het gaat erom dat de regels die wij zelf hebben opgesteld, uitgevoerd worden. Dit raakt terdege de vertrouwensband tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten! GS hebben de commissie te summier geïnformeerd over de uitvoering van actief grondbeleid en zich onvoldoende gehouden aan de zelf opgestelde regels. GS hebben grotendeels de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer overgenomen en beloofd hun leven te beteren.

In een volgende commissievergadering spreken wij met elkaar over het beheerstatuut. Daarmee voldoen PS aan de eis dat niet alleen met spelregels gewerkt dient te worden maar dat er ook een afsprakenkader moet worden opgesteld. Om dit vast te leggen, zullen wij samen met de fractie van de ChristenUnie-SGP een motie indienen.

Wij onderschrijven de door de fractie van SP ingediende amendementen volledig. Daarin wordt de rol van PS vastgelegd op basis van de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer. Het is heel hard nodig dat er een afsprakenkader wordt opgesteld.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wij hoeven niet bagatelliserend te doen over de voorliggende casus met betrekking tot het grondbeleid, want ik zie nog de bleke gezichten in de collegekamer bij de presentatie van de feiten aan PS. Voor ons staat voorop dat voor een provinciaal grondbedrijf transparantie essentieel is, controleerbaarheid door de Staten een absolute voorwaarde en realisatie van de door de Staten vastgestelde doelen fundamenteel. Dat geldt zowel voor grondaankopen als voor grondverkoop. In dit licht zijn de conclusies van de Rekenkamer snoeihard: strategische grondaankopen door de provincie zijn niet het resultaat van weloverwogen beleidskeuzes; zij komen niet tot stand na het wegen van alternatieven en de informatieverstrekking aan PS is ontoereikend. Het zijn harde conclusies juist met betrekking tot de pijlers onder een transparant en

doelgericht grondbeleid. Volgens ons moet het Brabantse grondbeleid fundamenteel op de schop.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij verschillen daarover van mening. Kan de heer Vreugdenhil een concreet voorbeeld geven waarmee de conclusie van de Rekenkamer gestaafd wordt?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): In het kader van transparantie wijs ik erop dat gemeenten geregeld achteraf geïnformeerd worden dat gronden aangekocht zijn. Dat betreft niet alleen de casussen die hier voorliggen maar ook in andere gevallen is het gebeurd. En wat de transparantie naar de Staten betreft, ik wijs erop dat wij ondanks toezeggingen van het college niet geïnformeerd zijn over de Heijmands-deal. Daar kwamen wij pas achter toen wij geïnformeerd zijn door de Rekenkamer.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter. Ik dacht dat wij spelregels hadden afgesproken. In een daarvan staat dat PS niet geïnformeerd hoefden te worden over aankopen onder de €10 mln. Ik weet wel dat er nu wordt gezegd dat het wel moet als het bestuurlijk/politiek gevoelig is. Ik vraag mij af wat er bestuurlijk/politiek gevoelig was aan de Heijmands-deal toen die werd gesloten. Later is het allemaal opgeblazen, maar er is volledig voldaan aan de regels.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik ben het met mevrouw Geeraedts eens dat het een politieke afweging is van GS om PS vooraf te informeren, maar het is een plicht van GS om achteraf te informeren. Dat is niet gebeurd, ondanks onze nadrukkelijk vraag om dit bij de begroting nadrukkelijk een plek te geven. Informatievoorziening achteraf is hier voor ons het grootste punt.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Waar staat dat GS...?

De voorzitter: Mevrouw Geeraedts, u hebt hierover twee keer geïnterrupteerd. De heer Vreugdenhil vervolgt zijn betoog.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Te gemakkelijk wordt er in dit huis van uitgegaan dat de provincie een grondbedrijf heeft dat lijkt op het traditionele grondbedrijf van een gemeente. Daarbij wordt vergeten dat het gemeentelijk grondbedrijf tamelijk zelfstandig projecten tot uitvoering brengt, met als neven doel het maken van winst. Wat ons betreft is dat voor de provincie zeker geen doel op zichzelf.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Hoor ik de heer *Vreugdenhil* zeggen dat de provincie geen winst mag maken op aangekochte grond?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik heb gezegd dat het geen doel op zichzelf moet zijn. Ik hoor links en rechts de opmerking dat het goed is dat de provincie een grondbedrijf heeft dat de provinciale financiën nog een stukje kan opplussen nu de provincie flink gekort gaat worden. Dan zijn wij fundamenteel verkeerd bezig.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Ik vraag de heer *Vreugdenhil* of de commotie rondom de Heijmands-deal ook zou zijn ontstaan als de provincie daarop €10 mln. winst had gemaakt.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik heb al vaker gezegd dat ik de prijs niet eens zo interessant vind. Ik vind het informeren van de gemeenten, de doelstelling van de aankopen en het transparant maken zodat controle door de Staten mogelijk is, veel belangrijker. Daarop richt ik mij ook in mijn betoog. Als de provincie winst wil maken met een bepaalde doelstelling, moet zij dat doen in volledige transparantie. Dan heeft zij ook niets te verbergen.

Voorzitter. De gemeenten dringen al lange tijd aan op een discussie met de provincie over het toekomstig provinciaal grondbedrijf. Toen de eerste tekenen zich voordeden bij Moerdijkse Hoek hebben zes grote gemeenten, waaronder Helmond, bij de provincie aan de bel getrokken en gezegd dat er nadrukkelijk afspraken gemaakt moesten worden over het grondbeleid van de provincie en de afstemming met gemeenten. Wij

zijn nu jaren verder, er is niets gewijzigd en nog steeds is het mogelijk dat gronden achter de rug van gemeenten om worden aangekocht.

In het duale stelsel zou het BBV de rol van PS bij de risicobeoordeling in doelmatigheid moeten versterken. Het BBV is daarvoor gemaakt. Het doet mij pijn te moeten constateren dat het college hieraan zelf niet heeft kunnen voldoen. Onze fractie heeft hierop bij de begrotingsbehandeling verschillende malen gewezen en zelfs een toezegging van het college gekregen. Ik heb een vraag voor de gedeputeerde van Financiën die helaas niet aanwezig is en daarom vraag ik het college welke actie deze gedeputeerde ondernomen heeft om het grondbeleid BBV-proof te maken. Wij vragen ons af of deze constatering enkel betrekking heeft op het grondbedrijf of dat bij meer dossiers dezelfde vraagtekens gezet kunnen worden. Ik heb graag een concrete reactie van het college.

Wellicht is het meest pijnlijke van de afgelopen maanden dat wij moeten constateren dat afspraken die het college met PS maakt, niet worden nagekomen, dat toezeggingen niet worden ingelost, dat de informatievoorziening tekortschiet. Helaas komt deze conclusie bij de rekenkamer repeterend terug.

Het nakomen van afspraken en het zorgvuldig informeren van de Staten zijn essentiële voorwaarden voor het functioneren van de democratie. Zonder dit vertrouwen tussen GS en PS is het parlementaire debat vruchteloos.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik hoor de heer *Vreugdenhil* een heleboel dingen roepen, maar kan hij concreet aangeven welke afspraken er niet nagekomen zijn? De spelregels die wij hebben vastgesteld, zijn nagekomen. Waar doelt hij nu op?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De spelregels zijn niet nagekomen. Gemeenten zouden tevoren geïnformeerd worden. Dat is niet gebeurd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): In welke situatie is dat niet gebeurd?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Bijvoorbeeld bij de Kloosterstraat. Ik kan nog meer voorbeelden noemen waarin gemeenten achteraf geïnformeerd zijn over grondaankopen van de provincie die dit onderzoek niet gehaald hebben. Het is geen incident dat gronden aangekocht worden en de communicatie met gemeenten niet op orde is, dit is misschien wel structureel.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik vind dat van die beschuldigingen waarvan ik denk: ik kan hier ook van alles roepen wat ik niet kan bewijzen. Ik vind dat de heer *Vreugdenhil* hier een beetje stemming maakt. Hij noemt de Kloosterstraat. Het zal misschien een keer gebeurd zijn; ik kan het niet beoordelen.

Verder zegt hij de GS de afspraken richting Staten niet nakomen? Wat komen zij niet na?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Op 6 maart is een aantal afspraken gemaakt over de informatievoorziening aan de Staten. Er is o.a. afgesproken dat in de begroting een hoofdstuk zou komen waarin aankopen, doelstellingen, etc. concreet geformuleerd zouden worden. Daaraan hebben GS niet voldaan en daarmee hebben zij het BVB (Bestand Veehouderijbedrijven Noord-Brabant) niet nagekomen. Dat is ook een conclusie van de Rekenkamer. Als de Rekenkamer een zorgvuldig onderzoek doet, mogen wij als Staten op basis van dat onderzoek toch onze conclusies trekken? Ik respecteer dat mevrouw *Geeraedts* het er niet mee eens is, maar zij kan mij niet verwijten dat ik het wel eens ben met het onderzoek en de bevindingen van de Rekenkamer en daaruit conclusies trek?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik zou de heer *Vreugdenhil* die vrijheid niet willen ontnemen. De vraag is echter of de conclusies van de rekenkamer gebaseerd zijn op juiste feiten en een juiste analyse. De heer *Vreugdenhil* gaat daar wel van uit, terwijl ik zeg dat dit niet aangetoond is. Wij moeten ook niet te gemakkelijk alle conclusies van de Rekenkamer aannemen. De heer *Vreugdenhil* doet dat wel want hij geeft niet

aan op grond waarvan hij die conclusies juist vindt. Hij gaat ervan uit dat zij juist zijn en dus neemt hij die over.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Mevrouw *Geeraedts*, ik zie ons nog zitten in de kamer van GS met een gedeputeerde die een heel lijstje heeft van punten en zegt dat GS moeten toegeven dat zij die afspraken niet nagekomen zijn. Ik waardeer de reactie en de wijze waarop gedeputeerde *Hoes* in december het debat in de commissie gevoerd heeft. Hij was heel fair en ruiterlijk in de wijze waarop hij daarmee omging. Wij hebben dat zeer gewaardeerd en dat wil ik hier herhalen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! De heer *Vreugdenhil* brengt een bijzonder fenomeen in dit debat, namelijk dat de provincie grond zou kopen buiten medeweten van de gemeente. Ik wil hem daarom expliciet vragen of dat inderdaad zo is, en zo ja, hoe kan dat dan zijn gebeurd.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik wil mij aansluiten bij de vraag van de heer *Wagemakers* en die doorgeleiden naar het college. De afspraak was dat de gronden die aangekocht werden langs die meetlat gelegd zouden worden. Ik heb daarover geen conclusie gevonden in het rapport, dus het college kan daaraan nog toekomen.

De aankoop van het MOB-complex in Tilburg en de Heijmans-deal hebben ons in bijzondere mate geleerd dat de provincie zich buiten de politieke controle om steeds vaker profileert als grondspeculant. Tot nu toe speculeert de provincie meer dan dat zij realiseert. Zo werd in de Heijmans-deal een palet aan gronden gekocht, in de commissie bleef een punt hangen en werd zelfs teleurstelling in onze fractie uitgesproken over hoe wij die deal moesten beoordelen. Ik wil het graag heroverwegen maar wel met de vraag aan het college, of het bereid is om tegen dezelfde financiële voorwaarden en condities percelen in de Kloosterstraat aan te kopen van de huidige eigenaren. Kunnen zij op steun van de provincie rekenen dat die grond aangekocht wordt? Het is wellicht een retorische vraag maar ik wil graag een

concreet antwoord van de gedeputeerde.

Ook bij de grondverkoop zijn vraagtekens te stellen. De verkoop van het MOB-complex valt ons vooral op omdat daar gespeeld wordt met bestemmingen. De provincie moet niet op die manier met gronden en met bestemmingen spelen en het grondbedrijf als moneymaker gebruiken. Daarom dienen wij een motie in waarin wordt gevraagd om ook heldere spelregels te krijgen voor grondverkoop.

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! De opsomming van de heer Vreugdenhil horend, vraag ik mij af of het grondbedrijf nog wel te exploiteren is. Ik ben altijd ervan uitgegaan dat de fractie van de ChristenUnie-SGP een grote voorstander was van het ontwikkelbedrijf. Ik heb daarover nu niets gehoord. Wat is de mening van zijn fractie?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wij zijn altijd voorzichtig geweest met het grondbedrijf. Het grondbedrijf kan prima worden ingezet maar wel binnen heel heldere kaders. Doe je het facilitair en hoe wordt de samenwerking met gemeenten vormgegeven? Die kaders missen wij tot nu toe. Wij hebben daarop gehamerd. Wij hebben ook gevraagd om die koppeling te maken met de Structuurvisie en met het uitvoeringsprogramma zodat de Staten daar grip op hebben. Wij zouden het Noord-Hollandse model willen hanteren. Daar is het een onderdeel van gebiedsontwikkeling en grond. Er is sprake van een facilitair grondbedrijf. De Staten beslissen over concrete acties.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik kom even terug op het facilitair grondbedrijf. De bestuursovereenkomst van dit college hebben wij niet onderschreven maar de heer Vreugdenhil wel. Daarin staat de expliciete opdracht dat het een ondernemingsgerichte provincie moet zijn. Hoe kan hij dat koppelen aan een facilitair grondbedrijf?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ondernemingsgericht hoeft helemaal

niet uit te sluiten dat een grondbedrijf facilitair aan gemeenten kan zijn. Een provincie bezit zelf geen gronden, zij heeft geen eigen grondgebied en zal altijd met gemeenten moeten samenwerken omdat zij daar gronden aankoopt of dingen realiseert. Dat vergt een juiste afstemming. Kijk maar eens hoe men dat in Gelderland en in Noord-Holland heeft opgepakt. Daar is men juist op dit punt heel zorgvuldig geweest. Er is een beleidslijn afgesproken hoe provincie en gemeenten daarmee gezamenlijk willen omgaan. Dat spreekt mij veel meer aan. Dan kun je een prachtig ondernemende provincie zijn. Mevrouw Lestrade maakt mij niet wijs dat Gelderland geen ondernemende provincie is.

De *voorzitter*: Mijnheer Vreugdenhil, ik vraag u om nu af te ronden en met uw moties te komen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dat zal ik doen. Met enkel het aanpassen van het beheerstatuut zijn wij er niet. Er is een fundamentele discussie nodig over de vraag hoe het provinciale grondbedrijf moet worden gecontinueerd. Die discussie willen wij samen graag met het college en met de gemeenten in Brabant voeren. Daartoe dienen wij een motie in.

De *voorzitter*: Door de leden Vreugdenhil en Van Schoonhoven worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 4 en 5 februari 2010;

- *gehoord de beraadslaging aangaande het grondbeleid provincie Brabant;*
- *overwegende de aanbeveling van de Zuidelijke Rekenkamer aangaande de beoordeling van de wenselijkheid tot continuering van het grondbedrijf;*
- *voorts overwegende de vraag van gemeenten om de discussie aan te gaan over het toekomstig provinciaal grondbeleid;*

dragen het college op:

- *om uiterlijk juni 2010 een evaluatie aan de Staten te sturen ten aanzien van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het ontwikkelbedrijf;*
- *om daarin de mening te betrekken van gemeenten ten*

aanzien van doel en vorm van het provinciaal grondbeleid;

- *de Staten uiterlijk juni hierover te rapporteren zodat de uitkomsten door de Staten kunnen worden betrokken in de discussie over de wenselijkheid van de continuering van het grondbedrijf;*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 4 en 5 februari 2010;

- *gehoord de beraadslaging aangaande het grondbeleid provincie Brabant;*
- *overwegende dat naast afspraken over grondaankopen het tevens noodzakelijk is om heldere spelregels te hebben voor de verkoop van grond;*

dragen het college op om:

- *gelijktijdig met het beheerstatuut aan de Staten een afsprakenkader voor te leggen voor de verkoop van gronden;*
 - *transparant te zijn bij de verkoop van gronden en de Staten hier adequaat en actief over te informeren,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 4 en 5 februari 2010;

- *gehoord de beraadslaging aangaande het grondbeleid provincie Brabant;*
- *constaterende dat de provincie niet altijd zoals afgesproken gemeenten vooraf informeert over mogelijke grondaankopen op het gemeentelijk grondgebied;*
- *overwegende dat deze gang van zaken onwenselijk is en op gespannen voet staat met de "Brabantcode";*

dragen het college op:

- *voorafgaand aan elke grondaankoop de gemeenten vooraf te informeren;*
- *om in het geval gemeenten bezwaar maken tegen de grondaankoop van de provincie op hun grondgebied pas na toestemming van de Staten tot aankoop van de grond over te gaan;*
- *deze motie onder de aandacht van de gemeentebesturen te brengen,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze moties maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nummers M12, M13 en M14.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Na het uitbrengen van het rapport is de focus vooral op de Heijmans-deal geweest. Was het een goede prijs? Was het wel of niet een goede deal? Ik ben blij dat de aandacht weer terug is waar die moet zijn. Er worden procedurefouten gemaakt. Vastgesteld beleid wordt niet uitgevoerd. Afspraken worden niet nagekomen. PS worden niet geïnformeerd. Gemeenten worden niet vooraf geïnformeerd. Vooral over de gemeenten heb ik nog een vraag. De gemeenten zagen het grondbeleid van de provincie niet zitten. Wel is de gemeenten verzekerd dat altijd overleg zou worden gevoerd. Die afspraak is niet nagekomen. De provincie is op eigen houtje gaan opereren. In de commissie heb ik dat al opgemerkt. Ik heb daar geen antwoord gekregen op de vraag wat de gevolgen zijn voor de gemeenten. Hoe kijken zij aan tegen het grondbeleid dat door de provincie is gevoerd?

Wij vinden het vooral ernstig dat er geen externe taxateurs bij grondaankopen worden ingeschakeld en dat geen tweede taxatie wordt uitgevoerd. Wel geeft een ambtenaar advies. In verband met mogelijke staatssteun steunen wij beide amendementen van de SP. Als je eenmaal die verdenking op je geladen hebt, waarom zou je daar dan geen onderzoek naar laten verrichten? Je kunt dan laten zien dat je helemaal niets fout hebt gedaan. Dat is dan mooi.

Voor ons is ook verwarrend of de twee adviezen van de rekenkamer aan Provinciale Staten worden meegenomen bij aanneming van het voorstel. Ik ben heel blij met het amendement van de SP daarover.

De voorzitter: Ik meld u alvast dat wij na de eerste termijn van de Staten de lunch inlassen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Wij hebben in de commissies al veel van ons laten horen over dit onderwerp. Ik kijk vooral naar de rol van PS, kaderstellend en controlerend. Hoe heeft de rekenkamer daarover geoordeeld? Gewoonlijk zijn wij altijd, ik geloof op een uitzondering na, heel enthousiast over de onderzoeken van de rekenkamer. Ik kom nu echter terug op onze positiebepaling in de beroemde

commissievergadering van maart. Die is in het onderzoek niet echt tot uiting gekomen. De commissie heeft daar als het ware opdracht aan GS gegeven om de gedragslijnen op dit punt te ontwikkelen. Wij hebben daarop voorgesorteerd. Wij verwachtten toen een stuk van GS en hebben ons verder niet zozeer met de kaderstelling bemoeid.

D66 heeft het college toen wel de opmerking doen toekomen dat het ervoor moest zorgen dat het beleid "rekenkamer-proof" zou zijn. Dat heeft het college in ieder geval niet gedaan. Hoe het verder ook is gelopen, die opdracht is niet goed uitgevoerd. Dat staat zelfs ook nog in het schriftelijke verslag. Ik ben blij dat het op allerlei wijzen is vastgelegd.

Ik wil er de nadruk op leggen – het was ook wel te merken aan onze interrupties – dat de provincie ontwikkelingsgericht politiek kan voeren met grondbedrijven. Wij zien met belangstelling het beheerstatuut en ontwikkelstatuut tegemoet. Die zullen wij de volgende keer behandelen. De provincie mag wat ons betreft een actieve rol spelen. Wel moeten kaders en richtlijnen zorgvuldig worden vastgesteld. Het heeft ons buitengewoon teleurgesteld dat het niet zo gelopen is. De kwaliteit van de diensten in huis stelt ons teleur als blijkt dat niet eens duidelijk was dat de taxatie niet kon plaatsvinden zoals is gebeurd. Na de eerste slordige persverklaring hebben wij wel gemerkt dat het college oprecht verder is gegaan met het verwerken van de klap. Het college is behoorlijk onderuit geschoffeld, en terecht. Daarna heeft het zich echter opgesteld op een wijze waarvoor wij een compliment willen uitdelen. Het college heeft in de Rekeningcommissie, in aanwezigheid van de directeur middelen, aangegeven dat er echt fundamenteel iets veranderd moest worden. Er werd iets echt niet goed gedaan in de provincie. Zij wordt keer op keer door de Zuidelijke Rekenkamer op haar vingers getikt. Er zit iets fundamenteel fout. Die opstelling heeft mij zeer goed gedaan. Ik wil het college daarmee complimenteren. Ik hoop dat het op die weg doorgaat, want daar is de Zuidelijke Rekenkamer voor. Ik heb al vaker gezegd dat ik er moeite mee heb dat het college dat iedere keer

maar ziet als een aanval. Het moet dat opvatten als creatief meedenken over het management. Dat gaat af en toe van "au", maar wij doen niet alles goed en dat mag ook aangegeven worden. Ik hoop dat het college zo doorgaat. Wij volgen het dossier kritisch. Ik roep echt niet alleen maar halleluja, omdat het college een paar dingen goed doet.

Graag verneem ik van het college wat het nadeel en wat het voordeel ervan zou zijn om alsnog in te zetten op Europese controle op staatssteun. Als dat niet belemmerend werkt, zou ik het prettig vinden als die werd uitgevoerd. In die zin ondersteun ik het verzoek van de SP, maar ik hoor ook graag het commentaar van het college.

De vergadering wordt van 12.51 uur tot 13.31 uur geschorst.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! In het rapport heeft de rekenkamer naar ons idee twee dingen aan de orde gesteld, namelijk het beleid van een actief grondontwikkelbedrijf en de uitvoering daarvan. De fractie van het CDA heeft naar voren gebracht dat zij nog steeds actief steun verleent aan het hebben van een ontwikkelbedrijf. Kijken wij naar de ruimtelijke kwalificaties en opgaven in Brabant, dan ligt in de structuurvisie vast dat er veel werk voor verzet moet worden. Het ontwikkelbedrijf is er een goede hulpmotor bij. In de commissie is gesproken over het beheerstatuut. Ik kom daar later op terug. Veel van de zaken die aan de orde zijn geweest zullen in dat beheerstatuut een plaats krijgen.

De heer *Zeegers* merkt op dat de rekenkamer en de SP-fractie concluderen dat zorgvuldigheid en kwaliteit hebben geleden. Het Ecorys-rapport over de Heijmans-deal zou gehakt maken van die deal. Als ik de argumenten van de heer *Zeegers* en zijn terminologie "gehakt" mag geloven, is het niet zo moeilijk om gehakt van zijn redentie te maken. Bij de Heijmans-deal is wel degelijk gekeken of de aankoop strategisch was. Passen die gronden in het ruimtelijk beleid van de provincie? Alle gronden zijn daarop gewogen. Dat heeft ertoe geleid dat lang niet alle gronden zijn aangekocht. Als de motivatie alleen maar was het helpen van een bedrijf in nood, dan hadden wij alle gronden

moeten aankopen. Wij zijn heel selectief geweest, door alleen de gronden aan te kopen waarbij een link gelegd kon worden met een doel nagestreefd kon worden voor het ruimtelijk beleid. De relatie met staatssteun is dat bij een opzet om een bedrijf te helpen een prijs betaald zou moeten worden die het bedrijf vooruit hielp. Heijmans heeft de gronden tussen 1997 en 2002 voor €9,3 mln. aangekocht. Als wij ze dan nu kopen voor €9 mln., kun je niet zeggen dat wij Heijmans vooruit helpen. Uit de taxatie blijkt zelfs dat de waarde van de gronden bij een quick scan €9,5 mln. was. Later was het zelfs €12,5 mln.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Daar heeft de gedeputeerde volledig gelijk in. De steun bestaat echter met name uit het ter beschikking stellen van liquide middelen en niet zozeer uit de prijs.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Met alle respect, mijnheer Vreugdenhil, maar op het moment dat je van iemand grond koopt en daarvoor betaalt, ontvang hij liquide middelen. Dat is toch bij elke deal zo? De motivatie kan toch nooit zijn iemand helpen door een prijs te betalen?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dat is precies het punt. Heijmans vroeg steun omdat het liquiditeit nodig had. Wij kunnen daar helder over zijn. Wij hebben regelmatig gedeputeerden, voorgangers van de heer Van Heugten, gehoord die daar heel helder over waren. Zij hielden een ander verhaal.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De motivatie van Heijmans om zijn gronden aan te bieden was dat men de bedrijfsvoering, binnen het bedrijf, anders wilde inrichten, met het oog op de balanspositie. De motivatie kwam voort uit de bedrijfsvoering van Heijmans. Die leidde ertoe dat er gronden op de markt werden aangeboden. Den Bosch heeft bijvoorbeeld ook de kans gehad om gronden te kopen. Andere gemeenten hebben kansen gehad om gronden te kopen. Zij hebben dat om hen moverende redenen niet gedaan. De provincie heeft ook de kans gekregen om gronden te kopen.

Zij heeft dat om haar moverende redenen, in een aantal gevallen althans, wel gedaan. Dat is bovendien gebeurd voor een prijs die, waar het gaat om strategische aankopen voor iets langere termijn, daarbij past.

De heer *Zeegers* (SP): Ik heb twee opmerkingen. De eerste is dat ik weet dat wij selectief zijn geweest bij de aankopen. Ik heb ook niet gezegd dat dit niet het geval zou zijn geweest. Sterker nog, had het college het complex van Dico in Uden er bij gekocht, dan was het wel boven de tien miljoen uit gekomen. Dan was de regel van het vooraf raadplegen van Provinciale Staten meteen in werking getreden.

De tweede opmerking is dat in de tweede rapportage van Ecorys wel een waarde van 12 mln. wordt vermeld, maar ik wijs erop dat in een aantal gevallen bewust is afgeweken van een normale methode om de waarde te bepalen, de residuele waardebepaling. Er is gekozen voor een andere methode, omdat men er residueel gewoon niet uit komt. Het is maar zeer de vraag of de theoretische waardebepaling uiteindelijk te gelde zal worden gemaakt, op een paar complexen, waar het wel goed zal zitten, na. Het is maar zeer de vraag of het echt €12 mln. of €12,5 mln. is.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Precies om die reden is de taxatie van de waarde gecorrigeerd. Zover vooruitkijken kan niet. Je kunt dan niet meer de residuele waarde gebruiken. De taxatie zou anders nog veel hoger dan €12,5 mln. zijn uitgekomen. Met wat de heer Zeegers zegt is rekening gehouden in de taxatie. Ik snap zijn kritiek op dat punt niet. Natuurlijk zouden wij een incurante voorraad van 100.000 gloeilampen van Philips niet overnemen, want dat heeft niets met provinciaal beleid te maken. Als er grond op de markt komt, is dat iets anders. Wij kunnen een positie hebben om onze ruimtelijke doelen te realiseren.

Zoals mevrouw Geeraedts aangaf is de vraag of de rekenkamer wel zo zuiver is geweest in haar redenering. Is er in de provincie geen ruimtelijk beleid waarin is vastgesteld dat er ook actief aan wordt gewerkt? Dat raakt meteen aan de

kernvraag van de heer Vreugdenhil. Is daar een ontwikkelbedrijf voor nodig? Hoe zet je dat dan in? Een punt dat voor mij zwaar weegt, is dat de indruk wordt gewekt dat het college zich niet gehouden heeft aan de afspraken die met de Staten zijn gemaakt. Het kritiekpunt van de heer Vreugdenhil betreft de relatie met gemeenten. Uit de audit is gebleken dat alle transacties tussen maart 2009 en december 2009, met uitzondering van enkele percelen in de Heijmans-deal, vooraf bij de gemeente zijn gemeld. De beschuldiging van de heer Vreugdenhil dat het college zich niet heeft gehouden aan een afspraak die op 6 maart hier is gemaakt is volstrekt onjuist. Alleen bij de Heijmans-deal is de betrokken gemeente niet in alle gevallen vooraf geïnformeerd. In een aantal gevallen is de gemeente achteraf geïnformeerd, maar achteraf hebben alle gemeenten ermee ingestemd dat de provincie de grondtransactie heeft laten doorgaan.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik had de opmerking in een breder perspectief geplaatst, namelijk dat van het grondbeleid van de afgelopen jaren. De datum 6 maart heb ik er niet bij gehaald. Op twee punten zijn concrete afspraken niet nagekomen. Inderdaad is er bij de Heijmans-deal niet vooraf geïnformeerd. Het tweede punt ben ik kwijt. Op die punten zijn door het college de afspraken in de Staten niet nagekomen. De heer Van Heugten zat daar nog niet bij. Het college heeft daarvoor het mea culpa uitgesproken. De lijn die de heer Hoes in de commissie in december hanteerde spreekt ons veel meer aan dan de frontale aanval die de heer Van Heugten nu zoekt. Hoewel hij er later in is gestapt, valt hij de heer Hoes wel een beetje af.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat is absoluut een verkeerde veronderstelling. De heer Hoes heeft, net als de rekenkamer, gesproken over een aantal punten van de bedrijfsvoering van het ontwikkelbedrijf. Vanaf maart is daarmee begonnen, waarbij is afgesproken, zoals mevrouw Lestrade nog zei, dat wij een kader zouden ontwikkelen maar ondertussen wel aan de slag zouden gaan. GS heeft goed aangegeven dat het

snel ontwikkelen van een kader nu een hoge prioriteit heeft. Er zal helder worden gecommuniceerd met de Staten over het kader waarin het grondontwikkelbedrijf opereert. Dat zal klip en klaar op papier worden vastgelegd. Daar zijn wij tot nu toe in gebreke gebleven. De bedrijfsvoering is niet zorgvuldig geweest in die zin dat alle werkprocessen en interne processen goed waren, maar niet altijd goed zijn nagekomen. Onder de taxaties ontbrak bijvoorbeeld een aantal handtekeningen. Dat wij de gemeenten niet vooraf hebben geïnformeerd moet ik echter ontkrachten. Daarmee kies ik niet de frontale aanval en val ik de heer Hoes niet af. Ik geef alleen aan dat wij trachten op basis van de juiste gegevens de zaken op een rij te krijgen. Dan kun je ook van dingen leren.

Mevrouw Geeraedts is ook teruggekomen op de taxatie. Wij hebben gebruik gemaakt van een interne taxateur. Nu is dat niet strijdig met Europese regels voor staatssteun. Die spreken namelijk niet over intern of extern. Er wordt gesproken over een onafhankelijke taxateur. Inmiddels is gebleken dat een interne taxateur kan worden aangemerkt als een onafhankelijke taxateur volgens de regels voor Europese staatssteun als de eigen processen en de eigen organisatie voldoende waarborgen omvatten voor die onafhankelijkheid. Nu hebben wij daar zelf niet voor gekozen. Zoals aangegeven willen wij alle transacties voorzien van de handtekening van minstens een externe taxateur. Zo kunnen wij ervoor zorgen dat er zo min mogelijk discussie mogelijk blijft, ook met de Staten.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Op zichzelf kan ik uw betoog wel volgen, maar welke waarborgen waren er dan voor de onafhankelijkheid van interne taxateurs? Het zijn ambtenaren, dus zij zijn in dienst van de provincie. Er moeten dus duidelijke waarborgen zijn dat zij in die positie onafhankelijk zijn.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat zijn precies de dingen die ook in de commissie Bestuur en Middelen besproken zijn. Je moet zorgen dat in de administratieve organisatie en bij de interne

controle de zaken zodanig vastgelegd zijn dat taxateurs niet afhankelijk zijn van andere belangen in dit huis. Zij moeten in alle onafhankelijkheid kunnen opereren. Mevrouw Geeraedts kan dan zeggen dat dit een beetje schijn is, omdat zij onderdeel van de organisaties zijn. Een externe taxateur wordt betaald voor zijn taxatie. Dan heeft hij ook ergens een relatie met de provincie.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dit laatste vind ik niet juist. Elke adviseur die wordt ingeschakeld wordt betaald, maar dat wil niet zeggen dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan zijn deskundigheid. Als dat zo zou zijn, schakelde je een slechte adviseur in. Die redenering vind ik heel onzuiver.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Nu brengt mevrouw Geeraedts het aspect deskundigheid in, maar dat staat even los van intern of extern. Beide kunnen even deskundig zijn, maar het gaat om de onafhankelijkheid. Net zo goed als een externe taxateur door een financiële relatie een afhankelijkheid heeft van de provincie kan een interne taxateur een relatie hebben, omdat hij in dienst is van de provincie. Er zijn regels om te waarborgen dat er een situatie van voldoende onafhankelijkheid is gecreëerd. Daar moet ook toezicht op zijn binnen de organisatie. Daar hebben wij in het verleden niet aan voldaan. Er wordt heel goed op gelet dat hier in het nieuwe statuut wel aan wordt voldaan. Wij hebben steeds gezegd dat onder elke taxatie minimaal twee handtekeningen moeten staan. Daar houden wij het bij.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Betekent dit dat in het verleden taxaties zijn verricht die niet Europa-proof zijn?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat is gecheckt. Van 62 taxaties hebben wij er 7 gedetecteerd die dat niet waren. Die hebben wij moeten corrigeren. Wij hebben ervoor gezorgd dat die zijn aangevuld met een tweede handtekening en externe onafhankelijkheid. Zijn die andere 55 wel goed gegaan? Is het daarvoor allemaal goed gegaan? Die andere 55 zijn in elk geval gescreend en

staatssteun-proof voor de Europese Commissie.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): De heer Van Heugten geeft aan wanneer een interne taxatie kan plaatsvinden. Is dat ook gebeurd? Zijn daarover afspraken gemaakt? Hij heeft daar geen antwoord op.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Sterker nog, in de brieven die wij de Staten gestuurd hebben, hebben wij aangegeven welk plan van aanpak op korte termijn gerealiseerd is. Met onmiddellijke ingang is een aantal zaken op dit punt gecorrigeerd, zodat geen enkele twijfel meer kan bestaan over onafhankelijkheid of ingaan tegen de regels over staatssteun.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dan is de conclusie dus dat het voor die tijd niet zo was. Dat moeten wij dan duidelijk tegen elkaar zeggen en er niet omheen praten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wat er voor die tijd is gebeurd hebben wij gecontroleerd, mede ter geruststelling van onszelf. Wij hebben daarover gerapporteerd. Bij 55 gevallen was het gewoon goed. Bij 7 was er iets aan de hand. Dat hebben wij achteraf gecorrigeerd. De Staten zijn in alle transparantie daarover geïnformeerd.

GroenLinks duidde erop dat het vooral gaat om onvolkomenheden in de bedrijfsvoering. Over de principiële discussie of wij een eigen ontwikkelbedrijf nodig hebben en hoe de relatie met de gemeenten is heb ik zojuist al iets gezegd. Op dit moment is de positie van het provinciale ontwikkelbedrijf ten opzichte van de gemeenten dat vaak op verzoek van gemeenten met het ontwikkelbedrijf wordt deelgenomen aan projecten. Er is inmiddels een aantal verzoeken gedaan. Daaruit blijkt juist dat gemeenten zitten te wachten op een provinciaal ontwikkelbedrijf dat actief kan helpen bij het realiseren van grotere of kleinere gebiedsontwikkelingen. Doen andere provincies het anders? Ik ken de situatie van het Wieringerrandmeer in Noord-Holland. Ik kan verzekeren dat Provinciale Staten daar tegen de wil van de gemeente in een actief beleid hebben

gevoerd. Is dat nu het voorbeeld dat gemeenten nooit meer in conflict kunnen komen met de provincie? Dat dekt naar mijn ervaring niet helemaal de lading.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Dan moeten wij het even helder houden. De Staten kunnen beslissen dat wij een inpassingsplan maken of heel actief een ontwikkeling ter hand nemen. Vanuit de structuurvisie en het uitvoeringsprogramma kunnen zij het college dan de opdracht geven actief politiek te voeren. Dat is ook in Noord-Holland gebeurd. Dat is de zuivere lijn binnen de WRO. De gedeputeerde moet dat niet verdraaien door te zeggen dat er tegen de wil van de gemeente dingen worden gedaan. Dat was een politieke keus van de Staten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De situatie is in onze provincie niet anders. Een provinciaal inpassingsplan wordt door de Staten vastgesteld. Bij dat inpassingsplan hoort een financiële paragraaf, waarin kan worden gezien of de provincie deelneemt aan grondverkoop of met een ontwikkelbedrijf. Ook in dit huis is de discussie daarover al gevoerd. Er kan verder worden gesproken over de uitvoering van het ontwikkelbedrijf. Ik verwijs daarvoor graag naar het beheerstatuut dat er aan komt. Een aantal leden heeft daarover vragen gesteld en richtinggevende uitspraken gedaan. De heer *Wagemakers* vraagt mij om nog eens te bevestigen dat wij gemeenten vooraf informeren. Die bevestiging kan ik ronduit geven. Dat is en blijft onderdeel van beleid. Dat zal nadrukkelijk in het statuut opgenomen worden.

Moet het ontwikkelbedrijf ook niet een hulpmiddel zijn voor de ontwikkeling van de EHS, weginfrastructuur of andere projecten waarbij grondaankopen aan de orde kunnen zijn? In het conceptstatuut, dat met de Staten besproken is, hebben wij duidelijk gezegd dat ontwikkelen betekent: aankopen en verkopen. De ontwikkeling begint en eindigt daarmee. Daar staan opbrengsten en kosten tegenover. Bij de EHS is er geen sprake van dat wij gronden aankopen om ze later weer te verkopen. Wij doen een investering

die ten laste van een kostenpost geboekt zal moeten worden. Als er onvoldoende geld voor aankopen voor de EHS zou zijn, kun je niet met middelen uit het grondbedrijf een dekking vinden om toch die aankopen te doen. Bij wegen geldt hetzelfde. De investering gaat in de EHS of in de weg en komt er nooit meer uit. Het ontwikkelbedrijf werkt niet met een subsidiepot, maar met werkkapitaal. Dat is bedoeld om inkomsten en uitgaven te kunnen realiseren. Wij zullen dat in het beheerstatuut met nadruk toelichten. In de commissie zijn daar ook al vragen over gesteld.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Het is juist dat de aankoop van gronden voor de ecologische hoofdstructuur en verbindingzones tot eenmalige uitgaven leiden, voor rekening van de provincie. Overigens is er, naar wij van de heer *Hoes* hebben begrepen, ook een relatie met landelijke inleggelden. Die geldstroom stukt echter. Is het grondbedrijf bereid om, als het ware door voor te schieten voor de andere portefeuille, bereid om op dit punt actief te worden?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Omwille van de financiële controle in dit huis zou ik dat niet willen doen. Het zou betekenen dat de ene dienst bank gaat spelen voor de andere dienst. Dat zou in strijd zijn met de financiële regels die wij met elkaar hebben afgesproken. Het kapitaal van het ontwikkelbedrijf is werkkapitaal. De middelen die nodig zijn voor wegeaanleg en voor de EHS blijven daarin geïnvesteerd. Dat zijn kostenposten en geen kapitaallasten.

De SP heeft twee amendementen ingediend. In een amendement wordt gevraagd aan het besluit toe te voegen dat uiterlijk 1 maart 2011 een evaluatie plaatsvindt van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het ontwikkelbedrijf. Wij hebben al aangegeven dat wij het ook zelf heel belangrijk vinden dat er over een jaar een evaluatie komt van het ontwikkelbedrijf. Ik wil die evaluatie niet beperken tot doeltreffendheid en doelmatigheid, maar ook uitstreken tot alle aspecten van bedrijfsvoering die in het beheerstatuut zijn afgesproken. In feite gebeurt al wat in het amendement wordt gevraagd. Het is

overbodig om dat aan het besluit toe te voegen. Vervolgens wordt voorgesteld GS op te dragen voor 1 april een voorstel te maken voor het beheerstatuut voor het ontwikkelbedrijf. Ook dat is al in gang gezet. Er wordt ook gevraagd in het statuut aan te geven hoe om te gaan met politiek gevoelige grondaankopen. De Staten hebben in het concept al kunnen zien dat GS met een voorstel daartoe komen. Als de heer Zeegers wil pikken, moet hij dat niet met overbodige amendementen doen.

De voorzitter: Mijnheer Zeegers, de griffier is zo vriendelijk geweest mij attent te maken op een fout in uw beide amendementen. Er is geen sprake van een voorstel van GS, maar beide malen van PS. Ik neem aan dat u dit met ons eens bent.

De heer Zeegers (SP): Ik vind wat de gedeputeerde doet een beetje flauw. De twee amendementen zijn helemaal niet overbodig. De rekenkamer doet zes aanbevelingen, vier aan het college en twee aan ons. In het besluit dat GS aan ons hebben voorgesteld, wordt in algemene zin gezegd dat de aanbevelingen worden overgenomen. PS besluiten echter zelf over de aanbevelingen die de rekenkamer aan PS doet. Wij hebben het daar in de commissie ook over gehad. Toen zei het college iets anders, namelijk dat het beter was geweest om beide punten afzonderlijk in het voorstel op te nemen. Ik heb niet meer gedaan dan dat. Ik weet wel dat er een beheerstatuut wordt voorbereid. Ik weet ook dat het college een evaluatie in zijn planning heeft opgenomen. De posities moeten echter duidelijk zijn. PS vragen erom en GS dienen het niet op een presenteerblaadje aan.

De heer Van Heugten (GS;CDA): Ik heb niet meer dan de mening van GS over het amendement gegeven. Ik heb gezegd hoe wij er tegenaan kijken. Met de inhoud ervan hebben wij geen problemen, want in andere documenten is al te zien dat GS zich daar achter stellen.

In het tweede amendement wordt voorgesteld om aan de besluiten toe te voegen dat de grondaankopen van Caldic en Heijmans worden aangemeld bij de Europese Commissie ter toetsing

op staatssteun. Bij staatssteun speelt een groot aantal aspecten een rol. Een van die aspecten hebben wij net al besproken. Er moet sprake zijn van een onafhankelijke taxatie. Zowel bij Caldic als bij Heijmans is sprake van een onafhankelijke taxatie. Bij Caldic zijn op meerdere gronden onafhankelijke taxaties gemaakt. Er zijn nog andere punten. Er mag geen sprake zijn van een duidelijk aanwijsbare bevoordeling. Dat is bij Heijmans ook niet aan de orde. Caldic heeft veel hoger ingezet. Om dat bedrijf te bevoordelen had het de vraagprijs of meer moeten krijgen. Wij hebben heel duidelijk bij de Staten willen stipuleren hoe de deals met Heijmans en Caldic zijn verlopen. Het college ziet geen aanleiding om ze bij de Europese Commissie aan te melden ter toetsing op staatssteun.

Mevrouw Lestrade vroeg wat de voor- en nadelen zijn als je het toch doet. Het zou betekenen dat wij zelf twijfelden. GS hebben er geen twijfel over. Wij denken dat het helemaal goed zit.

De tweede vraag is of wij dan zekerheid krijgen. Uiteindelijk zal de Europese Commissie daarover een uitspraak moeten doen. Wij hebben echter ook gezien dat in een aantal gevallen de Europese Commissie zelf veel tijd nodig heeft en dat er veel twijfel bestaat hoe zij de zaak moet beoordelen. Ik denk dat het bij de Heijmans-deal niet zo'n punt zal zijn, maar bij de Caldic ligt dat zeer ingewikkeld omdat het een unieke complexe situatie is en er weinig markt is. Wij hebben de redenen gegeven waarom wij denken dat het een overbodige actie is.

Mevrouw Lestrade-Brouwer (D66): Voorzitter! Ik bedoelde te vragen of er nadelen aan zo'n onderzoek zitten en of bepaalde ontwikkelingen worden tegengehouden zolang een grondaankoop voorwerp van onderzoek is. Dat de gedeputeerde daarmee zou bekennen dat hij zelf twijfelt, vind ik eigenlijk niet zo belangrijk. Dat is een gevoel, maar dat is onzin. Hij kan het natuurlijk doen ter geruststelling van iedereen ook al weet hij dat de provincie goed zit. Dit is nu juist het enige argument waarmee de gedeputeerde mij niet kan overtuigen. Als hij zou zeggen dat er allerlei andere problemen zijn, vind ik dat veel logischer.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Ik kan verder geen problemen aangeven. Wij hebben contracten; er zijn overeenkomsten gesloten. Het toetsen van regels op Europese staatssteun is het werk van de Commissie. Wij hebben alleen uitgesproken dat het twijfelachtig is of de Commissie nog voldoende informatie kan vergaren. Ik verwijs even naar Caldic en vraag mij af of het bedrijf alle benodigde informatie wil verschaffen. Wat ons betreft is er geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat het alsnog toetsen van de regels op de Europese staatssteun geen enkele meerwaarde heeft.

Ik kom dan bij de moties op stuk nrs. 12, 13 en 14 van de fracties van de ChristenUnie-SGP en GroenLinks. In motie M12 wordt het college opgedragen, voor juni 2010 een evaluatie te doen plaatsvinden op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het ontwikkelbedrijf. Ik voel meer voor het voorstel van de SP om dat een jaar na dato te doen omdat er dan meer gegevens beschikbaar zijn. Juni 2010 is erg vroeg om dat te kunnen beoordelen. Een beoordeling van een beetje is minder steekhoudend dan een beoordeling van een substantieel deel van het beleid. Verder wordt het college in motie M12 opgedragen om daarin de mening te betrekken van gemeenten ten aanzien van doel en vorm van het provinciaal grondbeleid. De heer Vreugdenhil wees er terecht op dat een aantal jaren geleden toen ik nog wethouder in Helmond was, een discussie heeft plaatsgevonden over provinciale ontwikkelbedrijven in relatie tot gemeenten en gemeentelijke grondbedrijven. Uiteraard willen gemeenten niet dat de provincie hun in de wielen gaat rijden of gaat concurreren op dezelfde markt. Daar hebben zij helemaal niets aan. Een en ander is opgenomen in de provinciale spelregels: geen onnodige concurrentie op de grondmarkt en vooraf informeren van de gemeenten. Met die twee heldere spelregels is aan de toen geuite zorgen tegemoetgekomen. Als het college nu wordt opgedragen om met de gemeenten te overleggen over de vraag of de provincie een eigen ontwikkelbedrijf mag hebben, getuigt dat van weinig geloof in je eigen kunnen en doet geen recht aan de onafhankelijke positie die de eigen verantwoordelijkheid van de provincie in het

ruimtelijke domein classificeert. Om die redenen wil ik aanvaarding van deze motie ontraden.

In motie M13 wordt gesteld dat naast afspraken over grondaankopen het tevens noodzakelijk is om heldere spelregels te hebben voor de verkoop van grond. In de concept-beheerstatuten gaat het om het ontwikkelen van projecten. Daarin zitten risicobepalingen ten aanzien van verkoop, daarin zitten marktontwikkelingen, daarin zitten rentekosten en renterisico's. Ook de verkoop van gronden komen daarin aan de orde alsmede de complexen die in het ontwikkelbedrijf zitten. Ik denk dat u nog eens goed moet kijken of het definitieve beheersstatuut daarvoor geen voldoende kader biedt. Als de Staten dan nog van mening zijn dat het onvoldoende is, kunnen zij alsnog een motie of amendement indienen. Ik zou deze motie willen classificeren als ontijdig en op grond daarvan aanvaarding willen ontraden.

De motie op stuk nr. 14 gaat over het vooraf informeren van gemeenten over grondaankopen. Ik heb duidelijk aangegeven dat dit al gebeurt. Elke zweem van vermoeden dat wij dat niet zouden doen, wordt niet gedeeld door de gemeenten met wie wij contact hebben. Sterker nog, de provincie wordt veel benaderd door gemeenten om juist mee te helpen aan diverse ontwikkelingen en actief met haar grond en haar ontwikkelbedrijf te participeren.

De *voorzitter*: Ik kom nog even terug op de dictie in de amendementen van de SP. Uw fractievoorzitter, mijnheer Zeegers, heeft vanochtend aangegeven niet te zijn van de haarkloverij. U lijkt daarin vergaand te kunnen meegaan. Het protocol zegt dat de agendacommissie via PS het ontwerpbesluit over onderzoeken van de rekenkamer voorlegt. Het moet dus PS zijn. Als wij dat zo kunnen afmaken, staat het in de notulen. Dan is dat wat mij betreft duidelijk en maken de twee amendementen en de drie moties deel uit van de beraadslaging. De gedeputeerde het er het zijne over gezegd.

Is er behoefte aan een tweede termijn?

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! Is het mogelijk om twee minuten te schorsen?

De *voorzitter*: Heeft u die schorsing nodig om te bepalen of u behoefte heeft aan een tweede termijn?

De heer *Van Vught* (CDA): Ik heb normaal gesproken geen behoefte aan een tweede termijn.

De *voorzitter*: Ik schors graag twee minuten om u de gelegenheid te geven voor overleg.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De *voorzitter*: Dames en heren, ik heropen de vergadering en vraag nogmaals of u behoefte heeft aan een tweede termijn.

De heer *Van Vught* (CDA): Voorzitter! Ik heb eigenlijk geen behoefte aan een tweede termijn, maar ik wil wel een korte toelichting geven op ons stemgedrag.

Wij zijn tegen het amendement op stuk nr. A4. Ik heb onze motivering daarvoor al in mijn eerste termijn gegeven. Het amendement op stuk nr. A3 en de moties op stuk nrs. M12, M13 en M14 vinden wij overbodig. Al deze zaken komen terug in het beheerstatuut. Bij de behandeling van het beheerstatuut kunnen wij beter beoordelen hoe een en ander in elkaar grijpt.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik houd even iets omhoog en vraag of u weet wat dit is. Het is een gehaktmolen. Ik maak een selectieve keuze. Het taxatierapport vertoont methodologisch aanzienlijke tekortkomingen en de gevolgde marktvergelijking is onvoldoende onderbouwd. GS handelen in strijd met hun eigen spelregels. De onafhankelijke externe taxatie om het vermoeden van staatssteun weg te nemen heeft niet plaatsgevonden. Ik kan nog veel meer citeren, maar laat ik dat niet doen. De SP heeft er geen gehakt van gemaakt. Wij hebben geconstateerd dat zowel de Rekenkamer als Ecorys dat gedaan heeft. Dat gehakt betrof vooral de zorgvuldigheid waarmee gehandeld is.

Een andere vraag is of de provincie die grond van Heijmans wel of niet had moeten kopen en waarom. Het motief aan de kant van de verkoper

is in ieder geval wel duidelijk geworden; daarover bestaat dus geen misverstand meer. Het blijft juridisch misschien wel onbewijsbaar maar in de motivatie heeft het willen helpen wel degelijk de hoofdrol gespeeld.

Het is mij opgevallen dat de bijdragen van de verschillende fracties zich op twee fracties na vooral gingen over de procedures en weinig over het wat en waarom. De woordvoerders van fracties van de PvdA en de ChristenUnie-SGP hebben daarover wel iets gezegd. Ik wil daarop graag even ingaan.

De PvdA zegt eigenlijk dat het goed uitpakt en dat het niet zo verkeerd is. Ik vind dat een oppervlakkige redenatie. Ik vond het wel goed dat de heer Wagemakers vroeg om serieus te kijken of het ontwikkelbedrijf en het grondbedrijf niet gecombineerd kunnen worden. Wij zijn het daarmee van harte eens. Er zit zoveel verwantschap tussen die beide takken van sport dat zij beter in één hand gehouden kunnen worden.

De heer Vreugdenhil stelde de waardebenadering aan de orde. Ik moest denken aan Woolhandler en Himmelstein. Dat zijn twee Amerikaanse onderzoekers die een prachtig artikel hebben geschreven met als titel: When money is the mission. In dat artikel betogen zij dat als winst maken het doel wordt, er anders geredeneerd gaat worden. In die zin ben ik het helemaal eens met de opmerking van de heer Vreugdenhil. Waarom willen wij grond kopen? Wij willen grond kopen omdat wij een belangrijke taak hebben in het publieke domein en om ruimtelijk beleid waar te maken. Zo moet het ook blijven. Op het moment dat het grondbedrijf de cash cow van de provincie wordt, wordt het een heel ander soort grondbedrijf. U merkt dat ik bewust het woord "grondbedrijf" gebruik omdat ik denk dat de term "ontwikkelbedrijf" de verleiding inhoudt om het anders te doen.

Voorzitter. Ik blijf erbij dat onze min of meer technische amendementen die ertoe strekken om wel degelijk een positief besluit te nemen over de aanbevelingen van de rekenkamer, echt nodig zijn. Ik ben het oneens met de redenering van de gedeputeerde dat omdat misschien achteraf gezien de prijs van een transactie oké is, er geen sprake is

van steun aan een bedrijf. Dat is namelijk wel degelijk het geval. Ook in de beantwoording van de gedeputeerde ligt de focus op de bedrijfsvoering. De wat- en waarom-vragen blijven achterwege.

Het moge duidelijk zijn dat wij onze amendementen handhaven. Wij onderschrijven de analyse van de fractie van de PvdA om te komen tot één bedrijf voor zowel wegen, bossen als strategische aankopen. Wij ondersteunen de analyse van de ChristenUnie-SGP over het doel van dit grondbedrijf.

Hetgeen gevraagd wordt in motie M12 is voor ons geen optie. Wij vinden dat er een grondbedrijf moet zijn in de provincie. Het inrichten daarvan is heel belangrijk alsmede de wijze waarop daarmee wordt omgegaan, maar wij zien het niet zitten dat onze provincie geen grondbedrijf heeft. Dat moet er zijn.

De moties M13 en M14 steunen wij van harte.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik beperk mij tot onze zienswijze over de amendementen en de moties.

Het amendement A3 is naar onze mening overbodig. Wij zijn tegen amendement A4 omdat wij van mening zijn dat bij deze grondaankopen is voldaan aan de criteria. Wij zullen ook stemmen tegen de motie M12, enerzijds omdat de termijn van de evaluatie te kort is en anderzijds vanwege de bedoeling daarvan namelijk om te kunnen discussiëren over de wenselijkheid van continuering van het grondbedrijf. Dat laatste staat bij ons niet ter discussie.

Net als de gedeputeerde zijn wij van mening dat motie M13 ontijdig is in die zin dat dit alles aan de orde komt bij het beheersstatuut. Dat geldt eigenlijk ook voor motie M14.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voorzitter! Wij zijn tegen amendement A3. Dit is bestaand beleid en komt ook terug in het beheersstatuut. Wij zullen tegen amendement A4 stemmen. Wij zijn tegen de melding van de grondaankopen van Caldic en Heijmans bij de Europese Commissie ter toetsing op staatssteun.

Wij stemmen ook tegen motie M12, omdat wat

hierin gevraagd wordt voor een deel bestaand beleid is en ook terugkomt in het beheersstatuut. Dat geldt ook voor het afsprakenkader. Daarom is motie M13 naar onze mening overbodig. Gelet op de discussie en de toezeggingen van de gedeputeerden vinden wij motie M14 ook overbodig.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voorzitter! Wij hebben ons enigszins verbaasd over de inbreng van de gedeputeerde in eerste termijn. Was er in december nog sprake van enige zelfreflectie, vandaag was er een meer aanvallende toonaard en werden de feiten opzij geschoven. Dat verbaast ons des te meer omdat uit de stukken en de reacties blijkt dat men bezig wil zijn met een leerproces. Als je zo reageert als gedeputeerde Van Heugten dat vandaag doet namens het college, denk ik dat er weinig geleerd is. Je gaat dan alleen in de verdediging en schiet in krampen.

Wij zijn het niet met GS en het CDA eens dat de amendementen en de moties overbodig of ontijdig zijn. Wij zien deze echt als het trekken van conclusies op basis van de aanbevelingen van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer. Het is nu het moment om duidelijk aan te geven wat de Staten hiermee willen. Een en ander staat los van het feit dat wij straks nog een discussie krijgen en een beheersstatuut opstellen. Nu moet je het moment pakken om duidelijk aan te geven waar PS staan.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wij sluiten vandaag een bewogen periode af waarin wij een heel stevig debat gevoerd hebben. Het is ook een periode waarin wij heel duidelijk geleerd hebben. Eerder getrokken conclusies hebben intern geleid tot aanpassingen. Bepaalde zaken zijn ook heel scherp gemaakt. Natuurlijk moesten wij vandaag een scherp debat voeren naar aanleiding van de conclusies van de rekenkamer. Ik meen dat dit op een goede manier gebeurd is. Het is ook goed om dit debat te eindigen met een aantal uitspraken en conclusies waarin leerpunten concreet benoemd worden. Dat hebben wij gedaan in een aantal moties. Er wordt gesteld dat die moties ontijdig zijn omdat een en

ander later aan de orde komt. Natuurlijk gaan wij in de toekomst heel veel doen, maar dat is geen reden om nu geen moties in te dienen. Wij hebben stevig een aantal punten aangegeven. Daarmee wordt recht gedaan aan het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer. Een en ander kan ook dienen bij het neerzetten van een grondbedrijf voor de Brabantse samenleving, in samenwerking met de gemeenten. Wij brengen deze moties graag in stemming om dit namens onze fracties nogmaals te stipuleren.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik wil even ingaan op de opmerking van de heer Zeegers van de SP dat hij mij niet gehoord heeft over het waarom. Ik meen dat wij in de voorgaande periode reeds hebben aangegeven dat wij inderdaad niet geloven dat GS met de aankoop van de Heijmans-gronden andere bedoelingen had dan zij hebben aangegeven. Ik weet dat de heer Zeegers een andere mening is toegedaan. Wij geloven dat simpelweg niet, dus het was voor ons geen vraag.

Wij zijn voor amendement A3 omdat wij dit een correcte gang van zaken vinden. Met betrekking tot het amendement A4 kom ik terug op de vragen die ik in eerste termijn aan het college gesteld heb. Ik ben geen voor- of tegenstander maar de gedeputeerde heeft mij niet kunnen overtuigen dus ga ik mee met dit amendement van de SP.

Wij gaan niet mee met motie M12 vanwege de wenselijkheid en de datum. Wij vinden ook dat er een grondbedrijf moet zijn. Over de vorm volgt nog een discussie. Wij gaan ervan uit dat hetgeen in motie M13 wordt gevraagd, geformuleerd wordt in het beheersstatuut. Hetzelfde geldt voor motie M14. Wij zullen dus tegen alle drie de moties stemmen.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik dank de leden voor hun inbreng in tweede termijn. Ik ben het eens met de fractie van het CDA dat wij bij het beheersstatuut de context waarin de verbeteringen moeten plaatsvinden in één keer goed kunnen afconcluderen.

Ik ben het niet eens met de kritiek dat GS op dit moment te weinig reflectie hebben. Ik ben het met

mevrouw Geeraedts eens dat het beleid goed is en dat wij misschien verder moeten inzoomen op het beleid met betrekking tot strategische aankopen. Dat komt ook terug in het beheersstatuut. Volgens mij zijn wij in dit huis erg goed in het maken van beleid maar kunnen wij de uitvoering verbeteren. Daarop heeft de rekenkamer ook duidelijk de vinger gelegd. Er wordt namelijk gesteld dat in de uitvoering veel verbeterpunten gevonden kunnen worden. Een aantal hebben wij onmiddellijk opgepakt. Een aantal hebben wij samen met u in het beheersstatuut willen uitwerken. Ik denk dat dit getuigt van reflectie en dat daarmee recht gedaan wordt aan de onderzoeken van de rekenkamer.

In stemming komt amendement A3.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt amendement A4.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

In stemming komt Statenvoorstel 07/10

De heer *Van Vught* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Voorzitter. U zult uit de hele lijn van ons betoog hebben begrepen dat wij niet zijn tegen wat in het voorstel staat, wij vinden het alleen niet ver genoeg gaan. Met deze verklaring stemmen wij voor het voorstel van de agendacommissie.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Voor.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het Statenvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie M12.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Tegen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M13.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M14.

De heer *Van Vught* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Wagemakers* (PvdA): Tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Nummer 08/10

Rapport Zuidelijke Rekenkamer: 'Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant'

Mevrouw *Aarts-van de Loo* (CDA): Voorzitter! Het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over natuurcompensatie is duidelijk. Het beleid is op zichzelf goed, maar de uitvoering is onder de maat. Daar gaat het nu echter over bij natuurcompensatie: de uitvoering. Oftewel, hoe borgen wij dat natuurcompensatie ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd? Ik zei al dat het rapport duidelijk is; zo ook de aanbevelingen. Ik wil ze graag nalopen, met onze reactie daarop. De eerste aanbeveling is:

"Zie, binnen de mogelijkheden van de nWro, toe op een strikte toepassing (zowel naar kwaliteit als kwantiteit) van natuurcompensatie".

Dit onderschrijven wij van harte. De BMF (Brabantse Milieufederatie) geeft in haar brief ook aan dat aantasting van kostbare natuur zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Als het niet anders kan, is compensatie noodzakelijk. Dat is een uiterst middel, zoals de BMF aangeeft in haar brief. Wij vinden de suggestie van de BMF om vooraf te compenseren sympathiek. Wij begrijpen dat het zeker niet altijd kan, omdat er vaak nog werkzaamheden op de desbetreffende grond moeten worden uitgevoerd. Bij de randweg rond Den Bosch is het wel prima gelukt. Hoe denkt de gedeputeerde hierover?

De tweede aanbeveling:

"Richt de provinciale organisatie zodanig in dat sprake is van zowel kwantitatieve als kwalitatieve borging van dit toezicht".

Uiteraard, zou ik bijna zeggen. Het is zaak dat dit in ieder geval zo snel mogelijk in orde is. De derde aanbeveling gaat over het gebruikmaken van bankgaranties, zowel bij overheden als bij particulieren. Wij denken dat het vragen van bankgaranties aan mede-overheden het probleem niet zal oplossen. Met z'n allen vormen wij één overheid. Wij zijn geen voorstanders van het creëren van een bureaucratisch circuit van overheden onderling.

De vierde aanbeveling gaat over een publiek toegankelijk informatiepunt. Dat is prima. De vijfde gaat over het waarborgen dat ook kleine compensatieverplichtingen worden nagekomen en over het onderzoeken van de mogelijkheden tot bundeling van de plannen. Dit alles draait weer om de hoofdvraag die ik al eerder aangaf. Hoe borgen wij dat natuurcompensatie ook echt wordt uitgevoerd?

Het CDA heeft er geen behoefte aan om een heel inspectieleger op te zetten. Een basis voor een andere aanpak is vertrouwen in uitvoering door derden, maar wel met een borging. Wij vragen de gedeputeerde, uit te zoeken of deze borging ook te organiseren is via een accountantsrapportage of iets vergelijkbaars, net zoals wij met de waterschappen en de eerste bestuursovereenkomst doen. Dat laat de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemers, kost geen menskracht in huis en is steekproefgewijs te controleren.

De zesde aanbeveling was aan GS gericht. GS worden gevraagd om periodieke verantwoording.

Het is vandaag al vaker aan de orde geweest, maar uit het rapport van de rekenkamer blijkt weer eens dat de beleidscyclus niet sluit. Tussentijdse evaluaties op doeltreffendheid en effectiviteit moeten vooraf worden gepland. Het CDA vindt dat tussentijdse evaluaties onderdeel vormen van de beleidscyclus. Dat hoort erbij. Wij gaan er dan ook niet elke keer apart om vragen. Het is de taak van GS om de P&C-cyclus sluitend te maken en PS periodiek daarover te informeren. Het CDA vindt dat GS aan de lat staan om dit alles zo

spoedig mogelijk op te pakken. Natuurcompensatie is een zodanig belangrijk onderwerp dat het zeker prioriteit behoeft.

De *voorzitter*. Het woord is nu niet aan mevrouw Slegers, maar aan de heer Zeegers, zo heb ik begrepen.

De heer *Zeegers* (SP): De heer Zeegers gaat citeren uit andermans werk, het werk van mevrouw Slegers, die op dit moment per se ergens anders moet zijn.

Voorzitter. Het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over de kwaliteit van de natuurcompensatie in Brabant is een absolute bevestiging van wat niet alleen de Brabantse natuurorganisaties en de SP al lang zeggen, maar ook veel Brabantse burgers die wij spreken, namelijk dat de staat van de natuur erg achteruitgaat, niet alleen in kwantiteit, maar ook in kwaliteit. Letterlijk staat in het rapport:

"De provincie Noord-Brabant zorgt niet goed voor het compenseren van beschermde natuur die wordt aangetast."

Bij de meeste natuurcompensatieprojecten wordt niet of onvoldoende voldaan aan de meest essentiële eisen. Er wordt geen compensatieplan gemaakt, geen compensatieovereenkomst gesloten tussen betrokken partijen, de compensatielocatie wordt niet verankerd in bestemmingsplannen en monitoring en handhaving zijn er nauwelijks. Op papier klopt het wel, zegt de rekenkamer, maar er is een grote kloof tussen theorie en praktijk. Wij hebben net al gehoord dat het juist bij natuurcompensatie alleen maar gaat om de praktijk. Het gevolg is dat zowel de kwaliteit als de omvang van de Brabantse natuur afneemt. Dat is heel ernstig in deze tijd van toch al grote druk op de leefomgeving van mensen en op milieu en klimaat. Het is dubbel ernstig omdat natuurcompensatie volgens de SP een elementaire kerntaak is. Dat is geen pleonasme. Het is een elementaire kerntaak van het provinciaal bestuur.

In een tijd waarin het bestaansrecht van provincies wordt betwist, was het slim geweest van het provinciebestuur om in elk geval deze keer een taak fatsoenlijk uit te voeren. Dat dit niet gebeurt

is, verrast ons niet helemaal. De gedeputeerde ecologie heeft wat ons betreft zelden blijk gegeven van een integrale visie en de daarmee gepaard gaande gedrevenheid op het gebied van bescherming van de natuur. Sterker nog, deze gedeputeerde verslikt zich vaak in zijn portefeuille. Laat ik hem er bij dezen van verzekeren dat het toch echt om ecologie gaat en niet om economie.

In de commissie heb ik de gedeputeerde gevraagd om een verklaring voor dit falende beleid. Is het niet actief sturen op natuurcompensatie te betitelen als laksheid, onvermogen of een bewuste keuze voor *laissez faire*, *laissez aller*? Is het ingegeven door ideologische overwegingen of is GS gewoon praktisch en vindt het andere belangen zwaarder wegen dan natuurkwaliteit? Is de borging van de natuurkwaliteit een lastige sta in de weg voor andere ruimtelijke, met name aan de economie gerelateerde, belangen?

Een oorzaak is dat volgens de rekenkamer het moeilijk is om het begrip natuurkwaliteit te omschrijven. Ook de rijksoverheid heeft dat nog niet gedaan. Daarover zullen wij het dan straks moeten hebben, bij de verordening ruimte.

Een andere oorzaak ligt volgens ons in de afbakening van de dwingende redenen van groot openbaar belang die er moeten zijn bij ingrepen in de natuur. In de commissie is de gedeputeerde niet duidelijk geweest over wat volgens hem die dwingende redenen zijn. Daarom horen wij dat graag nog maar eens een keer. Volgens ons moeten trouwens Provinciale Staten daar over gaan. Wij horen graag ook waarom een bankgarantie volgens GS niet in te zetten is als sanctiemiddel.

In het rapport blijkt dat Gedeputeerde Staten erg uitgaan van vertrouwen in de gemeentelijke partners bij natuurcompensatie. Vertrouwen is goed, controle is beter, zo zei mijn fractiegenoot Ron van Zeeland daarstraks al. Schriftelijke toezeggingen of verklaringen zijn niet bindend en uiteindelijk krachteloos als beschermings- of handavingsinstrument.

In de commissie hebben wij GS opgeroepen om alle conclusies en aanbevelingen uit het rapport over te nemen. Dat blijkt nu in het voorstel van en aan de Staten ook te gebeuren. Afhankelijk van de

beantwoording door GS zal de SP samen met GroenLinks en de PvdD al dan niet een motie indienen waarin GS worden opgeroepen om natuurcompensatie vooraf te realiseren, zoals de BMF al aangaf. Ook liggen er moties van GroenLinks, SP en de PvdD over het inzetten van bankgaranties en toezicht bij de natuurcompensatie. Tot slot ligt een motie van afkeuring klaar, omdat het van de zotte is dat de gedeputeerde ecologie er tot nu toe blij van heeft gegeven geen visie te hebben op of, ernstiger, niet genegen te zijn tot bescherming van de Brabantse natuur, door bijvoorbeeld een goede uitvoering van het natuurcompensatiebeleid.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! De uitkomst van het onderzoek van de Zuidelijke Rekenkamer over de natuurcompensatie was op z'n zachtst gezegd zowel voor GS als voor PS verrassend. De natuurcompensatie blijkt wel goed uitgewerkt te zijn in de provinciale beleidsregel natuurcompensatie, maar met de uitvoering van de beleidsregel was er van alles mis. Dat hebben wij al eerder gehoord vandaag. Opvallend was dat de provincie haar eigen regel onvoldoende naleefde en dat zij niet door middel van monitoring en veldcontroles naging of er daadwerkelijk is gecompenseerd.

De Zuidelijke Rekenkamer pleit in haar rapport voor een strikte toepassing van de beleidsregels en een borging van het toezicht op zowel de kwantiteit als de kwaliteit van natuurcompensatie. Het ontbreekt ook aan duidelijke werkprocessen. Op het punt van uitvoering en handhaving valt dus nog veel te verbeteren. Om deze verbetering te kunnen maken, komt de Zuidelijke Rekenkamer met een zestal aanbevelingen. Die hebben wij allemaal kunnen lezen. Eén aanbeveling is gericht tot PS. Wij moeten ook een beetje de hand in eigen boezem steken. Wij hebben niet om een rapportage gevraagd, maar zoals het CDA al aangaf hoort die natuurlijk normaal in de P&C-cyclus te zitten.

GS erkennen in het algemeen de juistheid van conclusies en aanbevelingen. Hoewel GS toch schrijven dat regelmatig wordt stilgestaan bij de natuurcompensatie erkent het dat er geen

duidelijke werkprocessen zijn ten aanzien van een transparante uitvoering van het compensatiebeleid, inclusief de monitoring en de handhaving. De verankering en herijking van deze processen zijn wel degelijk noodzakelijk. GS hebben ons laten weten dat het de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer overnemen. GS hebben ook per direct – de VVD is GS daar zeer erkentelijk voor – een aantal maatregelen genomen. Zo worden alle toekomstige dossiers waarbij het om natuurcompensatie gaat uitdrukkelijk gescreend aan de beleidsregels. Dat zou ook normaal moeten zijn. Maar ook alle dossiers van voor 2005 worden opnieuw tegen het licht gehouden.

Het natuurcompensatiebeginsel wordt verankerd in de verordening ruimte. In het kader van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening wordt gekeken of de werkprocessen, de borging en de handhaving aangepast moeten worden. De gedeputeerde heeft in de commissie toegezegd dat daarbij ook wordt gekeken naar de mogelijkheid om vooraf, zoals de BMF suggereerde, te compenseren bij een ingreep. Wij zijn heel benieuwd naar die mogelijkheden. Pas dan is een borging goed te overzien. Dat scheelt een heel stuk in de handhaving op latere termijn.

De fractie van de VVD is tevreden over de snelheid waarmee GS na de verschijning van dit rapport de nodige maatregelen hebben getroffen en over de toezeggingen over het vervolg van het hele traject. Wij zijn benieuwd naar de resultaten. In de commissie heeft de gedeputeerde gezegd dat wij die resultaten over een paar maanden zouden kunnen zien. In een ander stuk lees ik dat het in maart zou kunnen gebeuren. In de voorliggende besluiten staat juni. Ik ben de draad een beetje kwijt. Misschien kan de gedeputeerde precies vertellen wanneer hij zover is dat wij dit in de commissie kunnen bespreken.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Een van de beweegredenen van de Zuidelijke Rekenkamer om juist te kiezen voor natuurcompensatie als onderzoeksonderwerp is dat natuurcompensatie echt zichtbaar is. Het is een onderwerp waarbij beleid zijn uitwerking heeft in het veld. Wat voor

impact heeft dan de opmerking van de Zuidelijke Rekenkamer dat zij in haar onderzoek heeft vastgesteld dat de provincie na goedkeuring van de compensatieplannen niet meer bij de uitvoering betrokken is? Dit roept een belangrijke vraag op. Wat betekent dit voor mogelijke andere onderzoeksonderwerpen waarbij het beleid zijn uitwerking heeft in het veld? Gaat het hier om een op zichzelf staand beleidsterrein of is het verhaal breder? Gaat het hier om een organisatiecultuur die meer gericht is op beleid maken dan op beleid uitvoeren en handhaven?

In de commissievergadering heb ik gedeputeerde Van Heugten enkele malen tevergeefs de waarom-vraag gesteld. "Weet u ook waarom de uitvoering tekortschiet?" De aanbevelingen volgen en de regels aanpassen is één ding, maar begrijpen hoe het zover heeft kunnen komen is een ander. De reactie van GS op de aanbevelingen stelt de PvdA wat dat betreft dan ook niet gerust. GS geven aan dat het werkproces tegen het licht wordt gehouden en dat zo nodig herontwerp plaatsvindt. Maar deze reactie gaat niet in op de vraag hoe het zover heeft kunnen komen. Waarom vinden er geen handhaving en monitoring plaats? Is er te weinig geld? Is er te weinig mankracht? Wordt het niet belangrijk gevonden? Verder is de reactie van GS toch wat verdedigend, terwijl ons inziens de feiten voor zichzelf spreken. De PvdA had het op prijs gesteld als GS hadden aangegeven het handhavingsbeleid ten opzichte van gemeenten ook niet altijd adequaat te vinden, in plaats van te reageren met: wij handelen dan wel niet naar de letter van de wet, maar wel naar de geest van de wet en wij hebben er vertrouwen in dat het uiteindelijke resultaat een toename van de kwaliteit van de natuurwaarden zal zijn. Dit onderzoek vraagt om durven kijken naar het functioneren van de eigen organisatie. Moeten wij nu alleen maar de regels en de afspraken aanpassen of moeten wij misschien ook de achterliggende inzichten en de normen en waarden onder de loep nemen. Kijken wij alleen naar "kunnen" of ook naar "weten" en "begrijpen"?

Ik wil natuurlijk ingaan op de aanbevelingen van de rekenkamer. Eén aanbeveling heeft de rekenkamer aan PS gedaan: vragen om periodieke

verantwoording. Hier ligt een taak voor PS, vragen om informatie. Dit is onvoldoende gebeurd. Daarom steunen wij de aanbeveling van harte. De overige aanbevelingen zijn aan Gedeputeerde Staten gedaan. GS nemen de meeste aanbevelingen over, maar op de bankgarantie en op het publiek toegankelijke informatiepunt beraden zij zich nog.

De bankgarantie is een belangrijk punt. De provincie zoekt een stok achter de deur en heeft die ook nodig om de gemeenten aan te zetten tot uitvoering van de beleidsregel. Wij zullen de gemeenten moeten helpen bij de uitvoering. Ik heb een aantal wethouders in Brabant gebeld en gevraagd hoe zij aankijken tegen het handhavingsbeleid ten aanzien van natuurcompensatie. Een wethouder merkte op dat een stukje verzakelijking voor hem een noodzaak was in het belang van een mooi Brabant. Een ander zei dat een boete kon worden uitgedeeld, eventueel op andere dossiers, als het niet tijdig gebeurt. Als voorbeeld werd de methodiek bij het toekennen van de IDOP-subsidies (IDOP = Integraal dorpsontwikkelingsplan) genoemd. Daarbij wordt een koppeling gelegd met de algemene voortgang van de gemeente in de reconstructie. Met andere woorden: geen subsidie als er geen voortgang is in het bestemmingsplan buitengebied.

Vanuit Tilburg kwam ook een interessante reactie. De gemeente heeft daar zelf een voorstel gedaan ten aanzien van de natuurcompensatie, namelijk een voortdurende inspanning voor compensatie doen. Op het moment waarop er een project is waarvoor de compensatie vereist is, kan dat via de al lopende compensaties geregeld worden. Dat is dus anticiperende natuurcompensatie. Het voordeel is dat een project geen vertraging oploopt en dat de compensatie-aanplant al enigszins volwassen is.

Als een bankgarantie niet het middel is, laten wij dan wel openstaan voor en verder zoeken naar middelen en ideeën die wel werken. In dit kader is de fractie van de PvdA benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde over mogelijkheden voor natuurcompensatie vooraf.

Wij vinden publiek toegankelijke informatiepunt een goed idee van de Zuidelijke Rekenkamer. Dit

kan ook prima een informatiepunt op projectniveau zijn, waar de betrokkenen en de belanghebbenden de voortgang kunnen volgen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De Brabantse natuur staat onder druk, zowel kwalitatief als kwantitatief. Rapporten spreken wat dat betreft boekdelen. De commissie Ruimte en Milieu heeft het daar meermalen over gehad. De ecologische hoofdstructuur is de ruggengraat van onze Brabantse natuur. Aantasting zou wat ons betreft überhaupt niet aan de orde moeten zijn. Helaas is de meerderheid anders van mening en is het toch mogelijk om de ecologische hoofdstructuur aan te tasten. Juist daarvoor is de beleidsregel natuurcompensatie opgesteld. Als er aantasting plaatsvindt, moet minimaal een compensatie worden bewerkstelligd. Wat GroenLinks betreft, is dit ook een van de belangrijkste taken van Brabant.

Nu heeft de rekenkamer een onderzoek gedaan. De beleidsregel natuurcompensatie blijkt maar voor de helft te worden uitgevoerd, de papieren helft. Ik haal uit het rekenkamerrapport dat de provincie de door haar opgestelde regels betreffende de natuurcompensatie zelf niet consequent naleeft en ook niet adequaat toeziet op de naleving hiervan door andere partijen. Wat de fractie van GroenLinks betreft, is er dan meer aan de hand dan alleen dat er geen duidelijke werkprocessen zijn, zoals GS antwoorden. Beleid dat door de Staten is afgesproken en Statenbreed wordt ondersteund, wordt in de praktijk niet adequaat uitgevoerd. Wat ons betreft krijgen wij dan toch te maken met de geloofwaardigheid van Gedeputeerde Staten.

Wij hebben een wisseling van de wacht gehad in GS. De vorige gedeputeerde voor ruimtelijke ordening heeft nu een andere functie, maar als hij er nog was geweest, was wat ons betreft zelfs een motie van wantrouwen aan de orde geweest. Zover willen wij op dit moment niet gaan, maar wij vinden de zaak toch zodanig gewichtig, dat wij met een motie van afkeuring willen onderstrepen dat GS onvoldoende en niet adequaat hebben gehandeld. Wij zullen die motie dadelijk aan de voorzitter overhandigen.

Vervolgens moeten er aanpassingen plaatsvinden. Constatering van een feit is één, vervolgens moeten wij voorkomen dat het in de toekomst vaker gebeurt. De rekenkamer doet daar in haar rapport duidelijk zes aanbevelingen, vijf voor GS en een voor PS. Wat ons betreft moeten alle zes aanbevelingen overgenomen en uitgevoerd worden. Alleen dan hebben wij misschien enige mate van zekerheid dat de maatregelen van natuurcompensatie in de toekomst wel worden uitgevoerd. GS beraden zich nog over het publiek toegankelijke informatiepunt. Wij pleiten ervoor zo'n informatiepunt in uitvoering te nemen. Wij horen graag of GS daartoe wel of niet willen overgaan. Anders zullen wij in tweede termijn samen met andere partijen met een motie komen. Een aanbeveling die niet in het rapport van de rekenkamer stond, maar waar de BMF mee is gekomen is om te kijken of er geen natuurcompensatie vooraf kan plaatsvinden. De woordvoerder van de PvdA noemde al een aantal mogelijkheden. Natuurcompensatie vooraf is ook niets nieuws. Voor de Natura 2000-gebieden moet het al gebeuren. Wij dienen samen met de PvdD en de SP een motie in.

Met een laatste, technische opmerking sluit ik aan bij de woordvoerder van de VVD. Alle dossiers worden nogmaals nagelopen op natuurcompensatie. Een aantal dossiers loopt nog dit kalenderjaar af, een achttiental zelfs voor de zomer van 2010. Wij willen de resultaten van het onderzoek naar zowel de gevallen waarin de deadline al gepasseerd is alsook naar de gevallen die voor de zomer aflopen graag zien. Hoe is de stand van zaken? Wordt de natuurcompensatie gerealiseerd? Ik hoor graag een datum waarop wij die resultaten kunnen verwachten in de commissie Ruimte en Milieu.

De *voorzitter*: Door de leden Martens, mw. Verstappen, mw. Slegers en Zeegers wordt de volgende motie voorgesteld:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 februari 2010;
behandelend statenvoorstel 08/10A Rapport Zuidelijke Rekenkamer: 'Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-*

Brabant';

overwegende dat:

- de Zuidelijke Rekenkamer onderzoek heeft gedaan naar de kwaliteit van de natuurcompensatie van de provincie Noord-Brabant;
- de Zuidelijke Rekenkamer uit dat onderzoek concludeert dat onvoldoende wordt gewaarborgd dat het compenseren van aangetaste natuur transparant, juist en tijdig wordt gerealiseerd;
- dat uit datzelfde onderzoek blijkt dat van een aantal natuurcompensatieprojecten de vervaldatum van compensatie is vervallen zonder dat de natuurcompensatie is gerealiseerd;

overwegende dat:

- voorkomen moet worden dat natuurcompensatieprojecten niet of onvoldoende worden gerealiseerd;
- dit voorkomen kan worden door te eisen dat de natuurcompensatie is gerealiseerd voordat de voor natuur schadelijke ingreep plaatsvindt;

roepen GS op dit in een verordening op te nemen, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nummer. M15.

Door de leden Martens en Van Schoonhoven wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 5 februari 2010;

behandelend statenvoorstel 08/10A Rapport Zuidelijke Rekenkamer: 'Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant'

overwegende dat:

- de Zuidelijke Rekenkamer onderzoek heeft gedaan naar de kwaliteit van de Natuurcompensatie van de provincie Noord-Brabant;
- de Zuidelijke Rekenkamer uit dat onderzoek concludeert dat onvoldoende wordt gewaarborgd dat het compenseren van aangetaste natuur transparant, juist en tijdig wordt gerealiseerd;
- uit datzelfde onderzoek blijkt dat van een aantal natuurcompensatieprojecten de vervaldatum van compensatie is vervallen zonder dat de natuurcompensatie is gerealiseerd;
- Provinciale Staten er op mogen vertrouwen dat beleid zodat dit is vastgesteld in Provinciale Staten wordt uitgevoerd door Gedeputeerde Staten;

spreken uit dat:

- Gedeputeerde Staten het natuurcompensatiebeleid onvoldoende en niet adequaat hebben uitgevoerd,
- en spreken hierover hun afkeuring uit, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nummer M16.

De heer Vreugdenhil (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Voordat ik op de inhoud inga, wil ik wederom waardering uitspreken voor de rekenkamer. Het is blijkbaar niet zo moeilijk voor de rekenkamer om zich in Brabant te profileren. Bijna elk onderzoek leidt tot krantenkoppen.

Waar ik een compliment aan de een kan geven, moet ik meteen mijn zorgen uitspreken over de ander, over ons, de provincie. Juist op dit heel belangrijke punt hebben wij de verantwoordelijkheid om de flexibiliteit in de ruimtelijke ordening te waarborgen en daarnaast te combineren met behoud van natuurkwaliteit. Dat is een heel belangrijke verantwoordelijkheid, die wij niet goed genoeg kunnen uitvoeren. Wij onderschrijven dan ook van harte de aanbevelingen van de rekenkamer.

Als wij een aantal jaren terug kijken, zou het debat van vandaag een overbodig debat moeten zijn. Zijn er in het verleden al niet een aantal malen heel concrete afspraken met het college gemaakt over de monitoring van het natuurcompensatiebeleid, bijvoorbeeld in de notitie van april 2004, waarin de gedeputeerde Rüpp namens het college toezegde dat er aan het begin van ieder kalenderjaar een rapportage over de toepassing van het compensatiebeginsel aan de commissie zou worden verstrekt? Hij gaf de wijze van registreren en van rapporteren over de natuurcompensatieprojecten heel helder aan. Alles stond netjes op een rij. Wordt in dezelfde notitie niet gesproken over de implementatie van het compensatieregistratiesysteem? Ik haal daaruit aan dat ook de gegevens over de realisatietermijn van het project en de toekomstige eigenaar erin zouden worden opgenomen. Voor Brabant zou zo een overzicht gegeven kunnen worden van alle natuurcompensatie binnen de provincie. Ik citeer gewoon

uit stukken waarover afspraken zijn gemaakt met de Staten. Samenvattend wordt ook nog gesteld dat in 2005 de registratie van ieder compensatieproject dat hierna zou worden vastgesteld volledig zou zijn.

Dat is in 2004 afgesproken. Daarna is door de VROM-inspectie in 2006 nog een onderzoek gedaan na het nakomen van natuurcompensatie in vier provincies, waaronder Brabant. Verrassenderwijs komen de conclusies en de aanbevelingen vrijwel geheel overeen met die van de Zuidelijke Rekenkamer. Ik heb de werkwijze van de heer De Kroon door. Volgens mij is het niet zo moeilijk om zo te scoren in de media.

In het rapport wordt gesteld dat de provincies een reactie aan de VROM-inspectie hebben gericht over de maatregelen die zij hebben genomen om meer grip te krijgen op de uitvoering van het compensatiebeleid. Ik ben daar erg benieuwd naar, maar ik heb die de afgelopen twee weken niet boven tafel kunnen krijgen. De VROM-inspectie is daar heel lovend over, want zij juicht de initiatieven toe en hoopt dat de positieve ontwikkelingen worden voortgezet. Ik ben ontzettend benieuwd naar de brief die door GS naar de VROM-inspectie is gestuurd en waarin een aantal verbeteracties wordt aangekondigd, want die zijn heel belangrijk om de voortgang van het dossier te kunnen controleren.

Daarmee kom ik toch op een van de conclusies van de Zuidelijke Rekenkamer, die ook PS een veeg uit de pan geeft. Ik moet zelf constateren dat wij de afgelopen twee jaar op veel onderwerpen zelf moesten focussen, maar dat er een onderwerp was dat wij met een heel gerust hart uit handen konden geven, omdat er continu op doorgevraagd werd in commissieverband, namelijk het natuurcompensatiebeginsel, met dank aan GroenLinks. Ik wil ook wel een reflectie toepassen. Ik constateer ook dat wij onze controlerende instrumenten blijkbaar toch nog beter moeten inzetten. Wij moeten scherper zijn. Wij moeten heldere besluiten nemen. Wellicht moeten wij die besluiten niet alleen in commissieverband, maar vaak ook in deze zaal nemen. Ik zou er graag een parlementaire zelfreflectie op loslaten. Ik zal het onderwerp agenderen in de komende presidium-

vergadering.

De fractie van de ChristenUnie-SGP neemt de aanbevelingen van de rekenkamer onverkort over. Wij verwachten dat het college de voorgestelde maatregelen op korte termijn onverkort uitvoert. Een plan van aanpak is wat ons betreft niet nodig, mede gezien de haast die gemaakt kon worden met het grondbeleid. Ik verwacht een reactie van de gedeputeerde over de toezeggingen van 2004 en het rapport van 2006. Ik wil weten of het eigenlijk wel nodig is om de aangekondigde verbeterpunten vast te leggen of dat wij het college enkel moeten aanspreken op het nakomen van afspraken en daarmee het nakomen van onze verantwoordelijkheid voor de natuurcompensatie, om ons rentmeesterschap daadwerkelijk in te vullen en vorm te geven.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): In de commissie werd er al de nadruk op gelegd dat de meerderheid van de Brabantse bevolking een goed natuurbeleid wil. Zij kiest zelfs voor behoud van natuur als dat ten koste gaat van bijvoorbeeld landbouw of andere economische belangen. Miljoenen mensen in Nederland zijn lid van natuurbeschermingsorganisaties. Er is al gewezen op de enorme spanning tussen bestuurlijke werkelijkheid en reële werkelijkheid buiten de deur. Op papier is er een goed beleidskader geformuleerd, maar wat hebben wij aan een papieren document als het niet uitgevoerd wordt?

Op de vraag waarom het college geen monitoring en veldcontroles laat verrichten – hier ben ik het niet eens met de Partij van de Arbeid – gaf de gedeputeerde wel een antwoord. Hij zei daarvoor te weinig middelen te hebben. Het doel was zo ambitieus dat er ook middelen tegenover zouden moeten staan. In de commissie klonk een vraag die ik hier nogmaals wil laten klinken. Waarom heeft het college PS er niet over geïnformeerd dat het die middelen niet had? Het college neemt de aanbevelingen van de rekenkamer over. Heeft het nu wel de middelen? Waar haalt het die dan vandaan?

De conclusie van de rekenkamer dat er sprake is van afname van natuurwaarden, niet alleen in kwantiteit maar ook in kwaliteit, is zeer ernstig.

Goede natuurcompensatie heeft invloed op de biodiversiteit, waarmee het in Brabant niet goed gaat. Het rapport Rijk door natuur wijst op verdere achteruitgang van de biodiversiteit in Brabant, dus ik dacht dat de gedeputeerde voor ecologie wel extra alert zou zijn met betrekking tot compensatie. Meerdere leden in de commissie waren dan ook heel verbaasd dat de gedeputeerde voor ecologie dit dossier heeft laten lopen. Toen ik hem daarop aansprak, deed hij een en ander af met: zo hebben wij dat hier nu eenmaal geregeld. Wij wijzen op pag. 12, waar staat dat er onduidelijkheden bestaan over de exacte verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen beide betrokken directies in de dagelijkse praktijk. Zo goed is het dus allemaal niet geregeld. Tevens geven betrokkenen aan dat de informatie-uitwisseling en inhoudelijke afstemming tussen deze directies, maar ook met andere directies, niet voldoende is. Zo kan het voorkomen dat in het kader van compensatie vanuit de Boswet door bossen omsloten percelen worden beplant met bos, terwijl dit ecologisch gezien geen optimale keuze is. Onze vraag aan de gedeputeerde voor ecologie is: waar bent u in dezen?

Hoe kan het gebeuren dat een voortrekker van de landelijke biodiversiteitscommissie in zijn eigen provincie de biodiversiteit door zijn vingers laat glijpen en dat terwijl er alleen maar achteruitgang geconstateerd wordt? Hoe kijkt gedeputeerde Hoes hierop terug? Wat wil hij hieraan doen, of vindt hij het zo prima geregeld?

Op pagina 26 van de bestuurlijke reactie staat: "Wij hebben vertrouwen dat het uiteindelijke resultaat een toename van kwaliteit van natuurwaarden zal zijn." Wij hebben in de commissie gevraagd waarop dit vertrouwen gebaseerd is. De gedeputeerde gaf toen een heel persoonlijk voorbeeld van iets vlakbij zijn eigen achtertuin. Wij willen niet zomaar een voorbeeld maar vragen of GS de stelling dat het allemaal wel goed komt op een meer effectieve wijze kunnen onderbouwen, bijvoorbeeld met cijfers.

De rekenkamer kon de compensatie niet goed bekijken omdat zij niet over alle dossiers beschikte. Waarom zijn die dossiers niet overhandigd aan de rekenkamer?

Ik vond het mooi dat de woordvoerder van de PvdA hier vertelde dat zij gebeld heeft met enkele wethouders en dat een paar telefoontjes al drie of vier goede ideeën heeft opgeleverd. Als wij kijken naar de capaciteit in dit huis en naar de teloorgang van de natuur in Brabant, moet het toch mogelijk zijn op grotere schaal ideeën te inventariseren, de goede eruit te pikken en deze aan PS voor te leggen met een concreet voorstel voor de wijze waarop een en ander aangepakt gaat worden. Wat vindt het college van het idee om zo'n exercitie op te pakken?

Een publiek toegankelijk informatiepunt is een geweldig idee. Daardoor kunnen burgers veel meer controle op natuurcompensatie uitoefenen. Hoe is de reactie van het college hierop? Gaat het college dat uitvoeren? Eventueel dienen wij hiervoor een motie in.

Wij horen ook graag de mening van het college over de aanbeveling van de BMF (Brabantse Milieufederatie), Natuurmonumenten en de Stichting Brabants Landschap om bij alle activiteiten waarvoor natuurcompensatie vereist is, de voorwaarde te stellen dat compenserende maatregelen voorafgaand aan een schadelijke ingreep uitgevoerd moeten zijn.

Redenerend vanuit het uitgangspunt dat schadelijke ingrepen zoveel mogelijk voorkomen moeten worden en compensatie een uiterst middel is dat alleen ingezet wordt als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieven mogelijk zijn, is natuurcompensatie aan de orde. Daarbij meenemend het grote maatschappelijke belang dat gehecht wordt aan het behoud van natuur en de slechte resultaten die nu door GS behaald zijn, bevelen wij aan om dit te doen bij alle activiteiten. Wij horen in de toekomst graag of de natuurcompensaties inderdaad gerealiseerd zijn.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik zal het kort houden want er zijn heel veel vragen gesteld. Ik meen mij inderdaad te herinneren, mijnheer Vreugdenhil, dat wij ooit toezeggingen en lijstjes hebben gehad. Toen ik dit rapport las, vroeg ik mij inderdaad af waar dat allemaal gebleven is. U heeft dat uitgezocht en ik ben

benieuwd naar de antwoorden op uw vragen. Ik ben er jaloers op want ik had die vragen ook wel willen stellen. Het zijn heel goede vragen.

Ik ga in op het oude liedje, namelijk dat wij bestuurlijk de boel niet voor elkaar hebben en dat de stukken niet beschikbaar zijn. Ik vind het teleurstellend dat wij dat iedere keer weer te horen krijgen dat de stukken niet klaarliggen. Dan komt het college achteraf met het verhaal dat die stukken er wel waren, maar dat zij hier of daar lagen. Zo werkt het natuurlijk niet. Ook het antwoord van het college dat het wel in de geest van de wet handelt, is toch geen antwoord dat een bestuurscollege zich kan veroorloven. Je kunt toch niet aan anderen vragen dat zij zich precies aan de regels houden en er vervolgens zelf langs fietsen. Ik vind het bijna genant.

Over een aantal punten is al gesproken. Ik ben heel benieuwd naar de antwoorden van het college en geef reeds aan dat ook wij alle aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer. Wij danken de Zuidelijke Rekenkamer opnieuw hartelijk dat zij ons wijst op ons eigen falen. Wij nemen de aanbevelingen inclusief die met betrekking tot de bankgarantie van harte over. Ik ben wederom teleurgesteld in de toon van de reactie van het college. Ik heb al vaker gezegd pak dat nu eens op als kritisch meedenken en zeg gewoon: dank je wel, het is dom dat wij de stukken niet op orde hebben. Van de manier waarop het college iedere keer weer probeert om er langs te fietsen met excuses krijg ik hartstikke genoeg.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Die opmerking zet mij aan het denken. Mevrouw Lestrade spreekt over iedere keer weer. Dat betekent toch dat er broddelwerk geleverd wordt?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik gebruik niet de term broddelwerk want dan zou je het aan specifieke projecten moeten toekennen. Ik geef wel aan dat er iedere keer weer een probleem is met de manier waarop de stukken in dit huis lopen. Waar zijn de stukken? Zij zijn er niet op het moment dat mensen die nodig hebben. Dat is een oud liedje!

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dank u wel, voorzitter, dank u wel, leden van de Staten en dank u wel Zuidelijke Rekenkamer voor uw werk. Nu heb ik drie keer dank u wel gezegd, mevrouw Lestrade, aan het begin van deze beantwoording. Dat is niet humoristisch maar serieus bedoeld. Wij proberen goed te kijken in hoeverre het rapport van de rekenkamer de kwaliteitsverbetering die wij nastreven, kan ondersteunen. Er liggen kansen om dat te doen. Wij hebben dat ook opgeschreven en aan u toegezegd. Ik kom later nog even terug op de toezeggingen.

Dat wil echter niet zeggen dat alle suggesties die de rekenkamer doet en alle bevindingen die zij heeft gedaan altijd kloppen met onze mening. Het moge duidelijk zijn dat wij kritisch blijven op dergelijke rapporten. Wij doen dat niet alleen om ons te verdedigen maar kijken ook of de bedachte oplossingen passen bij de gesignaleerde problemen.

Een aantal leden hebben gevraagd of de gebrekkige uitvoering op een aantal punten in de compensatie een serieuze bedreiging is voor de natuur en de EHS in Noord-Brabant. Ik ben zeer gerustgesteld omdat wij in Brabant een zeer ambitieus compensatiebeleid voeren. Er wordt veel meer gecompenseerd dan de EHS. Veel meer natuur- of groendoeltypen worden gecompenseerd. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de GHS (Groene Hoofdstructuur) en AHS (Agrarische Hoofdstructuur). Die vallen allemaal binnen ons compensatiebereik. Wij hebben een ambitieus compensatiebeleid geformuleerd, waarbij sprake is van heel veel meervoudige compensatie. Als er één hectare verloren gaat, wordt er soms wel 30 of 40 hectare gecompenseerd.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik geloof niet dat dit aan de orde is. Aan de orde is het punt dat niet gedaan wordt wat wij hebben afgesproken.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb de zorgen willen wegnemen die een aantal leden hebben uitgesproken over het teloorgaan van veel natuur in Noord-Brabant als gevolg van ingrepen die gecompenseerd moeten worden, omdat een

deel van die compensatie niet op orde is. Die zorgen zijn terecht als het gaat over de afspraken die wij met elkaar gemaakt hebben over de uitvoering, maar ik meen dat er vooral ook gekeken moet worden naar de effectiviteit op het natuurbeginsel in Noord-Brabant. Aan de hand van een aantal voorbeelden wil ik u laten zien dat wij met de verbeteracties die wij voorstellen proberen een goede werkwijze te vinden.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik vind het treurig wat hier gebeurt. De gedeputeerde bezigt nu dezelfde toon als in de commissievergadering. Toen is hij door werkelijk alle partijen op de vingers getikt en nu gebeurt het weer!

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik weet niet of mevrouw Verstappen en ik in dezelfde commissievergadering gezeten hebben, maar ik heb andere partijen andere dingen horen zeggen. Een ambitieus compensatiebeleid moet ook worden uitgevoerd en daarvoor moeten waarborgen georganiseerd worden. Soms heb ik de indruk dat ook de rekenkamer zegt dat er wel erg veel op het bordje van de provincie ligt, terwijl het merendeel van de compensaties moet worden uitgevoerd door derden: vooral gemeenten en ontwikkelaars. De provincie heeft slechts een beperkte rol in het toezicht daarop. Dat kan ook niet anders, want de bevoegdheden van de provincie zijn in dat opzicht beperkt. Vooral de VROM-inspectie heeft een belangrijke rol om een bijdrage te leveren aan de borging van het compensatiebeginsel. Ik vind het jammer dat de Zuidelijke Rekenkamer daarover niets zegt. Het zou misschien aardig zijn om eens te kijken hoe die inspectie haar handhavende taak oppakt.

In de commissie heb ik uitvoerig toegelicht dat het stellen van bankgaranties tussen overheden ook een nadelig effect kan hebben voor de natuurcompensatie. Gemeenten kunnen een en ander daardoor namelijk gemakkelijker doorschuiven naar de provincie. Een gemeente kan zeggen: "Provincie, hier hebt u het geld en dan ben ik van mijn compensatieverplichting af." Dat is geen verbetering van de compensatiecultuur.

Mevrouw Aarts heeft gevraagd of bij de borging van de compensatieafspraken niet meer gebruik kan worden gemaakt van beginselen zoals die in de wateropgaven zijn gedaan met accountantsrapportages. Het is een goede suggestie om mee te nemen in ons plan van aanpak. Ik zeg toe dat wij zullen kijken in hoeverre dit inpasbaar is in de uitvoering. Mevrouw Prins merkte op dat de transacties tot 2005 nog eens goed moeten worden nagelopen. Volgens mij vergiste zij zich, het zijn namelijk de transacties vanaf 2005. Die zullen wij inderdaad met u nalopen om te kijken wat er van terechtgekomen is. In onze brief hebben wij aangegeven dat wij de voorlopige conclusies in maart met de commissie willen bespreken. Ik zou dat willen combineren met een aantal andere toezeggingen die wij hebben gedaan en met vragen die de Staten hebben gesteld. Ik stel voor om uiterlijk in juni met de commissie verder in te zoomen op het compensatiebeginsel en op de geopperde ideeën. Ik sla dan meteen een bruggetje naar de opmerking van mevrouw Wijnands van de PvdA dat er andere ideeën mogelijk zijn om het beginsel van compensatie waarbij gemeenten vaak de uitvoerende partij zijn, beter te organiseren en realiseren. Zij sprak over meer verzakelijking en vroeg of er boetes kunnen worden opgelegd en er meer gebruik gemaakt kan worden van het "voor wat hoort wat"-principe. Ik zeg u toe dat een aantal van deze suggesties wordt meegenomen in ons plan van aanpak. Wij zullen in ieder geval met een aantal gemeenten nagaan of er nog andere suggesties leven hoe wij nog beter kunnen samenwerken om met zo min mogelijk bestuurlijke last en administratieve druk toch een maximaal effectief resultaat te bereiken. In de regionale planningsoverleggen die vanaf medio dit jaar weer zullen plaatsvinden niet alleen over afspraken over de woningbouw of bedrijventerreinen maar ook over groen en water kan het compensatiebeginsel aan de orde komen en kunnen wij aangeven dat wij samen de regie op die compensatie graag samen vorm willen geven.

De heer Vreugdenhil verwees naar onderzoeken uit het verleden en naar een rapport van de VROM-inspectie. Ik heb de rapportages zelf niet gezien maar uit de samenvatting begrijp ik dat van

de vier onderzochte provincies Noord-Brabant er helemaal niet slecht af kwam. Het was een positieve rapportage over de grondcompensatie van Noord-Brabant. Er is wel een aantal aanbevelingen gedaan. De heer Vreugdenhil heeft aangegeven wat de heer Rüpp in dezen heeft toegezegd. Op mijn beurt wil ik de Staten toezeggen dat ik zal kijken in hoeverre er nu nadere acties ondernomen moeten worden omdat een aantal toezeggingen niet of onvoldoende zijn uitgevoerd.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De gedeputeerde suggereert alsof Brabant het volgens het VROM-rapport heel goed deed. Het is een beetje van: in het land der blinden is eenoog koning. Dat was de strekking. Noord-Brabant was iets beter dan de andere provincies, maar kwam er ook bekaaid vanaf.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik heb mij gebaseerd op de behandeling in het IPO. Daar is dat rapport besproken. Vanuit het IPO is naar de minister een reactie gegeven op de rapporten van de rekenkamer. Ik begrijp dat het IPO daarbij ook gereageerd heeft op de rol van de VROM-inspectie. Wij kunnen nog eens kijken of wij die gegevens kunnen vinden.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Ik wil even reageren op de opmerking van de gedeputeerde over de niet zo slechte rol van de provincie Noord-Brabant in dat rapport. Ik heb het rapport ook genoemd in de commissie. Vier van de elf projecten die in Brabant zijn onderzocht, waren onvoldoende. Natuurlijk kan men zeggen dat andere provincies slechtere resultaten hadden geboekt, maar drie jaar later heeft de rekenkamer een vervolgonderzoek gedaan waaruit bleek dat de resultaten slechter waren. Kan de gedeputeerde daarop reageren?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik wil voorkomen dat wij op grond van aantallen compensaties en onderzochte dossiers niet kunnen zeggen of het beter of slechter gegaan is. Ik zeg dat niet ter verdediging, maar omdat ik samen met u

wil denken over de vraag hoe wij de werkprocessen en de capaciteit in dit huis kunnen verdelen. Mevrouw Wijnands en mevrouw Verstappen vroegen nadrukkelijk of er te weinig capaciteit, middelen, geld of prioriteit is. Ik verwijs naar de A50. Bij de compensatie van de A50 ging het maar liefst om 185 ha. natuurcompensatie. Er is veel provinciale capaciteit ingezet om die compensatie volledig te realiseren. Even ter vergelijking, de dossiers die nu onderzocht zijn, betroffen een compensatieareaal van 50 ha. De afgelopen jaren heeft de provincie veel capaciteit ingezet bij een aantal grote compensatieprojecten. Ik noemde al de A50 waar het ging om 185 ha. Ik wijs op de HSL (Hoge Snelheidslijn) waarbij het ging om een paar honderd ha. Verder de grote compensatie bij Budelco in Budel. Zoals u ziet, is veel capaciteit ingezet bij grote compensatieprojecten.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De gedeputeerde wekt de suggestie dat kleine natuurcompensatiemaatregelen niet zo belangrijk zijn en dat die weinig gemonitord worden. Die suggestie zou ik verre van ons af willen werpen. Elke natuurcompensatiemaatregel die wordt afgesproken, moet uitgevoerd worden ook al gaat het bij wijze van spreken maar om 5 m².

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Dat ben ik met de heer Martens eens, maar ik ben het niet met hem eens dat zij even zwaar meetellen in de beoordeling van de vraag hoe het met de natuurcompensatie in onze provincie is gesteld. Ik geef een voorbeeld uit de rapportage. Op een van de dossiers was sprake van een compensatie van 300 m². Dat is uitgevoerd maar er is geen compensatieplan voor opgesteld en dus zegt de Zuidelijke Rekenkamer: Provincie, u heeft de zaken niet op orde; u had daar een compensatieplan voor moeten opstellen. Ik zeg op mijn beurt dat het schrijven van een compensatieplan voor 300 m² mij een erg zware opgave lijkt. Wij hebben in dit huis een beperkte capaciteit aan menskracht en financiële middelen. Als er prioriteiten gesteld moeten worden, liggen die niet bij het schrijven van een compensatieplan

voor 300 m², maar bij de monitoring van iets grotere compensatieverplichtingen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Het is prima dat de gedeputeerde een heel verhaal houdt en allerlei voorbeelden geeft, maar het is niet de kern waarover wij het hebben. De kern is transparantie. De Staten moeten hun controlerende taak kunnen uitvoeren en ook anderen kunnen aanspreken. De gedeputeerde spreekt zelfs de VROM-inspectie aan. Ik denk dat hij daarmee een beetje voorzichtig moet zijn gezien het voorliggende rapport. Wij hebben transparantie nodig om de gemaakte afspraken te kunnen controleren. Daarover hoor ik de gedeputeerde nauwelijks. In 2004 is afgesproken dat er in 2005 een monitoringssysteem in het leven wordt geroepen. Blijkbaar is dat systeem er en bevat alle elementen die ook in het rapport worden genoemd. Kan de gedeputeerde toezeggen dat dit systeem binnen korte tijd in de lucht komt? Het is het nakomen van een afspraak die in 2004 gemaakt is.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! In de rapportage over het plan van aanpak kijken wij terug op de dossiers vanaf 2005, geven wij de resultaten daarvan en stellen wij verbeteringen voor. Wij zullen daarbij ook de punten die de heer *Vreugdenhil* zojuist noemde meenemen. Aan de hand daarvan kunnen wij met elkaar bekijken wat er nog ontbreekt, op welke termijn eventuele leemtes worden ingevuld en hoe wij dat zullen doen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik heb hier grote moeite mee, voorzitter. Het is een vorm van terugonderhandelen. Er zijn heldere afspraken gemaakt. De Zuidelijke Rekenkamer geeft PS de duidelijke opdracht om hun controlerende taak op te pakken en het college aan zijn afspraken te houden. Ik neem die opdracht aan en verzoek GS de afspraak na te komen die in 2004 gemaakt is. Ik heb geen behoefte om terug te onderhandelen en te gaan bekijken of het wel of niet gedaan zal worden.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Zo heb ik dat ook niet bedoeld. In de commissie heb ik al een verbeterde rapportage toegezegd. Daarin kunt u zien hoe de stand van zaken is met betrekking tot de compensatie. Wij beginnen met een rapportage van alle dossiers vanaf 2005. De Staten kunnen mij echter niet aan het onmogelijke binden. Ik heb ook toegezegd dat ik zal kijken of er toezeggingen liggen die nog niet zijn uitgevoerd. Wij zullen met elkaar bekijken wat daarvan de reden is en wat wij daaraan kunnen doen. Er ontbreekt mij op dit moment voldoende informatie om de toezegging te doen die de heer *Vreugdenhil* vraagt. Het is echter niet mijn bedoeling om op dit punt terug te onderhandelen, zoals hij dat formuleerde.

Mevrouw *Wijnands* opperde het idee van anticiperende natuurcompensatie. Daarover is hier in het verleden eerder gesproken. Het is een beetje vergelijkbaar met het instrument bankgarantie. Wij moeten opletten dat het geen extra legitimatie wordt en de drempel om de EHS aan te tasten niet omlaag gaat. Wij verwerpen het idee niet maar moeten wel even kijken of wij dat effect kunnen voorkomen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Maar daar is de provincie toch zelf bij? Dat geldt ook voor de bankgarantie. Als een provincie dan zegt: nu kunnen wij doen wat wij willen, kan de provincie toch zeggen dat het zo niet werkt?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wat is dan het nut van een bankgarantie? Die hadden wij dan niet hoeven te geven.

Voorzitter. Ik kom bij de moties. Er wordt gevraagd of het niet mogelijk is om vaker de compensatieverplichting te realiseren voordat de ingreep in de natuur of in de EHS plaatsvindt. Ik wijs erop dat dit beginsel eigenlijk al verwerkt zit in de huidige beleidsregels. Artikel 6 betreft de realisatietermijn van compenserende maatregelen. Daarin staat dat met de uitvoering van het compensatieplan uiterlijk gelijktijdig met de voltooiing van de verstorende ingreep gestart dient te worden en dat dit in een tijdschema moet worden vastgelegd. Vervolgens wordt gesteld: "Wanneer sprake is van onomkeerbare aantasting

van het leefgebied van de bedreigde soorten dient de compensatie gerealiseerd te worden voor de aanvang van de ingreep zodat een vervangende biotoop voor aanvang van de ingreep reeds beschikbaar is."

Wellicht komen de huidige regels vergaand tegemoet aan wat de BMF ons suggereert. Wij moeten kijken of daarin nog onvolkomenheden zitten die bij de monitoring tot problemen leiden en als dit inderdaad het geval is moeten die regels worden aangepast. Bij de behandeling van de verordening ruimte komt ook een landschaps-investeringsregel aan de orde. Ik zou u willen adviseren om te kijken of er in die context aanpassing nodig is.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De gedeputeerde citeert uit de huidige beleidsregels. Uit het rapport van de rekenkamer blijkt dat papier inderdaad geduldig is. Kan de gedeputeerde ons de garantie geven dat wat hij zojuist citeerde ook altijd in de praktijk gebeurd is? Dan hebben wij inderdaad geen probleem.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Nogmaals, de rekenkamer zegt dat het beleid goed is maar dat in de uitvoering steken vallen en dat die beter georganiseerd moet worden. Wij zeggen dank je wel tegen de rekenkamer voor die constatering want dat helpt ons om dat proces nog eens in te zetten. De heer *Martens* vraagt of ik op grond van de bestaande beleidsregels kan garanderen dat de uitvoering altijd 100% in orde is. Ik kan het natuurlijk niet met de rekenkamer eens zijn dat wij steken hebben laten vallen en vervolgens de Staten de garantie geven dat de uitvoering altijd 100% in orde is. Uit de rapportage blijkt wel dat bijvoorbeeld bij de omleiding bij Den Bosch waar dit type compensatie aan de orde was, deze voorwaarden daadwerkelijk zijn ingevuld. De compensatie was gereed voordat de ingreep in de natuur plaatsvond. Het kan wel, maar wij moeten met de bestaande capaciteit onze werkprocessen effectiever inrichten en een betere controle mogelijk maken. De heer *Vreugdenhil* heeft gezegd dat hij dit in het verleden vaker gehoord heeft en dat er een goed systeem moet komen. Ik

ben dat helemaal met hem eens. Wij moeten een goed systeem hebben voor die compensatie. Nogmaals, de provincie is slechts een van de controleurs. De VROM-inspectie is medecontroleur. Vaak ligt de uitvoering elders. Wij moeten met onze beperkte capaciteit proberen om het compensatiebeginsel effectief te laten naleven.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat de provincie met haar beperkte capaciteit moet proberen haar werk te doen. Ik ontvang in de commissie RM graag een overzicht van waar die beperking zit en hoe de Staten die kunnen opheffen. Voor mijn fractie is het van wezenlijk belang dat er op dit terrein onbeperkte capaciteit is om te doen wat wij afgesproken hebben.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Daarmee geeft de fractie van GroenLinks een blanco cheque aan het college. Ik interpreteer de woorden van de heer *Martens* als: het maakt niet uit wat het kost, wij gaan het altijd doen. Bij de begrotingsbehandeling verdelen wij de capaciteit en de middelen. Ik heb toegezegd dat ik wil kijken naar de stand van zaken bij de compensatie, welke verbeteracties nodig zijn en welke geld of middelen kosten. U krijgt daarvan een overzicht en aan de hand daarvan kunnen wij met elkaar de discussie voeren over de termijn waarop wij die beschikbaar kunnen hebben.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Er zit al een stukje voor. Als je iets als beleid aanneemt, horen daar middelen bij. Als die middelen er niet bij zijn, moet iemand dat constateren. In dit geval is dat deze gedeputeerde. Waarom is dat niet gebeurd en horen wij dit nu pas?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik begrijp wel wat mevrouw *Verstappen* bedoelt, maar het is ook raar om te zeggen: Wij mogen met zijn allen niet door rood licht rijden en hoeveel capaciteit moet de politie inzetten om ervoor te zorgen dat wij niet meer door rood licht rijden? Dat geldt hier ook. Hoeveel capaciteit moeten wij inzetten opdat iedereen zijn compensatieverplicht-

tingen netjes en op tijd nakomt? Het zal een afweging zijn. Hoe heb je een en ander georganiseerd? Welke hulpmiddelen heb je daarbij en welke capaciteit heb je daarvoor beschikbaar? Als ik allemaal flitskastjes kan plaatsen, heb ik misschien minder capaciteit nodig dan wanneer ik bij elk stoplicht een politieagent moet neerzetten! Dat zijn de afwegingen.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik heb nauwelijks iets toe te voegen aan wat collega Van Heugten zei. Ik voer meer het woord uit respect voor de Staten. Twee fracties vroegen of ik achter het beleid stond en wat de betrokkenheid van de gedeputeerde van ecologie is. Dat wil ik netjes komen vertellen. Er is in ieder geval op directieniveau een zeer intensief contact, tussen de directie ecologie en de directie ROH. Als hier plannen komen, wordt er echt inhoudelijk gekeken welke mogelijkheden er zijn en of er überhaupt compensatie moet plaatsvinden, want het liefst voorkomen wij dat. Wij hebben het liefst plannen waarbij compensatie niet nodig is, omdat de natuur niet wordt aangetast. Waar dat wel het geval is, bekijkt de directie ecologie zorgvuldig of de natuurwaarden voldoende worden gecompenseerd en op welke plek. Daar is volgens mij ook geen kritiek op vanuit de rekenkamer. Die interactie vindt voldoende plaats.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik weet niet of u het hele rapport gelezen hebt, maar op blz. 12 staat letterlijk dat er onduidelijkheden bestaan over de exacte taken van en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen beide directies in de dagelijkse praktijk. Tevens geven de betrokkenen aan dat de inhoudelijke uitwisseling en afstemming tussen deze directies, maar ook met andere directies, niet voldoende is. Zo gaat het nog even door. Wat u zojuist zei begrijp ik even niet.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dat is volgens mij niet een citaat waarop wij letterlijk gereageerd hebben. Wij hebben een vrij algemene reactie gegeven op het rapport van de rekenkamer. Wij nemen de aanbevelingen voor zover mogelijk over. Daar heeft de heer Van Heugten al over gesproken. Wat

betreft de samenwerking tussen de directies is er natuurlijk altijd wel ergens iets op aan te merken. Er zijn misschien partijen ontevreden. In het algemeen is volgens mij een constatering van de rekenkamer dat de kwaliteit van de compensatieplannen voldoende is. De grootste kritiek betreft het naleven daarvan. Zijn wij in staat om wat wij afspreken, tussen de afdelingen van de provincie aan de ene kant en tussen de provincie en gemeenten die een compensatieplicht krijgen aan de andere kant, ook daadwerkelijk uit te voeren? De rekenkamer geeft aan dat daar omissies zijn. Die constatering blijkt wat een aantal dossiers betreft terecht te zijn. Daar moeten wij met elkaar aan werken.

De *voorzitter*: Ik stel voor even te schorsen voor een kopje thee. Ik vraag de woordvoerders om een indicatie te geven van de tijd die zij nodig hebben voor hun reactie in tweede termijn.

De vergadering wordt van 15.26 uur tot 15.46 uur geschorst.

Mevrouw *Aarts-van de Loo* (CDA): Ik dank de gedeputeerde voor de toezegging dat hij zal kijken of er borging via accountantsrapportages kan plaatsvinden. De suggestie van de PvdA tot het gebruik van bestuurlijke boetes wil ik graag ondersteunen. Ik vind het een goede suggestie om te onderzoeken of dat een goede manier is om de borging te ondersteunen.

Het inrichten van een publiek toegankelijk informatiepunt is wellicht wat lastig, maar ons inziens dient dit uit de normale administratieve organisatie voort te komen. Het hoeft niet zo ingewikkeld zijn. Het kan ook een knop op de internetsite zijn. Die kan worden ingericht zonder veel toeters en bellen. Het gaat om inzicht en niet om een glanzend laagje eromheen. Het gaat om de inhoud.

In motie nr. 15 wordt uitgesproken dat zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat projecten van natuurcompensatie niet of onvoldoende worden gerealiseerd. Dat hebben wij ook al uitgesproken. Vooraf compenseren kan volgens ons niet altijd. Het papier is geduldig, maar er is

ook een praktische component. Het is erg lastig om die in een verordening op te nemen, zeker omdat wij al suggesties hebben gedaan voor andere mogelijkheden om te borgen. Wij hebben niet direct behoefte aan deze motie. Wij zullen ook tegen motie nr. 16 stemmen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Met uitzondering van de constatering dat de als tweede sprekende gedeputeerde in onze ogen toch tekortschoot, heb ik geen aanvullingen meer in tweede termijn.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Ik dank het college voor de beantwoording. Over de moties heeft het college aangegeven dat wij nog terugkomen op de wijze waarop wordt omgegaan met de borging, met een boete, met een maatregel vooraf of wat dan ook. Daar komen wij dan weer over te spreken in de commissie. Wij zullen de moties M15 en M16 dan ook niet ondersteunen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Naar aanleiding van de reacties van de gedeputeerden in eerste termijn willen wij nog twee punten bespreken. Vrijwel aan het eind van zijn betoog gaf de heer Van Heugten aan dat er een beperkte capaciteit is op dit dossier. Ik heb de verbinding gelegd dat die capaciteit daardoor vooral op de grote projecten is ingezet en dat de kleine compensaties zijn blijven liggen. Dit roept bij ons de vraag op waarom dit niet aan de Staten is meegedeeld. Als wij een beleidsregel afspreken verwachten wij ook dat die wordt uitgevoerd. Nu blijkt dat dit maar beperkt kan gebeuren. Er is een prioriteit gesteld. Het college gaat voor de grote in plaats van voor de kleine projecten. Het is aan PS om daar dan iets van te vinden. Waarom hebben wij daar niets over gehoord?

Over de participerende natuurcompensatie, het idee uit Tilburg, zei de gedeputeerde dat dit wellicht een mogelijkheid is, maar dat de gemeenten dan misschien sneller de EHS gaan aantasten. Wij spreken vandaag toch heel erg over het overlaten van verantwoordelijkheden aan gemeenten. Het verbaast mij dan een beetje dat hij eigenlijk aangeeft dat het even de vraag is of wij die gemeenten wel kunnen vertrouwen. Als wij de

regels goed stellen, wat toch aan ons is, moet dit soort initiatieven gesteund kunnen worden, als wij de borging maar in handen houden. Heeft de gedeputeerde het zo bedoeld of niet?

Wij begrijpen de opzet van motie nr. 15 wel, maar GS wordt opgeroepen de overwegingen in een verordening op te nemen. Wij zouden dit graag bezien in het kader van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening. Wij steunen de motie niet.

Uit de bijdrage van de PvdA zal duidelijk zijn geworden dat wij heel kritisch zijn, maar een motie van afkeuring gaat ons te ver. Wij steunen motie nr. 16 niet.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Uit de antwoorden van de gedeputeerden blijkt dat monitoring bepaald niet wordt ingevuld door GS. Wij zouden het op prijs stellen indien in een van de komende vergaderingen van de commissie Ruimte en Milieu eens duidelijk, met een notitie of hoe dan ook, werd uiteengezet hoe GS met de monitoring omgaat. Welke keuzes worden daarin gemaakt? Wat ons betreft kan een publiek toegankelijk informatiepunt onderdeel zijn van zo'n notitie. Die zou ik graag tegemoet zien.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Bij ons is één punt heel duidelijk blijven hangen, namelijk dat er transparantie moet komen bij de natuurcompensatie. Daar is eerder al aan gewerkt, maar het is ons nog steeds niet gelukt die transparantie te bieden. Dat zou volgens mij toch de basis zijn om nadere afspraken met elkaar te maken en controles te kunnen uitvoeren. Ook verbaast het ons nog steeds dat wij heel kleine stapjes nemen. Het rapport is op 17 november uitgebracht en al eerder aan GS overhandigd. Wij zijn nu drie maanden verder, maar hebben eigenlijk nog maar heel weinig stapjes gezet. Weer wordt door de gedeputeerde een aantal zaken weggeschoven. Daar gaan wij later over praten. Wij vinden dat dit eigenlijk niet kan, in relatie met afspraken die eerder met de Staten zijn gemaakt en met eerdere onderzoeken. De resultaten daarvan waren helder en daar moet uitvoering aan worden gegeven. Ik vind dit niet getuigen van daadkracht van de provincie. Ik denk nog na over

de motie van GroenLinks.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Gezien het maatschappelijk belang en de inhoud van het dossier zijn wij teleurgesteld in de reacties van de gedeputeerden. Wij zien een voortdurende relativisering. Men maakt graag van de zaken een karikatuur. Wij zijn daar niet zo blij mee. Met andere partijen dienen wij een motie in over het inrichten van een informatiepunt voor natuurcompensatie, want wij hebben de gedeputeerde daar geen uitspraak over horen doen:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2010;

constaterende dat:

- *de Zuidelijke Rekenkamer een goed voorstel formuleert voor het opzetten van een publiek toegankelijk informatiepunt dat overheden, maatschappelijke organisaties en betrokken burgers kunnen raadplegen om inzicht te krijgen in de actuele stand van zaken rond de uitvoering van een ingreep en de daarmee gepaard gaande natuurcompensatieverplichtingen;*

overwegende dat:

- *door volledige openheid en actuele informatie naar alle betrokkenen zowel het draagvlak ten aanzien van de ingreep alsook de controlemogelijkheid ten aanzien van de afgesproken natuurcompensatie worden vergroot;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *op zeer korte termijn een publiek toegankelijk informatiepunt te realiseren,*
en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie is ondertekend door de leden mw. Verstappen, Martens en mw. Slegers. Zij maakt onderwerp van de beraadslaging uit en krijgt nummer M17.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij dienen voorts een motie van afkeuring in over de gedeputeerde voor ecologie. Wij merken in commissieverband, maar ook in de vergaderingen van PS, een stelselmatig gebrek aan dossierkennis op. Ook in dit geval viel weer op dat hij begon met een verhaal dat communicatie en de uitwisseling van informatie tussen de directies zo geweldig goed is en niet op

de hoogte bleek te zijn dat in het rapport iets heel anders staat.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 5 februari 2009;

Constaterende dat:

- *de gedeputeerde van ecologie aangesteld is ten behoeve van versterking en bescherming van de Brabantse ecologie, waaronder verstaan wordt natuur, landschap en milieu inclusief bodem, water en lucht;*
- *inzake natuurcompensatie de Zuidelijke Rekenkamer constateert dat de eigen provinciale beleidsregels niet worden nageleefd en dat niet aan de essentiële eisen van natuurcompensatie wordt voldaan;*

overwegende dat:

- *een landelijke voortrekker van biodiversiteit in eigen provincie het beschermen en versterken van biodiversiteit verzaakt door geen toezicht te houden op de uitvoering van het natuurcompensatiebeleid*

spreken afkeuring uit

over deze handelwijze van de gedeputeerde voor ecologie, en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie is ondertekend door de leden mw. Verstappen, mw. Lestrade-Brouwer en mw. Slegers. Zij maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nummer M18.

Ik constateer dat mevrouw Lestrade net is weggegaan. Ik geef het woord aan de heer Van Heugten.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Over het publiek toegankelijk informatiepunt heb ik in de commissie gezegd dat het misschien ook een optie is dat de gemeenten dit voor zichzelf organiseren. Veel grote projecten in gemeenten en veel bestemmingsplannen worden steeds digitaler. Dan is goed te zien hoe het project vordert en hoe de compensatie vordert. De mensen ter plaatse hebben daar de meeste interesse in. Wij zullen bekijken wie het het beste kan organiseren, de provincie of de gemeente. Waartoe zijn wij op aarde en waartoe niet? Wij nemen dat mee in het plan van aanpak. Wij zullen aangeven of het organiseren van zo'n informatiepunt door de provincie dan wel de gemeente de voorkeur moet hebben en goed te behappen is.

De PvdA vroeg of de Staten kunnen worden geïnformeerd over de afweging tussen capaciteit, beschikbare tijd en inzet op dit dossier. Daar komen wij in het plan van aanpak op terug. Er zal een verbetering uit moeten blijken.

Het idee van de anticiperende compensatie vind ik op zichzelf heel goed. Wij nemen het mee. Echter, voordat wij er halleluja tegen zeggen moeten wij even nakijken of daar al ervaringen mee bekend zijn. Wij willen voorkomen dat er een heel snelle beweging wordt gemaakt doordat men zegt dat de compensatie al groeide, dus dat er ook gemakkelijk aangetast kan worden. Daarbij komt dat compensatie niet onze voorkeur heeft. Niet aantasten heeft de voorkeur en moet het beleid zijn. Dat vindt ook de gedeputeerde ecologie. Als er gecompenseerd wordt, nemen wij dit voorstel zeker mee.

De heer *Martens* (GroenLinks): Ik heb nog gevraagd om een notitie voor de commissie over de manier waarop GS monitoren.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Wij hebben toegezegd dat wij over de stand van zaken in alle dossiers gaan rapporteren. Wij monitoren dus wat er op het punt van het compensatiebeginsel onderhanden is. De Staten krijgen dat dus uitgebreid voorgelegd. Wij doen er een voorstel bij in welke periodieke rapportage en welke vorm wij dat verder vorm geven.

De heer *Martens* (GroenLinks): Dat was niet helemaal de strekking van mijn vraag. Ik vroeg naar de manier waarop monitoring plaatsvindt. De gedeputeerde gaf aan dat bij grote projecten extra veel menskracht wordt ingezet. Bij kleine projecten gebeurt het op een andere manier. Wij zouden graag een overzicht hebben op welke manier GS de monitoring heeft georganiseerd.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Dat nemen wij dan mee in ons plan van aanpak.

De *voorzitter*: Er worden thans nog twee moties gekopieerd. Ik stel voor, de besluitvorming over het voorstel en de moties naar het einde van de

vergadering te verplaatsen. Dat lijkt mij handiger, ook al omdat de griffie dan even kan inventariseren wie er nog zijn. Een aantal mensen moest weg. Ik heb begrepen dat mevrouw Lestrade is weggeroepen vanwege een ziekenhuisopname van haar schoonmoeder. Dat wist ik nog niet toen ik net opmerkte dat zij er niet was. Zij is met goede redenen vertrokken. Wij hopen dat het goed gaat met haar schoonmoeder.

Interpellatie

De *voorzitter*: Wij komen nu eerst toe aan de interpellatie die wij aan het begin van deze vergadering hebben toegestaan aan de Socialistische Partij, meer in het bijzonder de heer Van Zeeland. Ik roep hem op kort het woord te voeren.

De heer *Van Zeeland* (SP): Nu heb ik hier de hele dag op gewacht en moet het heel snel. Ik wil het toch wel goed doen, als het effe kan.

Een maand geleden nam gedeputeerde Rüpp afscheid en zat gedeputeerde Van Heugten in de wachtkamer. Wij konden toen in het Brabants Dagblad enkele bijzondere citaten lezen van gedeputeerde Hoes. Ik citeer:

"Ik ga het komende half jaar een milieubeleid neerzetten waarin de gezondheidszorg voorop staat. Die volksgezondheid hebben we onderschat. De komende tien jaar gaan we nog veel meer epidemieën beleven, daar moeten wij nieuw beleid maken."

"Met die grootschaligheid in de veeteelt zullen we veel selectiever moeten omgaan, het milieubeleid zal veel uitgesprokener worden, we zullen revolutionair moeten gaan denken. Ik voel dat de mensen het willen. Gevoelsmatig zeg ik daarom: We moeten stoppen met die grootschaligheid, maar er moet ook ruimte zijn voor groei als de potentie er is bij een bedrijf."

Een laatste citaat:

"Ik voel aankomen dat ik met een beleid ga komen, waarin we met normen gaan werken die scherper zullen zijn dan die in de rest van het land."

Wij gaan ervan uit dat de heer Hoes correct geciteerd is. Een paar weken later, niet lang na de uitspraken van gedeputeerde Hoes, gingen de

Commissaris van de Koningin, gedeputeerde Van Heugten en enkele Statenleden met mensen van ZLTO, BMF en GGD op werkbezoek in Vlaanderen. Dat werkbezoek eindigde in een massagesessie die de geesten rijp moest maken voor een nieuw beleid. Hieruit kwam een akkoord voort waarvan later in alle toonaarden ontkend werd dat het een akkoord mocht heten. Dat kan natuurlijk ook niet. Akkoorden sluit je in de openbaarheid, althans in de politiek toch wel. Je doet dat niet in het buitenland.

In het Brabants Dagblad was nog iets interessants te lezen. Mevrouw Geeraedts, voorzitter van de fractie van de VVD zei daar, ik hoop dat zij juist geciteerd is door het Brabants Dagblad:

"De uitkomst bewijst ons gelijk. Alle afspraken die in 2003 in Cork over de reconstructie van het buitengebied zijn gemaakt, blijven overeind. ZLTO mag heel tevreden zijn. Maar over de volksgezondheid lees ik niets in het zogenaamde 'Akkoord van Leuven', terwijl onze eigen gedeputeerde Onno Hoes daar toch speerpunt van zijn milieubeleid van wil maken."

Geeraedts betreurt dat niet is teruggегреpen op het plan van oud- gedeputeerde Paul Rüpp om uit voorzorg in heel Brabant geen veehouderijen groter dan 1,5 hectare toe te staan, totdat de resultaten van het net gestarte onderzoek naar de risico's voor de volksgezondheid bekend zijn: "Dat plan is nooit aan ons voorgelegd, maar wij willen er zeker over praten."

Nu kan men zich afvragen waarom wij een gedeputeerde ter verantwoording roepen voor uitspraken die de SP-fractie eigenlijk toch heel interessant vindt. Het is meer in lijn met wat wij in het verleden hebben gezegd dan met het huidige of staande beleid. Daarom doen wij het. Ik heb de volgende vragen aan het college; sommige specifiek aan gedeputeerde Hoes.

1. Waar baseert de gedeputeerde zijn stelling op dat we "de komende 10 jaar nog veel meer epidemieën gaan beleven"? Kan de gedeputeerde aangeven door middel van welke bronnen hij tot deze stelling is gekomen?
2. Welke specifieke normen had de gedeputeerde op het oog die in onze provincie "scherper zullen zijn dan in de rest van het land"?

3. Kan de gedeputeerde aangeven in welke mate de bedoelde normen zullen afwijken van de landelijke normen? In welk wettelijk kader moeten we deze afwijkende normen plaatsen?
4. Herkent het college van Gedeputeerde Staten zich in het revolutionaire denken van de gedeputeerde? Met andere woorden: onderschrijft het college de uitspraken zoals deze in het Brabants Dagblad zijn gedaan door de heer Hoes?

Ik ben ook heel benieuwd hoe de Commissaris van de Koningin en de heer Van Heugten deze uitlatingen in het kader van de collegialiteit van bestuur plaatsen.

De *voorzitter*: Ik stel voor deze interpellatie met één termijn te houden. De heer Hoes krijgt het woord.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Het is tijd voor de passie, zou je bijna zeggen, nadat wij van die zware rapporten met elkaar hebben besproken en hebben gekeken of alle procedures nu kloppen. Mevrouw Verstappen mist die passie af en toe bij mij. Ik hoor eerlijk gezegd wel vaker dat als ik hier beleid verdedig het een vrij zakelijk karakter heeft. Dat klopt ook. Het is een beetje mijn insteek in de discussie met de Staten. Ik ben daar vaak heel feitelijk in. De heer Van Zeeland heeft terecht enkele citaten aangehaald. Ik neem daar geen afstand van, althans zeker niet van de strekking van het interview. Men heeft in de krant kunnen lezen dat ik daarna nog een ingezonden brief heb geschreven, maar die ging over de strekking van de rest van het artikel. Over deze zaken neem ik niet bij voorbaat dingen terug.

De passie blijkt op zo'n moment van bespiegeling eigenlijk veel meer dan ik op dit moment kan waarmaken in het concrete beleid dat wij hebben voorgenomen. Dat moet ik er bij zeggen. Wat mij betreft staan wij op een kruispunt van beleidskeuzes in de provincie. Uit de signalen uit de samenleving blijkt veel onzekerheid over milieukwaliteit en volksgezondheid. Dat is evident. Ik wijs op de recente discussie over de Q-koorts, zowel in Brabant als elders. Gisteren en vandaag stonden artikelen in de media over allerlei andere diersoorten die inmiddels met de Q-koorts besmet

raken. Misschien hebben de Staten het daar gisteravond over gehad; ik was er niet bij. Zo'n discussie kun je niet afpalen op een beperkt terrein, met bepaalde diersoorten. Er zijn enorme uitwassen. Ik ervaar dat de discussie op dit terrein de afgelopen tijd een enorme vlucht heeft genomen. De bezorgdheid in de Brabantse samenleving hierover is steeds groter geworden. In de afgelopen jaren hebben wij in het milieubeleid vooral gekeken naar een goede ruimtelijke inpassing van een aantal zaken, naar technische maatregelen etc. Nu zie je dat de accenten worden verplaatst. Dat was ook het thema tijdens het gesprek op de avond bij de journalist van het Brabants Dagblad thuis aan tafel. Nogmaals, ik heb geen enkele reden om dat terug te nemen.

Het gaat wat ver om nu met elkaar te bepalen hoe wij dat precies gaan doen en in welke vormen wij dat gaan gieten. Wat mij betreft is het moment daarvoor er nog niet. Het is een opgang naar een nieuw beleid. Het college heeft aangegeven dat het milieubeleid in Brabant wil actualiseren. Daar is nogal wat discussie over, want eigenlijk is binnen de bestuursperiode het nu wel heel laat om nog naar nieuw beleid te gaan. Vanwege de feiten die ik eerder noemde denken wij echter dat het nodig is op z'n minst een aantal ijkpunten opnieuw met elkaar te bespreken en op papier te zetten. Wij spreken dan ook meer over een actualisatie van het milieubeleid dan over het formuleren van een heel nieuw milieubeleid, want dan komen wij de komende paar maanden niet eens klaar.

De heer *Van Zeeland* (SP): De heer Hoes blijft achter zijn uitspraken staan. Een van die uitspraken was dat wij revolutionair moeten gaan denken. Ik ken geen enkele revolutionair die het heeft over het verplaatsen van accenten en over het een beetje aanpassen van het beleid. Dat is toch een heel andere toon.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Met accenten wilde ik aangeven dat wij nieuwe thema's willen toevoegen aan de thema's die wij al hadden. Laat ik spreken over mensgericht milieubeleid. Wij zijn er nog niet eerder zo intensief mee bezig geweest.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Het is heel jammer dat de heer Hoes er gisteravond niet bij was. Naar mijn mening was het gisteravond vooral een herhaling van zetten. Eerder, bij de dierziekten-crisis, hebben wij dat al gezien. Er was niets nieuws onder de zon. Wij hebben toen helaas het geluid dat de heer Hoes nu laat horen helemaal niet gehoord.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Ik neem daar kennis van.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): U zei zojuist dat uw opvatting wordt gedeeld door GS. Gisteren merkte ik dat niet.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Even helder: binnenkort krijgt u in de commissie een stuk waar het CDA vragen over heeft gesteld. GS is het eens over de status van de actualisering van het milieubeleid. Daar komen wij naar aanleiding van de vragen van het CDA op terug. Evident is dat het college het beleidskader voor het milieubeleid gaat actualiseren. Daarbij nemen wij deze discussie mee. Met elkaar moeten wij er in het college nog inhoudelijk over spreken. Wij zijn nu bezig met een evaluatie van het huidige milieubeleid. Het ISM (Integraal Strategisch Milieubeleid), waar het huidige milieubeleid in is opgenomen, loopt eind van dit jaar af. Wij moeten dus wel naar een nieuw milieubeleid toe. Aan de hand van die evaluatie en de huidige ontwikkelingen gaan wij met de Staten spreken over het nieuwe milieubeleid voor de komende jaren. Wij spreken echter eerst binnen het college. Dat is allemaal nog in voorbereiding. De discussie heeft nog niet plaatsgevonden. In het interview in de krant heb ik bespiegelingen over mijn inzet daarbij gegeven.

De heer *Van Zeeland* haalt het begrip revolutionair aan, dat ik heb gebruikt. Bij het doornemen van de Knipselkrant kwam ik een artikel tegen van mevrouw Borsboom van de initiatiefgroep Megastallen-nee. In het artikel stond dat het buitengebied een aspirientje krijgt, maar toe is aan een chirurgische ingreep. Dat zijn signalen waarvan wij niet moeten zeggen dat zij van papier zijn en kunnen worden weggegooid. Het zijn signalen waar wij iets mee moeten doen.

Als er 33.000 handtekeningen onder een petitie worden gezet, is er wel iets aan de hand in de Brabantse samenleving. Dat heb ik willen aangeven. Het college kan daar niet doof voor zijn, maar het kan ook niet het beleid van de ene op de andere dag veranderen. Gisteren hebben de Staten het ongetwijfeld gehad over de afstand van 500 meter voor de geitenhouderij tot de bebouwde kern. Wij kunnen daarover vandaag besluiten, maar wij weten ook dat dit heel veel consequenties heeft. Die discussie zullen wij in het komende halfjaar of het komende jaar met elkaar moeten aangaan, als wij in de breedte gaan kijken hoe wij in het milieubeleid in Brabant ferme stappen kunnen nemen. Als wij kleine stapjes nemen, komen wij misschien een meter verder, maar op een meter verder zitten wij niet te wachten. Voor het milieubeleid in Brabant moeten forse stappen worden gezet. Daarvoor moeten de Staten ons een periode gunnen. Ik hoop dat zij er genoeg mee nemen dat het college vandaag niet als college verantwoording gaat afleggen over mijn bespiegelingen. Ik hoop dat zij er genoeg mee nemen dat ik onderbouw wat ik heb gezegd en met een aantal zaken dat ik eraan heb toegevoegd. Ik zie een lampje branden.

De voorzitter: Ik sta geen interrupties meer toe. Ik vind dat de gedeputeerde zijn verhaal moet afmaken. Daarna krijgt de interpellant als eerste de gelegenheid om te reageren.

De heer Hoes (GS;VVD): Ik wil de discussie over het beleid met verve inzetten. Ik verwijst naar het verslag van de Staten van 20 november vorig jaar. Ik heb toen verteld dat ik bij de Warandelezing een reflectie mocht geven op het verhaal van mevrouw Van Tongeren van Greenpeace. In de notulen staat wat ik daar heb gezegd. Ik heb daar ook al aangegeven dat provinciale milieubeleidsplannen echt stevige nieuwe impulsen zouden moeten krijgen, waarbij wij soms verder zouden moeten willen met elkaar. Met "wij" doel ik niet alleen op GS en PS, maar ook op maatschappelijke groeperingen en bedrijven buiten deze zaal. Voor de Brabantse situatie zullen wij verder moeten willen gaan dan de landelijke

normen ons toeschrijven, omdat onze specifieke situatie echt anders is dan de gemiddelde Nederlandse situatie, waarop de regels zijn ingesteld. Wij zullen vormen van convenanten moeten zoeken waar wij zaken niet wettelijk kunnen vastleggen. De vorm daarvoor moeten wij nog kiezen, maar niemand heeft er afstand van genomen. Ik ga er dus van uit dat ik dat ook kan vasthouden bij de beleidskeuzes die wij de komende tijd maken. Nogmaals, wij gaan een stap te ver als wij op dit moment nieuwe normen vragen, want die hebben wij nog niet beschikbaar. Het college heeft nog niet over de intenties gesproken. De inzet moet echt zijn dat wij de komende tijd flink werk gaan maken van het mensgerichte milieubeleid.

De voorzitter: Elke partij krijgt gelegenheid voor een korte reactie. Daarna kan de heer Hoes eventueel nog het woord voeren. Het is gebruik dat de interpellant, dus nu de heer Van Zeeland van de SP, als eerste het woord krijgt.

De heer Van Zeeland (SP): Ik vraag om een reactie op de vragen die ik aan de andere leden van het college heb gesteld. Ik heb niet alleen vragen aan de heer Hoes gesteld.

De voorzitter: De heer Hoes heeft die in mijn ogen beantwoord.

De heer Hoes (GS;VVD): Volgens mij ging dat vooral over het reisje dat wij in Vlaanderen hebben gemaakt.

De heer Van Zeeland (SP): Vindt u goed dat ik zelf probeer aan te geven welke vraag ik graag door een ander dan door u beantwoord zie? Dat is de vraag of het college van Gedeputeerde Staten zich herkent in het revolutionaire denken van de gedeputeerde en hoe de Commissaris van de Koningin en gedeputeerde Van Heugten dit plaatsen binnen het kader van het collegiaal bestuur. Ik vind dat die vragen niet zozeer door de heer Hoes moeten worden beantwoord.

De voorzitter: Het is wat moeilijk om als uw

voorzitter die vraag te beantwoorden. Dat is niet mijn rol hier. Misschien wil collega Van Heugten wat zeggen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Mag ik dan toch toelichten waarom ik het ook aan u vraag? U bent ook voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten. U wordt geacht daar enige cohesie in het college te bewaren.

De *voorzitter*: Wij proberen het eerst met de heer Van Heugten. Dan zien wij zo dadelijk verder.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! De vraag of ik mij ergens in herken, is een lastige vraag. Ik heb eigenlijk aan de woorden van de heer Hoes niet veel toe te voegen. Hij heeft gemotiveerd waarom zijn uitspraak in de krant gedaan is en in welke context die gedaan is. Het college bestuurt collegiaal. Dat geldt voor de voorstellen die hier ter tafel liggen. Daarop kan het college aangesproken worden. De heer Hoes heeft aangegeven waar hij over nadenkt en wat hij graag met ons wil bespreken. Ik kan niet vooruitlopen op iets wat nog niet uitgekristalliseerd is en ook niet aangeven of ik mij daarin wel of niet kan herkennen.

De *voorzitter*: Misschien mag ik eraan toevoegen dat onder collegiaal bestuur ook best mag worden verstaan dat collega's elkaar op verschillende momenten inspirerend toespreken in de vorm van bespiegelingen op weg naar de vorming van nieuw beleid. Het lijkt mij een buitengewoon aangename manier om zo samen te besturen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! De reden waarom de uitlatingen mij toch hebben gestoord ondanks het feit dat zij revolutionair klinken en de inhoud mij als muziek in de oren klinkt, is om te beginnen dat in tijden van Q-koorts en maatschappelijke onrust er in de kranten van alles geroepen wordt dat hier nog niet besproken is. De ene gedeputeerde is nog niet weg en de andere heeft zijn mond nog niet kunnen openen. Ik vind het elkaar voor de voeten lopen en dat heeft mij gestoord. De gedeputeerde zegt dat hij geen

afstand neemt van zijn uitlatingen in de krant. Uit zijn betoog maak ik niet veel op: wij moeten hem vooral de tijd gunnen om aan nieuw beleid te werken. Ik wacht dat met spanning af. Het is lastig om daarover iets zinnig te zeggen. Ik kan wel een vorm geven van een convenant dat verder gaat dan de wet. In Noord-Nederland wordt geen woning meer gebouwd die niet aan veel strengere eisen voldoet dan de wettelijke normen. Dat noem ik nu eens revolutionair. Dat doen de drie noordelijke provincies gezamenlijk. Dat zie ik hier niet zo een, twee, drie gezegd worden.

De uitlatingen van de gedeputeerde staan in schril contrast met het verslag dat wij hebben gekregen over het Leuvense gemasseerd van de geesten. Ik ben dus niet tevreden met de antwoorden.

De *voorzitter*: Masseren van geesten maakt ze doorgaans los.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Voorzitter! Wij van het CDA hechten enorm veel waarde aan bestuurders die met inspiratie en passie boodschappen verkondigen. Prima vinden wij dat. Wij twijfelen alleen ernstig aan het waarzeggehalte van de teksten van de gedeputeerde. Daarbij wil ik laten, voorzitter.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voorzitter! Wij hebben geen behoefte om hierop te reageren.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voorzitter! Wij zijn heel blij met de inzet van de heer Hoes bij de volksgezondheid. Wij zullen die inzet nauwlettend en geïnteresseerd volgen en kijken in hoeverre hij zijn bespiegelingen in de toekomst waar gaat maken.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ook GroenLinks houdt van geïnspireerde bestuurders en zien graag beleid dat op goede inspiratie is gebaseerd. Het moet echter geen gebakken lucht zijn. Wat ons betreft is het al vijf over twaalf. Wij hebben gisteravond het debat over de Q-koorts gehad. Vanuit onze inspiratie hebben wij daar een bepaalde lijn neergezet. Wij vinden dat de tijd voorbij is dat GS het beleidskader nog moeten

actualiseren. De gedeputeerde heeft gesproken over mensgericht milieubereid. Dat is een mooie term maar ik weet niet wat ik mij daarbij moet voorstellen op grond van het beleid dat tot nu toe gevoerd is. Ik hoop dat GS heel snel komen met de actualisatie van beleidskaders. Het gaat niet alleen om milieubeleid, het ligt veel breder. Nogmaals, wat ons betreft is het eigenlijk al te laat.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Mag ik een wens uitspreken ten aanzien van het college? Mogen de woorden van gedeputeerde Hoes inspirerend werken voor dit college! Dank u wel.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Het is wonderbaarlijk. Wij hebben de gedeputeerde zelden zo passievol een zaal horen toespreken. Ik zou zeggen: ga zo door, ook na de verkiezingen. Toen de heer Hoes het dossier Essent moest overnemen van Annemarie Moons was het voor de eerste keer dat ik dacht: hij kan het dus wel. Zelfs over de toekomst van de provincie sprak hij zeer gepassioneerd. Het is voor de eerste keer dat ik dit ook hoor op zijn eigen beleidsterrein. Ik weet niet of ik dit moet zien als een hoopvol signaal voor de toekomst of dat het na 3 maart eindigt in brbrbrbrbrbrbr.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik dank voor de complimenten die een aantal leden heeft gemaakt. Aan de twijfelaars moet gewerkt worden. Er is gesproken over het waarzeggehalte. Het is wel leuk als je op de kermis bij een waarzegster naar binnen gaat, maar je voelt je erg gedesillusioneerd als je weer naar buiten komt. Daar moet ik dus erg voor uitkijken.

Mevrouw *Kerkhof-Mos* (CDA): Dat hadden wij ook.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik wil de heer Hoes erop wijzen dat het niet alleen gaat om waarzeggen maar ook om waar je het zegt!

De *voorzitter*: Spitsvondig, mijnheer Heijmans.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dat klopt, voorzitter.

Daarom was ik blij verrast met de interpellatieaanvraag van uw fractie, mijnheer Heijmans, omdat dit mij de kans bood om het hier in alle openbaarheid te zeggen. Als je hier met nieuw beleid bezig bent of een startnotitie bespreekt in een commissie, krijgt het meteen een heel zakelijk karakter. Wij zitten niet met de benen over elkaar te discussiëren over het beleid. Het gaat heel snel over paragrafen, formats, cijfers, fte's, etc. Hier heb ik op een wat vrije manier over de materie kunnen discussiëren. Ik zal inderdaad proberen om die passie op anderen over te brengen. Laten wij er vooral voor zorgen dat het geen gebakken lucht is en dat het college op een inspirerende manier kan omgaan met wat de heer Martens als vijf over twaalf beschouwt. Tegen de mensen die enigszins twijfelen of het allemaal waargemaakt zal worden, zou ik willen zeggen: laten wij met elkaar eraan werken. Het is een gezamenlijke opgave die wij vanuit dé overheid hebben. Voor de buitenwereld is er immers slechts één overheid, of die nu in Brussel, Den Haag, Den Bosch of in de gemeente zit. Er is maar één overheid die zich met deze thema's bezighoudt. Wij zijn daarin een cruciale speler zoals blijkt uit de manier waarop wij als partner worden opgeroepen door de Brabantse samenleving.

Het is absoluut niet zo dat ik iemand voor de voeten ben gaan lopen. Bij het milieubeleid sta ik primair aan de lat om daarover ideeën te ventileren. Dit heeft niets te maken met het feit of de ene collega al weg was en de andere collega er nog niet was. Als ik uitgebreide uitspraken zou doen over de wijze waarop wij zouden moeten omgaan met beleidsnota's die al klaarliggen, kan ik mij voorstellen dat u zegt: hier gebeurt iets dat niet helemaal in de haak is en daarover moeten wij met elkaar gaan praten.

In Leuven is eigenlijk wel heel veel gebeurd. U snapt natuurlijk dat wij geen akkoord hebben afgesproken en aan een verslag zit altijd iets dubbels. Als je erbij bent, hoor je ook wat er tussen de regels gebeurt. Er gebeurt natuurlijk veel. Ik wil het opnemen voor de ZLTO die daar met een grote delegatie aanwezig was. Er moet nog heel veel gebeuren in het denken en in de achterban van zo'n organisatie. Vergeet niet dat in zo'n

verslag alleen de hoofdlijnen kunnen worden meegenomen. Uit zo'n verslag komt de revolutie niet naar voren. Ik kan wel garanderen dat er veel meer besproken is dan in het verslag staat, dat wij tot veel verdere afspraken kunnen komen dan uit het verslag blijkt en dat ik mijn uiterste best zal doen om daaraan namens uw Staten te werken.

De *voorzitter*: Ik stel voor dat wij de interpellatie daarmee als beëindigd beschouwen. Ik heb de indruk dat het onderwerp buitengewoon serieus en belangwekkend is en dat het ons hopelijk op een heel inspirerende wijze nog lang zal bezighouden.

Nummer 08/10

Rapport Zuidelijke Rekenkamer: 'Kwaliteit natuurcompensatie provincie Noord-Brabant'

De *voorzitter*: Ik stel voor dat wij nu overgaan naar de stemming over Statenvoorstel 08/10B. Dat is het besluit over de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer inzake de kwaliteit natuurcompensatie. Er zijn ook vier moties die betrekking hebben op dit besluit. Daarna hebben wij nog twee moties vreemd aan de orde van de dag en nog een vragenuurtje. Ik vraag u om samen met mij snel de stemming over dit besluit ter hand te nemen.

Mevrouw *Aarts-van de Loo* (CDA): Voor.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Voor.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het Statenvoorstel

met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt motie M15.

Mevrouw *Aarts-van de Loo* (CDA): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen tegen met de verklaring die ik reeds in tweede termijn heb gegeven.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Voorzitter. Ik heb al een verklaring afgegeven.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Ik verwijst naar mijn verklaring in de tweede termijn.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Voorzitter. Deze motie is volgens mij overbodig nu alle aanbevelingen zijn overgenomen, maar laat ik maar voor de motie stemmen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M16.

Mevrouw *Aarts-van de Loo* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Hierbij geldt mijn stemverklaring uit de tweede termijn.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M17.

Mevrouw *Aarts-van de Loo* (CDA): Voor.

Voorzitter. Wij zien dit graag praktisch opgelost bijvoorbeeld via de internetsite.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Voorzitter. De gedeputeerde heeft in de commissie al toegezegd dat hij zal kijken of er per project een informatiepunt kan worden ingericht.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Ook wij zijn tegen vanwege de toezegging die de gedeputeerde in tweede termijn heeft gedaan.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SP, GroenLinks, de ChristenUnie-SGP en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M18.

Mevrouw *Aarts-van de Loo* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Prins-Afman* (VVD): Tegen.

Mevrouw *Wijnands* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Motie 8 vreemd aan de orde van de dag

De *voorzitter*: Er zijn twee moties vreemd aan de orde van de dag ingediend. Die hebben de nummers M8 en M9. Motie M8 betreft de nevenfuncties.

Mijnheer Heijmans, voert u alleen het woord over deze motie of de collega van de Partij voor de Dieren ook nog?

De heer *Heijmans* (SP): Ik denk dat ik alleen het woord voer. Fijn dat ik het vertrouwen krijg van mevrouw Verstappen.

Voorzitter. Ondanks dat ik hier vandaag voor eerst op het spreekgestoelte sta, zal ik toch proberen het kort te houden. Ik denk dat de motie voor zich spreekt. Ik moet u eerlijk zeggen, geachte Statenleden, dat ik het heel erg jammer vind dat wij deze motie moeten indienen.

Voorzitter. Het is ongeveer vijf of zes jaar geleden dat ik hier een interpellatie hield vanwege het voornemen van de Commissaris van de Koningin om een betaalde nevenfunctie te aanvaarden. Helaas was toen een meerderheid in deze Staten van mening dat er niets mis was als CdK's betaalde nevenfuncties hadden.

Onlangs bij het tot stand brengen van de profielschets voor een nieuwe Commissaris van de Koningin was ik erg verheugd dat in het algemeen de mening van de fracties in deze Staten was dat een Commissaris van de Koningin eigenlijk geen betaalde nevenfunctie hoort uit te oefenen. Ik ga ervan uit dat als deze Staten dat vinden voor een CdK, zij dat ook vinden als het om gedeputeerden gaat.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Ik hecht eraan erop te wijzen dat hetgeen de heer Heijmans zegt feitelijk onjuist is. Provinciale Staten hebben daarover geen enkele uitspraak gedaan. In de voorbereiding van de profielschets hebben wij wel van gedachten gewisseld over nevenfuncties. Ik stel echter vast dat er geen formele uitspraak is en dat het CDA niet tot het algemeen deel gerekend kan worden.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb gezegd dat alle fracties zich in die zin hebben uitgesproken. Alle fracties waren in het presidium vertegenwoordigd toen wij de profielschets bespraken, mijnheer Thuis. Mijn indruk was dat er brede overeenstemming bestond over het feit dat het niet hebben van betaalde nevenfuncties voor een CdK zou meetellen.

Nogmaals, als de meeste fracties zich in die zin in het presidium hebben uitgelaten, ook al is dat niet gebeurd met een motie hier in de Staten, vind ik het logisch dat de Staten dit beschouwen als een soort trendbreuk die wij hebben ingezet bij deze nieuwe Commissaris der Koningin.

Daarom doen wij het voorstel om in de toekomst gedeputeerden te vragen, af te zien van betaalde nevenfuncties naast hun functie als gedeputeerde. Ik denk dat de overwegingen in de motie duidelijk zijn en voor zich spreken.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Ik ben het overigens eens met de heer Thuis dat wij dit niet zo expliciet met elkaar hebben afgesproken. Wij hebben er wel over gesproken in dat forum. Het feit dat professor Van der Donk hier voorzit, betekent dat er wel degelijk nevenfuncties zijn toegestaan ook bij de Commissaris.

De heer *Heijmans* (SP): Ik vind een interruptie op een interruptie vervelend, maar wij hebben destijds in het presidium wel een verschil gemaakt tussen betaalde en onbetaalde nevenfuncties. Een meerderheid van het presidium heeft toen zelfs gezegd dat in het geval van een betaalde nevenfunctie eventueel gedacht kan worden aan het storten van de inkomsten uit die nevenfunctie in de provinciekas.

De heer *Arkes* (PvdA): Dat neemt niet weg dat het om een betaalde nevenfunctie gaat.

De motie gaat overigens wel om een betaalde nevenfunctie. In die zin vind ik de derde overweging volslagen onduidelijk. Daar staat dat je van een gedeputeerde mag verwachten dat hij zich volledig inzet, dat hij eigenlijk alleen vrije tijd en rusttijd heeft en voor het overige gedeputeerde is. Daarvoor is iets te zeggen, maar de koppeling met betaalde nevenfuncties vind ik heel vreemd. Zou dat ook niet moeten gelden voor onbetaalde nevenfuncties? Als de heer Van Heugten zou zeggen dat hij voorzitter wil worden van de ouderraad van een school – onbetaald overigens – zou dat dan ook niet kunnen?

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Er zit wel degelijk verschil tussen functies die iemand naast zijn hoofdfunctie heeft. Je kunt maatschappelijke functies hebben bijvoorbeeld in het vrijwilligerswerk. Daar kijken wij in ieder geval anders tegenaan dan tegen betaalde nevenfuncties. Maar, mijnheer Arkes, je kunt ook functies hebben die een aardige aanvulling geven op de ervaring van een gedeputeerde en waaraan hij iets heeft op zijn beleidsterrein. Daarover valt wel degelijk met ons te praten, maar het moeten niet-betaalde nevenfuncties zijn. Daar ligt voor ons de grens.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Het is duidelijk dat het gaat om het verschil tussen betaald en onbetaald en dat het feit dat er nevenfuncties worden vervuld op zich geen probleem is.

De heer *Heijmans* (SP): Dat sluit ik zeker niet altijd uit.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Wij hebben kennisgenomen van de schriftelijke mededeling van de gedeputeerde dat hij van plan is een nevenfunctie aan te nemen. Daarop is in ieder geval door twee fracties gereageerd. Als je bezwaren hebt, is het gebruik dat daarover in eerste instantie met elkaar gesproken wordt in de commissie Bestuur en Middelen. Desalniettemin is gekozen voor een andere weg.

Wij hebben de Provinciewet en wij hebben een

gedragscode. Daarin worden uitspraken gedaan over nevenfuncties.

De heer *Heijmans* (SP): Mijnheer Thuis zegt dat het gebruikelijk is dat daarover eerst gesproken wordt in de commissie BM. Toen mevrouw Maij haar betaalde nevenfunctie bij ING meldde, hebben wij een interpellatie moeten aanvragen om het op de agenda te krijgen. Daarnaast gaat het natuurlijk ook over het antwoord dat deze gedeputeerde heeft gegeven, namelijk dat hij bereid is deze nevenfunctie naast zich neer te leggen als een meerderheid van de Staten daarom vraagt. In feite vraagt de gedeputeerde aan de fracties van de SP en van de PvdD het aan de Staten voor te leggen en dat doen wij.

De heer *Thuis* (CDA): Wij toetsen de mededeling van de gedeputeerde aan de Provinciewet en het gedragsprotocol dat hier geldt. In het gedragsprotocol is uitdrukkelijk geregeld dat nevenfuncties mogelijk zijn, tenzij er conflicterende belangen zijn en het functioneren van de gedeputeerde beïnvloedt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik dacht dat dit misverstand al weggehaald was. Wij zijn niet tegen nevenfuncties.

De heer *Thuis* (CDA): Ik geef onze benadering aan. Onze vraag aan de gedeputeerde is dan ook of er naar zijn analyse situaties te bedenken zijn waardoor een belangenconflict kan ontstaan tussen de toezichthoudende functie bij het ziekenhuis en zijn functie als gedeputeerde en als een dergelijke situatie zou ontstaan, hoe hij daarmee omgaat.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De heer Thuis stelt een heel boeiende vraag. Ik wil hem erop wijzen dat het niets met onze motie te maken heeft.

De heer *Thuis* (CDA): Ik wil graag mijn verhaal houden, mevrouw Verstappen. Als u er anders naar kijkt, moet u dat doen, maar ik meen toch dit te moeten zeggen.

Wat de integriteit betreft, merk ik op dat wij altijd het volste vertrouwen hebben dat onze bestuurders

goede afwegingen maken of zij bepaalde functies wel of niet aanvaarden.

De heer *Heijmans* (SP): Mijnheer Thuis, u stelt natuurlijk terecht dat het volgens de Provinciewet en de gedragscode mogelijk is. Maar kunt u mij dan eens vertellen hoe in de profielschets voor de nieuwe Commissaris van de Koningin nadrukkelijk iets gesteld is over betaalde nevenfuncties? Hoe is dat toch erin gekomen?

De heer *Thuis* (CDA): Dan moet de heer Heijmans de profielschets nog eens goed nalezen. Daarin staat dat wij verwachten dat de CdK bij nevenfuncties rekening houdt met de gevoeligheid in de Staten. De stelling van de heer Heijmans dat daar is uitgesproken dat betaalde nevenfuncties niet mogen, klopt niet; het staat niet in de profielschets. Het is wel onderwerp van gesprek geweest toen wij met de fractievoorzitters bij elkaar waren. Dat klopt. Het resultaat van die gedachtewisseling was de formulering in de profielschets. De heer Heijmans heeft terecht aangegeven dat een aantal personen er anders over dacht dan ik.

Wij vinden maatschappelijke functies ook voor politici heel belangrijk. Men staat midden in de samenleving. Betaald of onbetaald is voor ons geen punt van discussie. Wij gaan ervan uit dat de bestuurder heel goed weet waar de integriteit en de politieke gevoeligheid ligt.

Het is niet de eerste keer dat de SP en de PvdD aardig aan het pampieren zijn door uit te spreken dat verwacht mag worden dat gedeputeerden zich optimaal inzetten voor hun functie en er naast hun vrije tijd en rust geen ruimte is voor het uitoefenen van nevenfuncties. Ik heb daarover in de commissie ook al een opmerking gemaakt. Ik vind dat veel te ver gaan. Die bezorgdheid is overdreven en ik ben daarvan dan ook geen voorstander. Personen in het openbaar bestuur hebben een voorbeeldfunctie: maatschappelijk actief, integer gedrag en zich inzetten voor de samenleving, ongeacht of er wel of niet sprake is van een financiële vergoeding.

Wij zullen deze motie dan ook niet steunen, voorzitter.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij betreuren het dat de functie van de heer Van Heugten de aanleiding is voor deze motie. Het gaat om een vrij principiële discussie. PS hebben zich niet uitgesproken tegen betaalde nevenfuncties. Als de SP en de PvdD willen dat dit besluit wel wordt genomen, is het juist dat dit eerst in de commissie wordt besproken. Het is nu een beetje van: iemand heeft zo'n functie en nu dienen maar even een motie in. Alleen al om die reden zijn wij tegen die motie. Zo ga je niet met dit soort zaken om. Het moet eerst in de commissie aan de orde gesteld worden.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Geeraedts, ik vind het erg jammer, maar ik hoef met u niet meer van gedachten te wisselen over betaalde nevenfuncties omdat u daarover namens uw fractie in het presidium al een heel duidelijke uitspraak gedaan heeft, namelijk niet wenselijk.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik weet niet of wij dat zo expliciet gezegd hebben. Wij hebben destijds bij de profielschets van de CdK wel met elkaar daarover gesproken en ik meen dat het met name de SP was die voortdurend zei: zij mogen wel nevenfuncties, maar dan moet het geld in de kas van de provincie worden gestort.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Als ik dit zo hoor, zijn er volgens mij nog volop mogelijkheden voor u, mijnheer Van der Donk, om toch nog betaalde nevenfuncties voor elkaar te krijgen. Niet dat u daaraan behoefte zou hebben.

De *voorzitter*: Ik luister vooral als uw voorzitter en geef mevrouw Geeraedts het woord.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik weet niet wat uw interruptie bijdraagt, mevrouw Verstappen, maar u wilt kennelijk nog iets melden.

De VVD is niet tegen nevenfuncties en ook niet tegen betaalde nevenfuncties.

Wij vinden het de eigen verantwoordelijkheid van de gedeputeerde om daarin een beslissing te nemen. Daarbij is maar één criterium van belang dat het CDA ook zo-even heeft genoemd. Dat is

de belangenvermenging. Als er ook maar enige kans is op belangenvermenging of zelfs maar de schijn van belangenvermenging, dan lijkt het mij dat een dergelijke functie niet door de gedeputeerde kan worden aanvaard. Ik acht de heer Van Heugten verstandig genoeg om dat te beoordelen en de afweging die hij daarbij heeft gemaakt aan ons voor te leggen.

Ik zou het eigenlijk willen aanmerken als betutteling dat wij, de Staten, gaan bepalen of de gedeputeerden al dan niet betaalde nevenfuncties mogen hebben. Wij vinden dat niet nodig.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Geeraedts spreekt van betutteling, maar zou het ook niet een kwestie van "goed werkgeverschap" kunnen zijn? Als iemand een fulltime baan heeft en er een baantje bij wil nemen, is het dan niet normaal dat hij dat in overleg met zijn werkgever doet? Het lijkt mij heel normaal dat die werkgever dan ook zijn verantwoordelijkheid neemt, door af en toe eens op de rem te gaan staan. Hij zou zich ook kunnen afvragen wat er aan de hand is als er nog zoveel ruimte is voor nevenfuncties.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Wij hebben een procedureafpraak gemaakt die inhoudt dat een gedeputeerde die een nevenfunctie wil dat meldt aan de Staten. Wij kunnen dan reageren als wij daar bezwaar tegen hebben. Dat is prima. Er wordt gemeld aan de Staten en ik reageer daarop namens de fractie van de VVD dat wij er geen bezwaar tegen hebben. Ik probeer ook uit te leggen waarom wij er geen bezwaar tegen hebben. Het enige punt is de mogelijke belangenvermenging, maar daarover kan de gedeputeerde straks wellicht nog even enige uitleg geven. Als die uitleg zodanig is dat wij ons erin kunnen vinden, zullen wij de motie niet steunen.

De *voorzitter*: Ik wil de vicevoorzitter van de Staten vragen de vergadering voor te zitten. Mijn naam en mijn functie worden regelmatig genoemd. Ik wil op geen enkele manier de schijn wekken dat ik door het sturen van het debat de discussie beïnvloed. Ik verzoek de heer Thuis het voorzitterschap over te nemen en vervolgens het

woord te geven aan de heer Arkes.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De fractie van de SP vindt dit absoluut heel netjes van u, maar ik leg er de nadruk op dat uw functioneren of uw integriteit op geen enkele manier ter discussie staan.

De *voorzitter*: Ik weet dat ik wat u betreft kan blijven voorzitten en dat wilde ik zo houden. Daarom vraag ik de heer Thuis het voorzitterschap over te nemen.

De heer Thuis neemt het voorzitterschap over van de heer Van den Donk.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Wij zijn niet tegen het uitoefenen van nevenfuncties, zeker niet als er een relatie met de hoofdfunctie is. Ook vinden wij het uitermate relevant als men maatschappelijk actief is. Dat is hier aan de orde. Uiteraard moet men bij het aanvaarden van nevenfuncties wel erg goed overwegen of er niet sprake is van conflicterende belangen, met andere nevenfuncties, de hoofdfunctie of het werknemerschap. Het is goed als wij gekend worden in het aanvaarden van nevenfuncties. Dan kunnen wij mede beoordelen of dat aan de hand is. Dat is allemaal keurig vastgelegd en in dit geval ook keurig gebeurd. Wij zien geen conflicterende belangen en om die reden hebben wij geen problemen met het aanvaarden van de nevenfunctie door de gedeputeerde. Wij hebben dat ook bij andere gedeputeerden al meermalen meegemaakt.

Dan is het nog de vraag hoe wij omgaan met het gegeven dat het een betaalde nevenfunctie is. Laat ik daar helder over zijn. Op zichzelf is dit een dilemma. Wij willen niet dat er een beeld bestaat van politici die allerlei functies verzamelen en daardoor als graaiers te boek komen te staan. Wij hebben natuurlijk de afgelopen jaren in de pers een aantal keren overzichten gezien, vooral lijstjes van Commissarissen met enorm veel nevenfuncties, ook betaalde nevenfuncties. Sterker nog, soms hadden zij zoveel nevenfuncties dat die alles bij elkaar meer opbrachten dan de hoofdfunctie. Ik

moet eerlijk zeggen dat er ook nogal wat Commissarissen van PvdA-huize bij waren.

De heer *Heijmans* (SP): Kan de heer Arkes mij aangeven wanneer men in zijn ogen een graaier is? Als een gedeputeerde twee betaalde nevenfuncties heeft, is hij dan een graaier? Als hij er drie heeft, is hij dan een graaier? Wanneer komt dat moment? Waar baseert de heer Arkes dat op? Is het, als men het zuiver wil spelen, niet veel beter om te zeggen dat wij het niet doen?

De heer *Arkes* (PvdA): Dat is het dilemma waar ik het over heb. Waar leg je de grens? Zo'n grens bestaat niet voor ons, maar wij zeggen niet dat nevenfuncties absoluut onmogelijk zijn. Wij hebben ook niet de indruk dat het hier gaat om 20% van een jaarsalaris van een gedeputeerde. Het gaat om een klein bedrag.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Zou de heer Arkes als het om een heel hoog bedrag ging een heel ander verhaal houden? Blijkbaar gaat het hem om de hoogte van het bedrag. Kan hij aangeven waar ergens een grens moet worden getrokken?

De heer *Arkes* (PvdA): Volgens mij is dat dezelfde vraag. Het antwoord is ook hetzelfde. Dat kan ik niet. Wij ondersteunen de motie niet.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De GroenLinks-fractie trekt een duidelijke lijn tussen betaalde en onbetaalde nevenfuncties. Voor ons zijn alleen onbetaalde nevenfuncties acceptabel. Bij onbetaalde functies moet heel duidelijk afgewogen worden of er geen conflicterende belangen zijn. En nog afgezien het feit dat de functie een betaalde functie is, het gaat over de raad van toezicht van een ziekenhuis. De betrokkene is gedeputeerde van ruimtelijke ordening. Als zo'n ziekenhuis moet uitbreiden en bij moet bouwen, kan heel gauw de schijn van belangenverstrengeling ontstaan. De VVD-woordvoester noemde dat al. Los van de omstandigheid dat de fractie van GroenLinks geen voorstander is van een nevenfunctie, kan bij deze specifieke nevenfunctie de schijn van belangen-

verstrengeling op RO-gebied ontstaan. Daarom zou ik zeggen: zie ervan af.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik sta hier een beetje met schroom. Ik voel mij net alsof de meester uit de klas wegloopt van de kinderen die hun taak niet maken. Ik wil er één ding over zeggen, eigenlijk alleen omdat de gedeputeerde van de Staten heeft gevraagd om zich uit te spreken. Ik zal mij niet uitspreken, maar ik zal aangeven wat de lijn van de ChristenUnie voor volksvertegenwoordigers is. Wij willen alleen een onkostenvergoeding toestaan, maar geen betaalde functie. Kan de gedeputeerde die lijn overwegen? Ik zal mij niet uitspreken over de motie.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik vind wat er gebeurt fascinerend. Maatschappelijke nevenfuncties zijn heel belangrijk. Een nevenfunctie moet verenigbaar zijn met de functie van gedeputeerde. Er mag geen belangenconflict kunnen zijn. De integriteit en de politieke gevoeligheid ...

De heer *Van Lopik* (VVD): Ik wil even reageren. Ik heb mij namelijk buitengewoon geërgerd aan de manier waarop u opstond en onze Commissaris hebt toegesproken. Voordat u wat gaat zeggen, zou ik heel graag zien dat u dat meenam. Ik ben daar bijzonder kwaad over. Weet u dat?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Dat kan. Dan weet ik het nu.

De heer *Van Lopik* (VVD): Ik houd daar echt rekening mee.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik vond het wel mooi dat wij blijkbaar met elkaar hebben afgesproken dat de Commissaris van de Koningin geen betaalde nevenfuncties zou aanvaarden. Plotseling zie ik hier echter alles schuiven. "Wij hebben het er niet over gehad". Niemand weet er meer iets van. Dan vraag ik mij af waarom het in de functiebeschrijving staat.

De heer *Coonen* (CDA): Ik ga ervan uit dat

besluitvorming door de Staten in deze zaal plaatsvindt. Kan mevrouw *Verstappen* mij aangeven wanneer in deze zaal besloten is dat de Commissaris geen betaalde nevenfuncties zou kunnen hebben? In de sollicitatieprocedure is afgesproken dat de kandidaten zelf konden uitspreken hoe hun gedrag zou zijn. Of men daar nu van onder de indruk is of niet, dat was de situatie van de sollicitatieprocedure.

Een tweede opmerking sluit aan op de opmerking van de SP. In de meeste cao's is inmiddels geregeld dat een werkgever moet aantonen dat een werknemer geen betaalde nevenfunctie kan accepteren en niet dat de werknemer die dat wenst aan zijn werkgever moet motiveren waarom hij dat doet. Het standpunt van de vakbonden is inmiddels dat de burgers naast hun baan nog een baan mogen hebben.

Een derde opmerking is dat mevrouw *Verstappen* een systeem in bestuurlijk Nederland wenst waarin langzamerhand bij toezicht in de publieke sector vergoedingen worden gegeven die vele malen lager zijn dan in het bedrijfsleven. Zij vindt kennelijk dat wij daarover een standpunt moeten innemen en dat moeten opleggen aan anderen. Dat is betutteling.

De heer *Arkes* (PvdA): Het lastige van een interruptie na de heer *Coonen* is dat je je eigen gedachten een beetje kwijt bent. Ik sta hier om in te gaan op de opmerking van mevrouw *Verstappen* dat er panelen zouden schuiven en meningen zouden schuiven. Er zou ineens gezegd worden dat wij het er niet over hebben gehad. Daarmee zet zij een beeld neer dat niet adequaat is en niet klopt. Wie heeft hier nu eigenlijk gezegd dat wij het er helemaal niet over hebben gehad?

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! De heer *Coonen* zegt dat wij in de Staten niets hebben besloten. Er is een profielschets opgesteld, op grond van besprekingen en op grond van intenties van een aantal fracties. Die fracties waren daar duidelijk over. Die profielschets is vastgesteld door de Staten. Er ligt wel degelijk een Statenbesluit, al zeg ik niet: letterlijk.

De *voorzitter*: Ik heb dat zojuist aangereikt gekregen van de griffier. Misschien is het goed dat ik het betrokken tekstdeel voorlees. Dan hebben wij weer in het geheugen waar het over gaat. Ik citeer: "Een gezagsdrager die de provinciale gedragscode als leidraad heeft, integer weet te handelen en eventuele nevenfuncties ten behoeve van de samenleving weet in te vullen."

Het woord is aan de heer Arkes.

De heer *Arkes* (PvdA): Ik heb mijn vraag gesteld.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Kunt u die vraag even herhalen.

De heer *Arkes* (PvdA): Ik vind dat u met uw manier van opereren zaken suggereert die niet juist zijn. U suggereert dat iemand hier gezegd zou hebben dat wij het er destijds helemaal niet over hebben gehad. Ik heb niemand dat horen zeggen, maar u blijkt wel. Daarmee schept u een beeld dat alle kanten op draait. Dat vind ik niet adequaat en niet terecht tegenover de Staten. Ik daag u graag uit om aan te geven wie dat tijdens deze behandeling heeft gezegd.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Misschien moeten wij dan de band even terugdraaien; dan kunnen wij het beiden horen. U hebt iets gehoord en daar uw eigen interpretatie aan gegeven en ik heb iets gehoord. Wij kunnen dat nu niet terugdraaien. Ik houd vast aan wat ik zei. Ik zie dat de panelen gaan schuiven.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Met wat u citeert uit de profielschets omschrijft u in feite wat u aanvaardbaar vindt. Als ik het letterlijk goed gehoord heb, had u het over maatschappelijke nevenfuncties. In het presidium is destijds bedoeld dat wij gingen voor maatschappelijke nevenfuncties en dus – maar dat staat niet in de profielschets – voor niet betaalde nevenfuncties.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik was ook bij die vergadering van het presidium. Ik betwist wat hier nu naar voren wordt gebracht. Wij hebben niet afgesproken wat de heer Heijmans nu

zeft. U hebt de profielschets voorgelezen. Dat betekent niet dat er een besluit over is genomen in het presidium, laat staan in deze zaal.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Geeraedts, vier minuten geleden wist u niet meer precies wat er gezegd was. Nu weet u het weer wel. Hoe komt dat? U hebt in uw termijn gezegd dat u niet meer zo goed wist wat er toen gezegd is. Nu weet u het weer precies. Hebt u uw geheugen opgefrist?

De *voorzitter*: Mijnheer Heijmans, mag ik u vragen u te richten tot de voorzitter. Mevrouw Verstappen staat hier al even. Ik weet niet of zij nog weet waar zij allemaal op moet reageren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Volgens mij heb ik net een vraag beantwoord. Ik was begonnen met de vraag te stellen wat er eigenlijk aan de hand is. Wordt het belangrijk gevonden dat er een betaling aan blijft zitten? Zou de gedeputeerde de functie niet aannemen als de betaling er niet aan zou zitten? Is die betaling voor hem zo belangrijk?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik vind dit vragen die niet aan de orde zijn. Ik vind dat de gedeputeerde daar geen antwoord op hoeft te geven. Het is zijn zaak. Het zijn vragen die op dit moment niet aan de orde zijn.

De *voorzitter*: Mevrouw Verstappen, kun u tot een afronding komen?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ons standpunt is duidelijk. Wij zijn niet voor betaalde nevenfuncties. Wij zijn voor nevenfuncties als die verenigbaar zijn, er geen belangenconflict door ontstaat, de integriteit niet in gevaar komt, enz. Bij deze functie zetten wij daar een vraagteken bij. In de toekomst kan daar een kwestie van ruimtelijke ordening gaan spelen. De gedeputeerde loopt dan het gevaar van aantasting van zijn integriteit.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ongeveer een jaar geleden werd ik benaderd door de raad van bestuur van het Elkerliek Ziekenhuis. Er was een vacature in de raad van toezicht. Was

ik genegen om tot een gesprek te komen over aanvaarding van deze functie? Ik was toen lid van de Tweede Kamer. Ik heb mij op de hoogte gesteld van de inhoud van een functie in de raad van toezicht. Ik heb vijf gesprekken gevoerd, zowel met de raad van toezicht als de raad van bestuur, de ondernemingsraad en de medische staf, en toen nog eens met de nieuwe raad van toezicht. Daarna heb ik het besluit genomen om de functie te aanvaarden. De afweging was heel simpel. Ik heb mij afgevraagd of zij leidde tot belangenconflicten met, toen, het lidmaatschap van de Tweede Kamer of tot belangenconflicten met mijn persoonlijke capaciteiten en tijdbesteding. Beide waren niet aan de orde. Daarom heb ik toen besloten "ja" te zeggen tegen de functie in de raad van toezicht. Ik heb gemeend zo mijn capaciteiten en deskundigheid in te kunnen zetten voor een maatschappelijk instituut, het Elkerliek Ziekenhuis. Bovendien meende ik dat ik mijn eigen ervaringen verrijkte, door de nieuwe inzichten die ik zou opdoen door kennis van de ziekenhuiswereld en de problemen daar. Het leek mij voor zowel het ziekenhuis als voor mijzelf een toevoeging van waarden.

Ik heb gevraagd welke vergoeding aan de functie was verbonden. Er is een zeer bescheiden vergoeding, om precies te zijn een onkostenvergoeding van €600 per jaar en een belaste nevenvergoeding van €2400 per jaar. Als je het uitrekent houd je los van de onkostenvergoeding iets van €74 per maand over.

Toen ik in de sollicitatieprocedure voor gedeputeerde ruimtelijke ordening kwam, heb ik de commissie bij het CDA die daarover ging gemeld dat ik zojuist een functie had aanvaard bij het Elkerliek Ziekenhuis en dat ik de tweede vergadering daar had meegemaakt. Ik heb aangegeven dat ik bereid was de nevenfunctie weer te laten vervallen als men van mening was dat zij een belemmering was voor het kunnen functioneren als gedeputeerde. De CDA-fractie heeft daar een oordeel over gevormd en mij voorgedragen. Ik heb keurig, conform de procedures van de Staten, aangegeven dat ik deze nevenfunctie heb. Er is geen sprake van aanvaarding van een functie, maar van

voortzetting. Ik denk dat de Staten kunnen concluderen dat geld geen motivatie was. Ik doe het niet voor grote bedragen.

Ik heb nog even nagekeken of er belangenconflicten konden zijn. De heer Martens en de fracties van CDA en VVD hebben ernaar gevraagd. Als er op een of andere manier nieuwbouw op het terrein van het Elkerliek Ziekenhuis aan de orde is, zal in eerste instantie de gemeente daarover besluiten, maar het is ook denkbaar dat de provincie in beeld komt. Dat is echter bij alle functies het geval. Als ik voorzitter van een voetbalclub of van een schoolbestuur zou zijn, was dat ook het geval als die moesten bouwen. Het is op voorhand voor mij geen reden geweest om te zeggen dat het niet kan. Desalniettemin kan op enigerlei wijze de provincie een relatie krijgen met het Elkerliek Ziekenhuis die mijn functioneren in de weg zou kunnen staan. Er zou zich een belangenverstrengeling kunnen voordoen. Op dat moment zal ik dat aan de Staten melden en onmiddellijk de functie van lid van de raad van toezicht van het ziekenhuis neerleggen. Met die afwegingen – geen motivatie door geld, maar puur een functie in het maatschappelijk belang – meen ik het verzoek van de Partij voor de Dieren en de SP niet te moeten honoreren.

Overigens moet ik zeggen dat ik de motie ridicuul vindt, omdat er geen inhoudelijke gronden zijn om de nevenfunctie niet aan te nemen en er geen conflicten zijn met tijd of capaciteit. De Staten hebben in mijn CV kunnen zien dat ik naast deze functie nog één lidmaatschap van een bestuur bekleed, van een gehandicaptenorganisatie. In totaal zijn daar enkele dagen per jaar mee gemoeid. Ik zie geen belangenconflict. In mijn vrije tijd doe ik wat ik wil, of dat nu het voorzitten van een voetbalclub is of ...

De heer *Heijmans* (SP): Mag ik vragen wat er ridicuul aan is als iemand ervan overtuigd is dat openbaar bestuurders zich alleen moeten bezighouden met het openbaar bestuur en geen betaalde nevenfuncties moeten vervullen? Wat is daar ridicuul aan? Ik vind zijn bewoordingen nogal sterk. Ik heb dit soort woorden niet ten opzichte van hem gebruikt.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Omdat de motie puur om het geld gaat. De heer Heijmans heeft ging enkel argument om te zeggen dat de functie op een of andere manier conflicteert met capaciteit, tijdsbesteding of de belangen van de provincie. Hij zegt alleen dat het allemaal goed is als het geld in de provinciekas wordt gestopt. Dat vind ik een heel rare opstelling.

De heer *Heijmans* (SP): In de motie staat nergens dat het geld in de provinciekas gestort moet worden.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): De heer Heijmans heeft mij een brief gestuurd waarin hij mij vraagt mijn functie op te geven of, als ik dat niet van plan was of daar niet aan tegemoet wilde komen, het geld in de provinciekas te storten.

De heer *Heijmans* (SP): Precies.

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Hij zegt hier, zoals zojuist in een interruptie, dat betaalde nevenfuncties niet zouden kunnen en dat je alleen maar vrije tijd kunt hebben. Wat ik dan in die vrije tijd doe, of ik een boek zit te lezen of stukken van een raad van toezicht zit te lezen, is mijn zaak.

De heer *Heijmans* (SP): Het heeft er alles mee te maken dat de vorige Commissaris van de Koningin – de voorzitter zal het misschien ook zeggen – beweerde dat gedeputeerden 70 uur in de week maakten. Dat zijn zeven dagen in de week tien uur per dag. Als ik dat zo hoor, denk ik dat bij 70 uur in de week nevenfuncties de oorzaak kunnen zijn dat de kwaliteit van het werk hier eronder gaat lijden. Daarnaast gaat het om het beeld dat politici inmiddels bij mensen gevestigd hebben. Bij de heer Van Heugten gaat het misschien om een nevenfunctie, maar er zijn voorbeelden van tien, twaalf of twintig betaalde nevenfuncties. De SP gaat het, samen met de Partij voor de Dieren, om de principiële overtuiging dat het goed zou zijn voor het aanzien van de politiek als wij het goede voorbeeld gaven en ons zouden beperken tot een, zeer ruim en goed betaalde, zware functie. Dat is niet ridicuul.

Dat soort benaderingen vind ik u niet waardig. Ik heb u ook geen zakkenvuller genoemd. Dan wens ik niet dat u mij ridicuul noemt.

De *voorzitter*: Mijnheer Van Heugten, kunt u afronden?

De heer *Van Heugten* (GS;CDA): Voorzitter! Ik wijs de heer Heijmans op een inconsequentie van zijn eigen redenering. Als een gedeputeerde 70 uur per week werkt en er naar het oordeel van de heer Heijmans daarnaast geen plaats is voor nevenfuncties, maakt het niet uit of die nevenfuncties betaald zijn. Er is plaats of er is geen plaats. Ik heb aangegeven dat het bij de capaciteit- en tijdsbesteding van de nevenfunctie niet aan de orde is. Dus gaat het de heer Heijmans alleen maar om het geld. Ik ben blij met dit debat. Ik ben blij dat ik niet pas in het beeld dat de heer Heijmans oproept, dat politici die betaalde nevenfuncties hebben zakkenvullers zijn. Ik krijg hier de kans om dat beeld weg te nemen. Ik heb een betaalde nevenfunctie, voor een paar tientjes per maand. Ik doe dat met liefde en plezier naast mijn hoofdfunctie. Daarom ben ik blij met dit debat. Ik kan het beeld dat de heer Heijmans heeft willen oproepen met de motie en de brief hier weerspreken.

De *voorzitter*: Ik wil naar een afronding van het debat. Na een laatste interruptie van mevrouw Verstappen sluiten wij het af.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij zijn niet tegen nevenfuncties, maar wel tegen betaalde nevenfuncties. That's all. De tekst achter het derde liggende streepje, waarover net werd gesproken, mag van mij worden geschrapt. Wij zijn tegen betaalde nevenfuncties. Als zij betaald worden, kan het geld gewoon in de provinciekas worden gestort.

Verder wilde ik nog zeggen dat ik straks eigenlijk een grapje tegenover de Commissaris maakte.

De heer *Van Lopik* (VVD): Dat vind ik helemaal belachelijk. U moet wel uw verstand gebruiken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Grapjes vallen soms slecht. In dit geval is dat gebeurd. Dat kan gebeuren, maar het was wel zo.

De *voorzitter*: Dank u wel voor uw toelichting. Ik breng de motie nr. 8, vreemd aan de orde van de dag, in stemming.

De heer *Coonen* (CDA): Tegen.

De heer *Heijmans* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Arkes* (PvdA): Zonder stemverklaring tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Niet voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: De motie is verworpen.

De heer *Heijmans* (SP): Een technische vraag: er is "niet voor" gestemd. Wordt dat door u aangemerkt als een stem tegen?

De *voorzitter*: Ik begrijp dat dit ongeldig is.

De heer *Heijmans* (SP): Een lid dat aanwezig is, wordt geacht geldig te stemmen. Ik zou het netter hebben gevonden als de heer *Vreugdenhil* even de zaal had verlaten.

De heer *Coonen* (CDA): Hij had al aangekondigd dat hij niet zou deelnemen aan de stemming. Hij had zich daar beter aan kunnen houden.

De *voorzitter*: Het is een technisch probleem. Ik laat graag over aan de griffie hoe wij dat opschrijven.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik heb deelgenomen aan het debat. Ik denk dat dit duidelijk was.

De heer Van den Donk neemt het voorzitterschap weer over van de heer Thuis.

De *voorzitter*: Ik dank de heer *Thuis* voor zijn bereidheid om dit deel van de vergadering voor te zitten. Mijn intuïtie gaf mij in dat dit verstandiger was. Ik geloof dat die intuïtie klopt.

Motie 9 vreemd aan de orde van de dag

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik moet even omschakelen.

De *voorzitter*: Neemt u rustig even de tijd.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Eigenlijk speelt zich al heel lang een heel mooi proces af in Brabant. U was zelf erbij toen wij kennis gingen maken met de West-Brabantse gemeenten. Ik doel op de ontwikkeling van de spoorlijn Breda-Utrecht, eventueel doorgetrokken naar Almere, die een enorme impuls kan geven voor West-Brabant en ook de missing link is in het spoorwegennetwerk van Nederland.

Sinds enige jaren is een aantal mensen ook op nationaal niveau hard aan de slag om de spoorlijn gereed te krijgen. De commissie-Nijpels heeft gekeken hoe de spoorlijn tegelijk met de aanpak van de A27 concreet vormgegeven kan worden. Dit proces is de laatste maanden in een versnelling gekomen. Het was dan ook heel mooi dat wij op 13 januari een presentatie konden bijwonen waar aangegeven werd hoever het proces was en welke besluiten voorlagen. Een aantal fracties was daarbij aanwezig. Wij hebben toen geconcludeerd dat dit het moment is om die spoorlijn nadrukkelijk bij alle partijen in beeld te krijgen en te verankeren, omdat nu het tracé bepaald moet worden en de spoorlijn daarin nadrukkelijk een plaats moet krijgen.

Wij zijn heel blij dat dit door de vijf betreffende Brabantse gemeenten nadrukkelijk opgepakt is. De heer *Willems* heeft drie weken geleden in de commissievergadering nadrukkelijk namens de gemeenten de bereidheid uitgesproken om hierin gezamenlijk op te trekken. Het is nu aan ons om

een stap te zetten en een besluit te nemen dat wij die kant daadwerkelijk op willen en dat wij de gemeenten ondersteuning bieden bij de gezamenlijke vormgeving, zodat zij dit kunnen opnemen in hun coalitieprogramma's. Daarom hebben wij deze motie opgesteld. Ik denk dat de motie voor zich spreekt: er mogen geen belemmeringen ontstaan voor de toekomstige realisatie van het spoor; de provincie krijgt een belangrijke rol om als gebiedsautoriteit het spoor een belangrijke inbedding te geven in de gebiedsagenda's van Brabant en de gedeputeerde wordt in stelling gebracht om als voortrekker namens de provincie Brabant in de richting van de provincies Utrecht en Zuid-Holland haar rol op te pakken en nadrukkelijk vorm te geven aan de verdere aanpak van dit proces.

Voorzitter. Als laatste vragen wij het college om deze motie ook uitdrukkelijk onder de aandacht van de gemeenten te brengen. Het is voor gemeenten heel belangrijk dat zij weten dat de provincie hier gezamenlijk met hen wil optrekken, haar verantwoordelijkheid wil nemen en gedeputeerde Van Nieuwenhuizen heeft hierop al een voorschot genomen in de commissievergadering.

Wij hopen dat deze motie een belangrijke mijlpaal is om die spoorlijn te realiseren en dat vanaf 2020/2025 deze missing link in het Brabantse spoornetwerk klaar is.

De *voorzitter*: Ik zie dat de motie breed ondertekend is. Dat zou kunnen betekenen dat de heer Vreugdenhil namens velen heeft gesproken. Toch is het niet uit te sluiten dat de leden er nog wat eigen accenten op willen zetten.

De heer *Göring* (CDA): Voorzitter! Wij hebben gedurende de dag wat gesprekken gehad. U heeft misschien wat mensen heen en weer zien lopen. Vandaar dat het een breed gedragen motie is geworden. Ik hoop dat de daarin gestoken energie zich terugbetaalt.

Wij steunen de motie. Het is een unicum, zeker in EMG-verband, maar dit keer sluiten wij ons aan bij de woorden van de heer Vreugdenhil.

De heer *Van der Staak* (SP): Mijn voorganger van het CDA had het niet beter kunnen verwoorden, voorzitter.

De heer *Van Lopik* (VVD): Voorzitter! Wij zijn heel erg blij met deze motie en zullen haar ondersteunen. Wij hopen dat het een succes wordt. Onze gedeputeerde zal ongetwijfeld haar best doen om voortgang te boeken.

Mevrouw *Gounou* (PvdA): Voorzitter. De motie is inderdaad een duwtje in de rug voor de gedeputeerde. In de commissie waren wij eensgezind in het voornemen om deze spoorlijn tot een succes te maken.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Uiteraard steunen wij deze motie van harte en laat het een mooi begin zijn van een spoorlijn Breda-Utrecht-Almere.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Voorzitter! Met zoveel eensgezindheid zou het heel gek zijn als dit bij mij niet het geval was. Ik heb in de commissie op de uitnodiging van de Staten al gezegd: ja, ik wil.

Ik wil wel even twee kleine kanttekeningen maken bij de motie. Met de motie wordt uitgesproken dat de provincie het initiatief zal nemen tot oprichting van een regionaal overlegorgaan onder voorzitterschap van de gedeputeerde verkeer en vervoer. Bij de vorige vergadering van de bestuurlijke adviesgroep A27 heb ik dit even aangekaart. Toen werd wel gezegd dat er ook nog andere provincies zijn dan Brabant en dat men dat wel even zou bezien. Ik wil mij graag daarvoor aanmelden maar wij moeten rekening houden met het feit dat andere provincies misschien ook graag dat voorzitterschap op zich nemen. Ik ben in ieder geval beschikbaar. Wij zullen die kar gaan trekken, maar wij moeten het gezamenlijk oppakken.

Het college wordt opgedragen de motie onder de aandacht te brengen van de betrokken Brabantse gemeenten en de provinciebesturen van Utrecht en Zuid-Holland. Ik zou dat graag willen uitbreiden naar de gemeenten in Zuid-Holland en Utrecht. Ik neem aan dat de Staten daartegen

geen bezwaar hebben.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wellicht kan de gedeputeerde het aanvullen met de leden van de Tweede Kamer? Ik denk dat dit heel goed is.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Daar zijn wij al mee bezig, maar dat zeg ik graag toe. Wat mij betreft gaan wij hiermee zo snel mogelijk aan de slag. Ik heb in de commissie al gezegd dat de financiële middelen voor het onderzoek betaald kunnen worden uit de investeringsagenda West-Brabant. Wij moeten heel voortvarend aan de slag en ik dank de Staten voor de steun in de rug.

In stemming komt motie M9.

De heer *Göring* (CDA): Voor.

De heer *Van der Staak* (SP): Voor.

De heer *Van Lopik* (VVD): Voor.

Mevrouw *Gounou* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de motie met algemene stemmen is aangenomen.

Vragenuurtje

De *voorzitter*: Dames en heren, ik heb goed nieuws over het vragenuurtje. Dat kan waarschijnlijk korter dan is voorzien. Er waren vragen ingediend door mevrouw Kerkhof van het CDA over de expliciete rol van Provinciale Staten bij het proces van het tot stand komen van een geactualiseerd beleidskader milieu. Omdat dit vragen zijn over een onderwerp waarover de statencommissie RM op 26 februari aanstaande zal spreken, kunnen zij op grond van lid 5 van

artikel 3.1 van het Reglement van Orde niet in aanmerking komen voor behandeling nu.

Ik kan u overigens mededelen dat GS met een aangepaste notitie komen, waarin de achterliggende vragen aan de orde zullen zijn.

Ik hoop dat u ermee instemt dat wij het hierbij kunnen laten.

Daartoe wordt besloten.

De *voorzitter*: Wij zouden vandaag afscheid hebben genomen van onze collega Cors Punt. Hij is helaas door ziekte geveld. Ik stel u voor dat wij hem een keer uitnodigen aan het einde van een Statenvergadering zodat hij echt in ons midden afscheid kan nemen. Ik vind het jammer om dat nu wat klinisch in de microfoon te zeggen terwijl hij zelf niet aanwezig is.

Als u het daarmee eens bent, zullen wij dat gaan organiseren.

Daartoe wordt besloten.

De *voorzitter*: Dames en heren, dan zijn wij gekomen aan het einde van deze vergadering. Ik dank u allen enorm voor uw inbreng. Volgende week hoop ik u allen terug te zien bij de Statendag. Daarvoor gaan wij naar Hilvarenbeek waar net een nieuwe burgemeester benoemd is.

De eerstvolgende Statenvergadering is op vrijdag 19 maart. Ik wens u allemaal een heel goed weekend toe en nodig u uit voor een drankje op het Statenveld.

De voorzitter sluit om 17.25 uur de vergadering.

Besluit 25/10

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d. 29 maart 2010, nr. 1666536,
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 4/5 februari 2010 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 23 april 2010

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier.